חמשת חומשי תורה

מיט איינער

װאָרטליכען איבערזעטצונג

אונד

קורצען ערקלאָרונגען.

צור ערלייכטערונג

דעז אונטערריכטז אין דען איזראַעליטישען שולען.

ספר שמות.

פֿיורדא

שנת תרי״ז לפ״ק.

Schemoth 2. Theil.

Fürth.

Verlag von S. B. Gusdorfer.

Druck von Zürndorffer und Sommer.

1856.

יניח ה' שיטין פנויות ויתחיל מתחילת שיטה ה'.

דיעזעז (זינד) דיא נאַמען דער זֶהנע ישראל'ז, דיא געקאָממען (זינד) נאַך מצרים
א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה
מיט יעקב, יעדער מיט זיינן הויזלייטן קאַמען זיא. ראובן, שמעון, לוי
אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ׃ ב רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי
אונד יהודה, יששכר, זבולון אונד בנימין, דן אונד נפתלי,
וִיהוּדָה׃ ג יִשָּׂשכָר זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן׃ ד דָּן וְנַפְתָּלִי
גד אונד אשר. עז וואַרען אַללע פערזאָנען, דיא הערפֿאָרגינגען אויז דער היפֿטע יעקב'ז,
גָּד וְאָשֵׁר׃ ה וַיְהִי כָּל־נֶפֶשׁ יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב
זוזאַממען זיעבענציג פערזאָנען, מיט יוסף, דער דאַ וואַר אין מצרים. דאַ שטאַרב יוסף
שִׁבְעִים נָפֶשׁ וְיוֹסֵף הָיָה בְמִצְרָיִם׃ ו וַיָּמָת יוֹסֵף
אונ' אַללע זיינע ברידער אונ' דיעזעז גאַנצע געשלעכט. דיא קינדער ישראל וואַרען פֿרוכטבאַר,
וְכָל־אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא׃ ז וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ
פפלאַנצטען זיך פֿאָרט, פֿערמעהרטען זיך, אונ' וואורדען אַכטיג. אונגעמיין זעהר,
וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד
אונ' עז וואַרד פֿאָלל דאַז לאַנד פֿאָן איהנען.
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃ פ

עס שטאַנד אויף איין נייער קאָניג איבער מצרים, דער ניכט געקאַננט
ח וַיָּקָם מֶלֶךְ־חָדָשׁ עַל־מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע
דען יוסף. דאַ שפראַך ער צו זיינעם פֿאָלקע: זעהעט! דאַז פֿאָלק דער קינדער
אֶת־יוֹסֵף׃ ט וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי
ישראל איזט פֿיעל אונ' מאַכטיגער אַלז וויר. וואָהלאַן! איבערלעגטן וויר עז,
יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃ י הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ
דאַס ניכט עז זיך מעהרע. ווייא עז, דאַס זיך ערחייגנעטע איין קריעג, ווערדע זיך געזעללען
פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף
אויך דאַסזעלבע צו אונזרן פֿיינדען, שטרייטען ווידער אונז, אונ' וועגציעהן אויס דעם לאַנדע.
גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ׃
זיא זעצטען איבער דאַזזעלבע בעאַמטע דיזר פֿראָהנדיענזטע, אום עז צו אונטערדריקקען
יא וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ

דורך איהרע שווערען ארבייטען; עז זאלטע בויען שטאֶדטע צום פֿאָררַאטה פֿיר פרעה,

בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה

(נאֶמליך) פיתום או׳ רעמסס. אַבער וויא זיא אונטערדריקטען דאַ וואוכּסע,

אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס׃ יב וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ

זאָ[1]) נאַהם עז צו, זאָ ברייטעטע עז זיך אויס; דאַ גרויטע איהנן פֿאָר דען קינדערן ישראל.

כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

עז טריעבען צור ארבייט אַן דיא מצרים דיא קינדער ישראל מיט שטרענגע,

יג וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ׃

אונד פֿערביטטערטען איהר לעבען דורך האַרטע ארבייט אין לעהם

יד וַיְמָרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר

או׳ ציעגעלן או׳ אין אַללערלייא ארבייט אויף דעם פֿעלדע נעבזט אַללען איהרען ארבייטען,

וּבִלְבֵנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם

דיא זיא ארבייטען ליעסען דורך זיא מיט שטרענגע. אונד זאַגטע דער קאֶניג פֿאָן מצרים

אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ׃ טו וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם

צו דען עבריטען העבאַממען, וואָן דער נאַמע דער אייכען (וואַר) שפרה,

לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה

או׳ דער נאַמע דער אַנדערן פיעה, או׳ שפראַך: ווען איהר געבורטזהילפֿע לייזטעט

וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה׃ טז וַיֹּאמֶר בְּיַלֶּדְכֶן אֶת־

דען עבריטען פֿרויען, זאָ זעהט נאַך אויף דעם געבאָרטשטוהלע, ווען איין זאָהן עז (איזט),

הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל־הָאָבְנָיִם אִם־בֵּן הוּא

זאָ טאָדטעט איהן, ווען אַבער איינע טאָכטער עז איזט, זאָ מאַג זיא לעבען. דאַ פֿירכטעטען

וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם־בַּת הִוא וָחָיָה׃ יז וַתִּירֶאןָ

דיא העבאַממען דען אַללמאֶכטיגען, או׳ ניכט טהאַטען זיא וויא גערעדעט

הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

צו איהנען דער קאֶניג פֿאָן מצרים, זיא ליעסען לעבען דיא קינדער.

אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים׃ שני

דאַ ריעף דער קאֶניג פֿאָן מצרים דיא העבאַממען, אונד זאַגטע צו איהנען:

יח וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לַמְיַלְּדֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן

---

1) אין דעמזעלבען מאַסע.

וואַרום האַבט איהר געטהאַן דיעזע זאַכע, דאַס איהר לעבען ליעסעט דיא קינדער?

מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיין את־הילדים:

דאַ זאַגטען דיא העבאַממען צו פרעה: ווייל ניכט

יט ותאמרן המילדת אל־פרעה כי לא

ווי דיא מצריטען ווייבער דיא עבריטען (זינד); דען קראַפטיג (זינד) דיעזע, בעפאָר

כנשים המצרית העברית כי־חיות הנה בטרם

שאָן קאָממט צו איהנען דיא העבאַממע, האַבען זיא שאָן געבאָרען. עז ליעס וואָהלגעהען

תבוא אלהן המילדת וילדו: כ וייטב

גאָטט דען העבאַממען, עז מעהרטע זיך דאַז פאָלק, אונד זיא ווורדען מאַכטיג זעהר.

אלהים למילדת וירב העם ויעצמו מאד:

אַלז עז געשאַה, דאַז זיא פירכטעטען דיא העבאַממען דען אַללמעכטיגען, זאָ ער מאַכטע

כא ויהי כי־יראו המילדת את־האלהים ויעש

איהנען הייזער[1]. דאַ בעפאַהל פרעה אַללעז זיינעם פאָלקע, אונד שפראַך:

להם בתים: כב ויצו פרעה לכל־עמו לאמר

יעדער זאָהן, דער געבאָרען ווירד, אין דען פלוס זאָללט איהר איהן ווערפען, יעדע טאָכטער אַבער

כל־הבן הילוד היארה תשליכהו וכל־הבת

זאָללט איהר לעבען לאַססען.

תחיון: פ

עז גינג איין מאַן אויז דעם הויזע לוי, אונד נאַהם איינע טאָכטער לוי'ז.

ב א וילך איש מבית לוי ויקח את־בת־לוי:

עז וואַרד שוואַנגער דיא פרויא, אונד געבאָהר איינען זאָהן, אונד אַלז זיא זאַה איהן

ב ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו

דאַס וואָהלגעבילדעט ער (וואַר), דאַ פערבאַרג זיא איהן דרייא מאָנאַטע.

כי־טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים:

אַלז ניכט זיא קאָננטע מעהר איהן פערבערגען, דאַ נאַהם זיא פיר איהן איין קעסטכען

ג ולא־יכלה עוד הצפינו ותקח־לו תבת

אויז בינזען, בעקלעבטע עז מיט טהאָן אונד מיט פעך, לעגטע היניין דאַז קינד,

גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את־הילד

1) ד. ה. נייע פאַמיליען אין דער נאַכקאָממען ענטשטעהען ליעס.

אונד זעטצטע (עז) אין דאז שילף אם אופער דעז פלוססעז. דא שטעללטע זיך זיינע שוועסטער

וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל־שְׂפַת הַיְאֹר׃ ד וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ

פאן פערנע, צו ערפאהרן, וואז געשעהען ווערדע איהם. דא קאם הינונטער דיא טאכטער

מֵרָחֹק לְדֵעָה מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃ ה וַתֵּרֶד בַּת־

פרעה'ז, צו באדען בייא פלוס, אונד איהרע מאדכען גינגען אן דער זייטע

פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל־הַיְאֹר וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל־יַד

דעז פלוססעז; דא זאה זיא דאז קאסטכען איטטען אים שילפע, אונד שיקטע

הַיְאֹר וַתֵּרֶא אֶת־הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח

איהרע מאגד, אונד זיא נאהם עז. זיא אפפנעטע עז, אונד זאה עז,

אֶת־אֲמָתָהּ וַתִּקָּחֶהָ׃ ו וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת־

דאז קינד (כנאוליך), עז וואר איין וויינענדער קנאבע; דא ערבארמטע זיא זיך איבער איהן,

הַיֶּלֶד וְהִנֵּה־נַעַר בֹּכֶה וַתַּחְמֹל עָלָיו

אונד שפראך: פאן דען קינדערן דער עברים (איזט) דיעזער. דא זאגטע זיינע שוועסטער

וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה׃ ז וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ

צור טאכטער פרעה'ז: זאלל איך געהען, אונד רופען דיר איינע זייגענדע פרויא,

אֶל־בַּת־פַּרְעֹה הַאֵלֵךְ וְקָרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מֵינֶקֶת

פאן דען עבריטען ווייבערן, דאס זיא זייגע דיר דאז קינד? דא זאגטע

מִן הָעִבְרִיֹּת וְתֵינִק לָךְ אֶת־הַיָּלֶד׃ ח וַתֹּאמֶר־

צו איהר דיא טאכטער פרעה'ז: געהע! עז גינג דאז מאדכען, אונד ריעף

לָהּ בַּת־פַּרְעֹה לֵכִי וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה וַתִּקְרָא

דיא מוטטער דעז קינדעז. דא זאגטע צו איהר דיא טאכטער פרעה'ז:

אֶת־אֵם הַיָּלֶד׃ ט וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת־פַּרְעֹה

היער האסט דוא דיעזעז קינד, זייגע עז מיר, אונד איך וויל געבען

הֵילִיכִי אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהֵינִקִהוּ לִי וַאֲנִי אֶתֵּן

דיינען לאהן (דאפיר). דא נאהם דיא פרויא דאז קינד אונד זייגטע עז.

אֶת־שְׂכָרֵךְ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקֵהוּ׃

אלז גראס ווארד דאז קינד, דא בראכטע זיא עז צור טאכטער פרעה'ז; עז ווארד

י וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־

איהר זוֹהן, אונד זיא נאַננטע איינן נאַמען משה 1), אונד שפראַך: וויילן אויז

לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן

דעם וואַזזער איך איהן געצאָגען. עז וואַר אין יענען טאַגען אַלז גראָס וואַרד

הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ׃ שלישי יא וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל

משה, גינג ער הינויס צו זיינן ברידערן, אונד זאַה איהרע האַרטע אַרבייט, דאַ זאַה ער

מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא

איינן מצריטען איין שלאַגען איינן עבריטען אויז זיינן ברידערן. ער וואַנדטע זיך אום

אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו׃ יב וַיִּפֶן

היער אונד דאַ, אונד זאַה, דאַס ניכט יעמאַנד 2) (דאַ וואַר), דאַ ערשלוג ער דען מצרי

כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי

או' פערבאַרג איהן אין דען זאַנד. ער גינג הינויס אַם אַנדערן טאַגע, או' זיעהע! צוויא

וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל׃ יג וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי

עבריטע מאַננער שטריטטען זיך; דאַ שפראַך ער צו דעם אונגערעכטען: וואַרום

אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה

שלאָגזט דוא דיינן נאַכזטן? דאַ זאַגטע יענער: ווער זעטצטע דיך צום געביעטענדן העררן 3),

תַכֶּה רֵעֶךָ׃ יד וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר

או' ריכטער איבער אונז? עטוואַ איך אומצובריגנען דוא דענקזט, וויא דוא אומגעבראַכט

וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ

דען מצרי? דאַ פירכטעטע משה, אונד דאַכטע: וואַהרהאַפטיג! בעקאַננט וואַרד

אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע

דיא זאַכע. אויך האָרטע פרעה דיעזע זאַכע, אונד וואָללטע

הַדָּבָר׃ טו וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ

אומבריגנען לאַזזען דען משה; דאַ ענטפלאָהע משה פאָר פרעה, רוהעטע אויז

לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב

אים לאַנדע מדין, אונד זעטצטע זיך ביים ברוננען. דער פריעזטער צו מדין

בְּאֶרֶץ־מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר׃ טז וּלְכֹהֵן מִדְיָן

---

1) הערויזגעצאָגענער. 2) דאַז הייסט: ניעמאַנד.

3) איש שר הייסט: „געביעטענדער העררˮ, וויא איש מלחמה, איין שטרייטענדער.

(האַטטע) זיעבען טאָכטער; דיעזע קאַמען, שעפּפֿטען אונד פֿילטען

שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה וַתְּמַלֶּאנָה אֶת־

דיא טראָנקרינגען, אום צו טראָנקען דאַז קליינפֿיעה איהרעז פֿאַטערז. דאַ קאַמען

הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן׃ יז וַיָּבֹאוּ

דיא הירטען אונד טריעבען זיא וועג; דאַ שטאַנד אויף משה, האַלף איהנען, או' טראָנקטע

הָרֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁעָן וַיַּשְׁקְ

איהר קליינפֿיעה. אַלז זיא קאַמען צו רעואל, איהרעם פֿאַטער, דאַ שפּראַך ער:

אֶת־צֹאנָם׃ יח וַתָּבֹאנָה אֶל־רְעוּאֵל אֲבִיהֶן וַיֹּאמֶר

וואַרום זאָבאַלד1) קאָממט איהר הייטע? דאַ זאַגטען זיא: איין מצריטער האַט

מַדּוּעַ מִהַרְתֶּן בֹּא הַיּוֹם׃ יט וַתֹּאמַרְןָ אִישׁ מִצְרִי

רעטטעטע אונז פֿאָן דער האַנד דער הירטען, אויך שעפּפֿטע ער2) פֿיר אונז, או' טראָנקטע

הִצִּילָנוּ מִיַּד הָרֹעִים וְגַם־דָּלֹה דָלָה לָנוּ וַיַּשְׁקְ

דאַז קליינפֿיעה. אונד ער שפּראַך צו זיינען טאָכטערן: וואָ איזט ער דען? וואַרום דען

אֶת־הַצֹּאן׃ כ וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֹתָיו וְאַיּוֹ לָמָּה זֶּה

פֿערליעסעט איהר דיעזען מאַן? רופֿט איהן, דאַס ער געניעסע שפּייזע. עז ווילליגטע

עֲזַבְתֶּן אֶת־הָאִישׁ קִרְאֶן לוֹ וְיֹאכַל לָחֶם׃ כא וַיּוֹאֶל

משה צו בלייבען בייא דעם מאַננע, או' (דיעזער) גאַב צפורה, זיינע טאָכטער,

מֹשֶׁה לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת־צִפֹּרָה בִתּוֹ

דעם משה (צור פֿרויא). זיא געבאַהר איינען זאָהן; ער נאַננטע זיינען נאַמען: גרשם3),

לְמֹשֶׁה׃ כב וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גֵּרְשֹׁם

דען ער שפּראַך: איין פֿרעמדער בין איך אין איינעם פֿרעמדען לאַנדע.

כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃ פ

עז געשאַה נאַך פֿיעלען יאַהרען, דאַ שטאַרב דער קאָניג פֿאָן מצרים,

כג וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם

עז אַכצטען דיא קינדער ישראל אונטער דער אַרבייט, או' טריען. דאַ שטיעג הינויף

וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל

---

1) מהרתן בא, איזט זאָ וויא מהרת למצוא, נור דורך איין נעבענוואָרט איבערזעטצבאַר. 2) דָּלֹה הייסט: ער שעפּפֿטע; דער פֿאָרגעזעטצטע אינפֿיניטיף דלה איזט בלאָס דעז נאַכדרוקז וועגען, וויא עזוב תעזוב. 3) פֿרעמדלינג דאָרט.

איהר פלעהען נום װאָהלטהעטיגען1) פאָן דער אַרבייט. עז ערהאָרטע גאָטט

שַׁוְעָתָם אֶל־הָאֱלֹהִים מִן־הָעֲבֹדָה׃ כד וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים

איהר יאַמערן. עז געדאַכטע גאָטט זיינעז בונדעז מיט אברהם,

אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם

מיט יצחק אונד מיט יעקב. דאַ ערטוויטע גאָטט דיא קינדער

אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב׃ כה וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי

ישראל, אונד עז ערקאַננטע זיא דער װאָהלטהעטיגע2) משה

יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים׃ ס ג א וּמֹשֶׁה

װיידעטע דאַז קליינפיעה יתרו'ז, זיינעז שװיעגערפאַטערז, פריעזטערז צו מדין,

הָיָה רֹעֶה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן

פיהרטע דאַז קליינפיעה נאָך דער װיזטע, אונד קאַם צום בערגע

וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הַר

גאָטטעז נאָך חורב. דאַ ערשיען איהם דעז עװיגען איין ענגעל

הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה׃ ב וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו

אין פייערפלאַממען אויז דעם דאָרנבוש; ער זאַה, דאַס דער דאָרנבוש בראַננטע

בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר

אים פייער, דער דאָרנבוש אַבער ניכט פערצעהרט װאַרד. דאַ שפראַך משה:

בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל׃ ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

איך װיל איך הינװענדען דאָך, אונד זעהען דיעזע גראָסע ערשיינונג,

אָסֻרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה

װאַרום ניכט פערברעננט דער דאָרנבוש? אַלז דאַ זאַה דער עװיגע, דאַס ער זיך הינװאַנדטע

מַדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסְּנֶה׃ ד וַיַּרְא יְהוָה כִּי סָר

אום צו זעהען, דאַ ריעף איהם גאָטט אויז דעם דאָרנבוש, אונד שפראַך:

לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר

משה! משה! אונד ער זאַגטע: היער בין איך! דאַ שפראַך ער: ניכט נאַהע

מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ ה וַיֹּאמֶר אַל־תִּקְרַב

היעהער! ציעהע אויז, דיינע שוהע פאָן דיינען פיסען, דען דער אָרט, װאָ

הֲלֹם שַׁל־נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר

---

1) ד"ה גאָטט בעטראַכטעט עז צו אַנדערן.
2) ד"ה ער נאַהם זיך איהרער מיט ליעבע אַן.

דוא שטעהעסט דאראויף, הייליגע ערדרייך איזט עס. ער שפראך פערנער:
אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא׃ ו וַיֹּאמֶר
איך בין דער גאטט דיינעס פאטערס, דער גאטט אברהם'ס, דער גאטט יצחק'ס
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק
או' דער גאטט יעקב'ס. דא פערבארג משה זיין אנגעזיכט, דען ער פירכטעטע היןצו שויען
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט
צו גאטט. דא שפראך דער עוויגע: ערזעהען האבע איך דאס עלענד
אֶל־הָאֱלֹהִים׃ ז וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאֹה רָאִיתִי אֶת־עֳנִי
איינעס פאלקעס, דאס אין מצרים (איזט), אונד איהר געשריי האבע איך געהארט איבער
עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי
זיינע אונטערדריקקער, דען איך קעננע זיינע פלאגען. דא זיעם איך איך הערַאב,
נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת־מַכְאֹבָיו׃ ח וָאֵרֵד
עס צו ערְרעטטען פאן דער געוואלט דער מצרים, אונד עס היניויף צו פיהרען פאן
לְהַצִּילוֹ ׀ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן
דיעזעם לאנדע אין איין גוטעס אונד געריימיגעס לאנד, אין איין לאנד, (וואו) פליעססט
הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל־אֶרֶץ זָבַת
מילך אונד האניג, אן דען ארט דעס כנעני אונד דעס חתי אונד דעס אמורי
חָלָב וּדְבָשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי
אונד דעס פרזי אונד דעס חוי אונד דעס יבוסי. אונד נון, דא דאס געשריי
וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ ט וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת
דער קינדער ישראל געקאממען איזט פאר איך, אונד אויך איך געזעהען דאס דראנגען
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי וְגַם־רָאִיתִי אֶת־הַלַּחַץ
וואמיט דיא מצרים בעדראנגען זיא: זא געהע דען, איך וויל דיך שיקקען
אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם׃ י וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ
צו פרעה, דוא זאללסט הערויספיהרען מיין פאלק, דיא קינדער ישראל'ס, אויס מצרים.
אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃
דא שפראך משה צו גאטט: ווער בין איך, דאס איך געהען זאלל צו
יא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־

פרעה, אונד דאס איך העראויספיהרען זאָלל דיא קינדער ישראל'ס אויס מצרים.

פרעה וכי אוציא את־בני ישראל ממצרים:

אונד (גאָטט) שפראַך: ווייל איך זיין ווערדע מיט דיר, אונד דיעזעס (זייא) דיר דאַס צייכען,

יב ויאמר כי־אהיה עמך וזה־לך האות

דאס איך דיך געשיקט האַבע: ווען דוא הערויספיהרסט דאַס פאָלק אויס מצרים

כי אנכי שלחתיך בהוציאך את־העם ממצרים

ווערדעט איהר דיענען דעם אַללמאַכטיגען אויף דיעזעם בערגע. דאַ זאַגטע

תעבדון את־האלהים על ההר הזה: ויאמר

משה צום אַללמאַכטיגען: זיעהע! איך קאָממע צו דען קינדערן ישראל,

משה אל־האלהים הנה אנכי בא אל־בני ישראל

אונד זאַגע צו איהנען, דער גאָטט אייערער פאָרעלטערן האָט איך געשיקט צו אייך,

ואמרתי להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם

אונד זיא זאַגען צו איר: וויא (איזט) זיין נאַמע? וואַס זאָלל איך זאַגען איהנען? דאַ שפראַך

ואמרו־לי מה־שמו מה אמר אלהם: יד ויאמר

גאָטט צו משה: איך בין דאַס עוויגע וועזען, וועלכעס עוויג איזט! אונד שפראַך: זאָ

אלהים אל־משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה

זאָללסט דוא זאַגען צו דען קינדערן ישראל: אהיה[1]) האָט איך געשיקט צו אייך

תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם:

עס שפראַך פערנער גאָטט צו משה: זאָ זאָללסט דוא זאַגען צו דען קינדערן

טו ויאמר עוד אלהים אל־משה כה תאמר אל־בני

ישראל: דער עוויגע, גאָטט אייערער עלטערן, גאָטט אברהם'ס, גאָטט

ישראל יהוה אלהי אבתיכם אלהי אברהם אלהי

יצחק'ס אונד גאָטט יעקב'ס האָט איך געשיקט צו אייך. דיעזעס (איזט) איין נאַמע

יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה־שמי

אויף עוויג, אונד דיעזעס איין דענקוואָרט אין (יעדעם) געשלעכט אונד צייטאַלטער. געהע

לעלם וזה זכרי לדר דר: חמישי טז לך

אונד פערזאַממלע דיא עלטעסטען ישראל'ס, אונד זאַגע איהנען: דער עוויגע, גאָטט

ואספת את־זקני ישראל ואמרת אלהם יהוה אלהי

---

1) ד"ה איך בין דאַס עוויגע וועזען.

אייערר פֿאֶטערן, ערשיען מיר, דער גאָטט אברהם'ז, יצחק'ז אונד יעקב'ז,
אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
אונד שפּראַך: איך האַבע בעדאַכט אייך, אונד וואַז געשיעהט אייך
לֵאמֹר פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־הֶעָשׂוּי לָכֶם
אין מצרים. דאַז זאַגטע איך: איך וויל הינויף פֿיהרען אייך אויז דעם עלענדע מצרים'ז
בְּמִצְרָיִם׃ יז וָאֹמַר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֳנִי מִצְרַיִם
אין דאַז לאַנד דעז כנעני אונד דעז חתי אונד דעז אמורי אונד דעז פרזי אונד דעז חוי
אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי
אונד דעז יבוסי, אין איין לאַנד, (וואָ) פֿליעסט מילך אונד האָניג. זיא ווערדען הערען
וְהַיְבוּסִי אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ יח וְשָׁמְעוּ
אויף דיינע שטיממע; דאַן זאָללזט דוא היניקאָממען, דוא אונד דיא עלטעסטען ישראל'ז
לְקֹלֶךָ וּבָאתָ אַתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
צום קעניגע פֿאָן מצרים, אונד איהר זאָללט זאַגען צו איהם: דער עוויגע, דער גאָטט
אֶל־מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי
דער עברים, האַט זיך פֿערפֿיגט צו אונז; אונד נון מעכטען וויר רייזען דאָך איינען וועג
הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה נֵלְכָה־נָּא דֶּרֶךְ
פֿאָן דריא טאַגען אין דיא וויסטע, אונד אָפּפֿערן דעם עוויגען, אונזערם גאָטטע.
שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
איך צוואַר וויס, דאַס ניכט געשטאַטטען ווירד אייך דער קעניג פֿאָן מצרים
יט וַאֲנִי יָדַעְתִּי כִּי לֹא־יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם
צו רייזען, אויך ניכט מיט שטאַרקער האַנד 1); אַבער איך שטרעקקע אויז מיינע האַנד 2),
לַהֲלֹךְ וְלֹא בְּיָד חֲזָקָה׃ כ וְשָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי
אונד שלאַגע דאַז (לאַנד) מצרים דורך אַללע מיינע וואונדער, דיא איך טהון ווערדע
וְהִכֵּיתִי אֶת־מִצְרַיִם בְּכֹל נִפְלְאֹתַי אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה
אין דעסזעלבען, נאַכהער ווירד ער וועגשיקען אייך. איך געבע דיא
בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן יְשַׁלַּח אֶתְכֶם׃ כא וְנָתַתִּי אֶת־
גונסט דיעזעז פֿאָלקעז אין דען אויגען מצרים'ז, דאַס, ווען (עז זיין ווירד), וואָן איהר געהען ווערדעט,
חֵן הָעָם־הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרָיִם וְהָיָה כִּי תֵלֵכוּן

1) ד"ה מיט געוואַלט. 2) ד"ה איך צייגע מיינע מאַכט.

ניכט איהר ווערדעט ווענגעהן לער; עס ווירד פֿאָדרן יעדע פֿרויא פֿאָן איהרער נאַכבאַרין
לֹא תֵלְכוּ רֵיקָם׃ כב וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ
אונד פֿאָן דער איינוואָהנערין איהרעס הויזעס זילבערנע גערעֶטהע או׳ גאָלדענע גערעֶטהע
וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב
אונד קליידונגען, דאַס ווערדעט איהר לעגען אויף אייערע זאָהנע או׳ אויף אייערע טאָכטער,
וּשְׂמָלֹת וְשַׂמְתֶּם עַל־בְּנֵיכֶם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם
אונד ווערדעט אויסלעערען דאַס (לאַנד) מצרים. דאַ אַנטוואָרטעטע משה, או׳ שפראַך:
וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרָיִם׃ ד א וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
געוויס! ניכט ווערדן זיא גלויבן איר או׳ ניכט הערן אויף איינע שטיממע; דען זיא ווערדן זאַגן:
וְהֵן לֹא־יַאֲמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקֹלִי כִּי יֹאמְרוּ
ניכט איזט ערשיענען דיר דער עוויגע. דאַ זאַגטע צו איהם דער עוויגע:
לֹא־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה׃ ב וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
וואַס איזט דאַס אין דיינער האַנד? או׳ ער זאַגטע: איין שטאַב. דאַ שפראַך גאָטט: ווירף איהן
מַזֶּה בְיָדֶךָ וַיֹּאמֶר מַטֶּה׃ ג וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ
צור ערדע! אונד ער וואַרף איהן צור ערדע, דאַ וואַרד ער צור שלאַנגע, אונד עס פֿלאָה משה
אַרְצָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ וַיָּנָס מֹשֶׁה
דאַפֿאָר. דאַן שפראַך דער עוויגע צו משה: שטרעקע אויס דיינע האַנד,
מִפָּנָיו׃ ד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ
או׳ גרייפֿע זיא אַם שוואַנץ. ער שטרעקטע אויס זיינע האַנד, או׳ פֿאַסטע דאַראַן, דאַ וואַרד זיא
וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק־בּוֹ וַיְהִי
צום שטאַבע אין זיינער האַנד. דאַמיט זיא גלויבן מאָגען1), דאַס ערשיענען איזט דיר
לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ׃ ה לְמַעַן יַאֲמִינוּ כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ
דער עוויגע, דער גאָטט איהרער פֿאָטער, דער גאָטט אברהם׳ס, גאָטט יצחק׳ס
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק
אונד גאָטט יעקב׳ס. עס שפראַך דער עוויגע צו איהם פֿערנער ברינגע: דאָך דיינע האַנד
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ו וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הָבֵא־נָא יָדְךָ
אין דיינן שאָאָס! ער בראַכטע זיינע האַנד אין זיינן שאָאָס, או׳ אַלס ער זיא הערויסנאָהם, דאַ וואַר
בְּחֵיקֶךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ וְהִנֵּה

1) זאָגטע גאָטט דאַרויף. *מה זה ק׳

זיינע האַנד אויזזעטציג, ווייס וויא שנעע. דאַן שפראַך גאָטט: ברינגע צוריק דיינע האַנד אין

יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג׃ ז וַיֹּאמֶר הָשֵׁב יָדְךָ אֶל־

דיינען שאָס! ער בראַכטע צוריק זיינע האַנד אין זיינען שאָס, אונ' אַלז ער זיא הערויזנאַהם

חֵיקֶךָ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־חֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ

אויז זיינעם שאָס, דאַ וואַר זיא ווידער וויא זיין (איבריגעז) פֿלייש. געשעהע עז נון, ווען

מֵחֵיקוֹ וְהִנֵּה־שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ׃ ח וְהָיָה אִם־

ניכט זיא גלויבטען דיר, אונד ניכט הערטען אויף דיא שטיממע דעז ערשטען צייכענז,

לֹא יַאֲמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקֹל הָאֹת הָרִאשׁוֹן

זאָ ווערדען זיא גלויבען אויף דיא שטיממע דעז אַנדערן צייכענז. געשעהע עז אַבער, ווען

וְהֶאֱמִינוּ לְקֹל הָאֹת הָאַחֲרוֹן׃ ט וְהָיָה אִם־

ניכט זיא גלויבטען אויך אויף דיא ביידען צייכען, אונד ניכט הערען וואָללטען

לֹא יַאֲמִינוּ גַּם לִשְׁנֵי הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן

אויף דיינע שטיממע: זאָ נימם פֿאָם געוועססער דעז פֿלוססעז אונ' גיעססע עז אויף דאַז טראָקנע,

לְקֹלֶךָ וְלָקַחְתָּ מִמֵּימֵי הַיְאֹר וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה

זאָ ווערדען דיא וואַססער, וועלכע דוא גענאָממען אויז דעם פֿלוססע, ווערדען צו בלוט

וְהָיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן־הַיְאֹר וְהָיוּ לְדָם

אויף דעם טראָקנען. דאַ זאַגטע משה צום עוויגען: איך ביטטע, איין גאָטט! קיין

בַּיַּבָּשֶׁת׃ י וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא

מאַן פֿאָן רעדען בין איך[1], זאָוואָהל[2] זייט געסטערן אַלז אויך זייט פֿאָרגעסטערן[3], אויך

אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם גַּם

זייט דוא רעדעסט מיט דיינעם קנעכטע, דען שווער פֿאָן מונד אונד שווער פֿאָן צונגע[4]

מֵאָז דַּבֶּרְךָ אֶל־עַבְדֶּךָ כִּי כְבַד־פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן

בין איך. עז זאַגטע אַבער דער עוויגע צו איהם: ווער מאַכטע דען מונד דעם מענשען?

אָנֹכִי׃ יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם

אָדער ווער מאַכט שטומם, אָדער טויב, אָדער שאַרפֿזיכטיג, אָדער בלינד? דאָך וואָהל

אוֹ מִי־יָשׂוּם אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עִוֵּר הֲלֹא

איך, דער עוויגע! נון זאָ געהע, אונד איך ווערדע זיין מיט דיינעם מונדע

אָנֹכִי יְהוָה׃ יב וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ

---

1) ד"ה קיין רעדנער. 2) גם—גם הייסט: זאָוואָהל, אַלז אויך. 3) ד"ה זייט לאַנגער צייט. 4) ד"ה דער מונד אונד צונגע ניכט געהאָריג געברויכען קאַן.

ו' ווערדע דיך לעהרען, וואַז דוא רעדען זאָללסט. דאַ שפּראַך ער: איך ביטטע, איין גאָטט!

הוֹרֵיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר׃ יג וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי

נדע דאָך, דורך (ווען) דוא זענדען ווילסט. דאַ ענטבראַננטע דער צאָרן דעז עוויגען

שְׁלַח־נָא בְּיַד־תִּשְׁלָח׃ יד וַיִּחַר־אַף יְהוָה

איבער משה אונד ער שפּראַך: איזט ניכט אהרן דיין ברודער דער לוי (דאַ)? איך וויים,

בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי יָדַעְתִּי

דאַס בערעדזאַם שפּרעכען קאַן ער, או' אויך זאָ עבען ציעהעט ער אויז, דיר ענטגעגען;

כִּי־דַבֵּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה־הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ

ווען ער דיך זיעהט, ווירד ער זיך פריין אין זיינעם הערצן. דוא דאַרפסט נור רעדען מיט איהם,

וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ׃ טו וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו

אונד לעגען דיא וואָרטע אין זיינען מונד; איך אַבער ווערדע זיין מיט דיינעם מונדע

וְשַׂמְתָּ אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ

אונד מיט זיינעם מונדע, אונד ווערדע לעהרען איך דאַז, וואַז איהר טהון זאָללט.

וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃

ווען נון רעדעט ער פיר דיך צום פאָלקע, זאָ ווירד עז זיין, אַלז: ווען ער וואָרע דיר

טז וְדִבֶּר־הוּא לְךָ אֶל־הָעָם וְהָיָה הוּא יִהְיֶה־לְּךָ

ען אונדע, אונד דוא וואָרעזט איהם צום גאָטט1).

לְפֶה וְאַתָּה תִּהְיֶה־לּוֹ לֵאלֹהִים׃ יז וְאֶת־

דיעזען שטאַב זאָללסט דוא נעהמען אין דיינע האַנד, וואָ דוא מאַכען ווירזט דאַמיט

הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בּוֹ

דיא צייכען.

אֶת־הָאֹתֹת׃ פ ששי

דאַן גינג משה, קעהרטע צוריק צו יתר, זיינעם שוויגערפאַטער, אונד זאַגטע

יח וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב ׀ אֶל־יֶתֶר חֹתְנוֹ וַיֹּאמֶר

צו איהם: איך וויל גיהען דאָך, אונד וויל צוריקקעהרען צו מיינען מיטברידערן, דיא

לוֹ אֵלְכָה נָּא וְאָשׁוּבָה אֶל־אַחַי אֲשֶׁר־

אין מצרים (זינד), אונד וויל זעהען, אָב זיא נאָך לעבען. דאַ זאַגטע יתרו צו משה:

בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הַעוֹדָם חַיִּים וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה

---

1) ד"ה דער איהם דיא געדאַנקען איינגיבט.

געהע אין פֿריעדען. עז זאַגטע דער עוויגע צו משה אין מדין: געהע,
לֵךְ לְשָׁלוֹם׃ יט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְיָן לֵךְ
קעהרע צוריק נאַך מצרים, דען עז זינד געשטאָרבען אַללע דיא מאַננער, דיא געטראַכטעט
שֻׁב מִצְרָיִם כִּי־מֵתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַמְבַקְשִׁים
נאַך דיינעם לעבען. דאַ נאַהם משה זיינע פֿרויא אונד זיינע זאָהנע
אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ כ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו
ליעס זיא רייטען אויף איינעם עזעל, אונד קעהרטע צוריק אין דאַז לאַנד מצרים; אויך נאַהם
וַיַּרְכִּבֵם עַל־הַחֲמֹר וַיָּשָׁב אַרְצָה מִצְרָיִם וַיִּקַּח
משה דען גאָטטליכען שטאַב אין זיינע האַנד. דאַן שפּראַך דער עוויגע צו
מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
משה: ווען דוא געהעזט, צוריק צו קעהרען נאַך מצרים, מערקע אַללע דיא וואונדערצייכען
מֹשֶׁה בְּלֶכְתְּךָ לָשׁוּב מִצְרַיְמָה רְאֵה כָּל־הַמֹּפְתִים
דיא איך געלעגט אין דיינע האַנד, דאַס דוא זיא אויסאיבעזט פֿאָר פרעה, אונד איך
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְיָדֶךָ וַעֲשִׂיתָם לִפְנֵי פַרְעֹה וַאֲנִי
אַללע פֿערשטאָקקט זיין הערץ, דאַס ניכט ער פֿאָרטשיקקט דאַז פֿאָלק. דאַן זאָגזט דוא
אֲחַזֵּק אֶת־לִבּוֹ וְלֹא יְשַׁלַּח אֶת־הָעָם׃ כב וְאָמַרְתָּ
צו פרעה: זאָ האַט געשפּראָכען דער עוויגע: איין ערזטגעבאָרנער זאָהן (איזט איר) ישראל.
אֶל־פַּרְעֹה כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל׃
נון האַבע איך געזאַגט דיר, ענטלאַססע איינען זאָהן, דאַס ער איר דיענע,
כג וָאֹמַר אֵלֶיךָ שַׁלַּח אֶת־בְּנִי וְיַעַבְדֵנִי
דוא וויגערזט דיך אַבער איהן פֿאָרטצושיקקען; זיעהע! איך טאָדטע דיינען זאָהן
וַתְּמָאֵן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג אֶת־בִּנְךָ
דיינען ערזטגעבאָרנען. — עז געשאַה אויף דעם וועגע אין דער העררבערגע, גריף איהן אַן
בְּכֹרֶךָ׃ כד וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וַיִּפְגְּשֵׁהוּ
דער עוויגע, אונד וואָללטע איהן טאָדטען 1). דאַ נאַהם צפורה איינען שאַרפֿען שטיין,
יְהוָה וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ׃ כה וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר
אונד שניטט אַב דיא פֿאָרהויט איהרעז זאָהנעז, לעגטע (זיא) איהם צו פֿיסען, או' שפּראַך:
וַתִּכְרֹת אֶת־עָרְלַת בְּנָהּ וַתַּגַּע לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר

1) ד"ה דער עוויגע ליעס איהן (משה) אין לעבענזגעפֿאַהר קאָממען.

אהרליך! איין בלוטיגער אנפערטרויטער (ביזט) דוא מיר1). ער ליעס אב פאן איהם; דא

כי חתן־דמים אתה לי: כו וירף ממנו אז

זאגטע זיא: איין בלוטיגער אנפערטרויטער נור בעטרעפפענד דיא בעשניידונג2).

אמרה חתן דמים למולת: פ

עז שפראך דער עוויגע צו אהרן: געה ענטגעגען דעם משה

כז ויאמר יהוה אל־אהרן לך לקראת משה

נאך דער וויסטע! ער גינג, בעגעגנעטע איהם אם בערגע גאטטעס, אונד קיססטע איהן.

המדברה וילך ויפגשהו בהר האלהים וישקלו:

דא בעריכטעטע משה דעם אהרן אללע ווארטע דעס עוויגען,

כח ויגד משה לאהרן את כל־דברי יהוה

מיט ער איהן געשיקט האטטע, אונד אללע דיא צייכען, דיא ער איהם בעפאהלען האטטע. דאן גינג

אשר שלחו ואת כל־האתת אשר צוהו: כט וילך

משה אונד אהרן פערזאממעלטען אללע עלטעסטען דער קינדער ישראל'ס.

משה ואהרן ויאספו את־כל־זקני בני ישראל:

אונד עס רעדעטע אהרן אללע דיא ווארטע, וועלכע געוועדעט האטטע

ל וידבר אהרן את כל־הדברים אשר־דבר

דער עוויגע צו משה, אונד מאכטע דיא צייכען פאר דען אויגען דעס פאלקעס.

יהוה אל־משה ויעש האתת לעיני העם:

אונ' עס גלויבטע דאס פאלק, אלס זיא ערפאהרטען, דאס בעדאכט האבע דער עוויגע דיא קינדער

לא ויאמן העם וישמעו כי־פקד יהוה את־בני

ישראל, אונד דאס ער ערבליקט האבע איהר עלענד3). זיא פערנייגטען זיך אונ' בוקטען זיך.

ישראל וכי ראה את־ענים ויקדו וישתחוו: שביעי

הערנאך קאמען משה אונד אהרן, אונד זאגטען צו פרעה.

ה א ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל־פרעה

זא שפריכט דער עוויגע, דער גאטט ישראל'ס: שיקקע מיין פאלק,

כה־אמר יהוה אלהי ישראל שלח את־עמי

דאס זיא פייערן (איין פעזט) מיר אין דער וויסטע. דא שפראך פרעה: ווער איזט

ויחגו לי במדבר: ב ויאמר פרעה מי

1) ד"ה דער דאס לעבען קאסטעט. 2) ד"ה נור דאס בלוט דער בעשניידונג קאסטעטע עס. 3) ד"ה ער בעטראכט איהנען צו העלפען.

דער עוויגע, דאס איך געהארכען זאללן זיינער שטיממע, ענטלאסען ישראל?

יהוה אשר אשמע בקלו לשלח את־ישראל

ניכט קעננע איך דען עוויגען, אונד אויך ישראל ניכט ווערדע איך ענטלאסען.

לא ידעתי את־יהוה וגם את־ישראל לא אשלח:

דא שפראכען זיא: דער גאטט דער עברים פערפיגטע זיך צו אונז, וויר מיססען געהען

ג ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה

אנזאָ איינען וועג פאָן דרייא טאגען אין דיא וויסטע, דאס וויר אפפערן דעם עוויגען,

נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה

אונזערעם גאטט, דאס ניכט ער אונז הייזוכע דורך פעסט אָדער דורך שווערטשלאג.

אלהינו פן־יפגענו בדבר או בחרב:

דא זאגטע צו איהנען דער קעניג פאָן מצרים: ווארום, משה אונד אהרן!

ד ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן

וואָללט איהר ענטרייסען דאז פאָלק פאָן זיינען פערריכטונגען? געהט צו אייערן ארבייטען!

תפריעו את־העם ממעשיו לכו לסבלתיכם:

פערנער שפראך פרעה: זעהט! פיעל (אזט) יעטצט דאז געמיינען פאָלקס

ה ויאמר פרעה הן־רבים עתה עם הארץ

אונד איהר וואָללט שטאָרען זיא פאָן איהרער ארבייט? דא בעפאהל פרעה

והשבתם אתם מסבלתם: ו ויצו פרעה

אן דעמזעלבען טאגע דען אנטרייבערן דעז פאָלקעז אונד זיינען אויפזעהערן

ביום ההוא את־הנגשים בעם ואת־שטריו

ויא פאָלגט: איהר זאָללט ניכט מעהר געבען 1) שטראָה דעם פאָלקע, אנצופערטיגען

לאמר: ז לא תאספון לתת תבן לעם ללבן

דיא ציעגעל, וויא געוועזען פאָרגעשטערן 2), זיא זעלבזט זאָללען היגגעהן, אונ' אויפזאמלען

הלבנים כתמול שלשם הם ילכו וקששו

פיר זיך דאז שטראָה; אונד דיא אנצאהל דער ציעגעל, וועלכע זיא

להם תבן: ח ואת־מתכנת הלבנים אשר הם

פערפערטיגטען געזטערן אונ' פאָרגעזטערן, זאָללט איהר דעננאָך אויפלעגען איהנען, ניכטז

עשים תמול שלשם תשימו עליהם לא

---

1) תאספון לתת איזט העברעאיזטע שפראכאייגענהייט, אונד נור דורך איי נעבענוואָרט איבערזעטצבאר. 2) ד"ה וויא פריהער.

זאָלט איהר פֿערמינדערן דאַפֿאָן, דען טרעגע זינד זיא; דאַרום טרייען זיא
תִּגְרְעוּ מִמֶּנּוּ כִּי־נִרְפִּים הֵם עַל־כֵּן הֵם צֹעֲקִים
או' טפרעכען: וויר וואָללען געהן או' וואָללען אָפפֿערן אונזערם גאָטטע. ערטווערט ווערדע
לֵאמֹר נֵלְכָה נִזְבְּחָה לֵאלֹהֵינוּ׃ ט תִּכְבַּד
דיא אַרבייט דען לייטען, דאַס זיא צו טהון האַבען דאַמיט, אונד ניכט זיך קעהרן
הָעֲבֹדָה עַל־הָאֲנָשִׁים וְיַעֲשׂוּ־בָהּ וְאַל־יִשְׁעוּ
אַן ליגענהאַפֿטע דינגע. דאַ גינגען הינויז דיא אַנטרייבר דעז פֿאָלקעז או' זייגע אויפֿזעהער,
בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר׃ י וַיֵּצְאוּ נֹגְשֵׂי הָעָם וְשֹׁטְרָיו
אונד זאַגטען צום פֿאָלקע, וויא פֿאָלגט: זאָ האַט געטפראָכען פרעה:
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פַּרְעֹה
איך ניכט (מעהר) געבע אייך טטראָה. איהר (זעלבזט) געהט הין, נעהמט אייך טטראָה.
אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן׃ יא אַתֶּם לְכוּ קְחוּ לָכֶם תֶּבֶן
פֿאָן וואָ איהר עז פֿינדעט, דאָך ניכט ווירד פֿערמינדערט פֿאָן אייערער אַרבייט עטוואַז.
מֵאֲשֶׁר תִּמְצָאוּ כִּי אֵין נִגְרָע מֵעֲבֹדַתְכֶם דָּבָר׃
עז צערטטרייטע זיך דאַז פֿאָלק אים גאַנצען לאַנד מצרים, אום אויפֿצוזוכן טטאָפּפעלן 1)
יב וַיָּפֶץ הָעָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ
פֿיר טטראָה, או' דיא אַנטרייבר וואַרען דרינגענד, טפראַכן: פֿאָללענדעט אייערע אַרבייטן,
לַתֶּבֶן׃ יג וְהַנֹּגְשִׂים אָצִים לֵאמֹר כַּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם
ערעס טאַגעווערק אַן זייגעם טאַגע, זאָ וויא, אַלז דאַ וואַר דאַז טטראָה. עז ווורדען געטלאַגען
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כַּאֲשֶׁר בִּהְיוֹת הַתֶּבֶן׃ יד וַיֻּכּוּ
דיא אויפֿזעהער דער קינדער ישראל, וועלכע געזעצט האַטטען איבער זיא דיא אַנטרייבער
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם נֹגְשֵׂי
פרעה'ז, זיא זאָללען זאַגע וואַרום ניכט פֿאָללענדעט איהר אייער בעטטיממטעז
פַּרְעֹה לֵאמֹר מַדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם חָקְכֶם
אַן ציעגעלאַרבייט וויא געזטערן אונד פֿאָרגעזטערן, זאָוואָהל געזטערן אַלז הייטע?
לִלְבֹּן כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם׃
דאַ קאַמען דיא אויפֿזעהער דער קינדער ישראל, אונד טריען צו פרעה,
טו וַיָּבֹאוּ שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פַּרְעֹה

1) קושש קש איזט העבראַאישע טפראַכאייגענהייט וויא נלבנה לבנים, אונד אעהרערע זאָלכע נאַכאַהמענטטעללונגען, דאַהער נור דעם זיננע נאַך איבערזעצבאַר

טפראַכֿען: וואַרום זאָלסט דוא טהון אַזאָ דיינען קנעכֿטען? שטראָה ניכֿט וויר געגעבען
לֵאמֹר לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה לַעֲבָדֶיךָ׃ טו תֶּבֶן אֵין נִתָּן
דיינען קנעכֿטען, אונד ציעגעלן, זאַגט מאַן צו אונז: מאַכֿעט! נון ווערדען דיינע קנעכֿטע
לַעֲבָדֶיךָ וּלְבֵנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ
גאַר געשלאַגען, אַלז ווען געזינדיגט האַטטע דיין פאָלק. ער אַבער זאַגטע: טראֶגע זייד איהר
מֻכִּים וְחָטָאת עַמֶּךָ׃ יז וַיֹּאמֶר נִרְפִּים אַתֶּם
טראֶגע! דאַרום איהר זאַגט: וויר וואָללען געהן, וואָללען אָפּפערן דעם עוויגען.
נִרְפִּים עַל־כֵּן אַתֶּם אֹמְרִים נֵלְכָה נִזְבְּחָה לַיהוָה׃
אַזאָ געהט הין, אַרבייטעט! שטראָה ניכֿט זאָלל געגעבען ווערדען אייך, אונד דיא אַנצאַהל
יח וְעַתָּה לְכוּ עִבְדוּ וְתֶבֶן לֹא־יִנָּתֵן לָכֶם וְתֹכֶן
ציעגעלן אייסט איהר (דאָך) ליעפערן. דאַ זאַהען דיא אויפזעהער דער קינדער ישראל
לְבֵנִים תִּתֵּנוּ׃ יט וַיִּרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
זיך אין איבלעם צושטאַנדע, זאַגענד: ניכֿטז דירפט איהר פערמינדערן פאָן אייערן ציעגעלן,
אֹתָם בְּרָע לֵאמֹר לֹא־תִגְרְעוּ מִלִּבְנֵיכֶם
יעדעז טאַגעווערק אַן זיינעם טאַגע. זיא טראַפען משה אונד אהרן
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ כ וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן
שטעהענד איהנען געגעניבער, אַלז זיא הערויסקאַמען פאָן פרעה. דאַ זאַגטען זיא
נִצָּבִים לִקְרָאתָם בְּצֵאתָם מֵאֵת פַּרְעֹה׃ כא וַיֹּאמְרוּ
צו איהנען: עז ווירד זעהען דער עוויגע אויף אייך, אונד ווירד ריכֿטען, דאַס איהר
אֲלֵהֶם יֵרֶא יְהוָה עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט אֲשֶׁר
אונז עקעלהאַפֿט געמאַכֿט האַבט (1 אין דען אויגען פרעה'ז אונד אין דען אויגען
הִבְאַשְׁתֶּם אֶת־רֵיחֵנוּ בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי
זיינער דיענער, צו געבען איין שווערט אין איהרע האַנד, אונז אומצובריגגען. דאַ קעהרטע צוריק
עֲבָדָיו לָתֶת־חֶרֶב בְּיָדָם לְהָרְגֵנוּ׃ מפטיר כב וַיָּשָׁב
משה צום עוויגען, אונד שפראַך: אָ איין גאָטט! וואַרום טהוסט דוא (זאָ) איבעל
מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אֲדֹנָי לָמָה הֲרֵעֹתָה
דיזעם פאָלקע? וואַרום (דען) האַסט דוא מיך געזאַנדט? זייטדעם איך געקאָממען בין צו
לָעָם הַזֶּה לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי׃ כג וּמֵאָז בָּאתִי אֶל־

1) דיזעז איזט איינע העברעאישע ספראַכאייגענהייט, אונד הייסט: אונז פערהאַסט מאַכֿען.

פרעה, צו רעדען אין דיינעם נאמען, האנדעלט ער נאך בעזער געגען דיזעז פאלק;

פַּרְעֹה לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה

ערגעטעטעט אבער, עררעטטעט האסט דוא ניכט דיין פאלק. דא שפראך דער עוויגע

וְהַצֵּל לֹא־הִצַּלְתָּ אֶת־עַמֶּךָ׃ ו א וַיֹּאמֶר יְהוָה

צו משה: יעטצט ווירזט דוא זעהען, וואז איך טהון ווערדע דעם פרעה, דאס

אֶל־מֹשֶׁה עַתָּה תִרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה כִּי

מיט שטארקער האנד ער זיא פארטשיקן ווירד, או' מיט שטארקער האנד זיא פארטטרייבען

בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם

אויז זיינעם לאנדע. פערנער רעדעטע דער אללמאכטיגע צו משה,

מֵאַרְצוֹ׃ ס סדר וארא ב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה

אונד שפראך צו איהם: איך (בין) דער עוויגע. איך ערשיען צווָאר דעם אברהם, דעם

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה׃ ג וָאֵרָא אֶל־אַבְרָהָם אֶל־

יצחק או' דעם יעקב אלז גאטט דער אללגעוואלטיגע; אבער (מיט) איינעם נאמען, עוויגער'

יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי יְהוָה

ניכט בין איך בעקאננט ווארדען איהנען. אויך האבע איך עררישטעט איינען בונד

לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם׃ ד וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי

מיט איהנען, צו געבען איהנען דאז לאנד כנען, דאז לאנד

אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ

איהרעז אויפענטהאלטז, וואו זיא וואהנטען דארין. אויך האבע איך געהערט

מְגֻרֵיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ בָהּ׃ ה וְגַם׀ אֲנִי שָׁמַעְתִּי

דאז יאמערן דער קינדער ישראל, דאס דיא מצרים צור ארבייט צווינגען

אֶת־נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבִדִים

זיא, אונד האבע געדאכט איינעז בונדעז. דארום זאגע דען קינדערן ישראל:

אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי׃ ו לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל

איך, דער עוויגע, איך ווערדע הערפארציהען אייך אונטער דען לאסטען דער מצרים,

אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם

ווערדע הערויזרייסען אייך אויז איהרער דיענזטבארקייט, אונד ווערדע ערלאזען אייך

וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם

מיט אויזגעשטרעקטעם ארם אונד מיט גראססען שטראפגעריכטען. דאן נעהמע איך

בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ ז וְלָקַחְתִּי

אייך איר פֿון פֿאָלקע, ווערדע זיין אייך צום גאָטט, אונד איהר ווערדעט ערקעננען
אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם
דאַס איך, דער עוויגע, אייער גאָטט, (עז בין), דער הערפֿאָרציעהט אייך אונטער
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת
דען לאַסטען דער מצרים; איך ווערדע ברינגען אייך אין דאַז לאַנד,
סִבְלוֹת מִצְרָיִם׃ ח וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ
וואָריבער איך אויפֿגעהאָבען מיינע האַנד1), צו געבען עז דעם אברהם,
אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם
דעם יצחק אונד דעם יעקב, אונד ווערדע געבען עז אייך (צום) ערבטהייל, איך
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי
דער עוויגע. עז רעדעטע משה אַזאָ צו דען קינדערן ישראל; אַבער ניכט האָרטען זיא
יְהוָה׃ ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ
אויף משה, וועגען קירצע דעז אָטהעמז2) או' וועגען טווערער אַרבייט.
אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃ פ
דאַן רעדעטע דער עוויגע צו משה, אונד שפראַך: געהע, רעדע צו
י וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ יא בֹּא דַבֵּר אֶל־
פרעה, קאָניג פֿאָן מצרים, דאַס ער וועגשיקקע דיא קינדער ישראל
פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וִישַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אויז זיינעם לאַנדע. דאַ רעדעטע משה פֿאָר דעם עוויגען, אונ' שפראַך: זיעהע!
מֵאַרְצוֹ׃ יב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן
דיא קינדער ישראל ניכט האַבען צוגעהאָרט איר, וויא ווירד איך אַנהאָרען פרעה,
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַרְעֹה
דאַ איך אונבעשניטטענע ליפפען (האַבע) 3).
וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם׃ פ
דאַן רעדעטע דער עוויגע צו משה אונד צו אהרן, אונד בעפֿאַהל איהנען פֿיר
יג וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל־
דיא קינדער ישראל אונד פֿיר פרעה, קאָניג פֿאָן מצרים, הערויז צו פֿיהרען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם לְהוֹצִיא

1) ד"ה געשוואָרען האַבע. 2) ד"ה וועגען אונמוטה.
3) ד"ה ניכט גוט רעדען קאַנן.

דיא קינדער ישראל אויז דעם לאַנדע מצרים. דיעזעז (זינד)
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ס שני יד אֵלֶּה
דיא הייפטער איהרער פֿאַטערליכען הייזער 1): דיא זאָהנע ראובן'ז, דעז ערזטגעבאָרנען
רָאשֵׁי בֵית־אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר
ישראל'ז זינד: חנוך אונד פלוא, חצרון אונד כרמי; דיעזעז (זינד) דיא געשלעכטער
יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרֹן וְכַרְמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
ראובן'ז. דיא זאָהנע שמעון'ז: ימואל, ימין, אהד, יכין,
רְאוּבֵן׃ טו וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין
צחר אונד שאול, זאָהן איינער כנעניטערין; דיעזעז (זינד) דיא געשלעכטער שמעון'ז.
וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת שִׁמְעוֹן׃
דיעזעז (זינד) דיא נאַמען דער זאָהנע לוי'ז נאַך איהרער געבורט: גרשון, קהת
טז וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־לֵוִי לְתֹלְדֹתָם גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת
אונד מררי; אונד דיא לעבענזיאַהרע לוי'ז (וואַרען) הונדערט זיעבען אונ' דרייסיג יאַהרע.
וּמְרָרִי וּשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃
דיא זאָהנע גרשון'ז: לבני אונד שמעי נאַך איהרען געשלעכטערן; אונד דיא זאָהנע
יז בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לִבְנִי וְשִׁמְעִי לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ יח וּבְנֵי
דעז קהת, עמרם, יצהר, חברון, אונד עזיאל; אונד דיא לעבענזיאַהרע דעז קהת
קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל וּשְׁנֵי חַיֵּי קְהָת
(וואַרען) הונדערט אונד דרייא אונד דרייסיג יאַהרע. דיא זאָהנע מררי'ז: מחלי
שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ יט וּבְנֵי מְרָרִי מַחְלִי
אונד מושי; דיעזעז (זינד) דיא געשלעכטער דעז לוי נאַך איהרער געבורט. עז נאַהם
וּמוּשִׁי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְתֹלְדֹתָם׃ כ וַיִּקַּח
עמרם, יוכבד זיינע באַזע 2), זיך צור פֿרויא, אונד זיא געבאַהר איהם
עַמְרָם אֶת־יוֹכֶבֶד דֹּדָתוֹ לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־
אהרן אונד משה; דיא לעבענזיאַהרע עמרם'ז (וואַרען) הונדערט זיעבען
אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וּשְׁנֵי חַיֵּי עַמְרָם שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים
אונד דרייסיג יאַהרע. דיא זאָהנע יצהר'ז (זינד): קרח, נפג אונד זכרי.
וּמְאַת שָׁנָה׃ כא וּבְנֵי יִצְהָר קֹרַח וָנֶפֶג וְזִכְרִי׃

---

1) ד"ה איהרער פֿאַמיליע.

2) באַזע הייסט: דעז פֿאַטערז אָדער מוטטער שוועזטער.

דיא זֶהנע עזיאל'ס: מישאל, אלצפן אונד סתרי. ער נאַהם

כב ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי: כג ויקח

אהרן דיא אלישבע, טאָכטער עמינדב'ס, שוועסטער דעס נחשון,

אהרן את־אלישבע בת־עמינדב אחות נחשון

זיך צור פרויא, אונד זיא געבאַר איהם נדב אונד אביהוא,

לו לאשה ותלד לו את־נדב ואת־אביהוא את־

אלעזר אונד איתמר. דיא זֶהנע קרח'ס (זינד): אסיר, אלקנה

אלעזר ואת־איתמר: כד ובני קרח אסיר ואלקנה

אונד אביאסף; דיעזעס (זינד) דיא געשלעכטער קרח'ס. אלעזר, זאָהן

ואביאסף אלה משפחת הקרחי: כה ואלעזר בן־

אהרן'ס, נאַהם (איינע) פאָן דען טעכטערן פוטיאל'ס זיך צור פרויא, אונד זיא געבאַר

אהרן לקח־לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד

איהם דען פנחס. דאַס (זינד) דיא הייפטער דער שטאַממפֶעטער דער לויים

לו את־פינחס אלה ראשי אבות הלוים

נאַך איהרען געשלעכטערן. דיעזעס (איזט) אהרן אונד משה, וואָ געזאַגט האַט

למשפחתם: כו הוא אהרן ומשה אשר אמר

דער עוויגע צו איהנען, פיהרט הערויס דיא קינדער ישראל אויס דעם לאַנדע מצרים

יהוה להם הוציאו את־בני ישראל מארץ מצרים

איט איהרען העערשאַארען. זיא (זינד עס), וועלכע רעדעטען צו פרעה, קעניג

על־צבאתם: כז הם המדברים אל־פרעה מלך־

פאָן מצרים, אום הערויס צו פיהרען דיא קינדער ישראל אויס מצרים, דיעזער

מצרים להוציא את־בני־ישראל ממצרים הוא

משה אונד אהרן. אונד עס געשאַה אַן דעם טאַגע, (דאַ) רעדעטע דער עוויגע צו

משה ואהרן: כח ויהי ביום דבר יהוה אל־

משה אים לאַנדע מצרים, דאַס (נעמליך) רעדעטע

משה בארץ מצרים: ס שלישי כט וידבר

דער עוויגע צו משה, אונד שפראַך: איך בין דער עוויגע! רעדע צו פרעה,

יהוה אל־משה לאמר אני יהוה דבר אל־פרעה

קעניג פאָן מצרים, אַללעס, וואַס איך רעדען ווערדע צו דיר,

מלך מצרים את כל־אשר אני דבר אליך:

אונד עז שפראַך משה (...) פֿאָר דעם עוויגען: זיעהע איך (האַבע) אונבעשניטטענע

ל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֵן אֲנִי עֲרַל

ליפפען, וויא ווירד (דאַנאַ) צוהאָרען איר פרעה?

שְׂפָתַיִם וְאֵיךְ יִשְׁמַע אֵלַי פַּרְעֹה׃ פ

דאַ שפראַך דער עוויגע צו משה: זיעהע! איך האַבע דיך געזעטצט

ז א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רְאֵה נְתַתִּיךָ

צום גאָטט פיר פרעה, אונד אהרן, דיין ברודער, ווירד זיין דיין פראָפֿעט.

אֱלֹהִים לְפַרְעֹה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃

דוא זאָללסט זאַגען (איהם) אַללעס, וואַס איך דיר בעפֿעהלע, אונד אהרן, דיין ברודער,

ב אַתָּה תְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ

ווירד רעדען צו פרעה, דאַס ער שיקקע דיא קינדער ישראל אויז זיינעם לאַנדע.

יְדַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה וְשִׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃

אַבער איך ווערדע פֿערהאַרטען 1) דאַז הערץ פרעה'ז, אונד ווערדע הייפֿען

ג וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְהִרְבֵּיתִי אֶת־

איינע צייכען אונד איינע וואונדער אים לאַנדע מצרים. ניכט ווירד געהאָר געבען

אֹתֹתַי וְאֶת־מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ד וְלֹא־יִשְׁמַע

אייך פרעה, איך ווערדע אַבער לעגען איינע האַנד אַן מצרים 2),

אֲלֵכֶם פַּרְעֹה וְנָתַתִּי אֶת־יָדִי בְּמִצְרָיִם

אונד ווערדע הערויספֿיהרען איינע העערע, איין פֿאָלק, דיא קינדער ישראל,

וְהוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאֹתַי אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

אויז דעם לאַנדע מצרים איט גראָסען שטראַפֿגעריכטען. דאַ ווערדען ערקעננען

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בִּשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ ה וְיָדְעוּ

דיא מצרים, דאַס איך (בין) דער עוויגע, ווען איך אויסשטרעקע איינע האַנד איבער

מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בִּנְטֹתִי אֶת־יָדִי עַל־

מצרים, אונד הערויספֿיהרע דיא קינדער ישראל אויז איהרער איטטע. דאַ טהאַטען

מִצְרָיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם׃ ו וַיַּעַשׂ

משה אונד אהרן, זאָ וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע איהנען, זאָ טהאַטען זיא.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם כֵּן עָשׂוּ׃

1) ד"ה אונגעלענקיג מאַכען. 2) ד"ה איינע מאַכט געבראַוכען ווידער זיא.

משה (וואר) אכט אכטציג יאהרע אונד אהרן (וואר) אכט דרייא אונד אכטציג

ז וּמֹשֶׁה בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים

יאהרע אלט ווען זיא רעדעטען צו פרעה.

שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל־פַּרְעֹה׃ פ רביעי

עס שפראך דער עוויגע צו משה אונד צו אהרן, וויא פאלגט: ווען

ח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ ט כִּי

זאגען ווירד צו אייך פרעה, אונד ווירד שפרעכען: געבעט פיר אייך איינען בעוויז!

יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת

זא זאגע דוא צו אהרן: נים דיינען שטאב, אונד ווירף איהן הין פאר

וְאָמַרְתָּ אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־מַטְּךָ וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי־

פרעה, ער זאל ווערדען צור שלאנגע. אלז נון קאמען משה אונד אהרן צו פרעה,

פַרְעֹה יְהִי לְתַנִּין׃ י וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה

דא טהאטען זיא, זא וויא בעפאהלען דער עוויגע; עז ווארף הין אהרן

וַיַּעֲשׂוּ־כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן אֶת־

זיינען שטאב פאר פרעה, אונד פאר זיינען קנעכטען, אונד ער ווארד צור שלאנגע.

מַטֵּהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין׃

דא ריעף אויך פרעה דיא וייזען אונד דיא צויבערער1), דא מאכטען

יא וַיִּקְרָא גַּם־פַּרְעֹה לַחֲכָמִים וְלַמְכַשְּׁפִים וַיַּעֲשׂוּ

אויך זיא, (נעמליך) דיא בילדערשריפט2)=קונדיגען מצרים'ז, דורך איהרע געהייאכניזע

גַם־הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלַהֲטֵיהֶם

דאזזעלבע. זיא ווארפען הין יעדער זיינן שטאב, או' זיא ווורדען צו שלאנגען; אבער עז פערשלאנג

כֵּן׃ יב וַיַּשְׁלִיכוּ אִישׁ מַטֵּהוּ וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע

דער שטאב אהרן'ז איהרע שטאבע. עז בליעב אבער פעזט דאז הערץ פרעה'ז,

מַטֵּה־אַהֲרֹן אֶת־מַטֹּתָם׃ יג וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה

אונד ניכט הערטע ער אויף זיא, זא וויא עז געשפראכען דער עוויגע. דא זאגטע

וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס יד וַיֹּאמֶר

דער עוויגע צו משה: פערשטאקט איזט דאז הערץ פרעה'ז, ער וויגערט זיך פארטצושיקען

יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח

1) לייטע דיא דורך קונזט אונגעוואהנליכע ווירקונגען הערפארברינגען.
2) בילדערשריפט היעסען יענע שריפטצייכען, וואמיט דיא עגיפטישען פריעסטער איהרע געהייאען לעהרען אונד איהרע קינזטע אויפגעצייכנעט האבען.

דאז פאלק. געהע (מאך) צו פרעה דעז מארגענז, דא געהט ער היניוז אן דאז וואססער,

הָעָם׃ טו לֵךְ אֶל־פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֹצֵא הַמַּיְמָה

שטעללע דיך איהם געגענאיבער אן אופער דעז פלוססעז, אונד דען שטאב, דער

וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל־שְׂפַת הַיְאֹר וְהַמַּטֶּה אֲשֶׁר־

פערוואנדעלט ווארד צור שלאנגע, נים אין דיינע האנד. דאן שפריך צו איהם:

נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ תִּקַּח בְּיָדֶךָ׃ טז וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

דער עוויגע, דער גאטט דער עברים זאנדטע איך צו דיר מיט דען ווארטען: שיקע

יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שַׁלַּח

מיין פאלק, דאס זיא מיר דיענען אין דער וויסטע, אונד זיעהע! ניכט געהארכטעזט דוא

אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי בַּמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא־שָׁמַעְתָּ

ביזהער. זא שפראך דער עוויגע: דאראן זאללזט דוא ערקעננען, דאס איך בין

עַד־כֹּה׃ יז כֹּה אָמַר יְהוָה בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי

דער עוויגע, זיעהע! איך שלאגע מיט דעם שטאבע, וועלכער איזט אין איינער האנד, אויף

יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה ׀ בַּמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי עַל־

דיא וואססער, וועלכע אים פלוססע (זינד), ווערדען זיא פערוואנדעלט אין בלוט. דיא פישע

הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר וְנֶהֶפְכוּ לְדָם׃ יח וְהַדָּגָה

דיא אים פלוססע (זינד) ווערדען שטערבען, שטינקענד ווירד דער פלוס, דאס עקעלן ווירד

אֲשֶׁר־בַּיְאֹר תָּמוּת וּבָאַשׁ הַיְאֹר וְנִלְאוּ

דיא מצרים, צו טרינקען וואססער אויז דעם פלוססע. פערנער שפראך

מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן־הַיְאֹר׃ ס יט וַיֹּאמֶר

דער עוויגע צו משה, שפריך צו אהרן: נים דיינען שטאב אונד נייגע

יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן קַח מַטְּךָ וּנְטֵה־

דיינע האנד איבער דיא געוועססער מצרים'ז, איבער איהרע שטרעמע, איבער

יָדְךָ עַל־מֵימֵי מִצְרַיִם עַל־נַהֲרֹתָם ׀ עַל־

איהרע פליססע, איבער איהרע זעען אונד איבער יעדע פערזאממלונג איהרער וואססער,

יְאֹרֵיהֶם וְעַל־אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל־מִקְוֵה מֵימֵיהֶם

דאס זיא ווערדען בלוט; אונד זיין זאלל בלוט אים גאנצען לאנדע מצרים,

וְיִהְיוּ־דָם וְהָיָה דָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם

אויך אין דען העלצערנען או' דען שטיינערנען (וואססערגעפעססען). זיא טהאטען זא, משה

וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים׃ כ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה

אונ' אהרן, וויא בעפֿאהלען דער עוויגע, ער (אהרן) ערהאב מיט דעם שטאבע אונ' שלוג

ואהרן כאשר צוה יהוה וירם במטה ויך

דאז וואססער, דאז אים פֿלוססע (וואר) פֿאר דען אויגען פרעה'ז אונד פֿאר דען אויגען

את המים אשר ביאר לעיני פרעה ולעיני

זיינער דיענער, דא פֿערוואנדעלטען זיך אללע וואססער, דיא אים פֿלוססע וואַרען אין בלוט.

עבדיו ויהפכו כל המים אשר ביאר לדם:

דיא פֿישע, דיא אים פֿלוססע וואַרען שטארבען, אונד שטינקענד וואַרד דער פֿלוס,

כא והדגה אשר ביאר מתה ויבאש היאר

דאס ניכט פֿעראכטעטען דיא מצרים, צו טרינקען וואססער אויס דעם פֿלוססע;

ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאר

אונד עז וואַר דאז בלוט אים גאנצען לאנדע מצרים. דיעז מאכטען עבען זא

ויהי הדם בכל ארץ מצרים: כב ויעשו כן

דיא בילדערשריפֿטקונדיגען מצרים'ז דורך איהרע געהייאניססע; דא בליעב פֿעסט דאז הערץ

חרטמי מצרים בלטיהם ויחזק לב

פרעה'ז, אונד ניכט הארטע ער אויף זיא, וויא עז שפראך דער עוויגע.

פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה:

עז וואנדטע זיך אום פרעה, גינג אין זיין הויז, אונד ניכט קעהרטע ער זיין הערץ

כג ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו

אויך אן דיעזעם. עז גרובען אללע מצרים, הערום אום דען פֿלוס

גם לזאת: כד ויחפרו כל מצרים סביבת היאר

(נאך) וואססער צום טרינקען, וויל ניכט זיא פֿעראכטעטען צו טרינקען פֿאן דעם וואססער

מים לשתות כי לא יכלו לשתת ממימי

דעז פֿלוססעז. זא פֿערגינגען זיעבען טאגע, נאך דעם געשלאגען האטטע

היאר: כה וימלא שבעת ימים אחרי הכות

דער עוויגע דען פֿלוס.

יהוה את היאר: פ

דאן שפראך דער עוויגע צו משה: געהע צו פרעה, אונד זאגע

כו ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה ואמרת

איהם: זא שפריכט דער עוויגע: שיקקע וועג מיין פֿאלק, דאס עז מיר דיענע.

אליו כה אמר יהוה שלח את עמי ויעבדני:

ווען אבער דיך ווייגערזט דוא עז וועגלוטיקען, זיעהע! איך פלאגע

כז וְאִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף אֶת־

דיין גאנצעז געביעט מיט פרעשטען. עז רעגט הערפאר דער פלוס פרעשטע,

כָּל־גְּבוּלְךָ בַּצְפַרְדְּעִים׃ כח וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים

דיא היניויף שטייגען אונד קאממען אין דיין הויז, אין דיין שלאפגעמאך, אונד אויף

וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל־

דיין בעטט, אין דאז הויז דיינער דיענער, אונד איבער דיין פאלק, אין דיינע אפען,

מִטָּתֶךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ

אונד אין דיינע באקטרעגע. אן דיר זעלבזט, אן דיין פאלק, אונד אן אללע דיינע דיענער

וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ׃ כט וּבְכָה וּבְעַמְּךָ וּבְכָל־עֲבָדֶיךָ

קריעכען היניויף דיא פרעשטע. דאן שפראך דער עוויגע צו משה: זאגע

יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים׃ ח א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר

דעם אהרן: נייגע דיינע האנד מיט דיינעם שטאבע איבער דיא שטראמע, איבער

אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־יָדְךָ בְּמַטֶּךָ עַל־הַנְּהָרֹת עַל־

דיא פלוזע, אונד איבער דיא זעען, אונד ברינגע הערויף דיא פרעשטע

הַיְאֹרִים וְעַל־הָאֲגַמִּים וְהַעַל אֶת־הַצְפַרְדְּעִים

איבער דאז לאנד מצרים. דא נייגטע אהרן זיינע האנד איבער

עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ב וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ עַל

דיא געוועססער מצרים'ז, אונד עז קאמען הערויף דיא פרעשטע אונד בעדעקטען דאז

מֵימֵי מִצְרָיִם וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת־

לאנד מצרים. דיעז מאכטען עבן זא דיא בילדערשריפטקונדיגן דורך איהרע געהיימניזזע

אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ג וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם

אונד בראכטען הערויף דיא פרעשטע איבער דאז לאנד מצרים. דא בעריעף

וַיַּעֲלוּ אֶת־הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ד וַיִּקְרָא

פרעה, דען משה אונד דען אהרן, אונד שפראך: בעטעט צום עוויגען,

פַרְעֹה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָה

דאס ער וועגנעהמע דיא פרעשטע פאן מיר או' פאן מיינעם פאלקע, זא ווילל איך וועגטיקען

וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וַאֲשַׁלְּחָה

דאז פאלק, דאס זיא אפפערן דעם עוויגען. דא זאגטע משה צו פרעה:

אֶת־הָעָם וְיִזְבְּחוּ לַיהוָה׃ ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפַרְעֹה

טאַפּפּע דיר רוהם איבער מיך1), אויף וועלכע צייט זאָלל פיר דיך, אונד פיר דיינע דיענער
הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי ׀ אַעְתִּיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ
אונד פיר דיין פאָלק, צו פערטילגען דיא פראָשע פאָן דיר, אונד פאָן דיינען הייזערן,
וּלְעַמְּךָ לְהַכְרִית הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ
נור איס פלוססע זאָללען זיא בלייבען. דאַ זאַגטע ער: אויף מאָרגען, או' יענער שפראַך:
רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃ ו וַיֹּאמֶר לְמָחָר וַיֹּאמֶר
נאַך דיינעם וואָרטע! דאַס דוא ערקעננעסט דאַס ניעמאַנד איזט וויא דער עוויגע אונזר גאָטט.
כִּדְבָרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֵין כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ חמישי
עס זאָללען וועיכען דיא פראָשע פאָן דיר, פאָן דיינען הייזערן, פאָן דיינען דיענערן,
ז וְסָרוּ הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ
אונד פאָן דיינעם פאָלקע, נור איס פלוססע זאָללען זיא בלייבען. דאַן גינג הינוועג משה
וּמֵעַמֶּךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃ ח וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
אונד אהרן פאָן פרעה, אונד עס טריע משה צום עוויגען
וְאַהֲרֹן מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־
וועגען דער פראָשע, וועלכע ער בראַכטע איבער פרעה. דאַ טהאַט דער עוויגע
דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־שָׂם לְפַרְעֹה׃ ט וַיַּעַשׂ יְהוָה
נאַך דעם וואָרטע משה'ז, עס שטאַרבען דיא פראָשע אויז דען הייזערן, אויז
כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּמֻתוּ הַצְפַרְדְּעִים מִן־הַבָּתִּים מִן־
דען העפען אונד אויז דען פעלדערן. מאַן הייפטע צוזאַמען זיא, איין פיעלען
הַחֲצֵרֹת וּמִן־הַשָּׂדֹת׃ י וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֳמָרִם
הויפען2) אונד עס וואַרד שטינקענד דאַז לאַנד. אַלז אַבער זאַה פרעה, דאַס
חֳמָרִם וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ׃ יא וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי
דאַ וואַרד ערלייכטערונג, דאַ פערשטאָקטע ער זיין הערץ, אונד ניכט הערטע ער אויף זיא
הָיְתָה הָרְוָחָה וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם
וויא עס שפראַך דער עוויגע. דאַ זאַגטע דער עוויגע צו משה,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
שפריך צו אהרן: נייגע דיינען שטאַב, אונד שלאַגע דען שטויב
אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־מַטְּךָ וְהַךְ אֶת־עֲפַר

1) בעפעהלע איבער מיך אַלז הערר. 2) חמרים חמרים איזט העברעאישע שפראַכאייגענהייט, בעדייטענד: פיעלע הויפען.

דער ערדע, דאס ער ווערדע צו אונגעציעפער אים גאנצען לאנדע מצרים. זיא טהאטען

הָאָרֶץ וְהָיָה לְכִנִּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ יג וַיַּעֲשׂוּ

אלזא; עז כייגטע אהרן זיינע האנד מיט זיינעם שטאבע, אונד שלוג דען שטויב

כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְמַטֵּהוּ וַיַּךְ אֶת־עֲפַר

דער ערדע, דא ווארד דאז אונגעציעפער אן מענשען אונד אן פיעה. אללער שטויב

הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עֲפַר

דער ערדע ווארד: אונגעציעפער אים גאנצען לאנדע מצרים. עז מאכטען עבען זא

הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ יד וַיַּעֲשׂוּ־כֵן

דיא בילדערשריפטקונדיגען דורך איהרע געהיימניסע הערפארצובריגען דאז אונגעציפער,

הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים

אבער ניכט פערמאכטען זיא עז. דא נון וואר דאז אונגעציעפער אן מענשען או' אן פיעה,

וְלֹא יָכֹלוּ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃

דא זאגטען דיא בילדערשריפטקונדיגען צו פרעה: איין פינגער גאטטעז1)

טו וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל־פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים

איזט עז, אבער פעזט וואר דאז הערץ פרעה'ז אונד ניכט הערטע ער אויף זיא, וויא

הִוא וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר

עז געשפראכען דער עוויגע. דאן שפראך דער עוויגע צו משה: שטעה פריה אויף

דִּבֶּר יְהוָה׃ ס טז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם

דיעזען מארגען, אונד שטעללע דיך פאר פרעה, דא געהט ער הינויז אן'ז וואזזער,

בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה

אונד זאגע צו איהם: זא האט געשפראכען דער עוויגע: שיקע וועג מיין פאלק,

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח עַמִּי

דאס עז מיר דיענע. דען ווען ניכט דוא וועגשיקזט מיין פאלק, זיעהע!

וְיַעַבְדֻנִי׃ יז כִּי אִם־אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי

זא שיקע איך איבער דיך, איבר דיינע דיענר או' איבער דיין פאלק, או' איבער דיינע הייזער

מַשְׁלִיחַ בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ וּבְבָתֶּיךָ

דאז געווילד, אונד עז ווערדען פאלל דיא הייזער דער מצרים מיט געווילד, אונד אויך

אֶת־הֶעָרֹב וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם אֶת־הֶעָרֹב וְגַם

---

1) ד"ה עז קאמט פאן גאטט זעלבזט.

דער ערדבאָדען, וואָ זיא (וואָהנען) דאַרויף. אונד איך ווערדע אויזצייכנען אַן דיעזעם טאַגע

הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הֵם עָלֶיהָ׃ יח וְהִפְלֵיתִי בַיּוֹם הַהוּא

דאַז לאַנד גשן, וואָ איין פאָלק זיך אויפהאַלט דאַזעלבסט, דאַס ניכט זייא

אֶת־אֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ לְבִלְתִּי הֱיוֹת־

דאָרט געוויהל, דאַמיט דוא ערקעננעזט, דאַס איך דער עוויגע בין 1) איטטען

שָׁם עָרֹב לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקֶרֶב

אים לאַנדע. איך מאַכע איינען אונטערשייד צווישען איינעם פאָלקע אונד צווישען

הָאָרֶץ׃ ששי יט וְשַׂמְתִּי פְדֻת בֵּין עַמִּי וּבֵין

דיינעם פאָלקע, מאָרגען ווירד געשעהען דיעזעז צייכען. דאַ טהאַט דער עוויגע אַלזאָ:

עַמֶּךָ לְמָחָר יִהְיֶה הָאֹת הַזֶּה׃ כ וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן

עז קאַם געוויהל שווערעז אין דאַז הויז פרעה'ז, או' דאַז הויז זיינער דיענער, או' אים גאַנצען

וַיָּבֹא עָרֹב כָּבֵד בֵּיתָה פַרְעֹה וּבֵית עֲבָדָיו וּבְכָל־

לאַנדע מצרים ווארד פערדאָרבען דיא ערדע פאָן דעם געוויהלע.

אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הֶעָרֹב׃

דאַ ריעף פרעה דעם משה אונד דעם אהרן אונד זאַגטע: געהעט,

כא וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לְכוּ

אָפּפערט אייערם גאָטטע אים לאַנדע, עז שפראַך אַבער משה, ניכט שיקליך איזט

זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ׃ כב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן

עז צו טהון זאָ, דען, דען גרייעל 2) מצרים'ז: אָפּפערן וויר דעם עוויגען

לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַיהוָה

אונזערעם גאָטטע, זיעהע! וויר אָפּפערן דען גרייעל מצרים'ז פאָר איהרען אויגען,

אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם

אונד ניכט זאָללטען זיא אונז שטייניגען? איינען וועג פאָן דרייא טאַגען וואָללען וויר געהן

וְלֹא יִסְקְלֻנוּ׃ כג דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נֵלֵךְ

אין דער וויזטע, או' וואָללען אָפּפערן דעם עוויגען אונזערם גאָטט, זאָוויא ער בעפעהלען ווירד

בַּמִּדְבָּר וְזָבַחְנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר

אונז. דאַ שפראַך פרעה: איך וויל וועגשיקען איך

אֵלֵינוּ׃ כד וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם

1) געגענוואַרטיג. 2) דיא אין מצרים אַבגאָטטיש אַנגעבעטעטען טהיערע דען איזראַעליטען איין גרייעל.

דאַס איהר אָפּפֿערט דעם עוויגען איירעם גאָטטע אין דער וויסטע; נור דאַס ענטפֿערנען

וזבחתם ליהוה אלהיכם במדבר רק הרחק

ניכט ענטפֿערנט איך נאָך וויטער2), פֿלעהעט פֿיר איך. דאַ שפּראַך

לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי: כה ויאמר

משה: זאָ וויא איך ווענגעהע פֿאָן דיר, זאָ פֿלעהע איך צום עוויגען,

משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתי אל יהוה

או' עז וירד וויכן דאַז געווילד פֿאָן פרעה, פֿאָן זיינן דיענערן, או' פֿאָן זיינעם פֿאָלקע מאָרגן;

וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר

נור זאָלל ניכט מעהר פרעה הינטערגעהען, ניכט ווענלאַסיקען דאַז פֿאָלק,

רק אל יסף פרעה התל לבלתי שלח את העם

צו אָפּפֿערן דעם עוויגען. דאַן גינג וועג משה פֿאָן פרעה, אונד פֿלעהטע

לזבח ליהוה: כו ויצא משה מעם פרעה ויעתר

צום עוויגען. דאַ טהאַט דער עוויגע נאָך דעם וואָרטע משה'ז, אונד עז וויך

אל יהוה: כז ויעש יהוה כדבר משה ויסר

דאַז געווילד פֿאָן פרעה, פֿאָן זיינען דיענערן אונד פֿאָן זיינעם פֿאָלקע; ניכט בליעב צוריק

הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר

איינז. עז פֿערהאַרטעטע אַבער פרעה זיין הערץ אויך

אחד: כח ויכבד פרעה את לבו גם

דיעז מאַל. אונד ניכט שיקטע ער וועג דאַז פֿאָלק.

בפעם הזאת ולא שלח את העם: פ

דאַן שפּראַך דער עוויגע צו משה: געהע צו פרעה, אונד רעדע

ט א ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה ודברת

צו איהם: זאָ האַט געשפּראָכען דער עוויגע, דער גאָטט דער עברים: שיקקע

אליו כה אמר יהוה אלהי העברים שלח את

מיין פֿאָלק, דאַס עז מיר דיענע. דען, ווען דיך ווייגערזט דוא וועגלאַסיקען, אונד דוא נאָך

עמי ויעבדני: ב כי אם מאן אתה לשלח ועודך

זיאוועער צוריקהאַלטזט זיא; זיעהע! דיא האַנד דעז עוויגען ווירד זיין אַן דיינעם פֿיעהע,

מחזיק בם: ג הנה יד יהוה הויה במקנך

---

2) תרחיקו ללכת איזט העברעאישע שפּראַכאייגענהייט, בעדייטענד: זיך וויטער ענטפֿערנען.

דאז אויף דעם פעלדע (איזט), אן פפערדען, אן עזעלן, אן קאמעעלן, אם רינדפיעה

אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר

או'אם קליינפיעה, איינע זעהר שווערע פעסט. עז ווירד אונטערשיידען דער עוויגע צווישען

וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃ ד וְהִפְלָה יְהֹוָה בֵּין

דעם פיעהע ישראל'ז, או' צווישען דעם פיעהע מצרים'ז, דאס ניכט שטערבען ווירד

מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם וְלֹא יָמוּת

פאן אללעם, (וואז) דען קינדערן ישראל'ז געהערט, עטוואז. עז בעשטיממטע דער עוויגע

מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר׃ ס וַיָּשֶׂם יְהֹוָה

איינע צייט, אונד שפראך: מארגען ווירד טהון דער עוויגע דיעזע זאכע אים לאנדע.

מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהֹוָה הַדָּבָר הַזֶּה בָּאָרֶץ׃

עז טהאט דער עוויגע דיעזע זאכע אם אנדערן מארגען. עז שטארב אללעז

ו וַיַּעַשׂ יְהֹוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת וַיָּמָת כֹּל

פיעה מצרים'ז, אבער פאם פיעהע דער קינדער ישראל'ז ניכט שטארב

מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת

איינעז. דא טיקטע הין פרעה, אונד זיעהע! עז וואר ניכט געשטארבען פאם פיעהע

אֶחָד׃ ז וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא־מֵת מִמִּקְנֵה

ישראל'ז זאגאר איינז; אבער עז וואר העהרט דאז הערץ פרעה'ז אונד ניכט שיקטע ער

יִשְׂרָאֵל עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח

דאז פאלק.

אֶת־הָעָם׃ פ

דאן שפראך דער עוויגע צו משה אונד צו אהרן: נעהמעט איך

ח וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם

פאלל אייערע הענדע רוס פאם אפען. אונד עז ווערפע איהן משה גען היממעל,

מְלֹא חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן וּזְרָקוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה

פאר דען אויגען פרעה'ז, זא ווירד ער ווערדען צום שטויבע איבער דאז גאנצע לאנד

לְעֵינֵי פַרְעֹה׃ ט וְהָיָה לְאָבָק עַל כָּל־אֶרֶץ

מצרים, אונד ווירד אם מענשען אונד אם פיעה צור ענטצינדונג,

מִצְרָיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה לִשְׁחִין

דיא הערפארבריכט (אין) בלאזען, אים גאנצען לאנדע מצרים. זיא נאהמען דען

פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיִּקְחוּ אֶת־

רוס דעז אָפֿענז, אונד שטאַנדען פֿאָר פרעה, עז וואַרף איהן משה

פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה

גען היממעל, אונד ער וואַרד אייגע בלאַזען-ענטצינדונג, העראָבברעכענד אַם מענשען

הַשָּׁמָיְמָה וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם

אונד אַם פֿיעה. אונד ניכט פֿערמאָכטען דיא בילדערשריפֿט-קונדיגען צו שטעהען פֿאָר

וּבַבְּהֵמָה׃ יא וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד לִפְנֵי

משה וועגען דער ענטצינדונג; דען עז וואַר דיא ענטצינדונג אַן דען בילדערשריפֿטקונדיגען

מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם

אונד אַן אַללען מצרים. אַבער עז שטאַרקטע דער עוויגע דאַז הערץ פרעה'ז,

וּבְכָל־מִצְרָיִם׃ יב וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה

דאַס ניכט ער העֶרטע אויף זיא, וויא עז שפראַך דער עוויגע צו

וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־

משה. דאַן זאַגטע דער עוויגע צו משה: שטעה פֿריה אויף,

מֹשֶׁה׃ ס יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם

דיעזען מאָרגען, שטעללע דיך פֿאָר פרעה אונד שפריך צו איהם: זאָ

בַבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־

האַט געשפראָכען דער עוויגע, דער גאָטט דער עברים, שיקקע וועג איין פֿאָלק,

אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת־עַמִּי

דאַס עז איר דיענע; דען דיעזעז מאַל איך שיקקע אַללע

וְיַעַבְדֻנִי׃ יד כִּי ׀ בַּפַּעַם הַזֹּאת אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת־כָּל־

איינע פּלאַגען אין דיין הערץ, אונד איבער דייגע דיענער, אונד איבער דיין פֿאָלק, דאַמיט

מַגֵּפֹתַי אֶל־לִבְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ בַּעֲבוּר

דוא וויססעסט, דאַס קיינער (איסט) וויא איך אויף דער גאַנצען ערדע. צוואַר יעטצט

תֵּדַע כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל־הָאָרֶץ׃ טו כִּי עַתָּה

העטטע איך אויזגעשטרעקט מיינע האַנד, אונד העטטע געשלאַגען דיך אונד דיין פֿאָלק

שָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וָאַךְ אוֹתְךָ וְאֶת־עַמְּךָ

דורך דיא פעסט, אונד דוא ווירדעסט פֿערטילגט פֿאָן דער ערדע. יעדאָך

בַּדָּבֶר וַתִּכָּחֵד מִן־הָאָרֶץ׃ טז וְאוּלָם

וועגען דעססען ליעס איך דיך בעשטעהען, אום דיר צו צייגען איינע קראַפֿט,

בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ אֶת־כֹּחִי

אונד דאַמיט מאַן ערצעהלע מיינען נאַמען אויף דער גאַנצען ערדע. ווען אַבער נאָך

וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל־הָאָרֶץ: שביעי יז עוֹדְךָ

דוא אונטערדריקעסט איין פאָלק, ניכט זיא פאָרטצושיקען, זאָ לאַססע איך רעגנען,

מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם: יח הִנְנִי מַמְטִיר

אום דיעזע צייט מאָרגען, זעהר שווערען האַגעל, דאַס ניכט וואַר זייטדעם גוועזען

כָּעֵת מָחָר בָּרָד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ

אין מצרים פאָם טאַגע דער גרינדונג ביז יעטצט. נון אַלזאָ

בְּמִצְרַיִם לְמִן־הַיּוֹם הִוָּסְדָה וְעַד־עָתָּה: יט וְעַתָּה

טיקקע הין, לאַס צוזאַממען בריגגען דיין פיעה, אונד אַללעס וואַס דיר (געהאָרט)

שְׁלַח הָעֵז אֶת־מִקְנְךָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ

אים פעלדע, אַללע מענשען אונד דאַס פיעה, דאַס זיך פינדעט אים פעלדע,

בַּשָּׂדֶה כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־יִמָּצֵא בַשָּׂדֶה

או׳ ניכט איינגעבראַכט ווירד איינז הויז, ווען העראַבפאַללט אויף זיא דער האַגעל, שטערבען זיא.

וְלֹא יֵאָסֵף הַבַּיְתָה וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וָמֵתוּ:

דער דאַ פירכטעטע דאַז וואָרט דעז עוויגען פאָן דען דיענערן פרעה׳ז, דער פליכטעטע

כ הַיָּרֵא אֶת־דְּבַר יְהוָה מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה הֵנִיס

זיינע קנעכטע אונד זיין פיעה, אין דיא הייזער; ווער אַבער

אֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־מִקְנֵהוּ אֶל־הַבָּתִּים: כא וַאֲשֶׁר

ניכט ריכטעטע זיין הערץ אויף דאַז וואָרט דעז עוויגען1), דער ליעס זיינע קנעכטע

לֹא־שָׂם לִבּוֹ אֶל־דְּבַר יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲבָדָיו

אונד זיין פיעה אויף דעם פעלדע. דאַ שפּראַך דער עוויגע צו

וְאֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה: פ כב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־

משה: נייגע דיינע האַנד גען היממעל, זאָ זאָלל זיין האַגעל אים גאַנצען

מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וִיהִי בָרָד בְּכָל־

לאַנדע מצרים איבער דען מענשען אונד איבער דאַז פיעה אונד איבער אַללעז

אֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־

קרויט דעז פעלדעז אים לאַנדע מצרים. דאַ נייגטע משה

עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: כג וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־

---

1) ד״ה ווער דעם וואָרטע דעז עוויגען ניכט געהאָרכטע.

זיינן שטאַב געגן היממעל, אונד דער עוויגע גאַב דאָננער אונד האַגעל,
מַטֵּהוּ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיהוָה נָתַן קֹלֹת וּבָרָד
עז שטראָמטע פייער צור ערדע. אַלזאָ ליעס רעגנען דער עוויגע האַגעל איבער דאַז לאַנד
וַתִּהֲלַךְ־אֵשׁ אָרְצָה וַיַּמְטֵר יְהוָה בָּרָד עַל־אֶרֶץ
מצרים. עז וואַר האַגעל אונד פייער, אוס זיך גרייפענד אינמיטטען אים האַגעל,
מִצְרָיִם׃ כד וַיְהִי בָרָד וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד
(איין) זעהר שווערעז (וועטטער), דאַס ניכט וואַר זיינעז גלייכען אים גאַנצען לאַנדע
כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ בְּכָל־אֶרֶץ
מצרים, זייטדעם עז וואַרד צו איינעם פאָלקע. עז ערשלוג דער האַגעל אים גאַנצען
מִצְרַיִם מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי׃ כה וַיַּךְ הַבָּרָד בְּכָל־
לאַנדע מצרים אַללעז, וואַז דאַ (וואַר) אויף דעם פעלדע, פאָן מענשען ביז
אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד־
צום פיעה, אויך אַללעז קרויט דעז פעלדעז צערשלוג דער האַגעל, אונד
בְּהֵמָה וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד וְאֶת־
יעדען בוים דעז פעלדעז צערבראַך ער. נור אין דעם לאַנדע גשן, וואָ
כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר׃ כו רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר־
דאָרט (וואָהנטען) דיא קינדער ישראל, ניכט וואַר דער האַגעל. דאַ שיקטע
שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה בָּרָד׃ כז וַיִּשְׁלַח
פרעה, אונד בעריעף דען משה, אונד דען אהרן, אונד זאַגטע צו איהנען:
פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
איך האַבע געזינדיגט דיעזמאַל, דער עוויגע איזט דער גערעכטע, איך אַבער אונ' איין פאָלק
חָטָאתִי הַפָּעַם יְהוָה הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי
(זינד) דיא זינדיגען. פלעהעט צום עוויגען, דאַס גענוג עז זייא דעז דאָננערז
הָרְשָׁעִים׃ כח הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מִהְיֹת קֹלֹת
גאָטטעז אונד דעז האַגעלז, זאָ וויל איך ענטלאַססען אייך, אונד ניכט זאָללט איהר ווייטער
אֱלֹהִים וּבָרָד וַאֲשַׁלְּחָה אֶתְכֶם וְלֹא תֹסִפוּן
בלייבען (1). דאַ שפראַך צו איהם משה: וויא איך געהע אויס דער שטאַדט,
לַעֲמֹד׃ כט וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כְּצֵאתִי אֶת־הָעִיר

---

1) תסיפון לעמוד איזט שפראַכגעברויך, אונד נור דורך איין נעבענצ' איבערזעטצבאַר, זאָ וויא ויסף לחטוא.

ברייטע איך אויז מיינע הענדע צום עוויגען, דיא דאננער ווערדען אויפהערען,
אֶפְרֹשׂ אֶת־כַּפַּי אֶל־יְהֹוָה הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן
או' דער האגעל ניכט ווירד זיין מעהר, דאמיט דוא וויססעסט, דאס דעם עוויגען (געהערט)
וְהַבָּרָד לֹא יִהְיֶה־עוֹד לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַיהֹוָה
דיא ערדע. דוא אבער אונד דיינע דיענער, איך וייס עס, דאס נאך ניכט
הָאָרֶץ׃ ל וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ יָדַעְתִּי כִּי טֶרֶם
איהר עהרפורכט האבט פאר דעם עוויגען, אללמעכטיגען גאטט. דער פלאכס:
תִּירְאוּן מִפְּנֵי יְהֹוָה אֱלֹהִים׃ לא וְהַפִּשְׁתָּה
אונד דיא גערסטע וואר צערשלאגען, דען דיא גערסטע (ווארשטאן) צייטיג, אונד דער פלאכס
וְהַשְּׂעֹרָה נֻכָּתָה כִּי הַשְּׂעֹרָה אָבִיב וְהַפִּשְׁתָּה
(אין) שטאנגען. אבער דער ווייצען אונד דער דינקעל ניכט ווארען צערשלאגען, וויל
גִּבְעֹל׃ לב וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת לֹא נֻכּוּ כִּי
שפעטצייטיגע זיא (זינד). אלז ווענגינג משה פאן פרעה אויז דער שטאדט,
אֲפִילֹת הֵנָּה׃ לג וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה אֶת־הָעִיר
ברייטעטע ער אויז זיינע הענדע צום עוויגען, או' עז הערטען אויף דיא דאננער או' דער האגעל,
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל־יְהֹוָה וַיַּחְדְּלוּ הַקֹּלוֹת וְהַבָּרָד
אונד דער רעגען ניכט ערגאס זיך צור ערדע. אלז נון זאה פרעה, דאס אויפגעהערט
וּמָטָר לֹא־נִתַּךְ אָרְצָה׃ לד וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי־חָדַל
דער רעגען אונד דער האגעל או' דער דאננער, ווידער זינדיגטע ער, או' פערשטאקטע
הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקֹּלֹת וַיֹּסֶף לַחֲטֹא וַיַּכְבֵּד
זיין הערץ, ער או' זיינע דיענער. פעסט בליעב אלזא דאז הערץ פרעה'ז או' ניכט ענטליעס ער
לִבּוֹ הוּא וַעֲבָדָיו׃ לה וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח
דיא קינדער ישראל, וויא עז געשפראכען דער עוויגע דורך משה.
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהֹוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ פ
דאן שפראך דער עוויגע צו משה: געהע צו פרעה, דען איך

סדר בא

י א וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה כִּי־אֲנִי
האבע פערשטאקט זיין הערץ, אונד דאז הערץ זיינער דיענער, דאמיט איך טהועע
הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי
דיעזע מיינע צייכען אונטער איהם, אונד דאמיט דוא ערצעהלעסט פאר דען אהרען
אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃ ב וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי

דיינעז זָהנעז אונ' דעז זָהנעז דיינעז זָהנעז, דאַז, וואַז איך געווירקט האַבע

בִּנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי

אין מצרים, אונד מיינע צייכען, דיא איך געטהאַן האַן איהנען, או' איהר ערקעננעט,

בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם

דאַס איך (בין) דער עוויגע. דאַ קאַמען משה אונד אהרן צו פרעה,

כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ג וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה

אונד זאַגטען צו איהם: זאָ שפּראַך דער עוויגע, דער גאָטט דער עברים: ביז

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים עַד־

וויא לאַנגע ווייגערזט דוא דיך, געדעמיטהיגט צו זיין פאָר מיר? שיקקע וועג מיין פאָלק,

מָתַי מֵאַנְתָּ לֵעָנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי

דאַס עז מיר דיענע! דען ווען דוא דיך (נאָך) ווייגערזט, וועגצושיקקען מיין פאָלק,

וְיַעַבְדֻנִי׃ ד כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי

זאָ בריינגע איך מאָרגען הייששרעקקען אין דיין געביעט; זיא בעדעקקען דען

הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃ ה וְכִסָּה אֶת־

שיין1) דער ערדע, או' ניכט ווירד מאַן פערמאָגען צו זעהן דיא ערדע; עז ווירד פערצעהרן

עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל

דען איבעררעזט דעז גערעטטעטען, דער איבריג בליעב אייך פאָם האַגעל,

אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן־הַבָּרָד

אונד זאָלל פערצעהרען יעדען בוים, דער צו־וואַקזט אייך פאָם פעלדע.

וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמֵחַ לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה׃

עז ווערדען פאָלל זיין דיינע הייזער או' דיא הייזר אַללער דיינער דיענר או' דיא הייזער אַללער

ו וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי כָל־

מצרים, וויא ניכט עז זאַהען דיינע פאָטער אונד דיא פאָטער דיינער פאָטער

מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ

פאָם טאַגע איהרעז דאַזיינז אויף דער ערדע ביז אויף דיעזען טאַג.

מִיּוֹם הֱיוֹתָם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה

דאַן וואָנדטע ער זיך, אונד גינג וועג פאָן פרעה. דאַ זאַגטען דיא דיענער

וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃ ז וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי

1) דיא אָבערפלאַכע.

פרעה'ז צו איהם: ביז וואן זאלל (זיין) דיזער אונז צום פֿאללשטריקע? שיקקע וועג
פַּרְעֹה אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח
דיא מענער, דאס זיא דיענען דעם עוויגען, איהרעם גאטט; ווייסט נאך ניכט
אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם
אערקענט דוא, דאס פֿערלארען איזט מצרים? מאן בראכטע צוריק משה
תֵּדַע כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃ ח וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה
אונד אהרן צו פרעה, אונד ער שפראך צו איהנען: געהעט, דיענעט
וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ
דעם עוויגען, אייערם גאטט. ווער (זינד דען1), דיא דא געהן (זאללען)? דא שפראך
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי הַהֹלְכִים׃ ט וַיֹּאמֶר
משה: מיט אונזערן יונגען אונד מיט אונזערן אלטען וואללען וויר געהן, מיט אונזערן זעהנען
מֹשֶׁה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ
או' אונזערן טעכטערן, מיט אונזערם קליינפֿיעה או' מיט אונזערם רינדפֿיה וואללן וויר געהן,
וּבִבְנוֹתֵנוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ
דען איין פֿעזט דעז עוויגען (איזט) פֿיר אונז. דא זאגטע ער צו איהנען: עז זייא זא
כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃ י וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן
דער עוויגע מיט אייך, ווי איך ווערדע אייך אונד אייערע קינדער.
יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם
ווערדע אייך ענטלאססען? נייא! נעהמט זיך דיא מענער אין אכט! מיט אייך איזט (נאך) אונגליק
[זעהט! וואהרליך! באזעז (ליעגט) פֿאר אייערם אנגעזיכטע2). ניכט אלזא! געהט דאך,]
רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃ יא לֹא כֵן לְכוּ־נָא
איהר מענער! אונד דיענעט דעם עוויגען, דען, דיעזעז פֿערלאנגט איהר (יא),
הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים
אונד מאן פֿערטריעב זיא פֿאם אנגעזיכטע פרעה'ז. דא שפראך
וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃ ס שני יב וַיֹּאמֶר
דער עוויגע צו משה: נייגע דיינע האנד איבער דאז לאנד מצרים, וועגען דער הייאשרעקן,
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה
דאס זיא הערויף קאממען איבער דאז לאנד מצרים, או' פֿערצעהרען אללעז קרויט
וְיַעַל עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְיֹאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב

---

1) מי ומי איזט שפראכאייגענהייט, אונד איזט דייטשען נור דעם זיננע נאך איבערזעצבאר. 2) ד"ה מאן זיעהט עז אייך אן, דאס איהר באזעז אים זיננע האבט.

דער ערדע, אַללעז, וואַז איבריג איזט דער האַגעל, דאַ נייגטע משה
הָאָרֶץ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד׃ יג וַיֵּט מֹשֶׁה
זיינען שטאַב איבער דאַז לאַנד מצרים, אונד דער עוויגע פֿיהרטע איינען אָזטווינד
אֶת־מַטֵּהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיהוָה נִהַג רוּחַ־קָדִים
אין דאַז לאַנד דענזעלבען גאַנצען טאַג; אונד דיא גאַנצע נאַכט; דער מאָרגען וואַרד
בָּאָרֶץ כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה הַבֹּקֶר הָיָה
או' דער אָזטווינד טרוג הערבייא דיא היישרעקע. נון קאַם הערויף דיא היישרעקע
וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה׃ יד וַיַּעַל הָאַרְבֶּה
איבער דאַז גאַנצע לאַנד מצרים, אונד לאַגערטע זיך אין גאַנצען געביעטע מצרים'ז,
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם
זעהר שווער; פֿאָר איהר ניכט וואַר זאָ איינע היישרעקע וויא דיעזע, או' נאַך איהר
כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא־הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ וְאַחֲרָיו
ניכט ווירד זיין איינע זאָלכע. זיא בעדעקטע דען שיין דער גאַנצען ערדע, דאַס פֿינזטער וואַרד
לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃ טו וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ
דיא ערדע או' פֿערצעהרטע אַללעז קרויט דער ערדע, אונד אַללע פֿרוכט
הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֵת כָּל־פְּרִי
דער בייםע, וואַז איבריג איזט דער האַגעל, אונד ניכטז בליעב פֿאָן אַללעם גרינען
הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק
אַם בוים או' אַם קרויט דעז פֿעלדעז אים גאַנצען לאַנדע מצרים. דאַ איילטע
בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ טז וַיְמַהֵר
פרעה צו בערופֿען דען משה או' דען אהרן, אונד שפּראַך: איך האַבע געזינדיגט
פַּרְעֹה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי
געגען דען עוויגען, איהרען גאָטט, או' געגען אייך: או' נון, פֿערצייהע דאָך איינע זינדע
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם׃ יז וְעַתָּה שָׂא נָא חַטָּאתִי
נור דיעזעז מאַהל, או' פֿלעהעט צום עוויגען, איירעם גאָטט, דאַס ער אַבווענדע פֿאָן מיר
אַךְ הַפַּעַם וְהַעְתִּירוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָסֵר מֵעָלַי
נור דיעזען טאָד. ער גינג וועג פֿאָן פרעה, אונד פֿלעהעטע
רַק אֶת־הַמָּוֶת הַזֶּה׃ יח וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר
צום עוויגען, דאַ וואַנדטע דער עוויגע איינען זעהר שטאַרקען אַבענדווינד,
אֶל־יְהוָה׃ יט וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד

דיעזער טריג דיא הייאשרעקע אונד פערזענקטע זיא אין דאז שילפמעער. ניכט איינע

וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה וַיִּתְקָעֵהוּ יָמָּה סּוּף לֹא נִשְׁאַר

איינע הייאשרעקע איזט געבליבען אין גאנצען געביטע מצרים'ז. עז שטערקטע אבער דער עוויגע

אַרְבֶּה אֶחָד בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם׃ כ וַיְחַזֵּק יְהוָה

דאז הערץ פרעה'ז, דאס ניכט ער ווענטיקטע דיא קינדער ישראל.

אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ

דאן שפראך דער עוויגע צו משה: ניינע דיינע האנד גען היממעל,

כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם

ווירד איין פינזטערניס איבער דאז לאנד מצרים, מאן ווירד פיהלען דיא פינזטערניס.

וִיהִי חֹשֶׁךְ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ׃

דא נייגטע משה זיינע האנד גען היממעל, אונד עז ווארד

כב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמָיִם וַיְהִי

דיכטע פינזטערניס אים גאנצען לאנדע מצרים דרייא טאגע.

חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

ניכט זאהען זיא איינער דען אנדערן, אונד ניכט ערהאב זיך יעדער

כג לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ

פאן זיינער שטעללע, דרייא טאגע; אבער פיר אללע קינדער ישראל וואר ליכט

מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וּלְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר

אין איהרען וואהנונגען. דא בעריעף פרעה דען משה,

בְּמוֹשְׁבֹתָם׃ שלישי כד וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה

או' שפראך: געהעט, דיענט דעם עוויגען; נור אייער קליינפיעה או' אייער רינדפיעה

וַיֹּאמֶר לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה רַק צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם

בלייבע שטעהן; אויך איירע קינדער קאננען געהן מיט אייך. דא שפראך משה:

יֻצָּג גַּם־טַפְּכֶם יֵלֵךְ עִמָּכֶם׃ כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

אויך דוא מוסט מיטגעבען אונז 1) שלאכטאפפער או' גאנצאפפער, דיא וויר צובערייטן

גַּם־אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעָשִׂינוּ

דעם עוויגען אונזערעם גאטטע; או' אויך אונזער פיעה אוס געהען מיט אונז, ניכט

לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ כו וְגַם־מִקְנֵנוּ יֵלֵךְ עִמָּנוּ לֹא

1) תתן בידינו איזט העברעאישער שפראכגעברויך, אונד אויך נור דעם זיננע נאך איבערזעטצבאר.

דארף צוריקבלייבן איינע קלויע; דען דאפאן נעהמען וויר צו דיענען דעם עוויגען,
תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את־יהוה
אונזערעם גאטטע, דען וויר ניכט וויססען, וואו וויר דיענען ווערדען דעם עוויגען
אלהינו ואנחנו לא־נדע מה־נעבד את־יהוה
ביז וויר קאממען דאהין. עז שטארקטע דער עוויגע דאז הערץ פרעה'ז,
עד־באנו שמה: כז ויחזק יהוה את־לב פרעה
דאס ניכט ער וואללטע זיא פארטשיקען. אוי עז שפראך צו איהם פרעה: געהע (היגוועג)
ולא אבה לשלחם: כח ויאמר־לו פרעה לך
פאן מיר! היטע דיך, ניכט מעהר זאללזט דוא זעהן (1) מיין אנגעזיכט; דען אם טאגע
מעלי השמר לך אל־תסף ראות פני כי ביום
(דא) דוא זיעהזט מיין אנגעזיכט, מוסט דוא שטערבען. דא שפראך משה: רעכט
ראתך פני תמות: כט ויאמר משה כן
האזט דוא געשפראכען! ניכט מעהר ווידער ווערדע איך זעהען דיין אנגעזיכט.
דברת לא־אסף עוד ראות פניך: פ

דאן זאגטע דער עוויגע צו משה: נאך איינע פלאגע ברינגע איך
יא א ויאמר יהוה אל־משה עוד נגע אחד אביא
איבער פרעה אונד איבער מצרים; נאך דיעזעם ווירד ער ווענטשיקקען אייך
על־פרעה ועל־מצרים אחרי־כן ישלח אתכם
פאן היער; ווען ער (אבער) ווענטשיקט, פאללזיג ווענטרייבען ווירד ער אייך פאן היער.
מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה:
רעדע דאך פאר דען אהרען דעז פאלקעז, דאס זיא פארדערן יעדער מאן פאן
ב דבר־נא באזני העם וישאלו איש ׀ מאת
זיינעם פריינדע, אונד יעדע פרויא פאן איהרער פריינדין, זילבערנע געראטהע
רעהו ואשה מאת רעותה כלי־כסף
אונד גאלדענע געראטהע. דא גאב דער עוויגע דיא גונזט דעז פאלקעז אין דען אויגען
וכלי זהב: ג ויתן יהוה את־חן העם בעיני
דער מצרים. אויך דער מאן משה וואר זעהר גראס אים לאנדע מצרים,
מצרים גם ׀ האיש משה גדול מאד בארץ מצרים

---

1) תסף ראות איזט שפראכגעברויך, אונד נור דורך איין נעבענווארט איבערזעטצבאר, זא וויא דאז אוסיף ראות.

אין דען אויגען דער דיענער פרעה'ז, אונד אין דען אויגען דעז פאָלקעז. דאַן שפראַך

בעיני עבדי־פרעה ובעיני העם: ס רביעי ד ויאמר

משה: זאָ האַט געשפראָכען דער עוויגע: אום מיטטערנאַכט איך ווערדע אוואהערגיהען

משה כה אמר יהוה כחצת הלילה אני יוצא

אין מצרים. עז זאָלל שטערבען אַללעז ערזטגעבאָרנע אים לאַנדע מצרים,

בתוך מצרים: ה ומת כל־בכור בארץ מצרים

פאָם ערזטגעבאָרנען פרעה'ז, וועלכער זיטצט אויף זיינעם טהראָנע, ביז צום ערזטגעבאָרנען

מבכור פרעה הישב על־כסאו עד בכור

דער אמַגד, דער (שטעהט) הינטער דער איהלע, אונד יעדע ערזטגעבורט דעז פיעהעז.

השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה:

עז ווירד זיין גראָסעז געשריי אים גאַנצען לאַנדע מצרים, וויא

ו והיתה צעקה גדלה בכל־ארץ מצרים אשר

זיינעז גלייכען ניכט ענטשטאַנד, אונד זיינעז גלייכען ניכט מעהר זיין ווירד. אַבער אַללען

כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף: ז ולכל

קינדערן ישראל ניכט ווירד רעגען איין הונד זיינע צונגע, ווערער געגען'מאַן נאָך

בני ישראל לא יחרץ־כלב לשנו למאיש ועד־

געגען פיעה, דאַמיט איהר ערקעננעט, דאַס אונטערשיידעט דער עוויגע צווישען מצרים

בהמה למען תדעון אשר יפלה יהוה בין מצרים

אונד צווישען ישראל. דאַן ווערדען הינאַבקאָממען אַללע דיעזע דיינע קנעכטע צו מיר,

ובין ישראל: ח וירדו כל־עבדיך אלה אלי

אונד זיך ביקקען פאָר מיר, זאַגענד: געה הינויז, דוא, או' אַללעז דאַז פאָלק, דאַז (געהאָרט)

והשתחוו־לי לאמר צא אתה וכל־העם אשר־

צו דיינען געפאָלגע, אונד נאַכהער ווערדע איך העראויזגעהן. דאַן גינג ער הינויז פאָן פרעה

ברגליך ואחרי־כן אצא ויצא מעם־פרעה

מיט ענטבראַננטעם צאָרנע. עז שפראַך (פריהער) דער עוויגע צו משה: ניכט

בחרי־אף: ס ט ויאמר יהוה אל־משה לא־

ווירד הערען אויף איך פרעה, דאַמיט מעהר זיין איינע וואונדער אים לאַנדע

ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי בארץ

מצרים. אַלז (נון) משה אונד אהרן געטהאַן האַטטען אַללע

מצרים: י ומשה ואהרן עשו את־כל־

דיעזע וואונדער פֿאָר פרעה, דאַ שטאַרקטע דער עוויגע דאַז

הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־

הערץ פרעה'ז, דאַס ניכט ער שיקטע דיא קינדער ישראל

לֵב פַּרְעֹה וְלֹא־שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

אויז זיינעם לאַנדע. דאַן שפּראַך דער עוויגע צו משה אונד צו

מֵאַרְצוֹ׃ ס יב א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־

אהרן אים לאַנדע מצרים, וויא פֿאָלגט: דיעזער מאָנאַט (זייא) אייך

אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃ ב הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם

דער אַנפֿאַנג דער מאָנאַטע; דער ערזטע (זייא) ער אייך פֿיר דיא מאָנאַטע דעז יאַהרעז:

רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃

רעדעט צו דער גאַנצען געמיינדע ישראל, אונד שפּרעכעט: אַם צעהנטען

ג דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשֹׂר

דיעזעז מאָנאַטז זאָללען זיא נעהמען זיך יעדער איין לאַם פֿיר דיא שטאַמם־הייזער, איין לאַם

לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית־אָבֹת שֶׂה

פֿיר יעדע הויזהאַלטונג. ווען אַבער צו גערינג איזט דיא הויזהאַלטונג אום צו זיין (געזטע)

לַבָּיִת׃ ד וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת

פֿיר איין לאַם, זאָ זאָלל נעהמען ער1) או' זיין נאַכבאַר, דער נאַהע (איזט) אַן זיינעם הויזע,

מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ

נאַך אַנצאַהל דער פערזאָנען; יעדען פֿעראָהגע וואַז ער איזעט, זאָללט איהר איטצאֶהלען צום

בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֹסּוּ עַל־

לאַמּע. איין לאַם אָהנע פֿעהל מאֶננליכען געשלעכטז חאַט איין יאַהר, מיסט איהר האַבען;

הַשֶּׂה׃ ה שֶׂה תָמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם

פֿאָן דען שאַפֿען אָדער פֿאָן דען ציעגען קאֶננט איהר עז נעהמען. או' עז זאָלל בלייבען

מִן־הַכְּבָשִׂים וּמִן־הָעִזִּים תִּקָּחוּ׃ ו וְהָיָה

ביא אייך אין פֿערוואַהרונג, ביז צום פֿיערצעהנטען טאַגע דיעזעז מאָנאַטז,

לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה

דאַן זאָלל שלאַכטען עז דיא גאַנצע פֿערזאַממלונג דער געמיינדע ישראל צווישען

וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין

---

1) דער הויזפֿאַטער.

דען ביידען אַבענדען. אונד זיא זאָללען נעהמען פאָן דעם בלוטע, אונד (עס) געבען אויף
הָעַרְבָּיִם׃ ז וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־
דיא ביידען פּפאָסטען אונד אויף דיא אָבערשוועללע, אַן דען הייזערן, וואָ
שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־
זיא פערצעהרען עס דאַרין. זיא זאָללען עססען דאַס פלייש
יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם׃ ח וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר
אין דיזר נאַכט געבראַטען אַם פייער, מיט אונגעזייערטעם ברויד אונ' מיט ביטטערן קרייטערן
בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים
זאָללען זיא עס עססען. ניכט זאָללט איהר עססען דאַפאָן האַלבגאַר אָדער געקאָכט 1)
יֹאכְלֻהוּ׃ ט אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל
אין וואַססער, זאָנדערן געבראַטען אַם פייער, זיין קאָפף, זאַמט זיינען קניעשטיקען, אונד
בַּמָּיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו וְעַל־
זיינעם איינגעווייידע. אונד ניכט זאָללט איהר איבריג לאַססען דאַפאָן ביז אַן דען מאָרגען,
קִרְבּוֹ׃ י וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
וואַס איבריג בלייבט דאַפאָן ביז אַן דען מאָרגען, אים פייער איסט איהר (עס) פערברעננען,
וְהַנֹּתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃
אונד זאָ זאָללט איהר עססען עס: אייערע לענדען געגירטעט, אייערע שוהע
יא וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם
אַן אייערן פיסען, אונד אייערן שטאָק אין אייערער האַנד, איהר איסט עססען עס
בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ
מיט איילפערטיגקייט; איין איבערשרייטונגס=(אָפּפער) איזט עס דעם עוויגען (צו עהרען);
בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃
איך ווערדע דורכציעהן אים לאַנדע מצרים, דיעזע נאַכט אונד ווערדע טאָדשלאַגען
יב וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי
אַללעס ערסטגעבאָרנע אים לאַנדע מצרים, פאָם מענשען ביז צום פיעה,
כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה
אונד אַן אַללען געטטערן מצרים'ס ווערדע איך אויסאיבען שטראַפגעריכטע, איך
וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי

1) מבשל הייסט געקאָכט; דיא צוזאַממענשטעללונג בשל מבשל איזט שפראַך= געברויך אונד אונאיבערזעטצבאַר.

דער עוויגע. דאַן ווירד זיין דאַז בלוט אייך צום צייכען אַן דען הייזערן, וואָ

יְהֹוָה׃ יג וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר

איהר (זייד) דאָרט, איך ווערדע זעהן דאַז בלוט, או' הינוועגשרייטען איבער אייך,

אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם

דאַס ניכט זיין ווירד אונטער אייך דיא פּלאַגע צום פֿערדערבען ווען איך שלאַגע אים לאַנדע

וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ

מצרים. עז זייא דיעזער טאַג אייך צום אַנדענקען, איהר זאָללט פֿייערן

מִצְרָיִם׃ יד וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחַגֹּתֶם

איהן אַלז איין פֿעזט דעם עוויגען בייא אייערן נאַכקאָממען, אַלז איין געזעטץ פֿיר עוויג

אֹתוֹ חַג לַיהֹוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם

זאָללט איהר איהן פֿייערן. זיעבען טאַגע אונגעזייערטעז בראָד זאָללט איהר עססען, דאָך

תְּחָגֻּהוּ׃ טו שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ

אַם ערזטען טאַגע איזט איהר וועגגעשאַפֿפֿט האַבען דען זויערטייג אויז אייערן הייזערן;

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם

דען יעדער, דער דאַ איזזעט געזייערט בראָד, זאָלל פֿערטילגט ווערדען דיעזע פערזאָן

כִּי ׀ כָּל־אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא

אויז ישראל. (פֿאָם ערזטען טאַגע אַן ביז צום זיעבענטען טאַגע.)

מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשֹׁן עַד־יוֹם הַשְּׁבִעִי׃

אַם ערזטען טאַגע (איזט) דאַז אויזרופֿען דער הייליגקייט, אונד אַם זיעבענטען טאַגע

טז וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

דאַז אויזרופֿען דער הייליגקייט זייא (וויעדער) בייא אייך; אירגענד איינע אַרבייט ניכט

מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא־

דאַרף געטעהען2) אַן דענזעלבען, נור וואַז געגעססען ווירד פֿיר אירגענד איינע פערזאָן

יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ

דאַז אַללײן דאַרף בערייטעט ווערדען בייא אייך. בעאָבאַכטעט

הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם׃ יז וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־

דאַז אונגעזייערטע בראָד; דען אַן עבען דיעזעם טאַגע האַבע איך הערויזגעפֿיהרט

הַמַּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־

---

1) נעמליך אַם טאַגע פֿאָרהער. 2) כל מיט נאַכשטעהענדעם לא בעדייטעט קיין; היער הייסט עז אַלזאָ: קיינע אַרבייט דאַרף געטעהען א"ז"וו.

אייערע העערע אויז דעם לאַנדע מצרים, דאַרום בעאָבאַכטעט

צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־

דיעזען טאַג, בייא אייערן נאַכקאָממען (אַלז) געזעטץ פיר עוויג. אים ערזטען (מאָנאַט)

הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃ יח בָּרִאשֹׁן

אַם פֿירצעהנטען טאַג דעז מאָנאַטז אַבענד זאָללט איהר עזזען אונגעזייערטעז בראָד

בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצֹּת

ביז צום איין או׳ צוואַנציגסטען טאַג דעז מאָנאַטז אויף דען אַבענד זיעבען

עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בָּעָרֶב׃ יט שִׁבְעַת

טאַגע זויערטייג ניכט זאָלל צו פינדען זיין אין אייערן הייזערן, דען יעדער, דער דאַ איסט

יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי ׀ כָּל־אֹכֵל

געזייערטעז, זאָלל פֿערטילגט ווערדען דיעזע פערזאָן אויז דער געמיינדע ישראל׳ז,

מַחְמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל

ביים פרעמדען או׳ ביים איינגעבאָרנען דעז לאַנדעז. אירגענד עטוואַז געזייערטעז ניכט

בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃ כ כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא

דירפט איהר עזזען 1) ; אין אַללען אייערן וואָהנונגען איסט איהר עזזען אונגעזייערטעז בראָד.

תֹאכֵלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת׃ פ חמישי

עז בעריעף משה אַללע אֶלטעזטען ישראל׳ז, אונד שפראַך צו איהנען:

כא וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם

האָלט אָדער קויפט אייך קליינפֿיעה, פיר אייערע פאַמיליען, אונד שלאַכטעט

מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ

דאַז איבערשרייטונגזאָפפער. דאַן נעהמעט איין בינדעלן איזאָפ, טונקעט (עז) אין דאַז בלוט,

הַפָּסַח׃ כב וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם

וועלכעז (איזט) אים בעקען, או׳ רייכעט אַן דיא אָבערשוועללע אונד אַן דיא ביידען

אֲשֶׁר־בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי

פפאָזטען, פאָן דעם בלוטע, וועלכעז איזט אים בעקען; איהר אַבער, ניכט זאָללט היניויגעהן

הַמְּזוּזֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ

יעמאַנד 2) אויז דער טהיר זיינעז הויזעז ביז אַן דען מאָרגן. ליהט דאַן פֿאָראיבער דער עוויגע

אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר׃ כג וְעָבַר יְהוָה

---

1) ד״ה קיין געזייערטעז, ניכטז געזייערטעז דירפט איהר עזזען.
2) ניכט יעמאַנד הייסט: ניעמאַנד.

צו פּלאַגען מצרים, אונד זיהעט דאַז בלוט אַן דער אָבערשוועללע

לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף

או' אַן דען ביידען פּפאָסטען, זאָ איבערשרייטעט דער עוויגע איבער דיא טהיר או' ניכט

וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהֹוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא

לאַסט ער דען פערדערבער קאָממען, אין אייערע הייזער אום צו פּלאַגען. בעאָבאַכטעט

יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף׃ כד וּשְׁמַרְתֶּם

דיעזע זאַכע נון געזעטץ פיר דיך אונד פיר דיינע זֶהנע ביז אויף עוויג.

אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם׃

עזאָלל געשעהען, ווען איהר קאָממעט אין דאַז לאַנד, דאַז געבען ווירד דער עוויגע אייך,

כה וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהֹוָה לָכֶם

וויא ער צוגעזאַגט, זאָ איסט איהר בעאָבאַכטען דיעזען דיענסט.

כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃

ווען עז געשיעהט, דאַס זאַגען ווערדען צו אייך אייערע קינדער: וואַז (בעדייטעט)

כו וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה

דיעזער דיענסט פיר אייך. זאָללט איהר זאַגען: איין איבערשרייטונגזאָפּפער

הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם׃ כז וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח

(איזט) עז דעם עוויגען, דער היכוועגשריטטען איבער דיא הייזער דער קינדער ישראל

הוּא לַיהֹוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

אין מצרים, אַלז ער שלוג מצרים, אונד אונזערע הייזער פערשאָנטע.

בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל

שא ניגטע זיך דאַז פאָלק, או' זיא בּיקטען זיך. עז גינגען היין או' טהאַטען דיא קינדער

וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ כח וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי

ישראל וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם משה אונד אהרן זאָ

יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן

טהאַטען זיא. עז וואַר אין דער מיטטע דער נאַכט, אַלז דער עוויגע

עָשׂוּ׃ ס ששי כט וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיהֹוָה

טאָג(1) אַללע ערזטגעבאָרנע אים לאַנדע מצרים, פאָם ערזטגעבאָרנען פרעה'ז,

הִכָּה כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה

---

1) נעמליך שטערבען ליעס.

דער זיטצען זאָללטע אויף זיינעם טהראָנע, ביז צום ערזטגעבאָרנען דער געפאַנגענען דער
הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר
אים קערקער גרובע וואַר, או' אַללעז ערזטגעבאָרנעז פיעהעז. דאַ שטאַנד אויף
בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃ ל וַיָּקָם
פרעה דעז נאַכטז, ער אונד אַללע זיינע דיענער אונ' גאַנץ מצרים, אונד עז וואַר
פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל־עֲבָדָיו וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי
איין גראָססעז געשרייא אין מצרים, דען ניכט (וואַר) איין הויז וואָ ניכט וואַר דאָרט
צְעָקָה גְדֹלָה בְּמִצְרָיִם כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין־שָׁם
איין טאָדטער. ער ריעף נאַך משה או' נאַך אהרן דעז נאַכטז אונד שפראַך:
מֵת׃ לא וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר
מאַכט אייך אויף! געהט הינויז אויז מיינעם פאָלקע, זאָוואָהל איהר אַלז אויך דיא קינדער
קוּמוּ צְּאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי
ישראל, אונד געהט, דיענעט דעם עוויגען, וויא איהר געשפראָכען. אויך
יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ גַּם
אייער קליינפיעה, אויך אייער רינדפיעה נעהמעט, וויא איהר געשפראָכען, או' געהעט;
צֹאנְכֶם גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ
אַבער זעגנעט אויך איך. עז ברויכטען געוואַלט דיא מצרים געגען דאַז פאָלק,
וּבֵרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי׃ לב וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־הָעָם
אום איילענדז זיא וועגצושיקן 1) אויז דעם לאַנדע; דען זיא זאַגטען, וויר אַללע שטערבען.
לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻּלָּנוּ מֵתִים׃
דאַ טרוג דאַז פאָלק זיינען טייג בעפאָר נאָך ער זויער וואַרד, איהרע באַקטראָגע
לד וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת־בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם
איינגעבונדען אין איהרען געוואַנדערן, אויף איהרען שולטערן. דיא קינדער ישראל
צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל־שִׁכְמָם׃ לה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל
טהאַטען נאַך דעם וואָרטע משה'ז, או' באָרגטען פאָן מצרים זילבערנע געראַטהע
עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי־כֶסֶף
אונד גאָלדענע געראַטהע אונד קליידער. אונד דער עוויגע גאַב דיא גונזט דעז פאָלקעז
וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת׃ לו וַיהוָה נָתַן אֶת־חֵן הָעָם

1) למהר לשלחם איזט שפראַכגעברויך, בעדייטענד, איילענדז זיא וועגצושיקן.

אין דען אויגען מצרים'ג, דאס זיא איהנען ליהען, זא לערטען זיא אויז דיא מצרים.

בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃ פ

דאן צאגען דיא קינדער ישראל פאן רעמסס נאך סכות, אונגעפאהר זעכז מאל

לז וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ־

הונדערט טויזענד צו פוס, דיא מאננער אהנע דיא קינדער. אונד אויך

מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף׃ לח וְגַם־

איינע פערמישטע מענגע צאג היניויף מיט איהנען, קלייכפיעה אונד רינדער איינע הערדע

עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר מִקְנֶה

זעהר צאהלריך. זיא בוקען דען טייג, דען זיא הערויזגעבראכט

כָּבֵד מְאֹד׃ לט וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ

אויז מצרים, צו אונגעזייערטען קוכן, דא ער ניכט געזייערט וואר, וייל זיא געטריעבן ווארדן

מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי־גֹרְשׁוּ

אויז מצרים, או' ניכט פערוואכטען זיך אויפצוהאלטען, אונד אויך צעהרונג ניכט

מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה לֹא־

בערייטעטען זיך. דיא וואהנונג דער קינדער ישראל, דיא זיא געוואהנט

עָשׂוּ לָהֶם׃ מ וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ

אין מצרים, (וואר) פיער הונדערט אונד דרייסיג יאהרע.

בְּמִצְרָיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃

עז וואר אם ענדע דער פיערהונדערט אונד דרייסיג יאהרע,

מא וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה

עז וואר אן דעמזעלבן טאגע, דא גינגען הערויז אללע הערע דעז עוויגען

וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה

אויז דעם לאנדע מצרים. איינע נאכט דער בעאבאכטונג (וואר) עז דעם עוויגען,

מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ מב לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה

אום זיא צו פיהרען אויז דעם לאנדע מצרים, דיעזעז איזט דיאזעלבע נאכט

לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה

דעם עוויגן (צו עהרן), צור בעאבאכטונג פיר אללע קינדר ישראל, ביי איהרן נאכקאמען.

לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם׃ פ

עז ספראך דער עוויגע צו משה אונד אהרן: דיעזעז (איזט) דאז געזעצ

מג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת

דיזעז איבערטרייטונגזאָפּפער, יעדער פרעמדע1) ניכט זאָלל עססען דאַפאָן; יעדער

הפסח כל-בן-נכר לא-יאכל בו: מד וכל-

קנעכט איינעס מאַננעס געקויפט פיר געלד, ווען דוא בעשניידעט איהן, דאַן קאַן ער עססען

עבד איש מקנת-כסף ומלתה אתו אז יאכל

דאַפאָן. ביישאַססע2) אונד מיעטהלינג ניכט זאָלל עססען דאַפאָן. אין איינעם הויזע

בו: מה תושב ושכיר לא-יאכל בו: מו בבית אחד

אום עס פערצעהרט ווערדען; ניכט דאַרפסט דוא היניויזבריגגען אויס דעם הויזע פאָן דעם פלייש

יאכל לא-תוציא מן-הבית מן-הבשר

אויף דיא שטראַססע; אונ' איינען קנאָכען ניכט דירפט איהר צערברעכען דאַראַן. דיא גאַנצע

חוצה ועצם לא תשברו-בו: מז כל-

געמיינדע ישראל׳ס זאָלל בערייטען עס. אונד ווענדאַ וואָהנט בייא דיר איין פרעמדער3)

עדת ישראל יעשו אתו: מח וכי-יגור אתך גר

אונ' וויל בערייטען דאַס איבערטרייטונגזאָפּפער דעם עוויגען זאָ אום בעשניטטען ווערדען בייא איהם

ועשה פסח ליהוה המול לו

יעדע מאַננספערזאָן, דאַן קאַן ער היניצוטרעטען עס צו בערייטען אונ' זיין וויא דער איינגעבאָרנע

כל-זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח

דעס לאַנדעס, אבער אירגענד איין אונבעשניטטענר ניכט עססע דאַפאָן. איינערלייא לעהרע

הארץ וכל-ערל לא-יאכל בו: מט תורה אחת

זאָלל זיין פיר דען איינגעבאָרנען אונ' פיר דען פרעמדען, דער דאַ וואָהנט אונטער אייך.

יהיה לאזרח ולגר הגר בתוככם:

אונד עס טהאַטען אַללע קינדער ישראל, וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם

נ ויעשו כל-בני ישראל כאשר צוה יהוה את-

משה אונד דעם אהרן זאָ טהאַטען זיא. עס וואַר

משה ואת-אהרן כן עשו: ס נא ויהי

נאַך אַן דעמזעלבען טאַגע, דאַ פיהרטע הערויס דער עוויגע דיא קינדער ישראל

בעצם היום הזה הוציא יהוה את-בני ישראל

אויס דעם לאַנדע מצרים, נעבסט איהרען העערצוגען.

מארץ מצרים על-צבאתם: פ שביעי

---

1) דער ניכט צור נאַציאָן געהאָרט. 2) נעמליך איין געדולדעטער פרעמדער, דער ניכט אַללע געזעטצע אַנגענאָממען האַט. 3) דער דיינע רעליגיאָן אַנגענאָממט.

עס רעדעטע דער עוויגע צו משה וויא פאלגט: הייליגע איר
יג א וידבר יהוה אל־משה לאמר: ב קדש־לי
אללעס ערסטגעבארענע, ערשליסענד אירגענד איינן מוטטרלייב1) בייא דען קינדערן ישראל
כל־בכור פטר כל־רחם בבני ישראל
אן מענשען אונד אן פיעה; איר געהערט עס. דא שפראך משה צום פאלקע;
באדם ובבהמה לי הוא: ג ויאמר משה אל־העם
געדענקעט דיעזען טאג, וואָ איהר הערויזגעגאנגען אויז מצרים, אויז דעם הויזע
זכור את־היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית
דער קנעכטע, דען מיט שטארקער מאכט פיהרטע הערויז דער עוויגע אייך פאן היער,
עבדים כי בחזק יד הוציא יהוה אתכם מזה
ניכטס זאָלל געגעססען ווערדען געזייערטעס. הייטע איהר געהט הערויז, אים מאָנאטע
ולא יאכל חמץ: ד היום אתם יצאים בחדש
דער אָהרענרייפע. עס זייא אלזא, ווען דיך ברינגט דער עוויגע אין דאס לאנד
האביב: ה והיה כי־יביאך יהוה אל־ארץ
דעס כנעני, דעס חתי, דעס אמורי, דעס חוי, אונד דעס יבוסי, וועלכעס
הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסי אשר
ער צוגעשוואָרען דיינען פאָרעלטערן צו געבען דיר, איין לאנד איבערפליעסענד פאן מילך
נשבע לאבתיך לתת לך ארץ זבת חלב
אונד האָניג, זאָללסט דו פערריכטען דיענסט אין דיעזעם מאָנאטע.
ודבש ועבדת את־העבדה הזאת בחדש הזה:
זיעבען טאגע זאָללסט דו עססען אונגעזייערטעס ברויט, אונד אם זיעבענטען טאגע
ו שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי
(זייא) איין פעסט דעם עוויגען. אונגעזייערטעס ברויט ווערדע געגעססען דיא זיעבען
חג ליהוה: ז מצות יאכל את שבעת
טאגע, ניכטס זאָלל געזעהען ווערדען בייא דיר געזייערטעס, אונד ניכטס
הימים ולא־יראה לך חמץ ולא־
זאָלל געזעהען ווערדען בייא דיר זויערטייג אין דיינעם גאנצען געביעטע. דו זאָללסט זאגען
יראה לך שאר בכל־גבלך: ח והגדת

1) ד״ה. וואס צואערזט דען מוטטערלייב אָפפנעט.

דיינעם זאָהנע אַן דיעזעם טאַגע, וויא פאָלגט: וועגען דעססען1), וואַז גאָטט געטהאַן האַט

לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה

דער עוויגע מיר, אַלז איך הערויזגינג אויז מצרים. עז זייא דיר צום צייכען

יהוה לי בצאתי ממצרים: ט והיה לך לאות

אויף דיינער האַנד, אונד צום דענקמאַהל צווישען דיינען אויגען, דאַמיט עז זייא דיא לעהרע

על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת

דעז עוויגען אין דיינעם מונדע2), דאַס מיט שטאַרקער מאַכט דיך הערויזגעפיהרט דער עוויגע

יהוה בפיך כי ביד חזקה הוצאך יהוה

אויז מצרים. בעאָבאַכטע אַלזאָ דיעזע פעראָרדנונג צו איהרער צייט

ממצרים: י ושמרת את החקה הזאת למועדה

פאָן יאַהר צו יאַהר.

מימים ימימה: פ

אונד עז זייא, ווען דיך ברינגט דער עוויגע אין דאַז לאַנד דעז כנעני, וויא

יא והיה כי יבאך יהוה אל ארץ הכנעני כאשר

ער צוגעשוואָרען דיר אונד דיינען פאָרעלטערן, או' עז איינגיבט דיר, זאָללזט דוא הינבריגגען

נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: יב והעברת

יעדע ערזטגעבורט דעז מוטטערלייבז, דעם עוויגען; נעמליך יעדעז ערזטגעבאָרנע יונגע3)

כל פטר רחם ליהוה וכל פטר שגר

דעז פיעהעז, וועלכעז דוא האַבען ווירזט אַן מענגליכען, געהאָרט דעם עוויגען. אונד יעדעז

בהמה אשר יהיה לך הזכרים ליהוה: יג וכל

ערזטגעבאָרנע פאָם עזעל זאָללזט דוא אויזלעזען דורך איין לאַם; אַבער ווען ניכט

פטר חמר תפדה בשה ואם לא

דוא אויזלעזען ווילזט, בריך איהם דאַז געניק; אַבער יעדען ערזטגעבאָרנען מענשען אונטער דיינען זאָהנען

תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך

מוסט דוא אויזלעזען. עז זייא, ווען דיך פראַגט דיין זאָהן קינפטיג

תפדה: מפטיר יד והיה כי ישאלך בנך מחר

או' שפריכט: וואַז (איזט) דיעזעז? זאָ זאַגע צו איהם: מיט שטאַרקער מאַכט פיהרטע אונז

לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו

1) געטהאַהן דיעם. 2) ד"ה זיך פאָרטפפלאַנצע. 3) שגר הייסט דאַז געוואָרפענע, אונד בעדייטעט דאַז בייא טהיערען צור וועלט געבראַכטע יונגע.

דער עוויגע אויז מצרים, אויז דעם שקלאַפֿענהויזע ; אונד עז געשאַה

יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ טו וַיְהִי

אַלז זיך ווידערזעצטע¹) פרעה אונז וועגצושיקקען, דאַ ערשלוג דער עוויגע אַללע

כִּי־הִקְשָׁה פַרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־

ערזטגעבאָרנע איס לאַנדע מצרים, פֿאָם ערזטגעבאָרנן דעז מענשען, ביז צור ערזטגעבורט

בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר

דעז פֿיעהעז. דאַרום אָפּפֿערע איך דעם עוויגען יעדע ערזטגעבורט

בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר

דעז מוטטערלייבז פֿאָן מענגליכן (יונגן), אוי יעדן ערזטגעבאָרנן אייכר זעהנע לעזע איך אויז.

רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה׃

עז זייא צום צייכען אויף דייכער האַנד אונד צום שטירנבאַנד צווישען דייכען אויגען, דאַס

טז וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי

מיט שטאַרקער מאַכט אונז הערויזגעפֿיהרט האַט דער עוויגע אויז מצרים. עז געשאַה

סדר בשלח

בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם׃ ס יז וַיְהִי

אַלז וועגשיקטע פרעה דאַז פֿאָלק, דאַס ניכט זיא פֿיהרטע גאָטט דען וועג

בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ

(דורך) דאַז לאַנד פלשתים, וויל נאַהע ער איזט ; דען עז שפראַך גאָטט : פֿיעללייכט

אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־

בערייעטע דאַז פֿאָלק, ווען זיא זעהען קריעג, אונד קעהרטען צוריק נאַך מצרים.

יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה׃

דאַ ליעס ווענדען גאָטט דאַז פֿאָלק אויף דען וועג (דורך) דיא וויזטע צום שילפֿמעער

יח וַיַּסֵּב אֱלֹהִים ׀ אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף

אונד געוואַפֿפֿנעט גינגען הינויף דיא קינדער ישראל אויז דעם לאַנדע מצרים

וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

אויך נאַהם משה דיא געבייכע יוסף׳ז מיט זיך, דען

יט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי

ער האַטטע בעשוואָרען דיא קינדער ישראל, אונד געשפראָכען : בעדענקען וירד

הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד

---

1) הקשה הייסט: זיך פֿערשטאָקט אַנשטעללען, היער וואָרד עז אַלזאָ דעם נאַך איבערזעצט.

גאָטט אייך, דאַן זאָלט איהר היעזוין נעהמען ... געביינע פאָן היער

אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה

איט אייך. זיא צאָגען וועג פאָן סכות, אונד לאַגערטען זיך צו איתם אַם ראַנדע

אִתְּכֶם׃ כ וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה

דער וויסטע. דער עוויגע צאָג פאָר איהנען הער, דעס טאַגס אין איינער וואָלקענזייַלע,

הַמִּדְבָּר׃ כא וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן

זיא צו פיהרען דען (רעכטען) וועג, אונ דעס נאַכטס אין איינער פייערזייַלע, צו לייכטען איהנען,

לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם

אום צו געהען טאַג אונד נאַכט. ניכט (ניעם) ער וויכען דיא וואָלקענזייַלע

לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃ כב לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן

דעס טאַגס, אונד דיא פייערזייַלע דעס נאַכטס פאָר דעם פאָלקע.

יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם׃ פ

דאַ רעדעטע דער עוויגע צו משה וויא פאָלגט: רעדע צו

יד א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ ב דַּבֵּר אֶל־

דען קינדערן ישראל, דאָס זיא אומקעהרען אונד זיך לאַגערן פאָר פי החירות צווישען

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת בֵּין

מגדול אונ צווישען דעם מעערע, פאָר בעל צפון, איהם געגענאיבער זאָלט איהר לאַגערן

מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן נִכְחוֹ תַחֲנוּ

אַם מעערע. דאַ ווירד ספרעכען פרעה פאָן דען קינדערן ישראל: פערוויררט

עַל־הַיָּם׃ ג וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים

זינד זיא אים לאַנדע, אומשלאָססען האַט זיא דיא וויסטע. אונד איך ווערדע שטאַרקען

הֵם בָּאָרֶץ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר׃ ד וְחִזַּקְתִּי

דאַס הערץ פרעה'ס, דאָס ער יאַגע איהנען נאַך, אונ וויל איך פערהערליכען דורך פרעה

אֶת־לֵב־פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה

אונ' דורך זיין גאַנצעס העער, דאַמיט עס ערקעננען דיא מצרים, דאָס איך דער עוויגע (בין).

וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה

אונד זיא טהאַטען אַלזאָ. אַלס נון בעריכטעט וואַרד דעם קאָניגע פאָן מצרים, דאָס

וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃ ה וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי

ענטפלאָהען זייא דאַס פאָלק, דאַ וואַנדטע זיך דאַס הערץ פרעה'ס אונד זיינער דיענער

רַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו

געגען דאז פאלק, אונ' זיא שפראכען, וואז דא האבען וויר געטהאן? דאס וויר וועגגעשיקט

אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ

דיא ישראל, אונז ניכט צו דיענען. ער שפאננטע אן זיינען וואגען, אונד

אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ׃ ו וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־

זיין פאלק נאהם ער מיט זיך. אויך נאהם ער זעקס הונדערט טטרייטוואגען אויזערלעזענע

עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ׃ ז וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר

אונד אללע קריעגזגעשפאן מצרים'ז, אונד הויפטלייטע1) איבער דאז גאנצע.

וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ׃

עז שטארקטע דער עוויגע דאז הערץ פרעה'ז, קעניגז פאן מצרים,

ח וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם

דאס ער נאכיאגטע היננטער דען קינדערן ישראל; דיא קינדער ישראל אבער צאגען אויז

וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים

מיט האהער אכט. נאזאה יאגטען דיא מצרים איהנען נאך, אונד ערריילטען

בְּיָד רָמָה׃ שני ט וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ

זיא געלאגערט אם מעערע, אללע פפערדע (אונד) וואגען פרעה'ז

אוֹתָם חֹנִים עַל־הַיָּם כָּל־סוּס רֶכֶב פַּרְעֹה

אונד זיינע רייטעריא, אונד זיין העער2), בייא פי החירות פאר בעל צפון.

וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ עַל־פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן׃

אלז נון פרעה זיך נאהערטע, דא ערהאבען דיא קינדער ישראל איהרע אויגען,

י וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם

אונ' זיעהע! (גאנץ) מצרים צאג היננטער איהנען הער, דא פירכטעטען זיא זעהר, עז שריען

וְהִנֵּה מִצְרַיִם ׀ נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ

דיא קינדער ישראל צום עוויגען. אונד זאגטען צו משה:

בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ יא וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה

עטוואה אויז אמנגעל, דאס ניכט (זינד) גרעבער אין מצרים, נאהמסט דוא אונז וועג,

הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ

אום צו שטערבען אין דער וויסטע? וואז דא האסט דוא געטהאן אונז, אונז צו פיהרען

לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ

1) זא בענאננט, וועיל זיא דיא דריטטען אים ראנגע נאך דעם קעניג וואהרען. 2) צו [illegible]

אויז מצרים? איזט ניכט דיעז דאז ווארט, דאז איר געשפראכען צו דיר
ממצרים: יב הלא־זה הדבר אשר דברנו אליך
אין מצרים? דא ויר זאגטען: לאס אב פאן אונז, ויר וואללען (פערנער) דיענען דען מצרים,
במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את־מצרים
דען בעססער פיר אונז (צו) דיענען דען מצרים אלז דאס ויר שטערבען אין דער וויסטע.
כי טוב לנו עבד את־מצרים ממתנו במדבר:
דא זאגטע משה צום פאלקע: ניכט פירכטעט! שטעללט אייך הין,
יג ויאמר משה אל־העם אל־תיראו התיצבו
אונד זעהעט דיא הילפע גאטטעס, דיא ער טהון וירד פיר אייך הייטע, דען
וראו את־ישועת יהוה אשר־יעשה לכם היום כי
ויא איהר זעהעט דיא מצרים הייטע, (זא) ניא מעהר
אשר ראיתם את־מצרים היום לא תספו
ווערדעט איהר זיא זעהען וויעדער ביז אין עוויגקייט. דער עוויגע וירד שטרייטען פיר אייך,
לראתם עוד עד־עולם: יד יהוה ילחם לכם
איהר אבער זאללט שטיללע זיין.
ואתם תחרשון: פ שלישי
דאן שפראך דער עוויגע צו משה: וואז שרייעזט דוא צו מיר? רעדע
טו ויאמר יהוה אל־משה מה־תצעק אלי דבר
צו דען קינדערן ישראל, דאס זיא פארטציעהען. דוא אבער ערהעבע
אל־בני־ישראל ויסעו: טז ואתה הרם את־
דיינען שטאב, נייגע דיינע האנד איבער דאז מעער, אונד שפאלטע עס, זא ווערדען קאממען
מטך ונטה את־ידך על־הים ובקעהו ויבאו
דיא קינדער ישראל מיטטען אים מעערע אויפ'ז טראקקנע. אונד איך, זיעהע!
בני־ישראל בתוך הים ביבשה: יז ואני הנני
איך שטארקע דאז הערץ דער מצרים, דאס זיא קאממען איהנען נאך,
מחזק את־לב מצרים ויבאו אחריהם
זא פערהערליכע איך איך דורך פרעה, דורך זיין גאנצעז העער, דורך זיין קריעגזגעשפאן
ואכבדה בפרעה ובכל־חילו ברכבו
אונד דורך זיינע רייטעריא. ערקעננען זאללען דיא מצרים, דאס איך דער עוויגע (בין),
ובפרשיו: יח וידעו מצרים כי־אני יהוה

וועׄן איך איך פֿערהערליכע דורך פרעה, דורך זיין קריעגזגעשפֿאן אוּ' דורך זיינע רייטער.

בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו:

דאן צאָג אב דער ענגעל דעש אללמעכטיגען, וועלכער גינג פֿאָר דעם לאַגער

יט ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה

ישראל'ש, אונד גינג היטער איהנען; עש צאָג (גלייך) אב דיא וואָלקענזייולע

ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן

פֿאָן איהרער פֿאָרדערזייטע, אונד שטאַנד היטער איהנען. אַללזאָ קאַם זיא 1) צווישען

מפניהם ויעמד מאחריהם: כ ויבא בין

דאַש לאַגער מצרים'ש אונד צווישען דאַש לאַגער ישראל'ש, זאָ וואַר דאָרט וואָלקע

מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן

אונד פֿינשטערניס, אונד (היער) ערלייכטעטע עש דיא נאַכט; ניכט אַבער נאַהעטע

והחשך ויאר את־הלילה ולא־קרב

דיעזעש (לאַגער) צו יענעם דיא גאַנצע נאַכט. דאַן נייגטע משה

זה אל־זה כל־הלילה: כא ויט משה את־

זיינע האַנד איבער דאַש מעער, אוּ' עש פֿיהרטע וועג דער עוויגע דאַש מעער דורך איינן ווינד

ידו על־הים ויולך יהוה את־הים ברוח

פֿאָן מאָרגען הער העפֿטיג, דיא גאַנצע נאַכט, אוּנ מאַכטע דאַש מעער צו טראָקקענעם (באָדען)

קדים עזה כל־הלילה וישם את־הים לחרבה

אונד עש ווורדע געשפֿאַלטען דאַש וואַססער. דאַ קאַמען דיא קינדער ישראל איטטען אים

ויבקעו המים: כב ויבאו בני־ישראל בתוך

מעערע אויפֿ'ש טראָקקנע, אוּ' דאַש וואַססער (וואַר) איהנען איינע מויער צו איהרער רעכטען

הים ביבשה והמים להם חומה מימינם

אונד צו איהרער לינקען (זייטע). עש פֿערפֿאָלגטען דיא מצרים, אונד קאַמען איהנען נאַך,

ומשמאלם: כג וירדפו מצרים ויבאו אחריהם

אַללע פֿפֿערדע פרעה'ש, זיין קריעגזגעשפֿאַן אונד זיינע רייטעריא, אין דיא מיטטע

כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל־תוך

דעש מעערעש. עש וואַר אין דער מאָרגענוואַכע, דאַ בערקטע 2) דער עוויגע דאַש

הים: כד ויהי באשמרת הבקר וישקף יהוה אל־

1) דיא וואָלקענזייולע נעמליך. 2) אין דער גרונדבעדייטונג הייסט שקף בערעק

לאַגער מצרים'ז דורך דיא פֿייער-און וואָלקענזייולע, און פֿערווירטע דאַז לאַגער

מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם אֵת מַחֲנֵה

מצרים'ז, ענטפֿערנטע דיא רעדער זיינער וואַגען, אונד פֿיהרטע עז(1)

מִצְרָיִם׃ כה וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ

מיט בעשווערדע. דאַ זאַגטע מצרים: איך וויל פֿליהען פֿאָר ישראל, דען

בִּכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי

דער עוויגע שטרייטעט פֿיר זיא מיט מצרים.

יְהוָה נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם׃ פ

דאַן שפּראַך דער עוויגע צו משה: נייגע דיינע האַנד איבער דאַז מעער,

כו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם

ווערדען צוריקקעהרען דיא וואַססער איבער מצרים, איבער זיין קריעגזגעשפּאַן און איבער

וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רִכְבּוֹ וְעַל־

זיינע רייטערייא. דאַ נייגטע משה זיינע האַנד איבער דאַז מעער, און עז קאַם צוריק

פָּרָשָׁיו׃ כז וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב

דאַז מעער גאַנץ ווידער וואַנדטע דער מאָרגען, צו זיינער פֿאָריגען געוואַלט, און דיא מצרים פֿלאָהען

הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים

איהם ענטגעגען, דאַן שטירצטע דער עוויגע דיא מצרים אין דיא מיטטע דעז מעערעז.

לִקְרָאתוֹ וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃

מאַל (כנאָליך) צוריקקעהרטען דיא וואַססער, דאַ בעדעקטען זיא דאַז קריעגזגעשפּאַן און דיא

כח וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־

רייטערייא דעז גאַנצען העערעז דעז פרעה, וועלכע קאַמען נאָך איהנן אין מעער.

הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם

ניכט בליעב אונטער איהנען אויך איינער. דיא קינדער ישראל אַבער גינגען

לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃ כט וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ

אויף דעם טראָקקנען, מיטטען אים מעערע, אונד דאַז וואַססער (וואַר) איהנען איינע מויער

בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה

צו איהרער רעכטען און צו איהרער לינקען (זייטע). זאָ האַלף דער עוויגע אַן יענעם טאַגע

מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃ ל וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא

1) דאַז לאַגער גענויך.

ישראל אויז דער האנד מצרים'ז, עז זאה ; ישראל דיא מצרים

את־ישראל מיד מצרים וירא ישראל את־מצרים

טאדט אן אופער דעז מעערעז. אלז נון זאה ישראל

מת על־שפת הים׃ לא וירא ישראל את־

דיא גראסע אמכט, וועלכע אויזגעאיבט דער עוויגע אן מצרים, דא פירכטעטע

היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו

דאז פאלק דען עוויגען, זיא גלויבטען אן דען עוויגען אונד אן משה זיינען דיענער.

העם את־יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו׃

פ

שיטה שלימה

דאמאלז זאנג משה אונד דיא קינדער ישראל

טו א אז ישיר־משה ובני ישראל את־

דיעזען געזאנג דעם עוויגען, אונד שפראכען אלזא: איך זינגע

השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר אשירה

דעם עוויגען, וויל האכערהאבען ער איזט, ראס או' זיינען רייטר שטירצטע ער אינז מעער.

ליהוה כי־גאה גאה סוס ורכבו רמה בים׃

איין זיעג, איין זאיטענשפיעל (איזט) גאטט, דען ער וואר איר צור הילפע, דיעזער

ב עזי וזמרת יה ויהי־לי לישועה זה

(איזט) איין גאטט! איהן וויל איך פרייזען ; גאטט איינעז פאטערז! איהן וויל איך ערהעבען.

אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו׃

דער עוויגע (איזט) העלד דעז קריעגעז, עוויגער (איזט) זיין נאמע. קריעגזוואגען

ג יהוה איש מלחמה יהוה שמו׃ ד מרכבת

פרעה'ז או' זיין העער שלייררטע ער אינז מעער, או' דער אויזבונד זיינער וואגענקעמפפער 2)

פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו

פערזאנקען אים שילפמעער. אבגרינדע בעדעקטען זיא ; זיא שטירצטען

טבעו בים־סוף׃ ה תהמת יכסימו ירדו

אין טיעפען וויא שטיין. דיינע רעכטע, עוויגער! פעררהערליכט דורך אמכט,

במצולת כמו־אבן׃ ו ימינך יהוה נאדרי בכח

דיינע רעכטע, עוויגר! צערשמעטטערט דען פיינד. דורך דיא גראסע דיינר מאיעזטעט

ימינך יהוה תרעץ אויב׃ ז וברב גאונך

1) שלשים היעסען וואגענקעמפפער, וויל דריא אויף איינעם וואגען וואהרי

נערראמזט דוא דייגע ווידערזאכער ; דוא לאססעזט אויז, דייגען לארן, ער פערלעהרט זיא.

תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ

וויא שטאפפעלן. דורך דען הויך דייגער נאזע טהירמטען זיך דיא וואזזער, עז שטאנדען

כַּקַּשׁ׃ ח וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ

וויא איינע וואנד, דיא פלייסענדען, עז ערשטארדטען דיא פלוטען אים הערלן 1) דעז מעערעז.

כְמוֹ־נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃

עז שפראך דער פיינד: איך פערפאלגע, האלע איין, פערטהיילע בייטע, ערזעטטען זאלל זיא

ט אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ

איינע גיער, ליקען וויל איך איין טווערט, פערטילגען זאלל זיא איינע האנד. דוא בלייזעזט

נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ י נָשַׁפְתָּ

איט דיינעם הויכע, דא בעדעקטע זיא דאז מעער ; זיא פערזאנקען וויא בלייא אין דען וואזזערן,

בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם

דען אאכטיגען. ווער איזט וויא דוא אונטער דען אאכטען, עוויגער ! ווער איזט

אַדִּירִים׃ יא מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי

וויא דוא, פערהערליכט אין היילינקייט ? פורכטבאר אים רוהם, ערצייגער דער וואונדער,

כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃

דוא נייגטעזט דיינע רעכטע, דא פערשלאנג זיא 2) דיא ערדע. נון פיהרזט דוא

יב נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ יג נָחִיתָ

איט דיינער גנאדע דיעזעז פאלק, דאז דוא בעפרייעזט. דוא לייטעזט עז איט דיינער אאכט,

בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ

נו דעם וואהנזיץ דיינער היילינקייט. דיעז הערען פאלקער, זיא ערבעבען, אנגזט ערגרייפט

אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ יד שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז

דיא בעוואהנער פלשת. דא ערשרעקען דיא שטאאמפירזטען אדום'ז,

יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ טו אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם

דיא אאכטיגען מואב'ז, עז ערגרייפט זיא ציטטערן, עז נאגען אללע בעוואהנער כנען'ז.

אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃

עז פאללט איבער זיא פורכט אונד אנגזט, דורך דיא גראססע דייגער אאכט

טז תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ

1) ד"ה אים אינגערן. 2) דיא פיינדע.

פערשטאממען זיא וויא שטיין, ביז הינדורך ציהעט דיין פאָלק, עוויגער! ביז הינדורך ציהעט

יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר

דיעזעז פאָלק, (דאַז) דוא ערוואָרבען. דוא ברינגסט זיא היין, אונד פפלאַנצעסט זיא איין,

עַם־זוּ קָנִיתָ׃ יז תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ

אויף דען בערג דיינעז אייגענטהומז, געגרינדעט צו דיינעם זיצע, דען דוא געשאַפט, עוויגער!

בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה

דאַז הייליגטהום, אָ הערר! (דאַז) בערייטעט דיינע הענדע. דער עוויגע ווירד רעגיערן

מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃ יח יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ

אימער אונד עוויג! — אַלז קאַם דאַז פפערד פרעה'ז, מיט זיינעם קריעגזגעשפאַן

לְעֹלָם וָעֶד׃ יט כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ

אונד מיט זיינען רייטערן אינז מעער, אָ' צוריקפיהרטע דער עוויגע איבער זיא דאַז וואַססער

וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי

דעז מעערעז, אונד דיא קינדער ישראל גינגען אויף דעם טראָקקנען מיטטען אים מעערע.

הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃

פ שיטה שלימה

דאַ נאַהם מרים דיא פראָפעטין, שוועסטער אהרן'ז דיא פויקע.

כ וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף

אין דיא האַנד, אונד עז גינגען הינויז אַללע פרויען הינטער איהר מיט פויקען

בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים

אונד מיט טאַנץ; עז זאַנג יענען (ענטגעגען) מרים: זינגעט דעם עוויגען,

וּבִמְחֹלֹת׃ כא וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה

וויל הָאכערהאַבען ער איזט, ראָס אונ' זיינען רייטער שטירצטע ער אינז מעער. דאַן ליעס וועגציהן

כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ ס כב וַיַּסַּע

משה דיא ישראל פאָם שילפמעער, זיא גינגען הינויז אין דיא וויסטע שור;

מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר

גינגען דרייא טאַגע אין דער וויסטע, אונד ניכט פאַנדען זיא וואַססער

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃

דאַ קאַמען זיא נאַך מרה, אונד ניכט פערמאָכטען זיא צו טרינקען דיא וואַססער

כג וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם

צו מרה, דען ביטטער (וואַרען) זיא; דאַרום נאַננטע מאַן דערען נאַמען מרה.

מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה׃

דאַ מוררטע דאַז פאָלק ווידער משה, אונד שפראַך: וואַז וואָללען וויר טרינקען?

כד וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃

דאַ שריע ער צום עוויגען, עז צייגטע איהם דער עוויגע איין האָלץ, ער וואַרף (עז)

כה וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ

אינז וואַססער, אונד עז ווארדען זיס דיא וואַססער. דאָרט גאַב ער איהם געזעטץ

אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם לוֹ חֹק

או' רעכט, אונד דאָרט פריפֿטע ער איהן. ער שפראַך: ווען דוא געהאָרכעסט

וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ כו וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע

דער שטיממע דעז עוויגען, דיינעז גאָטטעז, או' וואַז רעכט איזט אין זיינן אויגן, טהון ווירסט,

לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה

אונד מערקעזט אויף זיינע געבאָטע, או' בעאָבאַכטען ווירזט אַללע זיינע געזעטצע: אַללע

וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־

דיא קראַנקהייט, דיא איך געלעגט האַבע אויף מצרים, ניכט ווערדע איך לעגען אויף דיך;

הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ

דען איך דער עוויגע (בין) דיין אַרצט. דאַן קאַמען זיא נאַך אילם,

כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃ ס חמישי כז וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה

דאָרט (וואַרען) צוועלף קוועללען מיט וואַססער אונד זיעבענציג פֿאַלמבייאע,

וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים

דאַ לאַגערטען זיא דאָרט אַם וואַססער. אַלז זיא וועגגעצאָגען פֿאָן אילם, דאַ קאַמען זיא,

וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמָּיִם׃ טז א וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹאוּ

דיא גאַנצע געמיינדע דער קינדער ישראל, נאַך דער וויזטע סין, וועלכע צווישען

כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין אֲשֶׁר בֵּין

אילם אונד צווישען סיני (איזט), אַם פֿינפֿצעהנטען טאַגע דעז צווייטען מאָנאַטז,

אֵילִם וּבֵין סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי

נאַך איהרעם אויזצוגע אויז דעם לאַנדע מצרים. דאַ מוררטען זיא, דיא גאַנצע

לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ב *וַיִּלִּינוּ כָּל־

געמיינדע דער קינדער ישראל, ווידער משה אונד ווידער אהרן אין דער וויזטע.

עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר׃

*וילונו קרי.

עז שפראַכען נעמליך צו איהנען דיא קינדער ישראל: וואָרען וויר דאָך 1) געשטאָרבען

ג וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ

דורך דיא אַללמאַכט דעז עוויגען, אין לאַנדע מצרים, דאַ וויר זאַסען בייא דעם טאָפּפע

בְיַד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל־סִיר

מיט פלייש, דאַ וויר אַסען בראָד צור זאַטטיגונג, דען איהר האַבט הערויזגעבראַכט אונז

הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ

אין דיזע וויסטע, צו טאָדטען דיזע גאַנצע פערזאַממלונג

אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה

דורך הונגער. דאַ זאַגטע דער עוויגע צו משה: זיעהע!

בָּרָעָב׃ ס ד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי

איך לאַזע רעגנען פיר איך בראָד פאָם היממעל, עז זאָלל הינויזגעהען דאַז פאָלק,

מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם

אונ' זאַמלען זאַממעלן דען טאַגליכען בעדאַרף 2) אַן יעדעם טאַגע, וואָמיט איך עז פריפען וויל,

וְלָקְטוּ דְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ

אָב עז וואַנדעלן ווירד נאַך מיינער לעהרע, אָדער ניכט. עז ווירד זיין אַם זעכזטען טאַגע,

הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא׃ ס ה וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי

ווען זיא צובערייטען דאַז וואַז זיא בריגגען, ווירד זיין דאַז דאָפפעלטע, געגען דאַז, וואַז

וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־

זיא זאַממעלן טאַגטאַגליך. דאַ שפראַך משה אונד אהרן צו אַללען

יִלְקְטוּ יוֹם ׀ יוֹם׃ ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־

קינדערן ישראל: אַבענדז ווערדעט איהר ערקעננען, דאַס דער עוויגע הערויזגעפיהרט

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָה הוֹצִיא

איך אויז דעם לאַנדע מצרים, אונד דעז מאָרגענז ווערדעט איהר זעהען דיא

אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ז וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת־

הערליכקייט דעז עוויגען, דאַ ער געהאָרט אייער מורען ווידער דען עוויגען;

כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם עַל־יְהוָה

דען וואַז (זינד) וויר? דאַס איהר מורעט ווידער אונז. עז שפראַך פערנער משה:

וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ׃ ח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

°תלינו קרי

1) מי יתן הייסט וואָרטליך: ווער ווירד געבען; היער בעדייטעט עז דען וואונש: ווער אָכטע געבען, אָדער: וואָרען וויר דאָך. 2) דבר הייסט זאַכע, דבר יום

דא געבען ווירד דער עוויגע אייך דעז אבענדז פלייש צו עססען, אונד ברויט דעז מארגענז

בְּתֵת יְהוָה לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר

נום זאטט ווערדען, וויל געהערט דער עוויגע אייער אוררען, דאז איהר

לִשְׂבֹּעַ בִּשְׁמֹעַ יְהוָה אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם

געאוררט ווידער איהן; וואז (זינד) וויר (דאנן)1)? ניכט ווידער אונז איזט אייער אוררען,

מַלִּינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא־עָלֵינוּ תְלֻנֹּתֵיכֶם

זאנדערן ווידער גאטט. דאן זאגטע משה צו אהרן: שפריך צור

כִּי עַל־יְהוָה׃ ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל

גאנצען געמיינדע דער קינדער ישראל: טרעטעט נאהער פאר דען עוויגען, דען

כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי

ער האט געהערט אייער אוררען. עס וואר נון, דא רעדעטע אהרן צור גאנצען

שָׁמַע אֵת תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃ י וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־כָּל

געמיינדע דער קינדער ישראל, או' זיא זיך ווענדעטען געגען דיא וויסטע, זיעהע דא!

עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה

דיא הערליכקייט דעז עוויגען ווארד זיכטבאר אין איינער וואלקע.

כְּבוֹד יְהוָה נִרְאָה בֶּעָנָן׃ פ ששי

דאן רעדעטע דער עוויגע צו משה אונד שפראך: איך האבע געהערט

יא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ יב שָׁמַעְתִּי

דאז אוררען דער קינדער ישראל, רעדע צו איהנען וויא פאלגט: געגען

אֶת־תְּלוּנֹּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין

אבענד זאללט איהר עססען פלייש, או' אם מארגען זאללט איהר זאטט ווערדען פאן ברויט;

הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ־לָחֶם

איהר ווערדעט ערקעננען, דאס איך (בין) דער עוויגע אייער גאטט. עס געשאה

וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יג וַיְהִי

אם אבענד, דא קאם הערויף דיא וואכטעל2) או' בעדעקטע דאז לאגער. או' אם מארגען

בָעֶרֶב וַתַּעַל הַשְּׂלָו* וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר

וואר איינע לאגע פאן טהויא רינגז אום דאז לאגער. אונד אלז אויפשטיעג

הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃ יד וַתַּעַל

*השליו קרי

1) צו בעשולדיגען. 2) נאמליך איינע מענגע דערזעלבען.

דיא לאַגע פֿאָן טהויא, דאַ וואַר אויף דער פֿלאֶכע דער וויסטע עטוואַס דינגעס געקאֶרנטעס 1),

שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס

דין, וויא דער רייף אויף דער ערדע. דאַ זאַהען (עס) דיא קינדער ישראל אונ' זאַגטען

דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ׃ טו וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ

איינער צום אַנדערן, וואַס (איזט) דאַס? דען ניכט וואוסטען זיא וואַס עס (וואַר).

אִישׁ אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא

דאַ זאַגטע משה צו איהנען, עס (איזט) דאַס ברויט, וועלכעס געגעבען דער עוויגע

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה

אייך צום עססען. דיעס (איזט) דיא זאַכע, וועלכע בעפֿאָהלען דער עוויגע, זאַמלעט

לָכֶם לְאָכְלָה׃ טז זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִקְטוּ

דאַפֿאָן יעדער נאַך דעם וואַס ער איססעט, איין עומר 2) פֿיר יעדעס הויפט, (נאך) אַנצאַהל

מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר

אייערער פערזאָנען, יעדער פֿיר דיא אין זיינעם צעלטע, נעהמעט. דאַ טהאַטען אַלזאָ

נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ׃ יז וַיַּעֲשׂוּ־כֵן

דיא קינדער ישראל, זאַמלעטען איינער פֿיעל, איינער וועניג; אונד אַלז זיא עס מאַססען

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט׃ יח וַיָּמֹדּוּ

מיט דעם עומר, ניכטס האַטטע איבריג דער פֿיעל זאַמלעטע, אונ' דער וועניג זאַמלעטע ניכטס

בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא

האַטטע ער צו וועניג, יעדר נאַך דעם וואַס ער אַס, האַטטען זיא געזאַמעלט. דאַ זאַגטע משה

הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ׃ יט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

צו איהנען: יעמאַנד ניכטס לאַססע איבריג 3) דאַפֿאָן ביס מאָרגען. אַבער ניכט

אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃ כ וְלֹא־

געהאָרכטען זיא דעם משה, עס ליעססען איבריג איניגע מענשען דאַפֿאָן ביס מאָרגען,

שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר

דאַ ענטשטאַנדען 4) ווירמער דאַפֿאָן, עס וואַר איבעלריעכענד; אונ' עס צירנטע איבער זיא

וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם

משה. זאָ זאַמלעטען זיא עס אַם מאָרגען פֿיר מאָרגען, יעדער נאַך דעם ער

מֹשֶׁה׃ כא וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי

1) וויא רונדע קאָרנכען. 2) איין געוויססעס מאַס. 3) ד"ה קיינער לאַססע איבריג.
4) דאַס שטאַמוואָרט רום הייסט הערפֿאָרהעבען, הערפֿאָרקריעכען.

חַס, אונד ווען היים שיען דיא זאָננע, צערשמאָלץ עז. אונד עז געשאַה עז אַם זעכזטען טאַגע,
אָכְלוֹ וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס׃ כב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי
האַטטען זיא געזאַממעלט אַן ברָאד דאַז דאָפפעלטע, צוויא עומר פיר איינען; דאַ קאַמען
לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ
אַללע פירזטען דער געמיינדע אוי' זאַגטען (עז) דעם משה. דאַ שפראַך ער
כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃ כג וַיֹּאמֶר
צו איהנען: דאַז איזט עז, וואַז געראָדעט דער עוויגע: רוהעטאַג, היילינער רוהעטאַג איזט
אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ
דעם עוויגען מאָרגען; דאַז, וואַז איהר באַקקען וואָללט, באַקט (הייטע), אונד דאַז, וואַז
לַיהוָה מָחָר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר
איהר קאָכען וואָללט, קאָכט (הייטע), אונד אַללעז ערוויבריגטע לעגט היין פיר אייך
תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם
צור אויפבעוואַהרונג ביז אויף דען מאָרגען. זיא לעגטען היין עז ביז אויף דען מאָרגען,
לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר׃ כד וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר
זאָ וויא בעפאָהלען משה; אונד ניכט וואַרד עז איבעלריעכענד אונד געווירם ניכט וואַר
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה
דאַרין. דאַ זאַגטע משה: עססעט עז הייטע, דען רוהעטאַג איזט הייטע
בּוֹ׃ כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם
דעם עוויגען, הייטע ניכט ווערדעט איהר פינדען עז אויף דעם פעלדע. זעכז
לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה׃ כו שֵׁשֶׁת
טאַגע זאַממעלט עז, אונד אַם זיעבענטען טאַגע (איזט) רוהעטאַג, ניכט ווירד עז זיין
יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־
אַן דעמזעלבען. עז וואַר אַם זיעבענטען טאַגע, (דאַ) גינגען הערויז פאָם פאָלקע
בּוֹ׃ כז וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם
צו זאַממעלן, אונד ניכטז פאַנדען זיא. דאַ שפראַך דער עוויגע צו
לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ׃ ס כח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
משה: ביז וואַן פערווייגערט איהר צו האַלטען מיינע געבאָטע אונד מיינע לעהרען?
מֹשֶׁה עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי׃
זעהעט, דאַס דער עוויגע געגעבען אייך דען רוהעטאַג, דאַרום ער
כט רְאוּ כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא

גיבט אייך אם זעלזטען טאגע ברָאד (פיר) צווייא טאגע. עז בלייבע יעדער

נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו ׀ איש

אן זיינער שטעללע, ניכט געהע ווער יעמאנד פאן זיינעם אָרטע אם זיעבענטען טאגע.

תחתיו אל־יצא איש ממקמו ביום השביעי׃

דאַ רוהטע דאז פאָלק אם זיעבענטען טאגע. עז נאַננטע דאז הויז

ל וישבתו העם ביום השבעי׃ לא ויקראו בית־

ישראל זיינען נאַמען1) מן2), עז (וואַר) וויא קאָריאַנדערזאַמען, וייס, אונ' זיין געשמאַק

ישראל את־שמו מן והוא כזרע גד לבן וטעמו

וויא געזאָטטען אין האָניג. דאַן זאַגטע משה: דיעזעז (איזט) דיא זאַכע, וועלכע

כצפיחת בדבש׃ לב ויאמר משה זה הדבר אשר

געבאָטען דער עוויגע: פאָלל איין עומר דאַפאָן (זייא) צור אויפבעוואַהרונג

צוה יהוה מלא העמר ממנו למשמרת

פיר אייערע נאַכקאָממען, דאַמיט זיא זעהען דאז ברָאד, וועלכעז איך זיא עזזען גאַב

לדרתיכם למען ׀ יראו את־הלחם אשר האכלתי

אייך אין דער וויזטע, אַלז איך הערויזגעפיהרט אייך אויז דעם לאַנדע מצרים.

אתכם במדבר בהוציאי אתכם מארץ מצרים׃

דאַן זאַגטע משה צו אהרן, ניםם איינע פלאַשע, אונד געבע

לג ויאמר משה אל־אהרן קח צנצנת אחת ותן־

היניין פאָלל איין עומר פאָם מן, אונד לעגע עז פאָר דעם עוויגען

שמה מלא־העמר מן והנח אתו לפני יהוה

צור אויפבעוואַהרונג פיר אייערע נאַכקאָממען. זאָ וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם

למשמרת לדרתיכם׃ לד כאשר צוה יהוה אל־

משה, זאָ לעגטע עז הין אהרן פאָר דאז צייגניס צור אויפבעוואַהרונג.

משה ויניחהו אהרן לפני העדת למשמרת׃

אונ' דיא קינדער ישראל אַסען דאז מן פיערציג יאַהרע,

לה ובני ישראל אכלו את־המן ארבעים שנה

ביז זיא קאַמען אין איין בעוואָהנטעז לאַנד; דאז מן אַסען זיא ביז

עד־באם אל־ארץ נושבת את־המן אכלו עד־

---

1) נאָמליך דען נאַמען דעז ברָאדעז. 2) דאז געשענק.

זיא קאַמען אַן דיא גרענצע דעס לאַנדעס כנען. דער עומר, דער צעהנטע טהייל

כִּי אִם אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃ לו וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית

איינעס איפה (מאָס) ער.

הָאֵיפָה הוּא׃ פ שביעי

דאַן צאָגען דיא גאַנצע געמיינדע דער קינדער ישראל פאָן דער וויסטע סין

יז א וַיִּסְעוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין

נאַך איהרען צוגען, אויף בעפעהל דעס עוויגען, אונד לאַגערטען אין רפידים,

לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים

(וואַר) ניכט וואַססער צום טרינקען (פיר) דאַס פאָלק. עס צאַנקטע דאַס פאָלק מיט

וְאֵין מַיִם לִשְׁתֹּת הָעָם׃ ב וַיָּרֶב הָעָם עִם־

משה; אונד שפראַכען: געבעט אונס וואַססער, דאַס וויר טרינקען. דאַ שפראַך צו איהנען

מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תְּנוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם

משה: וואַס צאַנקט איהר מיט מיר? וואַס פערזוכט איהר דען עוויגען?

מֹשֶׁה מַה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי מַה־תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃

אַבער עס דורסטעטע דאָרט דאַס פאָלק נאַך וואַססער, עס מורמעלטע דאַס פאָלק ווידער משה

ג וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם וַיָּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה

אונד שפראַך: וואַרום דען האָסט דוא הערויף געפיהרט אונס אויס מצרים? צו טאָדטען

וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית

מיך אונד מיינע קינדער אונד מיין פיעה דורך דורסט. דאַ שריע משה

אֹתִי וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־מִקְנַי בַּצָּמָא׃ ד וַיִּצְעַק מֹשֶׁה

צום עוויגען אונד שפראַך: וואַס זאָלל איך טהון דיעזעם פאָלקע? נאָך איין ווייניג,

אֶל־יְהוָה לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה עוֹד מְעַט

זאָ שטייניגען זיא מיך. דאַ שפראַך דער עוויגע צו משה: געה' אייהער פאָר

וּסְקָלֻנִי׃ ס ה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי

דעם פאָלקע, אונד נים מיט דיר פאָן דען אָלטעסטען ישראל'ס, אונד דיינען שטאַב, וואָ

הָעָם וְקַח אִתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַטְּךָ אֲשֶׁר

דוא געשלאַגען האַסט דען פלוס, נים אין דיינע האַנד אונד געהע. זיעהע!

הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ׃ ו הִנְנִי

איך שטעהע פאָר דיר דאָרט אַן דעם פעלזען צו חורב, דוא זאָללסט שלאַגען

עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָּׁם עַל־הַצּוּר בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ

אויף דען פעלזען, ווירד הערויסקאממען אויז דעאזעלבען וואססער, אונד עס ווירד טרינקען

בַּצּוּר וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה

דאס פאלק. דאס טהאט אלזא משה פאר דען אויגען דער עלטעסטען (אויס) ישראל.

הָעָם וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

אונד מאן נאננטע דען נאמען דעס אָרטעס מסה ומריבה(1), וועגען

ז וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמְרִיבָה עַל־

דעס צאנקעס דער קינדער ישראל, אונד וויל זיא פערזוכטען דען עוויגען,

רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם אֶת־יְהוָה

אינדעם זיא שפראכען: איזט וואהל דער עוויגע אונטער אונס, אָדער ניכט?

לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ אִם־אָיִן׃ פ

עס קאם עמלק אונד שטריטט מיט ישראל צו רפידים.

ח וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם׃

דא זאגטע משה צו יהושע: וועהלע אונס מאננער, אונד געהע היניוס

ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא

שטרייטע מיט עמלק; מארגען ווערדע איך שטעהען אויף דער שפיטצע דעס היגעלס

הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה

אונד דען שטאב גאטטעס אין מיינער האנד. דא טהאט יהושע וויא

וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי׃ י וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר

געזאגט האט צו איהם משה, צו שטרייטען מיט עמלק; אונד משה, אהרן אונד חור

אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר

בעשטיעגען דיא שפיטצע דעס היגעלס. נון וואר עס, ווען ערהאבען האטטע משה

עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה׃ יא וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה

זיינע האנד, דאס וואר מאכטיגער ישר׳; ווען אבער ער זינקען ליעס זיינע האנד, וואר מאכטיגער

יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר

עמלק. אלס דיא הענדע משה׳ס שווער ווורדען, דא נאהמען זיא איינען שטיין,

עֲמָלֵק׃ יב וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ־אֶבֶן

לעגטען איהן אונטער איהם, ער זאס דאראויף, אונד אהרן אונ׳ חור אונטערשטיטצטען

וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ

1) פערזוכונג אונד צאנק.

זייגע הענדע, פאָן דאַ אײַנער אונד פאָן דאַ אײַנער; זאָ בליעבען זייגע הענדע אויפגעריכטעט

בְּיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה

ביז (צום) אונטערגאַנגע דער זאָננע. דאַן שוואַכטע יהושע דען עמלק

עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ׃ יג וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק

אונד זיין פאָלק דורך דיא שאַרפע דעז שווערטעז.

וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב׃ פ מפטיר

דאַ שפּראַך דער עוויגע צו משה: שרייבע דיעזעז צום אַנדענקען אין איין בוך;

יד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר

אונד לעגע עז אין דיא אָהרען יהושע'ז[1], דאַס איך פערטילגען וויל דאַז אַנדענקען

וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר

עמלק'ז, אונטער דעם הימעל (וועג). עז בויעטע משה איינען אַלטאַר אונד נאַננטע

עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ טו וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא

זיינען נאַמען יי' נסי[2], אונד שפּראַך: וואַהרליך דיא האַנד איזט אויף דעם טהראָנע

שְׁמוֹ יְהוָה ׀ נִסִּי׃ טז וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס

גאָטטעז (צום שוואור): קריעג דעז עוויגען ווידער עמלק פאָן געשלעכט צו געשלעכט.

יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר׃ פ

סדרה יתרו

עז האָרטע יתרו, פריעסטער (צו) מדין, שוויגערפאַטער משה'ז, אַללעז

יח א וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־

וואַז געטהאַן גאָטט פיר משה אונד פיר ישראל, זיין פאָלק, דאַז

אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־

הערויזפיהרטע דער עוויגע דיא ישראל אויז מצרים. דאַ נאַהם יתרו,

הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃ ב וַיִּקַּח יִתְרוֹ

שוויגערפאַטער משה'ז, דיא צפירה, פרויא דעז משה, נאַכדעם

חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר

ער זיא צוריק געזאַנדט. אונד איהרע צוויא זֶהנע, וואָן דער נאַמע דעז אײַנען וואַר גרשם

שִׁלּוּחֶיהָ׃ ג וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם

דען ער זאַגטע: פרעמדלינג וואַר איך אין איינעם פרעמדען לאַנדע; דער נאַמע דעז אײַנען וואַר

כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃ ד וְשֵׁם הָאֶחָד

1) ד״ה לעזע עז איהם פאָר. 2) דער ... [illegible]

אליעזר; דען דער גאָטט מיינעס פֿאַטערס (וואַר) מיינע הילפֿע, אונד רעטטעטע מיך
אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי
פֿאָן שווערטע פרעה'ס. עס קאַם יתרו, שוויעגערפֿאַטער משה'ס, זיינע זאָהנע
מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃ ס וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו
אונד זיינע פֿרויא, צו משה אין דיא וויסטע, וואָ ער לאַגערטע
וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה
דאָרט אַם בערגע גאָטטעס. ער ליעס זאַגען דעם משה: איך, דיין שוויעגערפֿאַטער
שָׁם הַר הָאֱלֹהִים׃ ו וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֹתֶנְךָ
יתרו קאָממע צו דיר, אונ' דיינע פֿרויא אונד איהרע צוויא זאָהנע מיט איהר. דאַ גינג הינויס
יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ׃ ז וַיֵּצֵא
משה ענטגעגען זיינעם שוויעגערפֿאַטער, בוקטע זיך, קיססטע איהן, אונד זיא פֿראַגטען
מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ
איינער דען אַנדערן נאַך דעם וואָהל, דאַ גינגען זיא אין דאַס צעלט. דאַ ערצעהלטע
אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה׃ ח וַיְסַפֵּר
משה זיינעם שוויעגערפֿאַטער אַללעס, וואַס געטהאַן דער עוויגע אַן פרעה
מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפַרְעֹה
אונד אַן מצרים, אום ווילֶען ישראל, אַללעס אונגעמאַך,
וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה
דאַס זיא געטראָפֿפֿען אויף דעם וועגע, אונ' וויא זיא עררעטטעט דער עוויגע. דאַ פֿרייטע זיך
אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃ ט וַיִּחַדְּ
יתרו איבער אַלל דאַס גוטע, דאַס געטהאַן דער עוויגע אַן ישראל,
יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
דאַס ער איהן עררעטטעט פֿאָן דער געוואַלט מצרים'ס. עס שפראַך יתרו: געלאָבט זייא
אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם׃ וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ
דער עוויגע, דאַס ער עררעטטעט אייך פֿאָן דער געוואַלט מצרים'ס, אונ' פֿאָן דער געוואַלט
יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד
פרעה'ס, דאַס ער עררעטטעט דאַס פֿאָלק פֿאָן דער געוואַלט מצרים'ס.
פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם׃
יעצט וויס איך, דאַס גרעססער איזט דער עוויגע אַלס אַללע געטטער; דען
יא עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים

דורכדאז, וואמיט זיא פֿרעפֿעלטן, (קאם טראפֿע) איבר זיא. דאן נאהם יתרו, שוויגרפֿאטר
בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם׃ יב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן
משה'ז, גאנצאפפֿער או' שפייזאפפֿער גאטט צו עהרען, עז קאם אהרן אונד אללע
מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל
אלטעזטען ישראל'ז צו עזזען שפייזע איט דעם שוויגערפֿאטער משה'ז, פֿאר
זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי
גאטט. עז וואר אם אנדערן מארגען, דאז זאס משה צו ריכטען
הָאֱלֹהִים׃ שני יג וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפֹּט
דאז פֿאלק, עז שטאנד דאז פֿאלק בייא משה פֿאן דעם מארגען ביז
אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־
(אויף) דען אבענד. דא זאה דער שוויגערפֿאטער משה'ז אללעז, וואז ער
הָעָרֶב׃ יד וַיַּרְא חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא
טהאט פֿיר דאז פֿאלק, אונד שפראך: (וואז איזט) דיעזע זאכע, דיא דוא
עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה
טהוזט פֿיר דאז פֿאלק? ווארום דוא זיטצעזט אללײן, אונד אלל' דאז פֿאלק שטעהעט
עֹשֶׂה לָעָם מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ וְכָל־הָעָם נִצָּב
בייא דיר פֿאן מארגען ביז אבענד? דא שפראך משה
עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב׃ טו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
צו זיינעם שוויגערפֿאטער: וויל עז קאממט צו מיר, דאז פֿאלק, צו בעפֿראגען גאטט.
לְחֹתְנוֹ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים׃
ווען זיא האבען איינע רעכטזאכע, קאממט עז פֿאר איך, דאז ריכטע איך צווישען
טז כִּי־יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין
איינעם אנדרע או' זיינעם נעכזטען; או' מאכע בעקאננט דיא געזעטצע גאטטעז
אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים
אונד' זיינע לעהרען. דא שפראך דער שוויגערפֿאטער משה'ז צו איהם: ניכט
וְאֶת־תּוֹרֹתָיו׃ יז וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־
גוט איזט דיזע זאכע, דיא דוא טהוזט. דוא מוסט ערמידען, זאוואהל
טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ יח נָבֹל תִּבֹּל גַּם־
דוא, אז דיעזעז פֿאלק, דאז בייא דיר איזט; דען צו שווער איזט דיר
אַתָּה גַּם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי־כָבֵד מִמְּךָ

דיא זאכע, ניכט קאננזט דוא זיא פערריכטען דוא אללײן. נון הערע

הדבר לא־תוכל עשהו לבדך׃ יט עתה שמע

אויף מײנע שטימע, איך וויל ראטהען דיר, אונד עס ווירד זײן גאטט מיט דיר. זײא

בקלי איעצך ויהי אלהים עמך היה

דוא פיר דאס פאלק בײא גאטט, דאס דוא ברינגעזט (נעמליך) דיא זאכען

אתה לעם מול האלהים והבאת אתה

דיא זאכען פאר גאטט. אונד אײנשארפעזט איהנען

את־הדברים אל־האלהים׃ כ והזהרתה אתהם

דיא געזעטצע אונד דיא לעהרען; אויך מאכע בעקאננט איהנען

את־החקים ואת־התורת והודעת להם את־

דען וועג, וואו זיא געהען זאללען דארין, אונד דיא טהאט, דיא זיא טהון זאללען.

הדרך ילכו בה ואת־המעשה אשר יעשון׃

דוא ערזעהע אויז דעם גאנצען פאלקע ביעדערמאננער, (וועלכע) פירכטען

כא ואתה תחזה מכל־העם אנשי־חיל יראי

גאטט, (מאננער דער וואהרהײט1), פײנדע פאן געווינזוכט, או' זעטצע (דיעזע)

אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת

איבער זיא אלז אבערזטע איבער טויזענד, אבערזטע איבער הונדערט, אבערזטע

עלהם שרי אלפים שרי מאות שרי

איבער פינפציג אונד אבערזטע איבער צעהן, דאס זיא ריכטען דאס פאלק צו יעדער

חמשים ושרי עשרת׃ כב ושפטו את־העם בכל־

צײט. עס זײא אלזא: יעדע וויכטיגע זאכע זאללען זיא ברינגען פאר דיך. אונד יעדע

עת והיה כל־הדבר הגדל יביאו אליך וכל־

גערינגפיגיגע זאכע זאללען ריכטען זיא; זא ווירד עס ערלייכטערט דיר, אינדעם זיא טראגען

הדבר הקטן ישפטו־הם והקל מעליך ונשאו

מיט דיר. ווען דיעזע זאכע דוא טהון ווירזט, אונד (עס) דיר בעפיעהלט

אתך׃ כג אם את־הדבר הזה תעשה וצוך

גאטט, ווירזט דוא קאננען בעשטעהען. אונד אללע דיעזעס פאלק ווירד נון מיט פרידען

אלהים ויכלת עמד וגם כל־העם הזה על־מקמו

---

1) ד"ה וואהרהײט ליעבענד.

ווירד קאָמען אין פֿריעדען. דאַ געהאָרכטע משה דער שטימע

יָבֹא בְשָׁלוֹם׃ שלישי כד וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל

זיינעס שוויגערפֿאַטערס, אונד טהאַט אַללעס, וואַס ער געזאַגט. עס וואָהלטע (נעמליך)

חֹתְנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמָר׃ כה וַיִּבְחַר

משה ביעדערמאָננער!) אויס גאַנץ ישראל, אונד זעטצטע זיא (אַלס) אָבערהייפטער

מֹשֶׁה אַנְשֵׁי־חַיִל מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים

איבער דאַס פֿאָלק, (אַלס) אָבערזטע איבער טויזענד, אָבערזטע איבער הונדערט,

עַל־הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת

אָבערזטע איבער פֿינפֿציג אונד אָבערזטע איבער צעהן. אונד זיא ריכטעטען דאַס

שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃ כו וְשָׁפְטוּ אֶת־

פֿאָלק צו יעדער צייט; יעדע זאַכע, דיא שווער (וואַר) בראַכטען זיא פֿאָר

הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדָּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל־

משה, אָבער יעדע זאַכע, דיא אונבעדייטענד וואַר ריכטעטען זיא זעלבזט. דאַ ענטליעס

מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפּוּטוּ הֵם׃ כז וַיְשַׁלַּח

משה זיינען שוויעגערפֿאַטער אונד ער גינג (צוריק) אין זיין לאַנד.

מֹשֶׁה אֶת־חֹתְנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹ׃ רביעי

אים דריטטען מאָנאַטע נאַך דעם אויזצוג דער קינדער ישראל

יט א בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

אויס דעם לאַנדע מצרים, אַן דעמזעלבען טאַגע, קאַמען זיא צור וויזטע סיני. זיא צאָגען

מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי׃ ב וַיִּסְעוּ

פֿאָן רפידים אונד קאַמען (צור) וויזטע סיני, לאַגערטען זיך אין דער וויזטע

מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר

אונד עס לאַגערטע דאָרט ישראל געגען דען בערג. משה אָבער שטיעג הינויף

וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר׃ ג וּמֹשֶׁה עָלָה

צו גאָטט, עס ריעף איהם צו דער עוויגע פֿאָם בערגע, אונד שפּראַך:

אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־הָהָר לֵאמֹר

זאָ זאָלזט דוא שפּרעכען צום הויזע יעקב'ז, אונד פֿערקינדען דען לערן ישראל

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

!) אנשי חיל אויזט איינע צוזאַממענזעטצונג, בעדייטעט ביעדערמאָננער,
זאָ אויך אשת חיל בעדייטעט איין וואַקרעז וייב.

איהר האבט געזעהען, וואס איך געטהאן פון מצרים. וויא איך געטראגען

ד אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא

איך אויך אדלערפליגעלן, אונד געבראכט האבע איך צו מיר.

אתכם על־כנפי נשרים ואבא אתכם אלי:

נון אלזא, ווען איהר געהארכעט מיינער שטיממע, אונד האלטעט

ה ועתה אם־שמוע תשמעו בקלי ושמרתם

מיינען בונד, זאללט איהר זיין מיר איין אייגענטהום אויס אללען פעלקערן; דען

את־בריתי והייתם לי סגלה מכל־העמים כי־

מיר געהערט דיא גאנצע ערדע. איהר אבער, זאללט זיין מיר איין רייך

לי כל־הארץ: ו ואתם תהיו־לי ממלכת

פאן פריעסטערן אונד איין הייליגעס פאלק. דיעס זינד דיא ווארטע, וועלכע דוא רעדען זאללסט

כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר

צו דען קינדערן ישראל. דא קאם משה. בעריעף דיא עלטעסטען

אל־בני ישראל: חמישי ז ויבא משה ויקרא לזקני

דעס פאלקעס, אונד לעגטע איהנען פאר, אללע דיעזע ווארטע, וועלכע

העם וישם לפניהם את כל־הדברים האלה אשר

איהם בעפאהלען דער עוויגע. דא אנטווארטעטע אללעס פאלק איינשטימיג אונ' שפראכען:

צוהו יהוה: ח ויענו כל־העם יחדו ויאמרו

אללעס וואס גערעדעט דער עוויגע וואללען וויר טהון; אונ' עס בראכטע צוריק משה דיא

כל אשר־דבר יהוה נעשה וישב משה את־

ווארטע דעס פאלקעס צום עוויגען. דאן שפראך דער עוויגע צו משה:

דברי העם אל־יהוה: ט ויאמר יהוה אל־משה

זיעהע! איך קאממע צו דיר אין איינער דיקען וואלקע, דאמיט עס הערע

הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע

דאס פאלק, ווען איך שפרעכע מיט דיר, אונ' אויך אן דיך זיא גלויבען איממער. אלס בעריכטעטע

העם בדברי עמך וגם־בך יאמינו לעולם ויגד

משה דיא ווארטע דעס פאלקעס דעם עוויגען. דא שפראך דער עוויגע

משה את־דברי העם אל־יהוה: י ויאמר יהוה

צו משה: געה' צום פאלקע, לאס זיא הייליג האלטען הייטע אונד מארגען,

אל־משה לך אל־העם וקדשתם היום ומחר

זיא וואַשען איהרע קליידער, דאַמיט זיא זייען בערייט אויף דען דריטטען טאַג,
וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ יא וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
דען אַם דריטטען טאַגע ווירד הערַאבקאָממען דער עוויגע פֿאָר דען אויגען דעז גאַנצען פֿאָלקעז
כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם
אויף דען בערג סיני. אויך בעגרענצע דאַז פֿאָלק אומהער, אונד זאַגע:
עַל־הַר סִינָי׃ יב וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר
היטעט אייך (צו) בעשטייגען דען בערג, אָדער צו בעריהרען דעססען עקקע; יעדער
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ כָּל־
דער אַנריהרט אַן דען בערג, זאָלל געטאָדטעט ווערדען. ניכט בעריהרע איהן איינע האַנד,
הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת׃ יג לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד
זאָנדערן געשטייניגט אָדער ערשאָססען 1) ווערדע ער; עס זייא פֿיעה אָדער
כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־
מענש, ניכט בלייבע עס לעבען, ווען אַנהאַלטענד טאָנט דיא פאָזוינע, זאָ זאָללען זיא 2) בעשטייגען
אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ
דען בערג. עס שטיעג היניאַב משה פֿאָם בערגע צום פֿאָלקע, היילIGטע
בָהָר׃ יד וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ
דאַז פֿאָלק, זיא וואושען איהרע קליידער. אונד ער זאַגטע צום פֿאָלקע:
אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ טו וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם
זייד בערייט אויף דרייא טאַגע, ניכט זאָללט איהר נאַהע קאָממען איינער
הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־
פֿרויענספערזאָן. עס וואַר אַם דריטטען טאַגע, אַלז וואַרד דער מאָרגען, דאַ וואַר
אִשָּׁה׃ טז וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי
דאָננער אונד בליטצע, אונד איינע שווערע וואָלקע אויף דעם בערגע. או' איין פאָזוינענשאַלל
קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר
זעהר שטאַרק, דאַ ערשראַק דאַז גאַנצע פֿאָלק דאַז אים לאַגער וואַר. עס פֿיהרטע הערויס
חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ יז וַיּוֹצֵא
משה דאַז פֿאָלק געגען גאָטט (הין), אויס דעם לאַגער,
מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה

1) דיא גרונדבעדייטונג פֿאָן ירה איזט ווערפֿען, היער הייסט עס פֿייליע כאַך זיהם ווערפֿען. 2) אהרן, זיינע זאָהנע אונד דיא זיעבציג אָלטעסטען.

זיא שטעלטען זיך אַן דען אונטערן טהייל דעז בערגעז. דער בערג סיני רויכטע
וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר׃ יח וְהַר סִינַי עָשַׁן
איבעראַלל, וויל זיך הערּאַבגעלאַססען אויף איהן דער עוויגע אין פֿייער, עז שטיעג אויף
כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל
זיין רויך וויא רויך איינעז קאַלקאָפֿענז, עז ערבעבטע דער גאַנצע בערג זעהר. אונד עז וואַר
עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד׃ יט וַיְהִי
דיא שטיממע דער פּאָזויינע איממער פֿאָרטשטאָרענד אונ' זעהר שטאַרק. משה רעדעטע
קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר
אונד גאָטט אַנטוואָרטעטע איהם מיט לויטער שטיממע. עז ליעס זיך הערּאַב
וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ ששי כ וַיֵּרֶד
דער עוויגע אויף דען בערג סיני, אויף דיא שפּיטצע דעז בערגעז, עז ריעף דער עוויגע
יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה
דען משה. אויף דיא שפּיטצע דעז בערגעז, אונד עז גינג הינויף משה. דאַ זאַגטע
לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה׃ כא וַיֹּאמֶר
דער עוויגע צו משה: געהע הינאַב וואַרנע דאַז פֿאָלק, פֿיעללייכט דראָנגען זיא פֿאָר צום
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־
עוויגען אום צו זעהען. דאַ מעכטען דאַפֿאָן פֿאַללען פֿיעלע. אַבער אויך דיא פּריעזטער
יְהוָה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב׃ כב וְגַם הַכֹּהֲנִים
דיא נאָהער טרעטען צום עוויגען זאָללען זיך הייליג האַלטען, דאַס ניכט איינע נידערלאַגע אַנריכטע1)
הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן־יִפְרֹץ
אונטער איהנען דער עוויגע. דאַ זאַגטע משה צום עוויגען: ניכט ווירד פֿעראָגען
בָּהֶם יְהוָה׃ כג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֹא־יוּכַל
דאַז פֿאָלק הינויף צו שטייגען צום בערגע סיני; דען דוא זעלבזט האַזט געוואַרנט אונז
הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ
אונד געשפּראָכען: אומגרענצע דען בערג אונד זאָנדערע איהן אַב2). דאַ שפּראַך
לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃ כד וַיֹּאמֶר
צו איהם דער עוויגע: געה', שטייגע הינאַב, דאַן קאָממע הערויף, דוא אונד אהרן
אֵלָיו יְהוָה לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן

1) אין דער גרונדבעדייטונג הייסט פּרץ ניעדעררייסען. 2) אַלז הייליג.

איט דיר; אַבער דיא פריעסטער אוּ׳ דאַז פאָלק ניכט זאָללען זיא פאָרדרינגען, הינויפֿצושטייגען

עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל־יֶהֶרְסוּ לַעֲלֹת

צום עוויגען, פֿיעללייכט מאַכטע ער איינע ניעדרלאַגע אונטער איהנען. דאַ שטיעג הינאַב משה

אֶל־יְהוָה פֶּן־יִפְרָץ־בָּם׃ כה וַיֵּרֶד מֹשֶׁה

צום פֿאָלקע אונד זאַגטע (עס) איהנען. דאַן רעדעטע גאָטט

אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם׃ ס כ א וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים

אַללע דיזע וואָרטע אונד שפראַך: איך,

אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃ ס ב אָנֹכִי

דער עוויגע, (בין) דיין גאָטט, דער איך דיך הערויזגעפֿיהרט אויז דעם לאַנדע מצרים,

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

אויז דעם הויזע דער שקלאַפֿען. ניכט זאָללסט דוא האַבען אַנדערע געטטער

מִבֵּית עֲבָדִים׃ ג לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים

פֿאָר איינעם אַנגעזיכטע. ניכט זאָללסט דוא מאַכען דיר איין געטצענבילד, אָדער

עַל־פָּנָי׃ ד לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל וְכָל־

איין אַבבילד דאַז אים הימעל (איזט) אָבען, אָדער דאַז אויף דער ערדע (איזט)

תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ

אונטען, אָדער דאַז אים וואַססער (איזט) אונטער דער ערדע. ניכט

מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ ה לֹא־

זאָללסט דוא דיך ביקן צו איהנען, אוּ׳ ניכט זאָללסט דוא איהנען דיענען, דען איך, דער עוויגע

תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה

דיין גאָטט, בין איין אייפֿערפֿאָללר גאָטט, דער דאַ אַהנדעט דיא מיססעטהאַט דער פֿעטר אַן

אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל־

קינדערן, אַם דריטטען גליעדע אונד אַם פֿיערטען גליעדע, בייא איינען האַססערן,

בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃

אַבער גנאַדע איבעט אַם טויזענדסטען גליעדע דענען, דיא איך ליעבען אונד וועלכע האַלטען

ו וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי

איינע געבאָטע. ניכט זאָללסט דוא אויסשפרעכען 1) דען נאַמען דעס עוויגען

מִצְוֺתָי׃ ס ז לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה

---

1) גלייכזאַם טראַגען אויף דען ליפפען.

דיינעס גאָטטעס, פֿערגעבליך, דען ניכט לאָסט אונגעשטראַפֿט דער עוויגע יענען, דער

אלהיך לשוא כי לא ינקה יהוה את אשר

אויסשפּריכט זיינען נאַמען, פֿערגעבליך.

ישא את־שמו לשוא׃ פ

געדענקע דעס רוהעטאַגעס איהן צו הייליגען. זעכס טאַגע

זכור את־יום השבת לקדשו׃ ט ששת ימים

קאַננסט דוא אַרבייטען, אונ׳ פֿערריכטען אַללע דיין געשעפֿט; אַבער דער זיעבענטע טאַג

תעבד ועשית כל־מלאכתך׃ י ויום השביעי

איזט איין רוהעטאַג דעם עוויגען, דיינעם גאָטטע, ניכט זאָללסט דוא טהון אירגענד[1]

שבת ליהוה אלהיך לא־תעשה כל־

איינע אַרבייט, דוא אָדער דיין זאָהן אָדער דיינע טאָכטער, דיין קנעכט אָדער דיינע מאַגד,

מלאכה אתה ׀ ובנך ובתך עבדך ואמתך

דיין פֿיעה, אָדער דיין פֿרעמדלינג, דער אין דיינען טהאָרען וואָהנט. דען אין[2] זעכס טאַגען

ובהמתך וגרך אשר בשעריך׃ יא כי ששת־ימים

האַט געמאַכט דער עוויגע דען היממעל אונד דיא ערדע, דאַס מעער

עשה יהוה את־השמים ואת־הארץ את־הים

אונד אַללעס, וואַס אין איהנען (איזט), אונד רוהטע אַם זיעבענטען טאַגע; דאַרום

ואת־כל־אשר־בם וינח ביום השביעי על־כן

זעגנעטע דער עוויגע דען טאַג דער רוהע[3], אונד הייליגטע איהן. עהרע

ברך יהוה את־יום השבת ויקדשהו׃ ס יב כבד

דיינען פֿאַטער אונד דיינע מוטטער, דאַמיט דיך פֿערלענגערן דיינע טאַגע[4] אויף

את־אביך ואת־אמך למען יארכון ימיך על

דיינעם ערדרייכע, וועלכעס דער עוויגע, דיין גאָטט, גיבט דיר. ניכט

האדמה אשר־יהוה אלהיך נתן לך׃ ס יג לא

זאָללסט דוא מאָרדען. ניכט זאָללסט דוא עהעברעכען; ניכט

תרצח ס לא תנאף ס לא

זאָללסט דוא שטעהלען; ניכט זאָללסט דוא צייגען ווידער דיינען נאַכסטען

תגנב ס לא־תענה ברעך

---

1) ד״ה קיינע אַרבייט זאָללסט דוא פֿערריכטען.

2) ששת הייסט היער וויא בששת, דער טאָטאַלבוכשטאַבע פֿעהלט אַנפֿאַנגס.

3) ד״ה ער גאַב איהם וויכטיגע פֿאָרצוגע.

4) ד״ה דוא לאַנגע לעבעסט.

אַלז פַאלְשֶׁער צייגע; ניכט זָאללזט דוא געלִיזטען נאַך דעם הויזע

עֵד שָׁקֶר׃ ס יד לֹא תַחְמֹד בֵּית

דיינעז נֶעבֶנזטען; ניכט זָאללזט דוא געלִיזטען נאַך דעם וויבע דיינעז נֶעבֶנזטען

רֵעֶךָ ס לֹא־תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ

אָדער נאַך זיינעם קנעכטע, אָדער נאַך זיינער מאַגד, אָדר זיינעם אָכזען. אָדר זיינעם עזעל,

וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ

אָדער נאַך אַללעם, וואַז דיינעם נֶעבֶנזטען (געהֶערט).

וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃ פ שביעי

דאַז גאַנצע פָאלק געוואַהרטע דיא דָאננערשטיאַען אונד דיזו פַאקעלן

טו וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם

אונד דיא שטימע דער פָאזוינע, אונד דען בערג רויכענד; אַלז דיעז זאַה דאַז פָאלק,

וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם

דאַ ערבעבטען זיא או' שטאַנדען פָאן פערנע, אונד זאַגטען צו משה: רעדע

וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃ טז וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר־

דוא איט אונז, וואָללען וויר הֶערען; ניכט אַבער זָאלל רעדען איט אונז גאָטט

אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים

דאַס ניכט וויר שטערבען דאַ זאַגטע משה צום פָאלקע: ניכט פירכטעט!

פֶּן־נָמוּת׃ יז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ

דען נור אום צו פריפען אייך קאַם דער אַללמֶעכטיגע, אונד דאַמיט

כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר

עז זייא עהרפורכט פָאר איהם אויף אייערעם געזיכטע, דאַס ניכט איהר זינדיגעט.

תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ׃

זָא שטאַנד דאַז פָאלק פָאן פערנע, משה אַבער נֶעהערטע זיך דער וועטטערוואָלקע

יח וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל־הָעֲרָפֶל

זאָ דאָרט (ערשיען) דער אַללמֶעכטיגע.

דאַ זאַגטע דער עוויגע

אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃ ס מפטיר יט וַיֹּאמֶר יְהוָה

צו משה: זָא זָאללזט דוא זאַגען צו דען קינדערן ישראל: איהר

אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם

האַבט געזעהען, דאַס פָאם היממעל איך געראַדעט האַבע איט אייך.

ניכט:

רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃ כ לֹא

דירפט איהר אכֿען נעבען איר צו זעטצען ; זילבערנע געטטער אוי׳ גאלדנע געטטער ניכט

תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא

דירפט איהר אכֿען איך. אייכען אלטאר פֿאן ערדע קאננזט דוא אכֿען איר,

תַעֲשׂוּ לָכֶם׃ כא מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה־לִּי

אוי׳ קאננזט שלאכֿטען דאַרויף דיינע גאַנצאָפפֿער אונד דיינע דאנקאָפפֿער, דיין קליינפֿיעה

וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ אֶת־צֹאנְךָ

אוי׳ דיין רינדפֿיעה, אן יעדעם אָרטע, וואָ איך נעננען לאַזע אייכען נאַמען,

וְאֶת־בְּקָרֶךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי

ווילל איך קאָמען צו דיר, אונד דיך זעגנען. ווען אַבער אייכען אלטאַר פֿאָן שטיינען

אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ׃ כב וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים

דוא אכֿען ווילזט איר, ניכט ערבויע זיא צוגעהויען ; ווען דיין שווערט

תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית כִּי חַרְבְּךָ

דוא ערהאָבזט דאַריבער, ענטווייהעזט דוא איהן. אויך ניכט זאָללזט דוא הינויף שטייגן

הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְלֶהָ׃ כג וְלֹא־תַעֲלֶה

דורך שטופֿען אויף אייכען אַלטאַר, דאַמיט ניכט אויפֿגעדעקט ווערדע דיינע בלאָסע

בְמַעֲלֹת עַל־מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ

אויף דעמזעלבען.

עָלָיו׃ פ

סדר משפטים.

אונד דיעזעז זינד דיא רעכֿטע, דיא דוא פֿאָרלעגען זאָללזט איהנען :

כא א וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם׃

ווען דוא קויפֿעזט אייכען עבריטען קנעכֿט, זעכֿז יאַהרע זאָלל ער דיענען,

ב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד

אונד אַם זיעבענטען זאָלל ער אויזגעהען צור פֿרייאהייט אומזאָנזט. ווען פֿיר זיינע פערזאָן

וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם׃ ג אִם־בְּגַפּוֹ

ער קאָמט, פֿיר זיינע פערזאָן געהט ער וועג, ווען (אַבער) דער אַמן אייכער פֿרויא ער וואַר,

יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא

זאָ געהט היכויז זיינע פֿרויא איט איהם. ווען זיין העררר גיבט איהם אייכע פֿרויא,

וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ׃ ד אִם־אֲדֹנָיו יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה

או זיא געבאָרט איהם זאָהנע אָדער טאָכֿטער, דיא פֿרויא אוי׳ איהרע קינדר זאָללען בלייבן

וְיָלְדָה־לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה

איהרעם הערען, אונד ער זאָלל וועגגעהן פֿיר זיינע פּערזאָן. אַבער ווען זאַגען ווירד1)

לַאדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְּגַפּוֹ׃ ה וְאִם־אָמֹר יֹאמַר

דער קנעכט: איך ליעבע מיינען הערען, מיינע פֿרויא אונד מיינע קינדער, ניכט

הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת־אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי לֹא

מאַג איך אויזגעהען פֿרייא. דאַ זאָלל בריגגען איהן זיין הערר פֿאָר דיא ריכטער,

אֵצֵא חָפְשִׁי׃ ו וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל־הָאֱלֹהִים

או' זאָלל איהן הינפֿיהרען צור טהירע אָדער צור פּפאָזטע, עז זאָלל דורכבאָהרען

וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע

זיין הערר זיין אָהר מיט איינער פּפֿריעמע, מוס ער איהם דיענען איממער2). אונד ווען

אֲדֹנָיו אֶת־אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם׃ ס ז וְכִי־

פֿערקויפֿט איין מאַן זיינע טאָכטער צור מאַגד, ניכט זאָלל זיא אויזגעהן, וויא אויזגעהען

יִמְכֹּר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת

דיא קנעכטע. ווען זיא מיספֿעללט אין דען אויגען איהרעז הערען, דאַס ניכט

הָעֲבָדִים׃ ח אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לֹא*

ער זיא בעשטיממט3) מוס ער זיא אויזלאָזען לאַזזען; איינעם פֿרעמדען פֿאָלקע ניכט

יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי לֹא־

איזט ער ערמאַכטיגט זיא צו פֿערקויפֿען, דאַ ער פֿאַלשליך האַנדעלטע אַן איהר. ווען אַבער

יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ־בָהּ׃ ט וְאִם־

זיינעם זאָהנע ער זיא בעשטיממט, נאַך דעם רעכטע דער טאָכטער מוס ער טהון איהר.

לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ׃

ווען איינע אַנדערע ער נימט זיך, איהרע קאָזט, איהרע קליידונג או' איהרע וואָהנונג

י אִם־אַחֶרֶת יִקַּח־לוֹ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ

ניכט דאַרף ער פֿערריגגערן. ווען אַבער דיעזע דרייא ניכט ער טהוט איהר,

לֹא יִגְרָע׃ יא וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ

געהט זיא הערויז אומזאָנזט אָהנע געלד. ווער דאַ שלאַגט איינען מענשען,

וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף׃ ס יב מַכֵּה אִישׁ

דאַס ער שטירבט, זאָלל געטאָדטעט ווערדן. ווען ניכט ער נאַכגעשטעללט, זאָנדערן גאָטט

וָמֵת מוֹת יוּמָת׃ יג וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים

---

1) יאמר הייסט: ער ווירד זאַגען, דאַז פֿאָרגעזעצטע אמר, איזט שפּראַכאייגענהייט דאַז נאַכדריקליכע אויזדריקען. 2) נעמליך ביז צום האַללגעאייגנען פֿרייהייטזיאַהר. 3) צור פֿרויא פֿיר זיך.

*לו קרי

האַט'ז געפיגט אין זיינע האַנד, ווערד' איך בעשטיממען דיר איינען אָרט, וואָ ער פליעהען זאָלל
אִנָּה לְיָדוֹ וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס
דאַהין. ווען אַבער פרעפעלט יעמאַנד אַן זיינעם נאֶכזטען,
שָׁמָּה׃ ס יד וְכִי־יָזִד אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ
איהן צו ערשלאַגען דורך היטערליסט, פאָן איינעם אַלטאַרע זאָללסט דוא איהן נעהמען,
לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ
דאַס ער שטערבע. ווער דאַ שלאֶגט זיינען פאַטער אָדער זיינע מוטטער
לָמוּת׃ ס טו וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ
זאָלל געטאָדטעט ווערדען. ווער דאַ שטיעהלט איינען מענשען, איהן פערקויפט,
מוֹת יוּמָת׃ ס טז וְגֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ
או' ער וואַרד געפונדען אין זיינער געוואַלט 1) זאָלל ער געטאָדטעט ווערדען. ווער פלוכט
וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת׃ ס יז וּמְקַלֵּל
זיינעם פאַטער אָדער זיינער מוטטער, זאָלל געטאָדטעט ווערדען. ווען לאַנקען ווערדען
אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ ס יח וְכִי־יְרִיבֻן
מענער, או' עז שלאֶגט דער איינע אַן זיינען נאֶכזטען מיט איינעם שטיינע אָדער
אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אוֹ
מיט דער פויזט, או' ניכט ער שטירבט זאָנדערן ער פאַללט אויפ'ז לאַגער2), ווען (דאַן)
בְאֶגְרֹף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃ יט אִם־
ער אויפשטעהט, או' וואַנדעלט אויף דער שטראַסע אַן זיינער קריקקע, איזט שולדלאָז
יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה
דער שלאֶגער; נור זיין פערזייאַמניס ערזעטצט ער, או' היילען אום ער איהן לאַססען. ווען
הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃ ס שני כ וְכִי־
שלאֶגט יעמאַנד זיינען קנעכט אָדער זיינע מאַגד, מיט דער צוכטרוטהע, דאַס ער שטירבט
יַכֶּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ בַּשֵּׁבֶט וּמֵת
אונטער זיינע האַנד, זאָלל עז גערעכט ווערדען. יעדאָך, ווען איינען טאַג אָדער צוויי טאַגע
תַּחַת יָדוֹ נָקֹם יִנָּקֵם׃ כא אַךְ אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם
ער לעבען בלייבט, ניכט זאָלל עז גערעכט ווערדען, וויל זיין געלד עז (איזט). ווען
יַעֲמֹד לֹא יֻקַּם כִּי כַסְפּוֹ הוּא׃ ס כב וְכִי־

1) פאָר דעם פערקויפע. 2) ווירד קראַנק.

האַדערן מאֶננער, או׳ שטאָסען איינע שוואַנגערע פֿרויא, דאַס אַבגעהען איהרע קינדער,
יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ
ניכט אַבער מיט איין אונפֿאַלל (דאַבייא); זאָלל עז בעשטראַפֿט ווערדען, וויא אויפֿלעגט
וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יָשִׁית
איהם דער געמאַהל דעז ווייבעז, אָדר ער גיבט עז נאַך אויזשפרוך דער ריכטער. ווען אַבער
עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בִּפְלִלִים׃ כג וְאִם
איין אונפֿאַלל (דאַבייא) איזט 1), זאָלסט דוא געבען פּערזאָן פֿיר פּערזאָן. אויגע
אָסוֹן יִהְיֶה וְנָתַתָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃ כד עַיִן
פֿיר אויגע, צאַהן פֿיר צאַהן, האַנד פֿיר האַנד, פֿוס פֿיר
תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת
פֿוס, בראַנדמאַהל פֿיר בראַנדמאַהל, וואונדע פֿיר וואונדע, בייולע
רָגֶל׃ כה כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה פֶּצַע תַּחַת פָּצַע חַבּוּרָה
פֿיר בייולע 2). ווען דאַ שלאָגט יעמאַנד דאַז אויגע
תַּחַת חַבּוּרָה׃ ס כו וְכִי־יַכֶּה אִישׁ אֶת־עֵין
זיינעז קנעכטעז, אָדער דאַז אויגע זיינער מאַגד, או׳ עז פֿערדערבט, זאָ פֿרייהייט
עַבְדּוֹ אוֹ־אֶת־עֵין אֲמָתוֹ וְשִׁחֲתָהּ לַחָפְשִׁי
מוס ער איהן ענטלאַססען פֿיר זיין אויגע. או׳ ווען דען צאַהן זיינעז קנעכטז, אָדר דען צאַהן
יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת עֵינוֹ׃ כז וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן
זיינער מאַגד ער אויזשלאַגט, צור פֿרייהייט מוס ער איהן ענטלאַססען פֿיר זיינען צאַהן.
אֲמָתוֹ יַפִּיל לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת שִׁנּוֹ׃ פ
ווען דאַ שטאָסט איין אָקס איינען מאַן אָדער איינע פֿרויא, דאַס ער שטירבט,
כח וְכִי־יִגַּח שׁוֹר אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וָמֵת
זאָלל געשטייניגט ווערדען דער אָקס, או׳ ניכט געגעססען ווערד׳ זיין פֿלייש, אַבער דער הערר
סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ וּבַעַל
דעז אָקזען (איזט) שולדלאָז. ווען אַבער איין שטאָסיגער אָקס עז (איזט) פֿאָן געזטערן
הַשּׁוֹר נָקִי׃ כט וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמֹל
או׳ פֿאָרגעזטערן 3), עז אויך אַנגעצייגט וואַרד זיינעם הערן, או׳ ניכט ער איהן היטעטע,
שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ

---

1) פֿיר דיא פֿרויא זעלבזט.
געלד צו צאַהלען דאַפֿיר.

2) דיזע זאָללטע זיין, דער טהאֶטער ברויכט אַבער נור
3) ד׳ ה׳ איינע צייט פֿאָרהער.

או׳ ער טאָדטעט איינען מאַן אָדר איינע פֿרויא, דער אָכֿז זאָלל געשטייניגט ווערדן, או׳ אויך
וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם־
זיין העררר זאָללטע געטאָדטעט ווערדן. ווען יעדאָך איין לאָזעגעלד אויפֿערלעגט ווירד איהם,
בְּעָלָיו יוּמָת׃ ל אִם־כֹּפֶר יוּשַׁת עָלָיו
זאָ גיבט ער דיא לאָזונג זיינער פערזאָן, זאָ פֿיעל מאַן איהם אויפֿערלעגט וואָרדען איהם. ווען
וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־יוּשַׁת עָלָיו׃ לא אוֹ־
איינען זאָהן ער שטאָסט, אָדר איינע טאָכטער ער שטאָסט, נאַך דיעזעלבן רעכֿטע געטהי׳
בֵן יִגָּח אוֹ־בַת יִגָּח כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה יֵעָשֶׂה
איהם. ווען איינען קנעכֿט שטאָסט דער אָכֿז אָדער איינע מאַגד, (מאַן) געלד דרייסיג
לּוֹ׃ לב אִם־עֶבֶד יִגַּח הַשּׁוֹר אוֹ אָמָה כֶּסֶף ׀ שְׁלֹשִׁים
שקל 1) אוס ער 2) געבבען זיינעם העררן, אונד דער אָכֿז ווירד געשטייניגט. אונד ווען
שְׁקָלִים יִתֵּן לַאדֹנָיו וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל׃ ס לג וְכִי־
אָפֿפֿנעט יעמאַנד איינע גרובע, אָדער ווען דאַ גראָבט יעמאַנד איינע גרובע, ניכֿט
יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי־יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא
זיא צודעקקען ווירד, או׳ עז פֿאָללט היניין איין אָכֿז אָדער איין עזעל, דער העררר דער גרובע
יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל־שָׁמָּה שּׁוֹר אוֹ חֲמוֹר׃ לד בַּעַל הַבּוֹר
אוס בעצאַהלען; געלד אוס ער ערשטאַטטען יענם אייגענטהיאער, או׳ דאַז טאָדטע פֿיעה
יְשַׁלֵּם כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו וְהַמֵּת
אוס זיין. ווען דאַ שטאָסט דער אָכֿז איינעז מאַננעז דען אָכֿזען
יִהְיֶה־לּוֹ׃ ס לה וְכִי־יִגֹּף שׁוֹר־אִישׁ אֶת־שׁוֹר
זיינעז נאָכֿזטן, דאַס ער שטירבט, זאָללן זיא פֿערקויפֿען דען לעבענדיגן אָכֿזען, או׳ טהיילן
רֵעֵהוּ וָמֵת וּמָכְרוּ אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ
דאַז געלד דאַפֿיר, או׳ אויך דען טאָדטן (אָכֿזען) זאָללען זיא טהיילן. ווען אַבר בעקאַננט וואַר
אֶת־כַּסְפּוֹ וְגַם אֶת־הַמֵּת יֶחֱצוּן׃ לו אוֹ נוֹדַע
דאַס איין שטאָסיגער אָכֿז עז (מיט) פֿאָן געזטערן (אונד) פֿאָרגעזטערן, אונד ניכֿט
כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְלֹא
איהן היטען וואָללטע זיין העררר, אוס ער בעצאַהלען איינען אָכֿזען פֿיר איינען אָכֿזען
יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר

---

1) איינע אונצע. 2) דער אייגענטהיאער.

אונד דער טאָדטע געהאָרט איהם. ווען דאַ טטיעהלט יעמאַנד איינען אָכזען

וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃ ס לז כִּי יִגְנֹב־אִישׁ שׁוֹר

אָדער איין לאַם, אונד טלאַכטעט עז, אָדער פֿערקויפֿט עז, פֿינף רינדער זאָלל ער באַהלען

אוֹ־שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם

פֿיר דען אָכזען, אונד פֿיער (שטיק) קליינפֿיעה פֿיר דאַז לאַם. ווען1)

תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה׃ כב א אִם

ביים איינברוך בעטראָפֿפֿן ווירד דער דיעב, או׳ געשלאַגן ווירד, דאַס ער טטירבט, איזט ניכט

בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְהֻכָּה וָמֵת אֵין

זיינעטוועגען איינע בלוטשולד. ווען אַבער געטיענען דיא זאָננע אויף איהן, איזט בלוטשולד

לוֹ דָּמִים׃ ב אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים

זיינעטוועגען, ער יעדאָך אוס בעצאַהלען, או׳ ווען ער ניכטז האַט, ווירד ער פֿערקויפֿט

לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם־אֵין לוֹ וְנִמְכַּר

וועגען זיינעז דיעבשטאַהלז. ווען אַבער געפֿונדען ווירדע אין זיינער האַנד דער דיעבשטאַהל

בִּגְנֵבָתוֹ׃ ג אִם־הִמָּצֵא תִמָּצֵא בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה

פֿאָן אָכז ביז עזעל אָדער לאַם, לעבענדיג, צווייפֿאַך

מִשּׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם

זאָלל ער בעצאַהלען. ווען דאַ טרייבט זיין פֿיעה יעמאַנד אין איין פֿעלד

יְשַׁלֵּם׃ ס שלישי ד כִּי יַבְעֶר־אִישׁ שָׂדֶה

אָדר אין איינן וויינבערג, ער טיקט זיין פֿיעה, או׳ ווידעט עז אין דעם פֿעלדע איינעז אַנדערן,

אוֹ־כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירֹה* וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר

פֿאָם בעזטען זיינעז פֿעלדעז אונד דעם בעזטען זיינעז וויינבערגז מוס ער בעצאַהלען. ווען

מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם׃ ס ה כִּי־

אויזקאָממט פֿייער, או׳ ערגרייפֿט דאָרנען, פֿערצעהרט ווירד איין גאַרבענהויפֿען, אָדער

תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ

שטעהענדעז געטריידע, אָדער דאַז פֿעלד2), מוס בעצאַהלען, דער אַנגעצינדעט האַט

הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת־

דען בראַנד. ווען דאַ גיבט יעמאַנד זיינעם נאָכזטען געלד אָדער

הַבְּעֵרָה׃ ס ו כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־

*בעירו קרי

1) אין דער נאַכט.

2) ווירד פֿערדערבט.

געפֿעסע צו פֿערוואַהרען, אונד עס ווירד געשטאָהלען אויז דעם הויזע דעז מאַננעז: ווען
כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־
געפֿונדען ווירד דער דיעב זאָ זאָלל ער בעצאַהלען צווייפֿאַך. ווען אַבער ניכט געפֿונדען ווירד
יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃ ז אִם־לֹא יִמָּצֵא
דער דיעב, זאָ טריטט דער הויזהערר פֿאָר דיא ריכטער, דאַס ניכט
הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא
ער אויזגעשטרעקט זיינע האַנד נאַך דעם גוטע זיינעז נעכסטען. בייא יעדער זאַכע
שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃ ח עַל־כָּל־דְּבַר־
דער פֿעראונטרייאונג, בייא איינעם אָכסען, בייא איינעם עזעל, בייא איינעם שאַאַפֿע, בייא
פֶּשַׁע עַל־שׁוֹר עַל־חֲמוֹר עַל־שֶׂה עַל־
איינעם קליידע, בייא יעדעם פֿערלאָרענען, וואָפֿאָן מאַן זאַגט, דאַס עס (זייא)
שַׂלְמָה עַל־כָּל־אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי־הוּא
דיעזעז, פֿאָר דיא ריכטער זאָלל קאָממען דיא זאַכע ביידער. וועלכען
זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר־שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר
פֿערורטהיילען ווערדען דיא ריכטער, דער מוס בעצאַהלען צווייפֿאַך זיינעם נעכסטען. ווען
יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ׃ ס ט כִּי־
דאַ גיבט יעמאַנד זיינעם נעכסטען איינען עזעל אָדער איינען אָכסען אָדער איין שאַאַף
יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־שׁוֹר אוֹ־שֶׂה
אָדער אירגענד איין פֿיעה צום היטען, או' עס שטירבט אָדער ווירד בעשעדיגט אָדער געפֿאַנגען
וְכָל־בְּהֵמָה לִשְׁמֹר וּמֵת אוֹ־נִשְׁבַּר אוֹ־נִשְׁבָּה
ניעמאַנד זיעהט עס, איין שוואור בייא עוויגען זאָלל זיין צווישען ביידען, דאַס
אֵין רֹאֶה׃ י שְׁבֻעַת יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם־
ניכט ער געלעגט זיינע האַנד אַן דאַז גוט זיינעז נעכסטען; דאַז ניממט אַן זיין אייגענטהימער,
לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעָלָיו
או' ניכטז בעצאַהלט יענער. ווען אַבער עס געשטאָהלען ווירדע איהם, מוס ער עס בעצאַהלען
וְלֹא יְשַׁלֵּם׃ יא וְאִם־גָּנֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם
זיינעם אייגענטהימער. ווען עס צעררייסען ווירדע, זאָלל ער בריגגען איהם איין צייגניס,
לִבְעָלָיו׃ יב אִם־טָרֹף יִטָּרֵף יְבִאֵהוּ עֵד
דאַז צעררייסענע ניכט (דאַן) בעצאַהלט ער.
הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם׃ פ

אונד ווען דא בארגט יעמאנד פאן זיינעם נעכסטען1), עז ווירד בעשעדיגט אדער

יג וכי־ישאל איש מעם רעהו ונשבר או־

שטירבט; (וואו) זיין אייגענטהימער ניכט מיט דאביי וואר, מוס ער עז בעצאהלען. ווען אבער

מת בעליו אין־עמו שלם ישלם׃ יד אם־

זיין אייגענטהימער דאביי וואר, ניכטז בעצאהלט ער. ווען געמיטהעט עז איזט קאמט עז

בעליו עמו לא ישלם אם־שכיר הוא בא

פיר דען מיעטהלאהן2). ווען איבעררעדעט יעמאנד איינע יונגפרויא, דיא

בשכרו׃ ס טו וכי־יפתה איש בתולה אשר

ניכט פערלאבט איזט, אונד ליעגט ביימיט איהר, זאלל ער זיא ערקויפען זיך צור פרויא3).

לא־ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה׃

ווען אבער זיך וויגערט איהר פאטער זיא צו געבען איהם, געלד מוס ער צו־וועגען איהר,

טז אם־מאן ימאן אביה לתתה לו כסף ישקל

נאך דעם (ברויט)־געשענק דער יונגפרויען. איינע צויבערין ניכט זאללזט דוא לעבען לאססען.

כמהר הבתולת׃ ס יז מכשפה לא תחיה׃

יעדער, דער דא ליעגט ביימיט איינעם פיעה, זאלל געטאדטעט ווערדען. ווער אפפערט

יח כל־שכב עם־בהמה מות יומת׃ ס יט זבח

געטטערן, זאלל פערניכטעט ווערדען; נור דעם עוויגען אללייין4). איינען פרעמדלינג

לאלהים יחרם בלתי ליהוה לבדו׃ כ וגר

ניכט זאללזט דוא קרענקען, אונד ניכט איהן אונטערדריקען; וויל פרעמדלינגע איהר וואַרט

לא־תונה ולא תלחצנו כי־גרים הייתם

אים לאנדע מצרים. אירגענד איינע וויטטווע אדער וואייזע ניכט זאללט איהר בעדריקען.

בארץ מצרים׃ כא כל־אלמנה ויתום לא תענון׃

ווען דוא בעדריקקעזט איהן, אונד ווען דאן ער שרייעט צו מיר,

כב אם־ענה תענה אתו כי אם־צעק יצעק אלי

ווערדע איך ערהארן זיין געשרייא. עז ווירד ענטברענגען מיין צארן, או' איך ווערדע טאדטען

שמע אשמע צעקתו׃ כג וחרה אפי והרגתי

אייך דורך דאז שווערט, זא ווערדען אייערע וויבער וויטטוען זיין אונד אייערע קינדער

אתכם בחרב והיו נשיכם אלמנות ובניכם

וואייזען.

יתמים׃ פ

1) איין זאלכעז לאזטפיעה. 2) ד"ה דאז מיעטהגעלד ווירד אנגענאממען אלז ענטשעדיגונג פיר דען פערלוזט. 3) דורך דיא האכצייטזגעשענקע. 4) דארף געאפפערט ווערדען.

ווען גְעלד דוא לייהעזט איינעם פאָלקע, דעם אַרמען, בייא דיר, ניכט

כד אִם־כֶּסֶף ׀ תַּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הֶעָנִי עִמָּךְ לֹא־

זאָללזט דוא זיין איהם ווי איין טוֹנדהעררר, ניכט זאָללט איהר אויפלעגען איהם זינז.

תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה לֹא־תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ׃

ווען דוא פפאָנדעזט דאָז געוואַנד דיינעז נאֶכזטען, עהע נאָך אונטערגעהט

כה אִם־חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד־בֹּא

דיא זאָננע אוסט דוא עז ווידער געבען איהם. דען עז איזט זיינע דעקקע דיא איינציגע1)

הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ׃ כו כִּי הִוא כְסוּתֹה* לְבַדָּהּ

עז (איזט) זיין געוואַנד פיר זיינע הויט2), וואָרין זאָלל ער ליעגען? אונד עז ווירד זיין, ווען

הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב וְהָיָה כִּי־

ער טרייעט צו מיר ווערדע איך ערהאָרען (איהן). דען גנאֶדיג בין איך. דיא ריכטער

יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חַנּוּן אָנִי׃ ס רביעי כז אֱלֹהִים

ניכט זאָללזט דוא טעלטען, אונד איינעם אָבערן אין דיינעם פאָלקע ניכט זאָללזט דוא פלוכען.

לֹא תְקַלֵּל וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ לֹא תָאֹר׃

דיינע פילע3) אונ' דיין פליססיגעס4) ניכט זאָללזט דוא פערטפאָטען5); דען ערזטגעבאָרענען

כח מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר בְּכוֹר

דיינר זאָהנע גיבזט דוא מיר. זאָ טהוזט דוא עז בייא דיינעם אָקזען, בייא דיינעם קליינפיעה:

בָּנֶיךָ תִּתֶּן־לִי׃ כט כֵּן־תַּעֲשֶׂה לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ

זיעבען טאַגע זאָלל עז בלייבען בייא זיינר מוטטער; אַם אַכטען טאַגע גיבזט דוא עז

שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּתְּנוֹ־

מיר. הייליגע מעננער זאָללט איהר זיין מיר, אונ' פלייש (פאָן) איין פעלדע צעררייססענן פיעה

לִי׃ ל וְאַנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה

ניכט זאָללט איהר עססען; דעם הונדע זאָללט איהר פאָרווערפען עז. ניכט

לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ׃ ס כג א לֹא

זאָללזט דוא אַננעהמען איינען פאַלזטן בעריכט. ניכט זעטצע דיינע האַנד6) מיט דעם באָזעוויכט

תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ עִם־רָשָׁע

צו זיין איין צייגע צור אונגערעכטיגקייט. ניכט זייא נאַך דער מענגע צום באָזען,

לִהְיֹת עֵד חָמָס׃ ב לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת

---

*כסותו קרי.

1) פיעלּלייכט. 2) פיר זיינען נאַקטען לייב. 3) אויז דער טעננע. 4) אויז דער קעלטער. 5) דיא אַבגאָבען דאַפאָן. 6) אין פערבינדונג.

או' ניכט שטיממע ביים רעכטששטרייטע דיך צו נייגען נאך דער מענגע, צו ביוגען דאש רעכט.

וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רִב לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת׃

אויך איינעם ארמען ניכט בעגינשטיגע אין זיינער שטרייטזאכע. ווען

ג וְדָל לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ׃ ס ד כִּי

דוא טריפפשט דען אקשען דיינעס פיינדעס אדער זיינען עזעל, פערמיררט, פיהרע איהן צוריק

תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ תֹּעֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ

צו איהם. ווען דוא זיעהעשט דען עזעל דיינעס פיינדעס ערליעגענד

לוֹ׃ ס ה כִּי־תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ

אונטער זיינער לאשט, היטע דיך, צו פערלאססען איהן, הילף פיעלמעהר (אבלאדען)

תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב

איהם. ניכט זאללשט דוא ביוגען דאש רעכט דיינעס דירפטיגען

עִמּוֹ׃ ס חמישי ו לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ

אין זיינער רעכטזאכע. פאן איינר לינגענהאפטען זאכע ענטפערנע דיך, או' דען אונשולדיגען

בְּרִיבוֹ׃ ז מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי

או' גערעכטען 1) ניכט מעהר לאס טאדטען, דען ניכט ווערדע איך לאזשפרעכן דען טולדיגן.

וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג כִּי לֹא־אַצְדִּיק רָשָׁע׃

בעשטעכונג ניכט נים אן, דען דיא בעשטעכונג בלענדעט דיא טהרפזיכטיגען

ח וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים

או' פערדרעהט דיא ווארטע דער גערעכטען. איינען פרעמדלינג ניכט אונטערדריקע;

וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים׃ ט וְגֵר לֹא תִלְחָץ

איהר קעננט יא דאש געמיטה דעש פרעמדלינגש, דא פרעמדלינגע איהר ווארעט

וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם

אים לאנדע מצרים. זעכש יאהרע בעזאע דיין לאנד,

בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ י וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אַרְצֶךָ

אונד זאמלע איין דיא פרוכט. אים זיעבענטען אבער לאס עש בראך ליעגען.

וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ יא וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה

או' פערלאס עש, דאס עש גענייסען דיא דירפטיגען דיינעס פאלקעש, או' וואס איהר איבעררעשט

וּנְטַשְׁתָּהּ וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם

---

1) נעמליך ביים געריכטע זאַ ערקלארטען.

אונד פערלעהרען האט ווירד דאס פעלדעס; זא זאללסט דוא טהון בייא דיינעם וויינבערגע

תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה כֵּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ

או' בייא דיינעם אהלבערגע. זעכס טאגע פערריכטע דיינע געשעפטע,

לְזֵיתֶךָ׃ יב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ

אם זיעבענטען טאגע אבער אוסט דוא פייערן. דאמיט עז רוהע דיין אָכס אונד דיין עזעל,

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ

אונד זיך ערהאָלע דער זאָהן דיינער מאגד אונד דער פרעמדלינג. בייא אללעם וואס

וְיִנָּפֵשׁ בֶּן־אֲמָתְךָ וְהַגֵּר׃ יג וּבְכֹל אֲשֶׁר־

איך געזאגט האבע, זייד ווארזאם. דען נאמען פרעמדער געטטער ניכט

אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא

ערוואהנעט, ניכט זאלל ער געהערט ווערדען דורך דיינען מונד. דרייא מאל

תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ׃ יד שָׁלֹשׁ רְגָלִים

זאללסט דוא פייערן מיר אים יאהרע. דאס פעסט דעס אונגזייערטען ברָדס בעאָבאכטע;

תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה׃ טו אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר

זיעבען טאגע זאללסט דוא עססען אונגזייערטעס ברָד, ווי איך דיר בעפאָהלען

שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ

צור בעשטימטען צייט דעס אֶהרען-מאָנאטס, דען אין דיעזעם גינגסט דוא אויס מצרים,

לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי־בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם

אונד ניכט זאלל מאן ערשיינען פאָר מיינעם אנגעזיכטע לעער1). או' דאס ערנטעפעסט

וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ טז וְחַג הַקָּצִיר

בייא דען ערשטלינגן דיינר ארבייט, וואס גענאָיך דוא זאעסט אויף דעם פעלדע; או' דאס פעסט

בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג

דער איינזאממלונג בייא אויסגאנגע דעס יאהרעס, ווען דוא איינזאממעלסט דיינע ארבייט2)

הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ

פאָם פעלדע. (דיעזע) דרייא מאל אים יאהרע זאלל ערשיינען יעדע

מִן־הַשָּׂדֶה׃ יז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־

דיינער מאננספערזאָנען פאָר דעם אנגעזיכטע דעס העררן, דעס עוויגען. ניכט אָפפערע

זְכוּרְךָ אֶל־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה׃ יח לֹא־תִזְבַּח

---

1) ד'ה אָהנע אָפפער. 2) נעמליך דיא פריכטע.

בייא געזייערטעם ברָאָדע דאַז בלוט איינעז שלאַכטאָפּפערז 1), או' ניכט זאָלל איבערנאַכטען

על־חמץ דם־זבחי ולא־ילין

דאַז פעטט איינעז פעזטאָפּפערז ביז אַן דען מאָרגען. דאַז פריהעזטע דער ערזטלינגע

חלב־חגי עד־בקר: יט ראשית בכורי

דיינעז באָדענז זאָללזט דוא ברינגען אין דאַז הויז דעז עוויגען דיינעז גאָטטעז. ניכט

אדמתך תביא בית יהוה אלהיך לא־

זאָללזט דוא קאָכען איין באָקליין אין דער מילך זיינער מוטטער.

תבשל גדי בחלב אמו: פ ששי

זיעהע! איך זענדע איינען ענגעל פאָר דיר הער, דיך צו בעהיטען אויף דעם וועגע

כ הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך

אונד דיך צו ברינגען אַן דען אָרט, דען איך בערייטעט. נים דיך אין אַכט

ולהביאך אל־המקום אשר הכנתי: כא השמר

פאָר איהם, אונד געהאָרכע זיינער שטיממע; ניכט זייא ווידערשפענזטיג געגען איהן, דען

מפניו ושמע בקלו אל־תמר בו כי

ניכט ער ווירד נאַכזיכט האַבען מיט אייערן מיסטעטהאַטען, דאַ מיין נאַמע איזט אין איהם 2).

לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו:

ווען אַבער דוא געהאָרכעזט זיינער שטיממע, אונד טהועזט אַללעז, וואַז

כב כי אם־שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר

איך זאַגע, ווערדע איך אַנפיינדען דיינע פיינדע, אונד פערפאָלגען דיינע פערפאָלגער.

אדבר ואיבתי את־איביך וצרתי את־צרריך:

דאַם געהען ווירד איין ענגעל פאָר דיר הער, אונד דיך ברינגען צו (דעם פאָלקע) אמורי,

כג כי־ילך מלאכי לפניך והביאך אל־האמרי

חתי, פרזי, כנעני, חוי אונד יבוסי, יעדעז ווערדע איך פערטילגען.

והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוסי והכחדתיו:

ניכט זאָללזט דוא דיך ביקען צו איהרען געטטערן, אונד ניכט איהנען דיענען, או' ניכט

כד לא־תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם ולא

טהון גלייך איהרען טהאַטען; זאָנדערן זיא צערטטרען, אונד צערברעכען זאָללזט דוא

תעשה כמעשיהם כי הרס תהרסם ושבר תשבר

1) דעז איבערטרייטונגזאָפּפערז. 2) ד"ה ער טהוט אַללעז אין איינעם נאַמען.

איהרע בילדזײלען. איהר זאָללט דיענען דעם עוויגען איהרעם גאָטטע,

מַצֵּבֹתֵיהֶם: כה וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

ער ווירד זעגנען דיין ברויד אונד דיין וואַססער. אונ' איך ווערדע וועגשאַפפען קראַנקהייט

וּבֵרַךְ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה

אויז דיינער מיטטע. ניכט ווירד זיין פעהלגעבערענדע

מִקִּרְבֶּךָ: ס שביעי כו לֹא תִהְיֶה מְשַׁכֵּלָה

אָדער אונפרוכטבאַרע אין דיינעם לאַנדע; דיא צאַהל דיינער טאַגע ווערדע איך פאָלל מאַכען[1].

וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא:

מיינען שרעקען שיקע איך פאָר דיר הער, פערווירע אַללע

כז אֶת־אֵימָתִי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמֹּתִי אֶת־כָּל־

פעלקער, וואָ דוא קאָממען ווירסט אונטער זיא, אונ' מאַכע אַללע דיינע פיינדע

הָעָם אֲשֶׁר תָּבֹא בָּהֶם וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ

פאָר דיר דען נאַקקען (ווענדען). איך שיקקע דיא האָרניס פאָר דיר הער,

אֵלֶיךָ עֹרֶף: כח וְשָׁלַחְתִּי אֶת־הַצִּרְעָה לְפָנֶיךָ

דאַס זיא פערטרייבען ווירד דען חוי, דען כנעני, אונד דען חתי

וְגֵרְשָׁה אֶת־הַחִוִּי אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי

פאָר דיר הער. ניכט אָבער פערטרייבע איך איהן פאָר דיר אין איינעם יאַהרע,

מִלְּפָנֶיךָ: כט לֹא אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ בְּשָׁנָה אֶחָת

דאַמיט ניכט ווערדע דאַז לאַנד וויסט, אונד זיך פערמעהרע איבער דיך דאַז געווילד

פֶּן־תִּהְיֶה הָאָרֶץ שְׁמָמָה וְרַבָּה עָלֶיךָ חַיַּת

דעז פעלדעז. נאַך אונד נאַך פערטרייבע איך איהן פאָר דיר, ביז דאַס

הַשָּׂדֶה: ל מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר

דוא פרוכטבאַר אונד אין בעזיטץ האַסט דאַז לאַנד. איך זעטצע דיינע גרענצע

תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ: לא וְשַׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ

פאָם שילפמעערע[2] ביז אַן דאַז מעער דער פלשתים[3], אונד פאָן דער וויסטע ביז

מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד־

אַן דען שטראָם[4], דען איך געבע אין איירע געוואַלט דיא בעוואָהנער דעז לאַנדעז,

הַנָּהָר כִּי אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם אֵת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ

---

1) ד"ה יעדער ווירד זיין געוואָהנליכעז לעבענזציעל עררייכען. 2) דעם ראָטהען מעערע. 3) דאַז זירישע מעער. 4) אייפראַטה.

אונד פערטרייבע זיא פאָר דיר. ניכט זאָללסט דוא שליעסען איט איהנען

וגרשתמו מפניך: לב לא־תכרת להם

אונד איט איהרען געטטערן קיינען בונד 1). ניכט זאָללען זיא בלייבען אין דיינעם לאַנדע,

ולאלהיהם ברית: לג לא ישבו בארצך

דאַס ניכט זיא זינדיגן מאַכען דיך ווידער איך, דאָס דוא אָנבעטעסט דיענען איהרען געטטערן,

פן־יחטיאו אתך לי כי תעבד את־אלהיהם

דען עס וואָרע דיר צום פאַללשטריק.

כי־יהיה לך למוקש:

דוא צו משה זאַגטע ער: געה' היניוף צום עוויגען,

כד א ואל־משה אמר עלה אל־יהוה אתה

אונד אהרן, נדב אונד אביהוא אונד זיעבענציג פאָן דען עלטעסטען ישראליז,

ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל

אונד ביקט איך פאָן פערנע. אַבער הינצוטרעטען זאָלל משה אַללײן צום

והשתחויתם מרחק: ב ונגש משה לבדו אל־

עוויגען, זיא זאָללען ניכט זיך נאָהערן, אונד דאַז פאָלק זאָלל ניכט היניוף געהען איט איהם.

יהוה והם לא יגשו והעם לא יעלו עמו:

דאַ קאַם משה אונד בעריכטעטע דעם פאָלקע אַללע וואָרטע דעז עוויגען,

ג ויבא משה ויספר לעם את כל־דברי יהוה

אונד אַללע דיזא רעכטע; דאַ אַנטוואָרטעטע אַללעז פאָלק איינשטימיג,

ואת כל־המשפטים ויען כל־העם קול אחד

אונד שפראַכען: אַללע דיזא וואָרטע, וועלכע געשפראָכען דער עוויגע, וואָללען ויר טהון.

ויאמרו כל־הדברים אשר־דבר יהוה נעשה:

ע זשריעב אויף, משה, אַללע וואָרטע דעז עוויגען, שטאַנד אויף דעז מאָרגענז

ד ויכתב משה את כל־דברי יהוה וישכם בבקר

אונד בויעטע איינען אַלטאַר אונטען אַם בערגע, אונד צוועלף זײלען

ויבן מזבח תחת ההר ושתים עשרה מצבה

פיר דיזא צוועלף שטעממע ישראל. ער זאַנדטע דיזא יינגלינגע

לשנים עשר שבטי ישראל: ה וישלח את־נערי

---

1) זיא איט בעדינגונגען איין לאַנדע צו דולדען.

דער קינדר ישראל 1), ויא ברכטען גאנצאפפער, או' שלאכטעטען אויז פרידענסאפפער 2),

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים

דעם עוויגען, שטיערע. דאן נאהם משה דיא העלפטע דעס בלוטס, טהאט (עס)

לַיהוָה פָּרִים׃ ו וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וַיָּשֶׂם

אין בעקען, אונד דיא (אנדרע) העלפטע דעס בלוטס שפרענגטע ער אויף דען אלטאר.

בָּאַגָּנֹת וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

דאן נאהם ער דאס בוך דעס בונדעס, לאס עס פאר דען אוהרען דעס פאלקעס.

ז וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם

אונד זיא זאגטען: אללעס וואס געשפראכען דער עוויגע וואללען ויר טהון אונד בעפאלגען.

וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע׃

עס נאהם משה דאס בלוט, שפרענגטע עס אויף דאס פאלק, אונד שפראך.

ח וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר

זיהעט דאס בלוט דעס בונדעס, וועלכען געמאכט דער עוויגע מיט אייך איבער

הִנֵּה דַם־הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל

אללע דיעזע ווארטע. דאן גינג היניף משה אונד אהרן, נדב

כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ ט וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב

אונד אביהוא אונד זיעבציג פאן דען עלטעסטען ישראלס. זיא זאהען

וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ י וַיִּרְאוּ

(דיא ערשיינונג) דעס גאטטעס ישראלס; אונד אונטער דערען פיסע וואר וויא איין ווערק

אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה

אויז גלענצענדעם זאפיר, אונד וויא דאס וועזען דעס היממעלס אין זיינער רייניגקייט. אן

לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר׃ יא וְאֶל־

דיא עדלען דער קינדר ישראל ניכט לעגטע ער 3) זיינע האנד 4), זיא זאהען דיא אללמאכט

אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיֶּחֱזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים

דא שפראך דער עוויגע צו משה,

אַסען אונד טראנקען.

וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ ס יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

שטייגע היניף צו מיר אויף דען בערג, אונד בלייבע דארט, איך געבע דיר דיא טאפעלן

עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה־שָׁם וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת־לֻחֹת

1) דיא ערזטגעבארנען. 2) שלמים אדער זבחים שלמים הייסט פרידענסאפפער
3) נאמליך דער אנוועזענדע. 4) זיא צו בעשעדיגען.

אויף שטיין, דיא לעהרע אונד דאז געבאָט, דאז איך געשריעבען, זיא צו אונטעררישטען
הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם׃
(יג) דאַ שטאַנד אויף משה אונד יהושע זיין דיענער, עז שטיעג היניוף משה אויף
יג וַיָּקָם מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ מְשָׁרְתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־
דען בערג גאָטטעז. (יד) אונד צו דען אֶלטעזטען שפראַך ער: ערוואַרטעט אונז
הַר הָאֱלֹהִים׃ יד וְאֶל־הַזְּקֵנִים אָמַר שְׁבוּ־לָנוּ
היער, ביז דאַס וויר צוריקקאָממען צו איך, זעהעט אהרן אונד חור
בָזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחוּר
זינד בייא איך, ווער רעכטזאַכען האַט1) געהע נור צו איהנען. (טו) דאַן שטיעג
עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם׃ טו וַיַּעַל
משה אויף דען בערג, אונד עז בעדעקטע דיא וואָלקע דען בערג.
מֹשֶׁה אֶל־הָהָר וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־הָהָר׃ מפטיר
(טז) עז רוהעטע דיא הערר ליכקייט דעז עוויגען אויף דעם בערגע סיני, עז בעדעקטע איהן
טז וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד־יְהוָה עַל־הַר סִינַי וַיְכַסֵּהוּ
דיא וואָלקע זעקס טאַגע, דאַן ריעף עז דעם משה אַם זיעבענטען טאַגע
הֶעָנָן שֵׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
אויז דער מיטטע דער וואָלקע (יז) דיא ערשיינונג דער הערר ליכקייט דעז עוויגען וואַר וויא פייער
מִתּוֹךְ הֶעָנָן׃ יז וּמַרְאֵה כְּבוֹד יְהוָה כְּאֵשׁ
ברעננענד אויף דער שפיטצע דעז בערגעז, פאָר דען אויגען דער קינדער ישראל.
אֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(יח) אַלזאָ קאַם משה אין דיא מיטטע דער וואָלקע, שטיעג אויף דען בערג,
יח וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר
אונד עז בליעב משה אויף דעם בערגע פיערציג טאַגע אונד פיערציג נאַכטע.
וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה׃ פ

סדר תרומה׃

(א) עז רעדעטע דער עוויגע צו משה אונד שפראַך: (ב) זאַגע
כה א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ ב דַּבֵּר
דען קינדערן ישראל, דאַס זיא אויפהעבען פיר מיך איינע העבע, פאָן יעדעם
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ־לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל־

---

1) בעל דברים מוס וויא אַהנליכע צוזאַממענזעטצונגען נור דעם זיננע נאַך איבערזעטצבאַר.

אמכנע, וויא איהן טטיאט זיין הערץ, זאָללט איהר נעהמען מיינע העבע.

איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי:

דיזעס (איזט) דיא העבע, דיא איהר נעהמען זאָללט פֿאָן איהנען: גאָלד, זילבער

ג וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף

אונד קופפֿער, היאצינטבלויע, פורפור, האָכראָטהע וואָללע, פֿיינען גאַרן,

ונחשת: ד ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש

אונד ציגענהאָר (האַאַרע), ווידדערפֿעללע ראָטה געפֿאַרבטע, או' פֿעללע פֿאָן תחשים

ועזים: ה וערת אילם מאדמים וערת תחשים

אונד זאַנדעלהאָלץ; אָל צום לייכטען, געווירצע צום זאַלבאָהל,

ועצי שטים: ו שמן למאר בשמים לשמן המשחה

או' צום רייכערווערק דיא שפעצעריין. אָניך שטיינע או' שטיינע צו דען איינפֿאַססונגע

ולקטרת הסמים: ז אבני שהם ואבני מלאים

פֿון אָבראָמאַנטעל או' צום ברוסטשילד. זיא זאָללען מאַכען איר איין הייליגטהום, איך וויל וואָהנען

לאפד ולחשן: ח ועשו לי מקדש ושכנתי

אונטער איהנען. גאַנץ זאָ וויא איך צייגע דיר (אים בילדע)

בתוכם: ט ככל אשר אני מראה אותך

דיא פֿאָרם דער וואָהנונג אונד דיא פֿאָרם אַללער איהרער געראַטהע, עבען זאָ

את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן

זאָללט איהר פֿערפֿערטיגען. זיא זאָללען מאַכען איינע לאַדע פֿאָן זאַנדעלהאָלץ,

תעשו: ס י ועשו ארון עצי שטים

צוויא עללען או' איינע האַלבע דיא לענגע, איינע עללע אונד איינע האַלבע דיא ברייטע,

אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו

איינע עללע אונד איינע האַלבע, דיא האָהע. בעלעגע זיא מיט ריינעם גאָלדע,

ואמה וחצי קמתו: יא וצפית אתו זהב טהור

פֿאָן אינגען אונד פֿאָן אויסען בעלעגע זיא, אונד מאַכע דאַרויף איינען גאָלדנען קראַנץ

מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב

אומהער. דאַן גיעססע דאַזו פֿיער גאָלדנע ריגגע, אונד גיב (זיא)

סביב: יב ויצקת לו ארבע טבעת זהב ונתתה

אַן איהרע פֿיער עקקען, צוויא ריגגע אַן איהרע איינע זייטע,

על ארבע פעמתיו ושתי טבעת על צלעו האחת

אונד צווייא רינגע אן איהרע אנדערע זייטע. מאכע שטאנגען

וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃ יג וְעָשִׂיתָ בַדֵּי

פֿון אכאציענהאָלץ אונד בעלעגע זיא מיט גאָלד. ברינגע דיא

עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃ יד וְהֵבֵאתָ אֶת־

שטאנגען אין דיא רינגע אן דיא זייטען דער לאדע, אום זו טראגען

הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת

דיא לאדע דורך זיא. אין דען רינגען דער לאדע זאָללען בלייבען דיא שטאנגען,

אֶת־הָאָרֹן בָּהֶם׃ טו בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים

זיא זאָללען ניא וועגגענאָממען ווערדען דאפֿאָן. גיב אין דיא לאדע דאס צייגניס[1],

לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ׃ טז וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת

וועלכעס איך געבען ווערדע דיר. מאכע איינען דעקעל

אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃ שני יז וְעָשִׂיתָ כַפֹּרֶת

פֿאָן רייגעם גאָלדע, צווייא עללען אונד איינע האלבע דיא לענגע, אונד איינע עללע

זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה

אונד איינע האלבע דיא ברייטע. מאכע צווייא כרובים פֿאָן גאָלד

וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃ יח וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב

געהאממערט מאכע זיא אויז ביידען ענדען דעז דעקעלז.

מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃

מאכע איינען כרוב אויז דעם ענדע פֿאָן דיעזער זייטע אונד איינען כרוב

יט וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב־אֶחָד

אויז דעם ענדע פֿאָן יענער זייטע; אויז דעם דעקעל מאכעט דיא כרובים

מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּרֻבִים

אן זיינען ביידען ענדען. אויך זאָללען זיין דיא כרובים אויזברייטענד

עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃ כ וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי

דיא פֿליגעל נאך אָבען, בעדעקקענד מיט איהרען פֿליגעלן דען דעקעל;

כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת

אונד איהרע געזיכטער איינער צום אנדערן, געגען דען דעקעל זאָללען זיין (געריכטעט)

וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ׃

1) נעמליך דיא געזעטצטאפֿעלן!

דיא געזיכטער דער כרבים. געבע דען דעקעל אויף דיא לאדע

פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃ כא וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן

אָבען. ווען אין דיא לאדע דוא געגעבען האסט דאס צייגניס, דאס איך געבען ווערדע

מִלְמָעְלָה וְאֶל־הָאָרֹן תִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן

דיר; ווערדע איך ערשייגען דיר דארט, אונד ווערדע רעדען מיט דיר פאן

אֵלֶיךָ׃ כב וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל

דעם דעקעל הערב, צווישען ביידען כרובים, וועלכע זינד אויף דער לאדע

הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל־אֲרוֹן

דעס צייגניססעס, אללעס, וואס איך בעפעהלען ווערדע דיר פיר דיא קינדער

הָעֵדֻת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל־בְּנֵי

ישראל.

יִשְׂרָאֵל׃ פ

מאכע איינען טיש פאן אקאציענהאלץ. צוויא עללען דיא לענגע, אונד איינע עללע

כג וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה

דיא ברייטע, אונד איינע עללע אונד איינע האלבע דיא הֶהע. בעלעגע איהן

רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ כד וְצִפִּיתָ אֹתוֹ

מיט רייכעם גאלדע, אונד מאכע דאזו איינען גאלדענען קראנץ אומהער. מאכע

זָהָב טָהוֹר וְעָשִׂיתָ לּוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ כה וְעָשִׂיתָ

דאראן איינע לייסטע איינע האנדברייט אומהער, מאכע דען גאלדענען קראנץ אן דער לייסטע

לּוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וְעָשִׂיתָ זֵר־זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ

אומהער. מאכע דאזו פיער גאלדענע רינגע, אונד זעטצע

סָבִיב׃ כו וְעָשִׂיתָ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתָּ

דיא רינגע אן דיא פיער עקען, וועלכע (זינד) אן פיער

אֶת־הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע

זיינער פיסע. אונטער דער לייסטע מוססען זיין דיא רינגע אלז געהייזע

רַגְלָיו׃ כז לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת לְבָתִּים

פיר שטאנגען, אום צו טראגען דען טיש. מאכע דיא

לְבַדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ כח וְעָשִׂיתָ אֶת־

שטאנגען פאן אקאציענהאלץ, אונד בעלעגע זיא מיט גאלד, דאמיט געטראגען ווערדע

הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב וְנִשָּׂא־

דורך זיא, דער טיש. אכלע זיינע טיגלן, זיינע טאלען,

כם את־השלחן: כט ועשית קערתיו וכפתיו

זיינע טטיטצען, אונד זיינע ראהרע, וואָ ער געדעקט ווירד דורך זיא, פאָן ריינעם גאָלדע

וקשותיו ומנקיתיו אשר יסך בהן זהב טהור

אכלע זיא. געבע אויף דען טיש, שויאברָאָד1)

תעשה אתם: ל ונתת על־השלחן לחם פנים

פאָר איר בעשטאֶנדיג.

לפני תמיד: פ

אכלע איינען לייכטער (פאָן) ריינעם גאָלדע; געהאֶמערט ווערדע געמאַכט

לא ועשית מנרת זהב טהור מקשה תיעשה

דער לייכטער, זיין פוס, זיין שטאַפט2), זיינע בעכער, זיינע קנאֶפפע, אונד זיינע בלומען,

המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה

אויז איהם זאָללען זיא זיין3). זעכז ראָהרע זאָללען הערויזגעהן אויז זיינען זייטען,

ממנה יהיו: לב וששה קנים יצאים מצדיה

דריא לייכטער־ראָהרע אויז איינער זייטע, אונד דריא

שלשה קני מנרה מצדה האחד ושלשה

לייכטער־ראָהרע אויז דער אַנדערן זייטע. דריא בעכער

קני מנרה מצדה השני: לג שלשה גבעים

מאַנדעלפאָרמיג, אַן איינעם ראָהרע, איין קנאָפף אונד איינע בלומע, אונד דריא

משקדים בקנה האחד כפתר ופרח ושלשה

בעכער מאַנדעלפאֶרמיג אַן איינעם ראָהרע, איין קנאָפף אונד איינע בלומע; זאָ

גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח כן

אַן (אַללען) זעכז ראָהרען, דיא הערויזגעהען אויז דעם לייכטער.

לששת הקנים היצאים מן־המנרה: לד ובמנרה

פיער בעכער מאַנדעלפאָרמיג, (נעבזט) זיינען קנאֶפפען אונד זיינען בלומען.

ארבעה גבעים משקדים כפתריה ופרחיה:

איין קנאָפף (זיא) אונטער צוויא ראָהרען אַן דעמזעלבען, אונד ווידער איין קנאָפף

לה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר

---

1) לחם הפנים הייסט שויאברָאָדע, פאָן לפני תמיד, וויל זיא איממער צור שויא דאַ בלייבען. 2) דער שטאַנגענפאָרמיגע טהייל דעז לייכטערז, וואָראַן אויף בײדען זייטען דיא ראָהרע זינד. 3) הערויז געאַרבייטעט.

אונטער צווייא ראָהרען פֿאַן דעמזעלבען, אונד (נאָך) איין קנאָפּף אונטער צווייא

תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת־שני

ראָהרען פֿאַן דעמזעלבען; זאָ פֿיר דיא זעכס ראָהרע, דיא הערויזגעהען אויז

הקנים ממנה לששת הקנים היצאים מן־

דעם לייכטער. איהרע קנעפּפֿע אונד איהרע ראָהרע זאָללען אויז איהם זעלבסט זיין,

המנרה׃ לו כפתריהם וקנתם ממנה יהיו

דאַז גאַנצע געהאֶממערט איין שטיק ריינעז גאָלד. מאַכע

כלה מקשה אחת זהב טהור׃ לז ועשית את־

זיינע לאַמפּען זיעבען; אונד מאַן זעטצע אויף זיינע לאַמפּען, דאַס עז לייכטע

נרתיה שבעה והעלה את־נרתיה והאיר

געגען דיא פֿאָרדערזייטע. זיינע צאַנגען אונד זיינע פּפֿאַננען

על־עבר פניה׃ לח ומלקחיה ומחתתיה

אויז ריינעם גאָלדע. אויז איינעם ככר ריינען גאָלדעז זאָלל מאַן מאַכען איהן, נעבזט

זהב טהור׃ לט ככר זהב טהור יעשה אתה את

אַללען דיעזען געפֿעֶסען. בעטראַכטע (וואָהל) אונד מאַכע (זיא) נאַך איהרען פֿאָרמען,

כל־הכלים האלה׃ מ וראה ועשה בתבניתם

דיא דיר געצייגט וואורדען אויף דעם בערגע. אונד

אשר־אתה מראה בהר׃ ס שלישי כו א ואת־

דיא וואָהנונג מאַכע (אויז) צעהן טעפּפּיכען (פֿאָן) געצווירנטעם לייכנען־גאַרן

המשכן תעשה עשר יריעת שש משזר

אונד הימעלבלויער או' פורפור או' שאַרלאַכראָטהער וואָללע מיט כרובים (דורכווירקט),

ותכלת וארגמן ותלעת שני כרבים

קינסטלערהאַרבייט מאַכע זיא. דיא לענגע דעז איינען טעפּפּיכז

מעשה חשב תעשה אתם׃ ב ארך היריעה האחת

אכט אונד צוואַנציג עללען; אונד דיא ברייטע פֿיער עללען

שמנה ועשרים באמה ורחב ארבע באמה

(פֿיר) איינען טעפּפּיך; איינערלייא מאַס (זייא) פֿיר אַללע טעפּפּיכע. פֿינף

היריעה האחת מדה אחת לכל־היריעת׃ ג חמש

דער טעפּפּיכע זאָללען זיין געהעפֿטעט, איינער אַן דען אַנדערן. מאַכע שלייפֿען

היריעת תהיין חברת אשה אל־אחתה וחמש

טעפפיכע געהעפטעט אייכער אן דען אנדערן. מאכע שלייפען
יְרִיעֹת חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ ד וְעָשִׂיתָ לֻלְאֹת
(פאָן) היאצינטענפארבער וואָללע אַם זוימע דעז אייכען טעפפיכז; אַם ענדע
תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקָּצָה
דעז העפטעז, אונד זאָ מאכע אַם זוימע דעז אייסערזטען טעפפיכז
בַּחֹבָרֶת וְכֵן תַּעֲשֶׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה
אַם אנדערן העפטע. פינפציג שלייפען מאכע
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃ ה חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת תַּעֲשֶׂה
אַן דעם אייכען טעפפיך, אונד פינפציג שלייפען מאכע אַן דעם ענדע
בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת תַּעֲשֶׂה בִּקְצֵה
דעז טעפפיכז, דער אַן דעם אנדערן העפטע (איזט) געגענאיבער (איזען זיין)
הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת
דיא שלייפען אייכע דער אנדערן. דאז מאכזט פינפציג
הַלֻּלָאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ ו וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים
גאָלדענע שפאנגען, או' בעפעזטיגזט דיא טעפפיכע, אייכען אן דעם אנדערן
קַרְסֵי זָהָב וְחִבַּרְתָּ אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ
דורך דיא שפאנגען, דאס זייא דיא וואָהנונג איין (גאנצעז). דאז מאכזט טעפפיכע
בַּקְּרָסִים וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃ ז וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת
פאָן ציעגענהאאר נוס צעלט איבער דיא וואָהנונג; איילף טעפפיכע
עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת
מאכזט דאז זיא דיא לאָנגע אייכעז טעפפיכז דרייסיג
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ ח אֹרֶךְ ׀ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים
עללען, דיא ברייטע פיער עללען (צו) אייכעם טעפפיך;
בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת
איין מאאס (זייא) פיר דיא איילף טעפפיכע. דאז בעפעזטיגעזט
מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃ ט וְחִבַּרְתָּ
פינף דיעזער טעפפיכע בעזאָנדערז, אונד דיא זעכז טעפפיכע בעזאָנדערז,
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד
לעגזט דאָפפעלט דען זעכזטען טעפפיך געגען דיא פאָרדערזייטע
וְכָפַלְתָּ אֶת־הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל־מוּל פְּנֵי

דעז לעצטעז דוא אמאכעזט פינפציג טשלייפען אַן דעם זויזע
הָאֹהֶל׃ י וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עַל שְׂפַת
דעז איינען טעפפיכז, דעז אייסערן אַם העפטע, אונד פינפציג טשלייפען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת הַקִּיצֹנָה בַּחֹבָרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת
אַם זויזע דעז טעפפיכז דעז אַנדערן העפטעז. דוא אמאכעזט
עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃ יא וְעָשִׂיתָ
קופפערנע שפאַנגען פינפציג, ברינגזט דיא שפאַנגען
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְהֵבֵאתָ אֶת־הַקְּרָסִים
אין דיא טשלייפען, אונד בעפעזטיגזט (זאָ) דאַז צעלט, דאַס עז זייא איין (גאַנצעז).
בַּלֻּלָאֹת וְחִבַּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל וְהָיָה אֶחָד׃
דאַז איבערהאַנגענדע איבערמאַס אַן דען טעפפיכען דעז צעלטעז, דער האַלבע טעפפיך
יב וְסֶרַח הָעֹדֵף בִּירִיעֹת הָאֹהֶל חֲצִי הַיְרִיעָה
דער איבריג איזט, זאָלל איבערהאַנגען אַן דער הינטערזייטע דער וואָהנונג. דיא עללע
הָעֹדֶפֶת תִּסְרַח עַל אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן׃ יג וְהָאַמָּה
פאָן דיזער, או' דיא עללע פאָן יענער (זייטע), אַם איבערמאַס אין דער לאַנגע דער טעפפיכע
מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה בָּעֹדֵף בְּאֹרֶךְ יְרִיעֹת
דעז צעלטעז, זאָלל זיין איבערהאַנגענד אַן דען זייטען דער וואָהנונג פאָן דאַ או' פאָן דאָרט,
הָאֹהֶל יִהְיֶה סָרוּחַ עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה
זיא (גאַנץ) צו פערהילען, דוא אמאכזט איינע דעקקע צום צעלט (פאָן) ווידדערפעללען,
לְכַסֹּתוֹ׃ יד וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם
רוטה געפאַרבטען, או' איינע דעקקע אויז הייטען פאָן תחשים אָבען דריבער.
מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה׃ פ רביעי
דוא אמאכזט דיא ברעטטער צור וואָהנונג (פאָן) זאַנדעלהאָלץ
טו וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים
שטעהענד צעהן עללען דיא לאַנגע דעז ברעטטז, איינע עללע או' איינע האַלבע
עֹמְדִים׃ טז עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי
עללע דיא ברייטע דעז איינען ברעטטז. צוויא צאַפפען
הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ יז שְׁתֵּי יָדוֹת
אַן איינעם ברעטטע, איינגעפאַזט איינער געגען דען אַנדערן, זאָ אמאכזט דוא
לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה

אַן אַללען ברעטט ערן דער וואָהנונג. דוא זאָללזט דיא ברעטטער
לכל קרשי המשכן׃ יח ועשית את־הקרשים
צור וואָהנונג, צוואַנציג ברעטטער צור מיטטאַגזייטע רעכטס.
למשכן עשרים קרש לפאת נגבה תימנה׃
אונד פֿירציג זילבערנע פֿיסע זאָללזט דוא אונטער דען צוואַנציג
יט וארבעים אדני־כסף תעשה תחת עשרים
ברעטטערן; צוויא פֿיסע אונטער דעם איינען ברעטטע צו זיינען ביידען
הקרש שני אדנים תחת־הקרש האחד לשתי
צאַפּפֿען, אונד צוויא פֿיסע אונטער דעם איינען ברעטטע צו זיינען ביידען
ידתיו ושני אדנים תחת־הקרש האחד לשתי
צאַפּפֿען. אונד צור אַנדערן זייטענוואַנד דער וואָהנונג, צור מיטטערנאַכטזייטע,
ידתיו׃ כ ולצלע המשכן השנית לפאת צפון
צוואַנציג ברעטטער; אונד איהרע פֿירציג זילבערנען פֿיסע, צוויא
עשרים קרש׃ כא וארבעים אדניהם כסף שני
פֿיסע אונטער דעם איינען ברעטטע, אונד צוויא פֿיסע אונטער
אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת
דעם איינען ברעטטע. אוי' צור הינטערזייטע דער וואָהנונג צור אַבענדזייטע זאָללזט דוא
הקרש האחד׃ כב ולירכתי המשכן ימה תעשה
זעכס ברעטטער. צוויא ברעטטער זאָללזט דוא צו דען ווינקעלן
ששה קרשים׃ כג ושני קרשים תעשה למקצעת
דער וואָהנונג אַן דער הינטערזייטע זיא זייען אַנשליעסענד פֿאָן אונטען,
המשכן בירכתים׃ כד ויהיו תאמם מלמטה
אונד צוזאַממען זייען זיא פֿאַססענד ביז אַן דיא שפּיטצע אין דעם איינען רינקען,
ויחדו יהיו תמים על־ראשו אל־הטבעת האחת
זאָ זייא עס אַן ביידען (ברעטטערן), אַן ביידען ווינקעלן זייען זיא. עס זינד אַלזאָ
כן יהיה לשניהם לשני המקצעת יהיו׃ כה והיו
אַכט ברעטטער, מיט איהרען זילבערנען פֿיסען, (נעמליך) זעכצעהען פֿיסע;
שמנה קרשים ואדניהם כסף ששה עשר אדנים
צוויא פֿיסע אונטער דעם איינען ברעטטע אונד צוויא פֿיסע אונטער
שני אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת

דעם איינען ברעטטע. דוא אמכוט ריעגעל פאָן אַכדעלהאָלץ,

הַקֶּ֖רֶשׁ הָאֶחָֽד׃ כו וְעָשִׂ֥יתָ בְרִיחִ֖ם עֲצֵ֣י שִׁטִּ֑ים

פינף פיר דיא ברעטטער דער איינען זייטענוואַנד דער וואָהנונג, אונד פינף

חֲמִשָּׁ֕ה לְקַרְשֵׁ֥י צֶלַע־הַמִּשְׁכָּ֖ן הָאֶחָֽד׃ כז וַחֲמִשָּׁ֣ה

ריעגעל פיר דיא ברעטטער דער אַנדערן זייטענוואַנד דער וואָהנונג, אונד פינף

בְרִיחִ֔ם לְקַרְשֵׁ֥י צֶֽלַע־הַמִּשְׁכָּ֖ן הַשֵּׁנִ֑ית וַחֲמִשָּׁ֣ה

ריעגעל פיר דיא ברעטטער דער ריקזייטע דער וואָהנונג, נור היכטערוואַנד געגען אַבענד.

בְרִיחִ֗ם לְקַרְשֵׁי֙ צֶ֣לַע הַמִּשְׁכָּ֔ן לַיַּרְכָתַ֖יִם יָֽמָּה׃

דען איטטעלזטען ריעגעל איטטען דורך דיא ברעטטער, דער ריעגעלט (זיא) פאָן

כח וְהַבְּרִ֥יחַ הַתִּיכֹ֖ן בְּת֣וֹךְ הַקְּרָשִׁ֑ים מַבְרִ֕חַ מִן־

ענדע צו ענדע. אונד דיא ברעטטער בעלעגעזט דוא

הַקָּצֶ֖ה אֶל־הַקָּצֶֽה׃ כט וְאֶת־הַקְּרָשִׁ֞ים תְּצַפֶּ֣ה

(איט) גאָלד, אונד איהרע רינקען אַכוט דוא (פאָן) גאָלד, געהייזע פיר דיא ריעגעל,

זָהָ֗ב וְאֶת־טַבְּעֹֽתֵיהֶם֙ תַּעֲשֶׂ֣ה זָהָ֔ב בָּתִּ֖ים לַבְּרִיחִ֑ם

אונד בעלעגעזט דיא ריעגעל (איט) גאָלד. זאָ עררילטעזט דוא

וְצִפִּיתָ֥ אֶת־הַבְּרִיחִ֖ם זָהָֽב׃ ל וַהֲקֵמֹתָ֖ אֶת־

דיא וואָהנונג, נאַך יענער וייזע דיא דיר געצייגט וואַרד אויף דעם בערגע.

הַמִּשְׁכָּ֑ן כְּמִ֨שְׁפָּט֔וֹ אֲשֶׁ֥ר הָרְאֵ֖יתָ בָּהָֽר׃ ס חמישי

דוא אַכוט איינען פאָרהאַנג פאָן היאַאעלבלויער אונד פורפור, אונד טאַרלאָכראָטהער

לא וְעָשִׂ֣יתָ פָרֹ֗כֶת תְּכֵ֧לֶת וְאַרְגָּמָ֛ן וְתוֹלַ֥עַת

וואָללע אונד געצווירנטעם לייננאַרן, קינזטלערארבייט זאָלל אַאַן אַכלען איהן (איט) כרובים.

שָׁנִ֖י וְשֵׁ֣שׁ מָשְׁזָ֑ר מַעֲשֵׂ֥ה חֹשֵׁ֛ב יַעֲשֶׂ֥ה אֹתָ֖הּ כְּרֻבִֽים׃

דוא גיעבזט איהן אויף פיער זיילען (פאָן) זאַכדעלהאָלץ,

לב וְנָתַתָּ֣ה אֹתָ֗הּ עַל־אַרְבָּעָה֙ עַמּוּדֵ֣י שִׁטִּ֔ים

בעלעגט (איט) גאָלד, (אונד) איהרע האַקען (פאָן) גאָלד, אויף פיער

מְצֻפִּ֣ים זָהָ֔ב וָוֵיהֶ֖ם זָהָ֑ב עַל־אַרְבָּעָ֖ה

זילבערנען פיסען. דוא גיעבזט דען פאָרהאַנג אונטער

אַדְנֵי־כָֽסֶף׃ לג וְנָתַתָּ֣ה אֶת־הַפָּרֹכֶת֮ תַּ֣חַת

דיא טפאַנגן דער טעפיכע או' בריננגזט דאָרטהין איננערהאַלב דעז פאָרהאַנגז, דיא לאַדע

הַקְּרָסִים֒ וְהֵבֵאתָ֥ שָׁ֙מָּה֙ מִבֵּ֣ית לַפָּרֹ֔כֶת אֵ֖ת אֲר֣וֹן

דעז לייגניזעז; זא ווירד אבזאנדערונג, דער פארהאנג אייך, צווישען דעם הייליגען

הָעֵדֻוּת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ

אונד דעם אללערהייליגזטען. דאז גיבזט דען דעקקעל אויף

וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃ לד וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל

דיא לאדע דעז צייגניססעז אים אללערהייליגזטען; אונד זעטצעזט דען

אֲרוֹן הָעֵדֻת בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃ לה וְשַׂמְתָּ אֶת־

טיש אויסערהאלב דעז פארהאנגז, אונד דען לייכטער געגען דען טיש,

הַשֻּׁלְחָן מִחוּץ לַפָּרֹכֶת וְאֶת־הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן

אן דיא וואנד דער וואהנונג געגען מיטטאג, דען טיש אבער גיבזט דוא אן דיא וואנד

עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן תֵּימָנָה וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל־צֶלַע

געגען מיטטערנאכט. דוא מאכזט איינע דעקקע צום איינגאנג דעז צעלטז (פאן) היאצינטבלויער

צָפוֹן׃ לו וְעָשִׂיתָ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת

פורפור- אונד שארלאכפארבעטהעטער וואללע, אונד געצווירנטעם לייננגארן, שטיקער-ארבייט.

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃

אונד מאכזט צור דעקקע פינף זיילען (פאן) זאנדעלהאלץ, אונד בעלעגזט

לז וְעָשִׂיתָ לַמָּסָךְ חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ

זיא (מיט) גאלד, איהרע האקען (פאן) גאלד, אונד גיעססעזט דאצו פינף פוססע

אֹתָם זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וְיָצַקְתָּ לָהֶם חֲמִשָּׁה אַדְנֵי

אויז קופפער. אונד מאכזט דען אלטאר

נְחֹשֶׁת׃ ס ששי כז א וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ

פאן זאנדעלהאלץ, פינף עללען לאנג, אונד פינף עללען ברייט,

עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב

פיערעקקיג זייא דער אלטאר, אונד דרייא עללען זיינע הֶאהע. אונד מאכזט

רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃ ב וְעָשִׂיתָ

זיינע הארנער אן זיינען פיער עקקען, אויז איהם הערויז (געארבייטעט) זייען זיינע הארנער;

קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ תִּהְיֶיןָ קַרְנֹתָיו

אונד בעלעגע איהן מיט קופפער. אונד מאכע זיינע טאפפע, איהן צו ענטאשטען,

וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃ ג וְעָשִׂיתָ סִּירֹתָיו לְדַשְּׁנוֹ

אונד זיינע שויפלן, אונד זיינע בעקקען, אונד זיינע גאבעלן, אונד זיינע פפאננען; אללע

וְיָעָיו וּמִזְרְקֹתָיו וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו לְכָל־

זייכע געפֿעססע מאכזט דוא אויז קופפֿער. אויך מאכזט דוא דאראן איין זיעב,

כֵּלָיו תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת׃ ד וְעָשִׂיתָ לּוֹ מִכְבָּר

נעטצארבייט פֿאן קופפֿער; אונד מאכזט אן דעם נעטצע פֿיער

מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת וְעָשִׂיתָ עַל־הָרֶשֶׁת אַרְבַּע

קופפֿערנע רינגע, אן דעססען פֿיער ענדען. אונד גיבזט עז הין

טַבְּעֹת נְחֹשֶׁת עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו׃ ה וְנָתַתָּה אֹתָהּ

אונטער דיא אויזלאדונג דעז אלטארז נאך אונטען, דאמיט זייא דאז נעטץ ביז

תַּחַת כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ מִלְּמָטָּה וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת עַד

אן דיא העלפֿטע דעז אלטארז. דאן מאכזט דוא שטאנגען צום אלטאר, שטאנגען

חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ׃ ו וְעָשִׂיתָ בַדִּים לַמִּזְבֵּחַ בַּדֵּי

פֿאן שיטטים האלץ, אונד בעצעגזט זיא מיט קופפֿער. עז ווערדען געבראכט

עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת׃ ז וְהוּבָא אֶת־

זייכע שטאנגען אין דיא רינגע, דאס זייען דיא שטאנגען אן ביידען זייטען

בַּדָּיו בַּטַּבָּעֹת וְהָיוּ הַבַּדִּים עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹת

דעז אלטארז, ווען מאן טראגט איהן. האהל אויז טאפֿלען זאלזט דוא מאכען איהן,

הַמִּזְבֵּחַ בִּשְׂאֵת אֹתוֹ׃ ח נְבוּב לֻחֹת תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ

וויא מאן געצייגט האט דיר אויף דעם בערגע, זא זאלען זיא מאכען (איהן).

כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה אֹתְךָ בָּהָר כֵּן יַעֲשׂוּ׃ ס שביעי

דוא מאכזט דען פֿארהאף דער וואהנונג; נור מיטטאגזייטע רעכטז,

ט וְעָשִׂיתָ אֵת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן לִפְאַת נֶגֶב־תֵּימָנָה

וואהענגע צום פֿארהאף אויז געצווירנטעם לייננגארן, הונדערט אן עללענמאס דיא לענגע

קְלָעִים לֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָאַמָּה אֹרֶךְ

פֿיר דיא איינע זייטע; אונד איהרע פֿיסטע זייען צוואנציג, זייכע זיילען

לַפֵּאָה הָאֶחָת׃ י וְעַמֻּדָיו עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם

צוואנציג פֿאן קופפֿער; דיא האקען דער זיילען אונד איהרע רייפֿען פֿאן זילבער.

עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃

זא אויך נור מיטטערנאכטזייטע אין דער לענגע, וואהענגע הונדערט (עללען) לאנג,

יא וְכֵן לִפְאַת צָפוֹן בָּאֹרֶךְ קְלָעִים מֵאָה אֹרֶךְ

אונד איהרע פֿיסטע צוואנציג, אונד זייכע זיילען דאזו צוואנציג פֿאן קופפֿער, דיא האקען

וְעַמֻּדָו* עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת

*ועמודיו קרי

דער זיילן אונד איהרע רייפֿען פֿאָן זילבער. אונד דיא ברייטע דעס פֿאָרהאָפֿס

הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ יב וְרֹחַב הֶחָצֵר

נור אבענדזייטע, וואהאֶנגע פֿינפֿציג עלן, איהרע זיילן צעהן

לִפְאַת־יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה

אונד איהרע פֿיסע צעהן. אונד דיא ברייטע דעס פֿאָרהאָפֿס נור פֿאָרדערזייטע

וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה׃ יג וְרֹחַב הֶחָצֵר לִפְאַת קֵדְמָה

נאַך מאָרגען צו, פֿינפֿציג עלן. פֿינפֿצעהן עלן

מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ יד וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה

וואהאֶנגע צור איינען זייטע, איהרע זיילן דריי אונד איהרע פֿיסע דריי;

קְלָעִים לַכָּתֵף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃

אונד צור אַנדערן זייטע פֿינפֿצעהן (עלן) וואהאֶנגע, איהרע זיילן

טו וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה קְלָעִים עַמֻּדֵיהֶם

דריי אונד איהרע פֿיסע דריי. אונד צום טהאָרע דעס פֿאָרהאָפֿס

שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ טז וּלְשַׁעַר הֶחָצֵר

איינע דעקקע צוואַנציג עלן פֿאָן בלויער, פורפור= אונד שאַרלאַכראָטהער וואָללע,

מָסָךְ ׀ עֶשְׂרִים אַמָּה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי

אונד געצווירנטעם לייגעוואַנד, שטיקקער אַרבייט, איהרע זיילן פֿיער,

וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם עַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה

אונד איהרע פֿיסע פֿיער. אַללע זיילן דעס פֿאָרהאָפֿס וואהער

וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה׃ מפטיר יז כָּל־עַמּוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב

בערייפֿט מיט זילבער, וויהרע האַקען פֿאָן זילבער, אונד איהרע פֿיסע פֿאָן קופּפֿער.

מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף וָוֵיהֶם כָּסֶף וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃

דיא לאֶנגע דעס פֿאָרהאָפֿס הונדערט מאַן עלנמאַס, אונד דיא ברייטע פֿינפֿציג

יח אֹרֶךְ הֶחָצֵר מֵאָה בָאַמָּה וְרֹחַב ׀ חֲמִשִּׁים

געגען פֿינפֿציג, אונד דיא הֶאהע פֿינף עלן, פֿאָן געצווירנטעם לייגעוואַנד,

בַּחֲמִשִּׁים וְקֹמָה חָמֵשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר

זאַמט איהרען פֿיסען פֿאָן קופּפֿער. אַללע געראֶטהע דער וואָהנונג צו אַללען

וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃ יט לְכֹל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכֹל

איהרען דיענסטפֿעררישטונגען, אונד אַללע איהרע נאֶגעל, אונד אַללע נאֶגעל דעס פֿאָרהאָפֿס

עֲבֹדָתוֹ וְכָל־יְתֵדֹתָיו וְכָל־יִתְדֹת הֶחָצֵר

זאָללען זיין פאָן קופפער. דוא אַבער בעפעהלע דען קינדערן

נְחֹשֶׁת׃ ס סדר תצוה כ וְאַתָּה תְּצַוֶּה ׀ אֶת־בְּנֵי

ישראל, דאַס זיא נעהמען פיר דיך אָליפענאָהל, ריין, געשטאָססען, צום לייכטען,

יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר

צו ערהאַלטען בעשטענדיגעס ליכט. אים שטיפטסצעלטע אויסערהאַלב דעס פאָרהאַנגס,

לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד׃ כא בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת

וועלכער איסט פאָר דעם צייגניססע, זאָלל אָרדנען עס אהרן אונד זיינע זאָהנע פאָן אַבענד

אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב

ביז מאָרגען פאָר דעם עוויגען; איין עוויגעס געזעטץ זייא עס איהרען נאַכקאָממען

עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם

פאָן דען קינדערן ישראל. דוא אַבער לאַס קאָממען פאָר דיך

מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ס כח א וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ

אהרן, דיינען ברודער, אונד זיינע זאָהנע מיט איהם, אויס דען קינדערן ישראל,

אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

איהן מיר פריעסטער צו וויהען איר, אהרן, נדב אונד אביהוא, אלעזר

לְכַהֲנוֹ־לִי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר

אונד איתמר, דיא זאָהנע אהרנ'ס. דוא מאַכעסט היילגע קליידער פיר אהרן,

וְאִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן׃ ב וְעָשִׂיתָ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן

דיינעם ברודער, צור עהרע אונד צור פראַכט. דוא זאָללסט רעדע מיט

אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ ג וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל־

יעדעם ווייזען קינסטלער, דען איך ערפילט מיט דעם גייסטע דער ווייסהייט, דאַס זיא מאַכען

כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חָכְמָה וְעָשׂוּ

דיא קליידער אהרנ'ס, איהן צו היילגען, איהן צום פריעסטער צו וויהען איר

אֶת־בִּגְדֵי אַהֲרֹן לְקַדְּשׁוֹ לְכַהֲנוֹ־לִי׃

דיעזעס זינד דיא קליידער, וועלכע זיא מאַכען זאָללען, ברוסטשילד, מאַנטעל,

ד וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד

אָבערקלייד, געווירפעלטען לייברָאק, אייכנען בונד, אונד אייכנען גירטעל. זיא מאַכען

וּמְעִיל וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ

דיא היילגען קליידער פיר אהרן, דיינען ברודער אונ' פיר זיינע זאָהנע, איהן צום פריעסטער צו וויהען

בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ־

איר; דיעזע זאָללען איבערנעהמען דאַז גאָלד, דיא בלויע־

לִֽי׃ ה וְהֵם֙ יִקְח֣וּ אֶת־הַזָּהָ֔ב וְאֶת־הַתְּכֵ֖לֶת

דיא פורפורנע, דיא שאַרלאַכראָטהע וואָללע, אונד דאַז ליינענגאַרן.

וְאֶת־הָֽאַרְגָּמָ֑ן וְאֶת־תּוֹלַ֥עַת הַשָּׁנִ֖י וְאֶת־הַשֵּֽׁשׁ׃ פ

זיא זאָללען אַבער דען אַהנטלען, פאָן גאָלד, פאָן בלויער, פורפורנער, שאַרלאַכראָטהער

ו וְעָשׂ֖וּ אֶת־הָאֵפֹ֑ד זָ֠הָב תְּכֵ֨לֶת וְאַרְגָּמָ֜ן תּוֹלַ֧עַת

וואָללע, אונד געצווירנטעם ליינענגאַרן. קינסטלערארבייט. צווייא שולטערשטיקקע

שָׁנִ֛י וְשֵׁ֥שׁ מָשְׁזָ֖ר מַעֲשֵׂ֥ה חֹשֵֽׁב׃ ז שְׁתֵּ֧י כְתֵפֹ֣ת

געהעפטעט זאָללען זיין דאַראַן, אַן זיינען ביידען ענדען, אונד בעפעסטיגט זייא ער.

חֹֽבְרֹ֗ת יִֽהְיֶה־לּ֛וֹ אֶל־שְׁנֵ֥י קְצוֹתָ֖יו וְחֻבָּֽר׃

דאַז געוועבטע זיינעז גירטעלבאַנדעז, וועלכעז איזט דאַראַן, פאָן גלייכער אַרבייט או' אויז איהם

ח וְחֵ֤שֶׁב אֲפֻדָּתוֹ֙ אֲשֶׁ֣ר עָלָ֔יו כְּמַעֲשֵׂ֖הוּ מִמֶּ֣נּוּ

זאָלל עז זיין, פאָן גאָלד, בלויער, פורפירנער, שאַרלאַכראָטהער וואָללע, או' געצווירנטעם

יִהְיֶ֑ה זָהָ֗ב תְּכֵ֧לֶת וְאַרְגָּמָ֛ן וְתוֹלַ֥עַת שָׁנִ֖י וְשֵׁ֥שׁ

ליינענגאַרן. נעהמע דיא צווייא אָניק־שטיינע, אונד גראַבע

מָשְׁזָֽר׃ ט וְלָ֣קַחְתָּ֔ אֶת־שְׁתֵּ֖י אַבְנֵי־שֹׁ֑הַם וּפִתַּחְתָּ֣

דאַראויף דיא נאַמען דער קינדער ישראל; זעכז פאָן איהרען נאַמען אויף

עֲלֵיהֶ֔ם שְׁמ֖וֹת בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ י שִׁשָּׁה֙ מִשְּׁמֹתָ֔ם עַ֖ל

דען איינען שטיין, אונד דיא נאַמען דער זעכז איבריגען אויף

הָאֶ֣בֶן הָאֶחָ֑ת וְאֶת־שְׁמ֞וֹת הַשִּׁשָּׁ֧ה הַנּוֹתָרִ֛ים עַל־

דען אַנדערן שטיין, נאַך איהרער געבורטזפאָלגע. קונסטאַרבייט, אין שטיין

הָאֶ֥בֶן הַשֵּׁנִ֖ית כְּתוֹלְדֹתָֽם׃ יא מַעֲשֵׂ֣ה חָרַשׁ֮ אֶבֶן֒

געשטאָכען וויא זיעגעל זאָללסט דוא שטעכען דיא ביידען שטיינע, נאַך דען נאַמען

פִּתּוּחֵ֣י חֹתָ֗ם תְּפַתַּח֙ אֶת־שְׁתֵּ֣י הָאֲבָנִ֔ים עַל־שְׁמֹ֖ת

דער קינדער ישראל; אומרינגט פאָן איינפאַססונגען אויז גאָלד מאַכע זיא.

בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל מֻסַבֹּ֛ת מִשְׁבְּצ֥וֹת זָהָ֖ב תַּעֲשֶׂ֥ה אֹתָֽם׃

זעטצע דיא ביידען שטיינע אויף דיא שולטערשטיקקע דעז אַהנטלעז,

יב וְשַׂמְתָּ֞ אֶת־שְׁתֵּ֣י הָאֲבָנִ֗ים עַ֚ל כִּתְפֹ֣ת הָֽאֵפֹ֔ד

דאַז שטיינע דעז אַנדענקענז פיר דיא קינדער ישראל; עז טראַגע אהרן

אַבְנֵ֥י זִכָּרֹ֖ן לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וְנָשָׂא֩ אַהֲרֹ֨ן אֶת־

איהרע נאמען פֿאָר דעם עוויגען אויף זײנען בײדען שולטערן

שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו

צום אַנדענקען. דוא אַכֿזט מײנפֿאַסונגען פֿאָן גאָלד.

לְזִכָּרֹן׃ ס שני יג וְעָשִׂיתָ מִשְׁבְּצֹת זָהָב׃

אונד צוויא קעטטען פֿאָן רײנעם גאָלדע, מיט ענדקנאָטען אַכֿע זיא

יד וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרֹת זָהָב טָהוֹר מִגְבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם

פֿאָן פֿלעכֿטווערק, גיב דאַן דיעזע געפֿלאָכֿטענען קעטטען אין

מַעֲשֵׂה עֲבֹת וְנָתַתָּה אֶת־שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת עַל־

דיא מײנפֿאַסונגען. דוא אַכֿזט דען טײל דעז אויזשפרוכֿז,

הַמִּשְׁבְּצֹת׃ ס טו וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט

קינזטלערהאַרבײט, וויא דיא האַרבײט דעז אַנכטעלז אַכֿע איהן; פֿאָן גאָלד, בלויער,

מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּכֵלֶת

פורפורנער, שאַרלאַכֿראָטהער וואָללע, אונד געצווירנטעם לײנעװאַנד אַכֿע איהן.

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃

פֿיערעקיג זאָל ער אונד דאָפפעלט, אײנע שפאַננע זײנע לענגע, אונד אײנע שפאַננע

טז רָבוּעַ יִהְיֶה כָּפוּל זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת

זײנע ברײטע. פֿיללע איהן מיט אײנער פֿיללע פֿאָן שטײנען, פֿיער רײהען

רָחְבּוֹ׃ יז וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלֻּאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה טוּרִים

שטײנע; אײנע רײהע פֿאָן רובין, זמאַראַגד, אונד קאַרפֿונקעל, דיא אײנע רײהע;

אֶבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַטּוּר הָאֶחָד׃

אונד דיא צווײטע רײהע: אײן קריזאָליט, אײן זאַפפיר אונד אײן דיאַמאַנט;

יח וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃

אונד דיא דריטטע רײהע: אײן טאָפּאַז, אײן אַכֿאַט, אונד אײן אַמעטהיזט;

יט וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃

אונד דיא פֿיערטע רײהע: טירקיס, אונד אָניך אונד יאַזפּיז;

כ וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה

אײנגעפֿאַסט אין גאָלד זײען זיא, וואו איהרע פֿיללע איזט. דיא שטײנע

מְשֻׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ בְּמִלּוּאֹתָם׃ כא וְהָאֲבָנִים

זאָללען זײן נאַך דען נאַמען דער קינדער ישראל, צוואָלף נאַך

תִּהְיֶיןָ עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־

איהרען נאמען, געשטאכען וויא איין זיגעל, יעדער נאך זיינעם נאמען זיין זיא

שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ תִּהְיֶיןָ

פיר דיא צוועלף שטאממע: דוא מאכסט פֿון דעם ברוסטשילדע קעטטען

לִשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֶט׃ כב וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשֹׁת

טאוסקנאטיגע וויא פֿלעכטווערק פֿאן ריינעם גאלדע. אונד מאכסט אן

גַּבְלֻת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃ כג וְעָשִׂיתָ עַל־

דעם ברוסטשילדע צוויא גאלדענע רינגע, זעטצעסט דיא ביידען רינגע

הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת

אן דיא ביידען ענדען דעס ברוסטשילדעס, גיבסט דיא ביידען

עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ כד וְנָתַתָּה אֶת־שְׁתֵּי

גאלדענען טנירע אין דיא ביידען רינגע אן דען ענדען דעס ברוסטשילדעס,

עֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃

אונד דיא אנדערן ביידען ענדען דער ביידען טנירע גיבסט דוא אן דיא ביידען

כה וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל־שְׁתֵּי

איינפֿאססונגען, דיא דוא גיבסט אן דיא שולטערשטיקקע דעס מאנטעלס, נאך

הַמִּשְׁבְּצוֹת וְנָתַתָּה עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד אֶל־

זיינער אויסענזייטע. דוא מאכסט צוויא גאלדענע רינגע, זעטצעסט

מוּל פָּנָיו׃ כו וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וְשַׂמְתָּ

זיא אן דיא ביידען ענדען דעס ברוסטשילדעס, אן זיינעם זוימע, דער

אֹתָם עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר

נור זייטע דעס מאנטעלס איינוועהרטס איזט. דוא מאכסט צוויא

אֶל־עֵבֶר הָאֵפוֹד בָּיְתָה׃ כז וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי

גאלדענע רינגע, אונד גיבסט זיא אן דיא ביידען שולטערשטיקקע דעס מאנטעלס,

טַבְּעוֹת זָהָב וְנָתַתָּה אֹתָם עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד

פֿאן אונטען נאך דער אויסענזייטע, אין דער געגענד זיינעס שלוססעס, אויבער

מִלְּמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל

דעם גירטעל דעס מאנטעלס. מאן שנירע דאס ברוסטשילד אויס זיינען רינגען

לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד׃ כח וְיִרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָו

אין דיא רינגע דעס מאנטעלס מיט איינער שנור פֿאן בלויער וואללע, דאס ער (פֿעסט) זייא

אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפוֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת

אַן דעם גירטל דעז אַהַנטעז, אוּנ' ניכט פֿערריקט ווערדע דאַז ברוזטשילד פֿאָם אַהַנטל וועג.

עַל־חֵשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד׃

זאָ זאָלל טראַגען אהרן דיא נאַמען דער קינדער ישראל אין דעם שילדע

כט וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן

דעז אויזשפרוכז אויף זיינעם הערצען, ווען ער קאָממט אין דאַז היילגטהום, צום אַנדענקען

הַמִּשְׁפָּט עַל־לִבּוֹ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזִכָּרֹן

פֿאָר דעם עוויגען אימאער. דוא לעגזט ביינז דעם שילדע דעז אויזשפרוכז

לִפְנֵי־יְהוָה תָּמִיד׃ ל וְנָתַתָּ אֶל־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט

דיא ערלייכטונגען אונד דיא בעשטייזונג1), דאַס זיא זיינען אויף דעם הערצען אהרן'ז,

אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים וְהָיוּ עַל־לֵב אַהֲרֹן

ווען ער קאָממט פֿאָר דען עוויגען, עז זאָלל טראַגען אהרן דען אויזשפרוך פֿיר דיא קינדער

בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־מִשְׁפַּט בְּנֵי

ישראל אויף זיינעם הערצען פֿאָר דעם עוויגען אימאער. דוא מאַכעזט

יִשְׂרָאֵל עַל־לִבּוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ ס שלישי לא וְעָשִׂיתָ

דען ראָק אונטער דעם אַהַנטעל גאַנץ פֿאָן בלויער וואָללע. עז זייא דיא אָפּפֿנונג

אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ לב וְהָיָה פִי־

אַן זיינעם אָבערטהייל איינגעקעהרט; איינע בּאָרטע זאָלל זיין אַן זיינער אָפֿפֿנונג אוּמהער

רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב

וועבעראַרבייט, וויא דיא אָפֿפֿנונג איינעז פאַנצערהעמדעז זאָלל זיין דאַראַן, דאַס ניכט עז

מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה־לּוֹ לֹא

צערריסע. דוא מאַכעזט אַן זיינעם זוימע (אונטען) גראַנאַטאָפּפֿעל פֿאָן בלויער

יִקָּרֵעַ׃ לג וְעָשִׂיתָ עַל־שׁוּלָיו רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת

פורפוררָטהער אונד טהאַרלאַכראָטער וואָללע אַן זיינעם זוימע רונד אוּמהער, אונד שעללען

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שׁוּלָיו סָבִיב וּפַעֲמֹנֵי

פֿאָן גאָלד צווישען איהנען אוּמהער. איינע גאָלדנע שעללע, איין גראַנאַטאַפּפֿעל,

זָהָב בְּתוֹכָם סָבִיב׃ לד פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן

איינע גאָלדנע שעללע אונד איין גראַנאַטאַפּפֿעל; אונטען אַם זוימע דעז ראָקז רונד אוּמהער.

פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב׃

---

1) דען וויללען אונד דען ראַטהשלוס גאָטטעז דאַדורך צו ערקעננען.

דיעזעז זייא בייא אהרן צום דיענזטע, דאַס געהערט ווערדע זיין גערייש, ווען ער קאָממט

לה וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן לְשָׁרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ

איין דאַז הייליגע פאָר דען עוויגען, אונד ווען ער הינויסגעהט, דאַס ער ניכט

אֶל־הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּבְצֵאתוֹ וְלֹא

שטערבע. דוא זאָללסט איין בלעך פאָן ריינעם גאָלדע,

יָמוּת׃ ס לו וְעָשִׂיתָ צִּיץ זָהָב טָהוֹר

אונד גראַבעזט דאַרויף מיט זיעגעלשטיך, (דיא וואָרטע) קדש לי״י[1]. דוא זעטצעזט

וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי חֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ לז וְשַׂמְתָּ

עז אַן איינע שנור בלויער וואָללע, דאַס עז זייא אַן דעם בונדע, געגען

אֹתוֹ עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמִּצְנָפֶת אֶל־מוּל

דיא פאָרדערזייטע דעז בונדעז, זאָלל עז זיין. עז זייא אַן דער שטירנע אהרן׳ז,

פְּנֵי־הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃ לח וְהָיָה עַל־מֵצַח אַהֲרֹן

ווען דאַ פערזאָהנט אהרן דיא שולד דער הייליגטהיאַער, וועלכע הייליגען ווערדען

וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ

דיא קינדער ישראל בייא אַללען איהרען הייליגען גאַבען: זאָ זאָלל עז זיין אויף

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־

זיינער שטירנע איממער צום וואָהלגעפאַללען פיר זיא פאָר דעם עוויגען. דוא זאָללזט געווירפעלט

מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃ לט וְשִׁבַּצְתָּ

דען לייבראָק אויז לייכען, אונד זאָללזט מאַכען בונד אויז לייכען אונד איינען גירטעל זאָללזט דוא

הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה

שטיקקעראַרבייט. פיר דיא זאָהנע אהרן׳ז זאָללזט דוא לייבראָקקע,

מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ מ וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת

או׳ זאָללזט מאַכען גירטעל, אונד האָהע מיטצען זאָללזט דוא מאַכען

וְעָשִׂיתָ לָהֶם אַבְנֵטִים וּמִגְבָּעוֹת תַּעֲשֶׂה לָהֶם

צור עהרע אונד צור פראַכט. דוא בעקליידעזט דאַמיט אהרן,

לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ מא וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת־אַהֲרֹן

דיינען ברודער, אונד זיינע זאָהנע מיט איהם, זאַלבעזט זיא, אונד פיללעזט

אָחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת־

---

1) הייליג דעם עוויגען.

אירע הענדע, אונד ערקלערעט הייליג זיא, דאס זיא פריעסטערליך דיענען איר. אכלע
יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְכִהֲנוּ לִי׃ מב וַעֲשֵׂה
איהנען בײנקלײדער אויז לײנען, צו בעדעקקען דאז פלײש דער שאם; פאן דען היפטען
לָהֶם מִכְנְסֵי־בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה מִמָּתְנַיִם
ביז אן דיא שענקעל זאללען זיא זײן. זיא זײען אן אהרן אונד אן זײנען זאהנען,
וְעַד־יְרֵכַיִם יִהְיוּ׃ מג וְהָיוּ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו
ווען זיא קאממען אין דאז שטיפטזצעלט, אדער ווען זיא הינצוטרעטען צום אלטאר
בְּבֹאָם ׀ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
צו דיענען אים הייליגטהום, דאמיט ניכט זיא אויף זיך לאדען שולד, אונ' שטערבען; איין געזעץ
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא־יִשְׂאוּ עָוֹן וָמֵתוּ חֻקַּת
אויף עוויג פיר איהן אונ' פיר זײנע נאכקאממען נאך איהם. דיעז אייזט
עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃ ס רביעי כט א וְזֶה
דיא זאכע, דיא דוא פארנעהמען זאללזט מיט איהנען, צו הייליגן זיא, פריעסטערליך צו דיענען
הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְכַהֵן
איר, נים איינען שטיער, איין יונגעז רינד, אונד צווײא ווידדער, אהנע פעהל,
לִי לְקַח פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם שְׁנַיִם תְּמִימִם׃
אונגעזײערטעז ברויד, אונגעזײערטען קוכען איינגעריהרט מיט אויל
ב וְלֶחֶם מַצּוֹת וְחַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן
אונד אונגעזײערטע פלאדען בעשטריכען מיט אויל. אויז פײנעם ווײצענמעהל
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן סֹלֶת חִטִּים
אכלע זיא. גיב זיא אין איינען קארב,
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ ג וְנָתַתָּ אוֹתָם עַל־סַל אֶחָד
אונד ברינגע דאר זיא, אים קארבע מיט דעם שטיערע אונד דען בײדען
וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל וְאֶת־הַפָּר וְאֵת שְׁנֵי
ווידדערן. אונד אהרן אונד זײנע זאהנע לאס הינטרעטען צום
הָאֵילִם׃ ד וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב אֶל־
איינגאנגע דעז שטיפטזצעלטעז, אונד וואשע זיא מיט וואססער; דאן נימסט דוא
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃ ס וְלָקַחְתָּ
דיא קלײדער, אונד בעקלײדעזט דען אהרן, מיט דעם לײבראק
אֶת־הַבְּגָדִים וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־הַכֻּתֹּ

אונד דעם ראָק דעז אָהַנטעלז, אונד דעם אָהַנטעלן אונד דעם ברוזטשילדע.

וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד וְאֶת־הָאֵפֹד וְאֶת־הַחֹשֶׁן

אונד בעפעזטיגעזט (עז) איהם אַן דעם גירטעל דעז אָהַנטעלז, אונד זעטצעזט

וְאָפַדְתָּ לוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד: ו וְשַׂמְתָּ

דען בונד אויף זיין הויפט, אונד גיבזט (דאַן) דיא היילִיגע קראָנע1) אַן

הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל־

דען בונד. דוא ניאמזט דאַז אֶהל לוּם זאַלבען, גיעזטעזט

הַמִּצְנָפֶת: ז וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְיָצַקְתָּ

אויף זיין הויפט, אונד זאַלבזט איהן. זיינע זֶעהנע לאַס היגטרעטען,

עַל־רֹאשׁוֹ וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ: ח וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב

אונד ציעהע איהנען אַן, לייברֶעקקע אומגירטע איהנען איינען גירטעל, דעם אהרן

וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֳּנֹת: ט וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט אַהֲרֹן

אונד זיינען זֶעהנען, אומבינדע איהנען הָהע מיטצען, עז זייא איהנען

וּבָנָיו וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת וְהָיְתָה לָהֶם

דאַז פריעזטערטהום לוּר עוויגען פֿערָארדנונג, דאַן האַזט דוא געפֿילט דיא הֶענדע אהרן'ז

כְּהֻנָּה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן

אונד דיא הֶענדע זיינער זֶעהנע.2) דאַן ברינגע דאַר דען שטיער פֿאָר

וְיַד־בָּנָיו: י וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי

דאַז שטיפֿטזעלט, עז זאָללען לעגען אהרן אונד זיינע זֶעהנע, איהרע הֶענדע אויף

אֹהֶל מוֹעֵד וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־

דען קאָפּף דעז שטיערעז. דאַן שלאַכטע דען שטיער פֿאָר דעם עוויגען,

רֹאשׁ הַפָּר: יא וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה

אַם איינגאַנגע דעז שטיפֿטזעלטעז. נים פֿאָם בלוטע דעז שטיערעז,

פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יב וְלָקַחְתָּ מִדַּם הַפָּר

אונד גיב דאַפֿאָן אויף דיא האָהלען וויגקעל דעז אַלטאַרז מיט דיינעם פֿינגער,

וְנָתַתָּה עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ וְאֶת־

אַללעז (איבריגע) בלוט גיעזסע אויז, אַן דען גרונד דעז אַלטאַרז. דאַן נים

כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: יג וְלָקַחְתָּ

1) נעמליך דאַז שטירנבלעך. 2) ד"ה יעדעם זיין אַמט איבערגעבען.

אללעז אונטשליט, דאז בעדעקט דאז איינגעווידע אונד דאז נעטז

אֶת־כָּל־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת הַיֹּתֶרֶת

איבער דער לעבער, אונד דיא ביידען ניערען אונד דאז אונטשליט,

עַל־הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב

דאז דארויף איזט. לאס עז אין רויך אויפגעהען אויף דעם אלטאר. אבער

אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה: יד וְאֶת־

דאז פלייש דעז שטיערעז אונד זיין פעלל אונד זיינען מיזט פערברעננע אים פייער

בְּשַׂר הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ

אויסערהאלב דעז לאגערז; איין זינדענאפפער איזט עז. דען איינען ווידדער

מִחוּץ לַמַּחֲנֶה חַטָּאת הוּא: טו וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד

נימש דא, עז לעגען אהרן אונד זיינע זאֶהנע איהרע הענדע אויף דען קאפף

תִּקָּח וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ

דעז ווידדערז. דא שלאכטעזט דען ווידדער, נימזט זיין בלוט

הָאָיִל: טז וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאָיִל וְלָקַחְתָּ אֶת־דָּמוֹ

אונד שפרענגעזט עז אויף דען אלטאר אומהער. דען ווידדער

וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: יז וְאֶת־הָאַיִל

צערגליעדערע נאך זיינען גליעדערן, אונד וואשע זיין איינגעווידע אונד זיינע קניעשטיקע,

תְּנַתֵּחַ לִנְתָחָיו וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרָעָיו

דאן גיבע עז צו דען שטיקען אונד צום קאפפע. דאן לאס פערדאמפפען

וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ: יח וְהִקְטַרְתָּ

דען גאנצען ווידדער אויף דעם אלטאר, איין גאנצאפפער איזט עז דעם עוויגען;

אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא לַיהוָה

דאן זיים איין ליעבליכער דופט, פייעראפפער דעם עוויגען איזט עז.

רֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה הוּא: חמישי יט וְלָקַחְתָּ אֵת

דען צווייטען ווידדער, עז לעגע אהרן אונד זיינע זאֶהנע איהרע הענדע אויף

הָאַיִל הַשֵּׁנִי וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־

דען קאפף דעז ווידדערז. דאן שלאכטע דען ווידדער, נים פאן זיינעם בלוטע,

רֹאשׁ הָאָיִל: כ וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ

אונד גיב עז אן דאז לאֶפּלען אם אָהרע אהרן'ז אונד אן דאז לאֶפּלען דעז אָהרעז

וְנָתַתָּה עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן

זייגער זֶהנע, דעז רעכטען, אַן דען דויאען איהרער רעכטען האַנד, אונד אַן דען דויאען

בָּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן

איהרעז רעכטען פֿוסעז; דאַן שפרענגע דאַז בלוט אויף דען אַלטאַר

רַגְלָם הַיְמָנִית וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ

אומהער. דאַן נימזט פֿאָן דעם בלוטע, וועלכעז אויף דעם אַלטאַרע

סָבִיב׃ כא וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ

אונד פֿאָן דעם זאַלבאָהל, אונד שפרענגעזט אויף אהרן אויף

וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְהִזֵּיתָ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־

זיינע קליידער, אויף זיינע זֶהנע, אונד אויף דיא קליידער זיינער זֶהנע מיט איהם

בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ

זאָ ווירד געהייליגט ער, זיינע קליידער, אונד זיינע זֶהנע, אונד דיא קליידער זיינער זֶהנע

וְקָדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו וּבָנָיו וּבִגְדֵי בָנָיו

מיט איהם. דאַן נימזט פֿאָן ווידדער דאַז אונשליט, דען שוויף, אונד

אִתּוֹ׃ כב וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה וְאֶת־

דאַז אונשליט, דאַז בעדעקט דאַז איינגעווידע, אונד דאַז נעטץ דער לעבער,

הַחֵלֶב ׀ הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד

אונד דיא ביידען ניערען, אונד דאַז אונשליט, דאַז דאַראויף איזט, אונד

וְאֵת ׀ שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְאֵת

דען רעכטען שענקעל, דען דער ווידדער דער איינזעטצונג איזט עז. איינען לאַיב ברָאד

שׁוֹק הַיָּמִין כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא׃ כג וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת

אונד איינען עֶלקוכען, אונד איינען פֿלאַדען, אויז דעם קאָרבע

וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד מִסַּל

דער אונגעזייערטען קוכען, וועלכער פֿאָר דעם עוויגען (שטעהט); לעגע אַללעז אויף

הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃ כד וְשַׂמְתָּ הַכֹּל עַל

דיא הענדע אהרן'ז; אונד אויף דיא הענדע זיינער זֶהנע, אונד מאַכע מיט איהנען

כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם

איינע שוועקונג פֿאָר דעם עוויגען. נים עז אויז איהרער האַנד,

תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ כה וְלָקַחְתָּ אֹתָם מִיָּדָם

אונ' לאַס עז פֿערדאַמפֿען אויף דעם אַלטאַר, נעבען דעם גאַנצאָפֿפֿער, צום ליבליכען דופֿט,

וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ

פֿאָר דעם עוויגען, איין פֿייעראָפּפֿער איזט עז דעם עוויגען. דואנגיאנזט

לִפְנֵי יְהֹוָה אִשֶּׁה הוּא לַיהֹוָה׃ כו וְלָקַחְתָּ

דאַז ברוזטשטיק פֿאָם איינזעטצונגזווידדער, וועלכער (געהערט) דעם אהרן,

אֶת־הֶחָזֶה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן

אונד אַהֵלזט דאַמיט איינע טווענקונג פֿאָר דעם עוויגען, עז זייא דיר צום אַנטהייל.

וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהֹוָה וְהָיָה לְךָ לְמָנָה׃

דוא הייליגעזט דאַז ברוזטשטיק דער טוועכקונג, אונד דען שענקעל דער העבע,

כז וְקִדַּשְׁתָּ אֵת ׀ חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה

דאַז געטוועכקט ווארד, אונד דאַז געהאָבען וואַרד, פֿאָם איינזעטצונגזווידדער, וועלכער

אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים מֵאֲשֶׁר

(געהערט) דעם אהרן אונד וועלכער (געהערט) זיינען זאָהנען, דאַס ער זייא פֿיר אהרן

לְאַהֲרֹן וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו׃ כח וְהָיָה לְאַהֲרֹן

אונד פֿיר זיינע זאָהנע אַלז פֿעזטגעזעטצטעז אויף עוויג, פֿאָן דען קינדערן ישראל דען

וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי

איינע העבע (איזט) עז, אונד אַלז איינע העבע בלייבע עז פֿאָן דען קינדער ישראל

תְרוּמָה הוּא וּתְרוּמָה יִהְיֶה מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

פֿאָן איהרען פֿריידענאָפּפֿערן, איהרע העבע דעם עוויגען.

מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם תְּרוּמָתָם לַיהֹוָה׃

דיא הייליגען קליידער, וועלכע (געהערען) דעם אהרן, בלייבען פֿיר זיינע זאָהנע

כט וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו

נאַך איהם, (זיא) צו זאַלבען אין דענזעלבען אונד צו פֿילֿלען דאַמיט איהרע הענדע1).

אַחֲרָיו לְמָשְׁחָה בָהֶם וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם׃

זיעבען טאַגע זאָלל זיא אַנציעהען יענער פריעזטער, דער שטאַטט זיינער איזט

ל שִׁבְעַת יָמִים יִלְבָּשָׁם הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו

פֿאָן זיינען זאָהנען, דער קאָממען ווירד אין דאַז שטיפֿטזעלט, צו דיענען

מִבָּנָיו אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְשָׁרֵת

אים היילִיגטהום. דען איינזעטצונגזווידדער ניממזט דוא, אונד קאָכזט

בַּקֹּדֶשׁ׃ לא וְאֵת אֵיל הַמִּלֻּאִים תִּקָּח וּבִשַּׁלְתָּ

---

1) ד"ה: זיא אין איהר אַמט איינזוזעטצען.

זיין פֿלייש אַן איינעם היילִיגען אָרטע. דאַן זאָלל עססען אהרן אונד זיינע זֶאהנע

אֶת־בְּשָׂרוֹ בְּמָקֹם קָדֹשׁ׃ לב וְאָכַל אַהֲרֹן וּבָנָיו

דאַס פֿלייש דעס ווידדערס, אונד דאַס ברויט, וועלכעס אים קאָרבע איזט, אַם איינגאַנגע

אֶת־בְּשַׂר הָאַיִל וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסָּל פֶּתַח

דעס שטיפֿטס-צעלטעס. עס זאָללען עססען זיא, יענע, דיא ענטזינדיגט וואורדען

אֹהֶל מוֹעֵד׃ לג וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר

דורך זיא(1), אום זיא פֿיללען איהרע האַנד, זיא היילִיגען זיא, איין פֿרעמדער ניכט

בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת־יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא־

זאָלל עססען דאַפֿאָן, דען היילִיג זינד זיא. ווען איבריג בלייבט

יֹאכַל כִּי־קֹדֶשׁ הֵם׃ לד וְאִם־יִוָּתֵר

פֿאָן דעם איינזעטצונגס-פֿלייש אונד פֿאָן דעם בראָדע ביז צום מאָרגען, זאָ פֿערברעננע

מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן־הַלֶּחֶם עַד־הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ

דען איבערעסט אים פֿייער; ניכט ווערדע עס געגעססען, דען היילִיג איזט עס.

אֶת־הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי־קֹדֶשׁ הוּא׃

טהוע מיט אהרן אונד מיט זיינען זֶאהנען אַלזאָ: גאַנץ זאָ וויא איך בעפֿאָהלען

לה וְעָשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כָּכָה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי

דיר. זיעבען טאָגע זאָללזט דוא פֿיללען איהרע הֶאנדע(2). איינען שטיער

אֹתָכָה שִׁבְעַת יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם׃ לו וּפַר

צום זינדאָפפֿער זאָללזט דוא אָפפֿערן פֿיר יעדען טאַג, נעבזט דען פֿערזאָהנונגזאָפפֿערן;

חַטָּאת תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל־הַכִּפֻּרִים

ענטזינדיגעזט אויף דעם אַלטאַר, אינדעם דוא פֿערזֶאהנזט(3) דאַראויף, דוא זאַלבעזט

וְחִטֵּאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו וּמָשַׁחְתָּ

איהן, אום איהן צו היילִיגען. זיעבען טאָגע פֿערזאָהנזט דוא אויף

אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃ לז שִׁבְעַת יָמִים תְּכַפֵּר עַל־

דעם אַלטאַרע, אונד היילִיגעזט איהן, דאָ ווירד דער אַלטאַר האָך היילִיג;

הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים

אַללעס וואַס בעריהרט דען אַלטאַר אום היילִיג זיין. דיעזעס איזט'ס,

כָּל־הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ׃ ס ששי לח וְזֶה

1) נעמליך אהרן אונד זיינע זֶאהנע. 2) היער בייא שבעת ימים נעמליך האַט מלא יד דיא בעדייטונג פֿאָללקאָממען מאַכען אין דער אַמטספֿערריכטונג.
3) דורך דאַס אָפפֿערן.

וואַז דוא זוֹלסט אָפּפֿערן בעריייטעט אויף דעם אַלטאַרע: טאָפֿע איין יאַהר אַלט,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
צווייא פֿיר יעדען טאַג אימאער. דאַז איינע טאָף בערייטעזט דו א
שְׁנַיִם לַיּוֹם תָּמִיד׃ לט אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה
דעז מאָרגענז, אונד דאַז אַנדערע טאָף בערייטעזט דוא צווישען ביידען אַבענדען.
בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃
איין צעהנטעל פֿיינז מעהל איינגעריהרט מיט געפרעסטעם אֶהלע איין פֿיערטעל הין.
מ וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כָּתִית רֶבַע הַהִין
אונד איין גיעסאָפּפֿער פֿאָן איינעם פֿיערטעל הין וויין, פֿיר דאַז איינע טאָף.
וְנֵסֶךְ רְבִיעִת הַהִין יָיִן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃
דאַז צווייטע טאָף בערייטעזט דוא צווישען ביידען אַבענדען,
מא וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם
גלייך דעם מעהלאָפּפֿער דעז מאָרגענז או׳ גלייך דעם גיעסאָפּפֿער דאַצו, בערייטעזט דוא עז
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכָּהּ תַּעֲשֶׂה
פֿיר דיעזעז, צום ליעבליכען דופֿט, איין פֿייעראָפּפֿער דעם עוויגען.
לָּהּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃
איין בעשטאֶנדיגעז גאַנצאָפּפֿער (זייא עז) ביא אייערען נאַכקאָממען (אַם) איינגאַנגע
מב עֹלַת תָּמִיד לְדֹרֹתֵיכֶם פֶּתַח
דעז שטיפֿטזצעלטעז פֿאָר דעם עוויגען, וואָ איך מיך פֿערפֿיגע פֿיר אייך דאַהין,
אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם שָׁמָּה
צו רעדען מיט דיר דאָרט. איך פֿערפֿיגע מיך דאַהין פֿיר דיא קינדער ישראל,
לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם׃ מג וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אונד עז ווירד געהייליגט דורך מיינע הערליכקייט. איך הייליגע דאַז
וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי׃ מד וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־
שטיפֿטזצעלט אונד דען אַלטאַר, אונד אהרן אונד זיינע זֶהנע
אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו
הייליגע איך, פריעזטערליך צו דיענען מיר, איך רעזידירע אונטער דען קינדערן ישראל
אֲקַדֵּשׁ לְכַהֵן לִי׃ מה וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אונד ווערדע זיין איהנען צום גאָטט. זיא זאָללען ערקעננען דאַס איך בין דער עוויגע,
וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים׃ מו וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה

איהר גאָטט, דער איך געפֿיהרט זיא אויס דעם לאַנדע מצרים,
אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
דאַס איך רעזידירע אונטער איהנען, איך בין דער עוויגע, איהר גאָטט.
לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ פ שביעי
דוא מאַכעסט איינען אַלטאַר, אום צו רייכערן רייכערווערק (פֿאָן) סאַנדעלהאָלץ
ל א וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים
מאַכע איהן. איינע עללע זיינע לענגע אונד איינע עללע זיינע ברייטע,
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ ב אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ
פֿיערעקיג זאָלל ער זיין, אונד צוויא עללען זיינע העֶהע; אויס איהם 1) זיינע האָהלען ווינקעל.
רָבוּעַ יִהְיֶה וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃
בעלעגע איהן מיט רייכעם גאָלדע, זיינע דעקקע, זיינע וואַנדע
ג וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו
אומהער אונד זיינע האָהלען עקקען; אונד מאַכע איהם איינען גאָלדענען קראַנץ אומהער.
סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וְעָשִׂיתָ לּוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃
אונד צוויא גאָלדענע ריגגע מאַכע איהם אונטער זיינעם קראַנצע אַן
ד וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לּוֹ ׀ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל
זיינען ביידען זייטענוואַנדען, (זאָ) מאַכע עס אַן זיינען ביידען זייטען, דאַס עס זייא
שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צִדָּיו וְהָיָה
צום געהייזע פֿיר שטאַנגען, צו טראַגען איהן דאַמיט. דוא מאַכעסט
לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֵמָּה׃ ה וְעָשִׂיתָ
דיא שטאַנגען פֿאָן סאַנדעלהאָלץ, אונד בעלעגסט זיא מיט גאָלד
אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃
גיבסט איהן פֿאָר דען פֿאָרהאַנג, דער ביי דער לאַדע
ו וְנָתַתָּה אֹתוֹ לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן
דעס צייגניססעס איסט, פֿאָר דעם דעקקעל דער אויף דעם צייגניססע (איסט), וואָ
הָעֵדֻת לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת אֲשֶׁר
איך מיך פֿערפֿיגע צו דיר דאָרט. עס זאָלל רייכערן אויף דעמזעלבען אהרן רייכערווערק
אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה׃ ז וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת

1) הערויסגעאַרבייטעט זאָללען זיין.

פֿאָן שפעצערייען: אמָרגען פֿיר אמָרגען, ווען ער רייניגט דיא לאמפען

סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת

זאָלל ער עז רייכערן. אונד ווען אויפֿשטעקט אהרן דיא לאמפען געגען

יַקְטִירֶנָּה׃ מפטיר ח וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין

אַבענד, זאָלל ער ווידער רייכערן; איין רייכערווערק פֿיר אימער זייא עז פֿאָר

הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי

דעם עוויגען בייא איירען נאכקאָממען. ניכט ברינגעט דאראויף פֿרעמדעז רייכערווערק,

יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃ ט לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה

גאנצאָפפֿער, אָפפֿרגאבע, אוי' גיסאָפפֿער ניכט זאָללט איהר גיעסן דאראויף. עז זאָלל פֿערזעהנען

וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ לֹא תִסְּכוּ עָלָיו׃ י וְכִפֶּר

אהרן אויף זיינען עקקען איינמאהל אים יאהרע; דורך דאז בלוט דעז זינדענאָפפֿער:

אַהֲרֹן עַל־קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת

דעם פֿערזעהנונגזפֿעזטע, איינמאהל אים יאהרע זאָלל ער פֿערזעהנען דאראויף

הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֵּר עָלָיו

בייא איירען נאכקאָממען, האָך הייליג איזט ער, דעם עוויגען צו עהרען.

לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ פ

סדר כי תשא

עז שפראך דער עוויגע צו משה וויא פֿאָלגט: ווען דוא אויפֿנימזט

יא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ יב כִּי תִשָּׂא

דיא הויפט־(צאהל) דער קינדער ישראל בייא איהרען מוסטערונגען, זאָללען זיא געבען יעדער

אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ

איין לעזעגעלד פֿיר זיינע פערזאָן דעם עוויגען, ווען מאן זיא צעהלט, דאמיט ניכט זייא

כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה

אונטער איהנען פעזט ווען מאן צעהלט זיא. דאז געבען זיא, יעדער דער דורך געהעט

בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ יג זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר

בייא דער מוסטערונג, דיא העלפֿטע איינעז שקל'ז, נאך דעם געוויכטע דעז הייליגטהומז,

עַל־הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ

צוואנציג גרה דער שקל; דיא העלפֿטע איינעז שקל'ז: איזט דיא העבע

עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה

פיר דען עוויגען. יעדער, דער דורך געהט בייא דער אונטערונג, פאָן צוואַנציג

ליהוה: יד כל העבר על־הפקדים מבן עשרים

יאהר אַלט אונד דאַריבער, זאָלל געבען דיא העבע דעז עוויגען. דער רייכע ניכט

שנה ומעלה יתן תרומת יהוה: טו העשיר לא

זאָלל מעהר געבען או' דער אַרמע ניכט זאָלל ווייניגער געבען, אַלז דיא האַלבע מייכעז שקל'ז.

ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל

צו ענטריכטען דיא העבע דעז עוויגען, אויזצולעזען פיר אייערע פערזאָנען.

לתת את־תרומת יהוה לכפר על־נפשתיכם:

דוא ניאמזט דאַז געלד דער אויזלעזונגען פאָן דען קינדערן ישראל,

טז ולקחת את־כסף הכפרים מאת בני ישראל

גיבזט עז צום דיענזטע דעז שטיפטזצעלטעז; אונד עז זייא דען קינדערן

ונתת אתו על־עבדת אהל מועד והיה לבני

ישראל צום אַנדענקען פאַר דעם עוויגען, צום אויזלאַזען פיר

ישראל לזכרון לפני יהוה לכפר על־

אייערע פערזאָנען.

נפשתיכם: פ

עז שפראַך דער עוויגע צו משה וויא פאָלגט: דוא אַכזט איין בעקען

יז וידבר יהוה אל־משה לאמר: יח ועשית כיור

(אויז) קופפער, אונד זיין געשטעלל (אויז) קופפער, צום וואַשען, גיבזט עז צווישען

נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין־

דאַז שטיפטזצעלט אונד צווישען דען אַלטאַר, אונד גיבזט היניין וואַזער.

אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים:

עז וואַשען אהרן אונד זיינע זעהנע דאַרויז איהרע העֶנדע אונד

יט ורחצו אהרן ובניו ממנו את־ידיהם ואת־

איהרע פיסע; ווען זיא קאָמען צום שטיפטזצעלט, וואַשען זיא זיך מיט וואַזער

רגליהם: כ בבאם אל־אהל מועד ירחצו־מים

דאַס ניכט זיא שטערבען; אָדער ווען זיא נאַהען צום אַלטאַר צו דיענען,

ולא ימתו או בגשתם אל־המזבח לשרת

פערדאַמפפען צו לאַזען איין פייעראָפפער דעם עוויגען, דאַ וואַשען זיא איהרע העֶנדע

להקטיר אשה ליהוה: כא ורחצו ידיהם

אונד איהרע פֿיסע, דאַס ניכט זיא שטערבען; אונד עז בלייבט איהנען צום עוויגען געזעטץ,

וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם

פֿיר איהן אונד פֿיר זיינע נאַכקאָממען, נאַך איהרער געשלעכטספֿאָלגע.

לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ פ שני

עז רעדעטע דער עוויגע צו משה אונד שפּראַך: דוא אַבער נים

כב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ כג וְאַתָּה קַח־

דיר דיא פֿאָרנעהמסטען געווירצע; פֿיינע מירהע פֿינף הונדערט (שקל) או׳ ציאַט־

לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְּמָן

געווירץ דיא העלפֿטע, צווייא הונדערט אונד פֿינפֿציג, אונד געווירצראָהר

בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וּקְנֵה־בֹשֶׂם

צווייא הונדערט אונד פֿינפֿציג, אונד קאַסיאַ פֿינף הונדערט (שקל), נאַך דעם געוויכט

חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃ כד וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל

דעז הייליגטהומז, אונד אָליפֿעהל איינען הין. מאַכע דאַרויז אָהל

הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת הִין׃ כה וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן

צור הייליגען זאַלבונג, איינע זאַלבענמישונג נאַך אַפּאָטהעקערקונזט; אָהל

מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ שֶׁמֶן

צור הייליגען זאַלבונג זאָלל עז זיין. זאַלבע דאַמיט דאַז שטיפֿטזצעלט

מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃ כו וּמָשַׁחְתָּ בוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד

אונד דיא לאַדע דעז צייגניזזעז. דען טיש אונד אַללע זיינע געראַטהע,

וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת׃ כז וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו

דען לייכטער אונד זיינע געראַטהע, אונד דען רייכעראַלטאַר,

וְאֶת־הַמְּנֹרָה וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃

דען אַלטאַר דעז גאַנצאָפּפֿער אונד אַללע זיינע געראַטהע, דאַז וואַשבעקקען

כח וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר

אונד זיין געשטעלל; דוא הייליגזט זיא, דאַס זיא ווערדען האָך הייליג;

וְאֶת־כַּנּוֹ׃ כט וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים

אַללעז וואַז בעריהרט זיא, מוס הייליג זיין. אונד אהרן אונד זיינע זאָהנע

כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃ ל וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו

זאָללזט דוא זאַלבען, זאָללזט הייליגען זיא פּריעזטערליך צו דיענען מיר. אונד

תִּמְשָׁח וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי׃ לא וְאֶל־

דען קינדערן ישראל זאָללסט דוא זאַגען וויא פאָלגט : איין אָהל צור הייליגען זאַלבונג,

בני ישראל תדבר לאמר שמן משחת־קדש

זאָלל דיעס מיר, בייא אייערן נאַכקאָממען ; אויף דעס פלייש איינעס1) מענשען

יהיה זה לי לדרתיכם : לב על־בשר אדם

ניכט געגאָססען ווערדען, אונד נאַך זיינער אַרט ניכט זאָללט איהר אַנדערן איין אָהנליכעס ;

לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמהו

הייליג איזט עס, הייליג זאָלל עס אייך. יעדער דער צובערייטעט,

קדש הוא קדש יהיה לכם : לג איש אשר ירקח

איין אָהנליכעס אָדער דער דאַ גיבט דאַפאָן אויף איינען פרעמדען, זאָלל אויסגעראָטטעט ווערדען

כמהו ואשר יתן ממנו על־זר ונכרת

אויס זיינען מיטגענאָססען. עס שפראַך דער עוויגע צו משה:

מעמיו : ס לד ויאמר יהוה אל־משה

נים דיר שפעצעריין, בלאַזאַם אונד זעעכאַגעל2) אונד גאַלבאַן ; דיעזע שפעצערייען

קח־לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים

אונד ריינער וויהרויך, זאָללען זיין איינעס וויא דאַס אַנדערע3). דוא מאַכסט דאַפאָן

ולבנה זכה בד בבד יהיה : לה ועשית אתה

איין רייכערווערק, איינע צובערייטונג נאַך אַפאָטהעקערקונסט, פערמישט, ריין,

קטרת רקח מעשה רוקח ממלח טהור

איין הייליגטהום. אונד צעררייבע דאַפאָן צו פולפער, אונד גיב דאַפאָן פאָר

קדש : לו ושחקת ממנה הדק ונתתה ממנה לפני

דאַס צייגניס אים שטיפטסצעלטע, וואָ איך מיך פערפיגען ווערדע צו דיר דאָהין,

העדת באהל מועד אשר אועד לך שמה

האָך הייליג זאָלל עס אייך. דאַס רייכערווערק, וועלכעס

קדש קדשים תהיה לכם : לז והקטרת אשר

דוא מאַכסט, איין זיינער אַרט ניכט זאָללט איהר בערייטען פיר אייך, הייליג זאָלל עס

תעשה במתכנתה לא תעשו לכם קדש תהיה

דיר, דעם עוויגען (צו עהרען). יעדער דער צובערייטעט איין אָהנליכעס צו ריעכען

לך ליהוה : לח איש אשר־יעשה כמוה להריח

---

1) געוואָהנליכען. 2) אָדער אָניך=מושעל. 3) איין מאַסע.

דאראן, זאללן אויזגעראטטעט ווערדען אויז זיינעם פאלקע. עז רעדעטע

כָּהּ וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃ ס לא א וַיְדַבֵּר

דער עוויגע צו משה וויא פאלגט: זיעהע! איך האבע בערופען איט נאאמען

יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ ב רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם

בצלאל, דען זאהן אורי׳ז, זאהן חור׳ז, פאם שטאממע יהודה.

בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה׃

אונד האבע ערפיללט איהן איט גאטטליכעם גייזטע, אן וויזהייט, אן פערנונפט,

ג וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה

אן וויזענשאפט אונד אן אללערלייא קונזטפערטיגקייט, זיננרייכעז צו ערזיננען,

וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה׃ ד לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת

צו ארבייטען אין גאלד, אין זילבער אונד אין קופפער, אין קונזטארבייט אין שטיין,

לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃ ה וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן

צום פאזטען, אין קונזטארבייט אין האלץ, צו פערטיגען אללערלייא ווערקע.

לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה׃

איך האבע (אויך) בייאגעגעבען איהם דען אהליאב, זאהן אחיסמך׳ז,

ו וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֵת אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ

פאם שטאממע דן, אונד אין דאז הערץ יעדעז אייגזיכטזפאללען וויזען, גאב איך וויזהייט,

לְמַטֵּה־דָן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב נָתַתִּי חָכְמָה

דיא ווערדען אאכען אללעז, דאז וואז איך דיר בעפאהלען: דאז שטיפטזצעלט

וְעָשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ׃ ז אֵת ׀ אֹהֶל מוֹעֵד

אונד דיא לאדע צום צייגניס, זאמט דעם דעקעל, וועלכער דארויף איזט, אונד

וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֵת

אללע געראטהע דעז צעלטעז. אונד דען טיש אונד זיינע געראטהע, אונד

כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃ ח וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כֵּלָיו וְאֶת־

דען ריינען לייכטער אונד אללע זיינע געראטהע, אונד דען אלטאר

הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֵת מִזְבַּח

דעז רייכערווערקז. אונד דען אלטאר דעז גאנצאפפערז אונד אללע זיינע געראטהע,

הַקְּטֹרֶת׃ ט וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו

אונד דאז וואשבעקען אונד זיין געשטעלל, אונד דיא געוואנדער

וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ׃ י וְאֵת בִּגְדֵי

פֿאָן דען איבריג געבליבענען טראָפּפֿען 1), אונד דיא היילִיגען קליידער פֿיר אהרן

הַשָּׂרֵד וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן

דען פּריעסטער, אונד דיא קליידער זיינער זֶהנע צום פּריעסטערדיענסטע. אונד דאָז אֶהל

הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן: יא וְאֵת שֶׁמֶן

דער זאַלבונג, אונד דאָז רייכערווערק דער שפּעצעריען צום היילִיגטהום; גאַנץ זאָ, וויא

הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר־

איך דיר בעפֿאָהלען, ווערדען זיא מאַכֿען.

צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ: פ

עז שפּראַך דער עוויגע צו משה וויא פֿאָלגט: דוא אַבער רעדע

יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: יג וְאַתָּה דַּבֵּר

צו דען קינדערן ישראל אונד שפּרעכֿע: יעדאָך איינע רוהעטאַגע 2)

אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי

זאָלט איהר בעאָבאַכֿטען, דען איין צייכֿען איזט עז צווישען מיר אונד צווישען אייך

תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם

ביזא אייערן נאַכֿקאָממען, דאַס מאַן וויססע, דאַס איך, דער עוויגע, אייך היילִיגע.

לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם:

בעאָבאַכֿטעט אַלזאָ דען רוהעטאַג דען איין היילִיגטהום איזט ער פֿיר אייך,

יד וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם

ווער איהן ענטווייהט, זאָלל געטאָדטעט ווערדען; יאַ יעדער דער פֿעררירכֿטעט אַן דעמזעלבן

מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ

איינע אַרבייט, ווערדע אויזגעראָטטעט דיעזע פּערזאָן אויז דער מיטטע

מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב

איהרער מיטגענאָססען. זעכֿז טאַגע קאַן פֿערריכֿטעט ווערדען אַרבייט,

עַמֶּיהָ: טו שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה מְלָאכָה

אַם זיעבענטען טאַגע אַבער, איזט איינע פֿייער דער רוהע, היילִיג דעם עוויגען, יעדער

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ לַיהוָה כָּל־

דער דאַז פֿעררירכֿטעט איינע אַרבייט אַן דעם טאַגע דער רוהע, זאָלל געטאָדטעט ווערדען.

הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת:

---

1) שרד הייסט דאָז איבריג געבליבענע, וויא בלתי השאיר לו שריד (במדבר כ"א ל"ה)

2) נאָמליך דיא שבת = טאַגע.

בעאָבאַכטען זאָללען דיא קינדער ישראל דען רוהעטאַג, צו האַלטען

טז וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־

דען רוהעטאַג בייא איהרען נאַכקאָממען, אַלז איין בינדניס אויף עוויג. צווישען מיר אונ' צווישען

הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ יז בֵּינִי וּבֵין

דען קינדערן ישראל איזט איין צייכען ער פיר עוויג, דען אין זעקז טאַגען

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים

האָט געמאַכט דער עוויגע דיא היממעל אונד דיא ערדע,

עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ

אַבער אַם זיעבענטען טאַגע האָט ער געפייערט אונד זיין ליען עררייכט. דאַן גאַב ער

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃ ס שני יח וַיִּתֵּן

דעם משה, אַלז ער אויסגעהערט צו רעדען מיט איהם, אויף דעם בערגע סיני

אֶל־מֹשֶׁה כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּהַר סִינַי

צוויא טאַפעלן דעז צייגניססעז, טאַפעלן אויז שטיין, בעשריעבען מיט דעם פינגער

שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת לֻחֹת אֶבֶן כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע

גאָטטעז. אַלז דאַז זאַה דאַז פאָלק, דאַס דאַ זוימטע משה הערונטער צו קאָממען

אֱלֹהִים׃ לב א וַיַּרְא הָעָם כִּי־בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת

פאָם בערגע, פערזאַממעלטע זיך דאַז פאָלק איבער אהרן, אונד זאַגטען צו איהם:

מִן־הָהָר וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

ערהעבע דיך! מאַכע אונז געטטער, דיא הערגעהן זאָללען פאָר אונז, דען

קוּם עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־

דיעזער משה, דער מאַן, וועלכער אונז געפיהרט אויז דעם לאַנדע מצרים, ניכט

זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא

וויססען וויר, וואַז געשעהען איזט מיט איהם. דאַ זאַגטע צו איהנען אהרן: נעהמעט אַב

יָדַעְנוּ מֶה־הָיָה לוֹ׃ ב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פָּרְקוּ

דיא גאָלדענען רינגע, וועלכע זינד אין דען אָהרען אייערער ווייבער, אייערער זאָהנע

נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנֵיכֶם

אונד אייערער טאָכטער, אונד ברינגעט זיא איר. זיא נאַהמען אַב, דאַז גאַנצע פאָלק,

וּבְנֹתֵיכֶם וְהָבִיאוּ אֵלָי׃ ג וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל־הָעָם

דיא גאָלדענען רינגע, וועלכע אין איהרען אָהרען וואַרען אונד בראַכטען זיא דעם

אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל־

אהרן. דאַ נאַהם ער עז אויז איהרער האַנד, בילדעטע עז אין אייגער פאָרם,

אַהֲרֹן׃ ד וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט

אונד פערטיגטע דאַראויז איין געגאָססענעז קאַלב, דאַ זאַגטען זיא: דיעז זינד דיינע געטטער,

וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ

ישראל! וועלכע דיך געפיהרט אויז דעם לאַנדע מצרים. אַלז דיעז זאַה

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ה וַיַּרְא

אהרן1) בויעטע ער איינען אַלטאַר פאָר איהם, עז ריעף אויז אהרן, אונד שפראַך:

אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמַר

איין פעזט איזט דעם עוויגען מאָרגען. זיא שטאַנדען פריה אויף דעז מאָרגענז, בראַכטען

חַג לַיהוָה מָחָר׃ ו וַיַּשְׁכִּימוּ מִמָּחֳרָת וַיַּעֲלוּ

גאַנצאָפּפער, אונד בראַכטען דאַר פריעדענאָפּפער, עז זעטצטע זיך דאַז פאָלק צום עססען

עֹלֹת וַיַּגִּשׁוּ שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל

אונד טרינקען, דאַן שטאַנדען זיא אויף, צו טערלען.

וְשָׁתוֹ וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק׃ פ

דאַ זאַגטע דער עוויגע צו משה: געהע, שטייגע היגאַב, דען פערדערבט איזט

ז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֶךְ־רֵד כִּי שִׁחֵת

דיין פאָלק, וועלכעז דו געפיהרט אויז דעם לאַנדע מצרים. געשווינד זינד זיא

עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ח סָרוּ

זעהר באַלד פאָן דעם וועגע, וועלכען איך איהנען בעפאָהלען: זיא מאַכטען זיך

מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם

איין געגאָססענעז קאַלב, ביקטען זיך פאָר דעאזעלבען, אָפּפערטען איהם, אונד שפראַכען:

עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ

דיעזעז זינד דיינע געטטער, ישראל! וועלכע דיך געפיהרט אויז דעם לאַנדע מצרים.

אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

אויך זאַגטע דער עוויגע צו משה: איך האַבע בעמערקט דיעזעז פאָלק,

ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה

אונד זיעהע! איין האַרטנאַקיגעז פאָלק איזט עז. נון לאַס איך,

וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃ י וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי

1) דאַס זיא דאַז קאַלב אַלז גאָטט אַנבאַעטען.

דאָס ענטברעננע איין צאָרן איבער זיא. אונד איך זיא פערניכטע, זאָ אַכּע איך דיך
וְיִֽחַר־אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵּם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ
צו גראָסען נאַציאָן. דאַ פלעהטע משה פאָר דעם עוויגען זיינעם גאָטט,
לְגוֹי גָּדוֹל׃ יא וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
אונד שפראַך: וואַרום עוויגער! זאָלל ענטברעננען דיין צאָרן איבער דיין פאָלק, וועלכעס
וַיֹּאמֶר לָמָה יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר
דוא געפיהרט אויס דעם לאַנדע מצרים מיט גראָסער קראַפט אונ' מיט געוואַלטיגער מאַכט?
הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה׃
וואַרום זאָללען שפרעכען דיא מצרים אונד זאַגען: צום בעזען פיהרטע ער זיא הערויס,
יב לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם
צו טאָדטען זיא אויף דען בערגען, אונד זיא צו פערטילגען פאָן דער ערדע היגוועג.
לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
לאַס אַב, פאָן דיינעם ברעננענדען צאָרן, אונד אֶנדערע דען ראַטהשלוס וועגען דעס איבעלס
שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה
געגען דיין פאָלק. געדענקע דעם אברהם, דעם יצחק אונד דעם ישראל
לְעַמֶּךָ׃ יג זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל
דיינען דיענערן, וואַס דוא צוגעשוואָרען איהנען ביא דיר זעלבסט, אַלס דוא זאַגטעסט
עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר
צו איהנען: איך פערמעהרע אייערע נאַכקאָממען גלייך דען שטערנען דעס היממעלס,
אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם
אונד דיעזעס גאַנצע לאַנד, וואָפאָן איך געשפראָכען, געבע איך אייערן נאַכקאָממען,
וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם
דאַס זיא עס בעזיטצען פיר איממער. אונד דער עוויגע אֶנדערטע דען ראַטהשלוס וועגען
וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃ יד וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל־
דעס איבעלס, דאַס ער אויזגעשפראָכען צו טהון זיינעם פאָלקע.
הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃ פ
דאַן וואַנדטע זיך אונד שטיעג היגאַב משה פאָם בערגע, אונד דיאביידען טאַפעלן
טו וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לֻחֹת
דעס צייגניססעס אין זיינער האַנד, טאַפעלן בעשריעבען פאָן איהרען ביידען זייטען,
הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לֻחֹת כְּתֻבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם

פֿאָן דיעזער אונד פֿאָן יענער וואַרען זיא בעשריבען. דיא טאַפֿעלן איין ווערק
מזה ומזה הם כתבים: טז והלחת מעשה
גאָטטעז וואַרען זיא, אונד דיא שריפֿט וואַר איינע שריפֿט גאָטטעז, איינגעגראַבען
אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות
אויף דען טאַפֿעלן. עז הערטע יהושע דיא שטיממע דעז פֿאָלקעז
על־הלחת: יז וישמע יהושע את־קול העם
אין זיינעם יובלען, דאַ שפראַך ער צו משה: געשרייא דעז קריעגעז איזט אים לאַגער.
ברעה* ויאמר אל־משה קול מלחמה במחנה:
דאַ זאַגטע משה: ניכט דיא שטיממע פֿאָם געשרייא דעז זיעגעז, אונד ניכט
יח ויאמר אין קול ענות גבורה ואין
דיא שטיממע פֿאָם געשרייא דעז אונטערליעגענז; דיא שטיממע דעז וועטטגעזאַנגעז
קול ענות חלושה קול ענות
איך הערע. עז וואַר אַלזאָ ער נאַהעטע צו דעם לאַגער,
אנכי שמע: יט ויהי כאשר קרב אל־המחנה
אונד זאַה דאַז קאַלב אונד דיא טענצע, דאַ ענטברעננטע דער צאָרן משה'ז,
וירא את־העגל ומחלת ויחר־אף משה
ער וואַרף אויז זיינען הענדען דיא טאַפֿעלן, אונד צערבראַך זיא אונטען אַם בערגע.
וישלך מידו* את־הלחת וישבר אתם תחת ההר:
דאַן נאַהם ער דאַז קאַלב, דאַז זיא געמאַכט, פֿערברעננטע עז אים פֿייער,
כ ויקח את־העגל אשר עשו וישרף באש
אונד צערמאַלמטע עז, ביז דאַס עז דין וואַרד, שטרייטע1) אויף דיא אָבערפֿלעכע
ויטחן עד אשר־דק ויזר על־פני
דעז וואַססערז, אונד ליעס דאַפֿאָן טרינקען דיא קינדער ישראל. עז שפראַך
המים וישק את־בני ישראל: כא ויאמר
משה צו אהרן: וואַז האַט געטהאַן דיר דיעזעז פֿאָלק, דאַס
משה אל־אהרן מה־עשה לך העם הזה כי־
דוא ברכטעסט איבער דאַזועלבע זאָ גראָססע זינדע? דאַ זאַגטע אהרן:
הבאת עליו חטאה גדלה: כב ויאמר אהרן

1) דען שטויב.

*ברעו קרי *מידיו קרי

ניכט ענטברעננע דער צאָרן מיינעז העררן! דוא קעננסט (דאָך) דאז פאָלק, דאז

אַל־יִחַר אַף אֲדֹנִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי

באָזארטיג עז (איזט); זיא זאגטען צו מיר: מאכע אונז געטטער, וועלכע

בְרָע הוּא׃ כג וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר

הערגעהען זאָללען פאָר אונז, דען דיעזער משה, דער מאן, דער אונז געפיהרט

יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־זֶה ׀ מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ

אויז דעם לאנדע מצרים, ניכט וויזען וויר, וואז געשעהען איהם. דא זאגטע איך

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מֶה־הָיָה לוֹ׃ כד וָאֹמַר

צו איהנען: ווער האט גאָלד? זיא ריסען עז 1), גאבען (עז) מיר, אונד איך ווארף עז

לָהֶם לְמִי זָהָב הִתְפָּרָקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וָאַשְׁלִכֵהוּ

אינז פייער, זאָ קאם הערפאָר דיעזעז קאלב. עז זאה משה דאז פאָלק,

בָאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה׃ כה וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם

דאז עז פערווילדערט (וואר), דען פערווילדערט מאכטע עז אהרן צור שמאך

כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן לְשִׁמְצָה

ביא איהרען ווידערזאכערן. דא שטעללטע זיך משה אינז טהאָר דעז לאגערז,

בְּקָמֵיהֶם׃ כו וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה

אונד שפראך: ווער דעם עוויגען 2) צו מיר! אונד עז פערזאממעלטען זיך צו איהם אללע

וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל־

זאָהנע לוי'ז. אונד ער זאגטע צו איהנען: זאָ שפריכט דער עוויגע, דער גאָטט

בְּנֵי לֵוִי׃ כז וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי

ישראל'ז: לעגעט יעדער זיין שווערט אן זיינע היפטע, געהעט הין אונד צוריק

יִשְׂרָאֵל שִׂימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ עִבְרוּ וָשׁוּבוּ

פאָן טהאָר צו טהאָר אים לאגער, אונד ברינגט אום, אללער זיינען ברודער,

מִשַּׁעַר לָשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה וְהִרְגוּ אִישׁ־אֶת־אָחִיו

או' אללער זיינען פריינד, אונד אללער זיינען פערוואנדטען. דיעז טהאטען דיא זאָהנע

וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קְרֹבוֹ׃ כח וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־

לוי'ז נאך דעם וואָרטע משה'ז, דא פיעל פאָן דעם פאָלקע אן דיעזעם טאגע

לֵוִי כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּפֹּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא

1) אויז איהרעם שמוקע. 2) טרייא איזט, דער קאָממע.

אונגעפֿעהר דרייא טויזענד מאַן. דאַן זאַגטע משה: איהר פֿיללעט

כשלשת אלפי איש׃ כט ויאמר משה מלאו

אייערע האַנד[1]) הייטע דעם עוויגען (צו עהרן), דען אַנכלער (וואַר) געגען זיינען זאָהן

ידכם היום ליהוה כי איש בבנו

אונ׳ געגען זיינען ברודער, אום צו בריגגען אויף אייך הייטע זעגען.

ובאחיו ולתת עליכם היום ברכה׃ שלישי

עס וואַר אַם אַנדערן מאָרגען, דאַ שפּראַך משה צום פֿאָלקע: איהר

ל ויהי ממחרת ויאמר משה אל־העם אתם

האַבט בעגאַנגען איינע גראָסע זינדע, נון, וויל איך הינויף געהען צום עוויגען,

חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אל־יהוה

פֿיעלייכט ווערדע איך (איהן) אויזזאָהנען וועגען אייערער זינדע. עס קעהרטע צוריק

אולי אכפרה בעד חטאתכם׃ לא וישב

משה צום עוויגען אונד שפּראַך: אַך! געזינדיגט האַט דיעזעס פֿאָלק

משה אל־יהוה ויאמר אנא חטא העם הזה

(מיט) איינער גראָסען זינדע, זיא מאַכטען זיך געטטער (אויס) גאָלד; נון

חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב׃ לב ועתה

ווען דוא (דאָך) פֿערגעבעסט איהרע זינדע! וואָ אַבער ניכט, זאָ טילגע מיך דאָך

אם־תשא חטאתם ואם־אין מחני נא

אויס דיינעם בוכע, דאַס דוא געשריעבען. דאַ שפּראַך דער עוויגע צו משה:

מספרך אשר כתבת׃ לג ויאמר יהוה אל־משה

ווער דאַ געזינדיגט האַט מיר, דען וויל איך טילגען אויס מיינעם בוכע. יעטצט געה׳

מי אשר חטא־לי אמחנו מספרי׃ לד ועתה לך

פֿיהרע דאַס פֿאָלק, וואָהין איך געזאַגט דיר; זיעהע! איין ענגעל

נחה את־העם אל אשר־דברתי לך הנה מלאכי

ווירד געהן פֿאָר דיר הער; יעדאָך אַם טאַגע ווען איך אַהנדע, ווערד׳ איך אַהנדען אַן איהנען

ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם

(דיעזע) איהרע זינדע. עס שלוג[2]) דער עוויגע דאַס פֿאָלק דאַפֿיר דאַס

חטאתם׃ לה ויגף יהוה את־העם על אשר

---

1) זעטצעט אייך איין אין אייער אַמט. 2) מיט פעסט.

דאַן טשפראַך ויא געמאַכט דעז קאַלב1), וועלכעס פֿערפֿערטיגט אהרן.

עָשׂ֣וּ אֶת־הָעֵ֔גֶל אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה אַהֲרֹֽן׃ ס לג א וַיְדַבֵּ֨ר

דער עוויגע צו משה: געה' ציעהע הינויף פֿאָן היער, דוא אונד דאַז פֿאָלק, וועלכעז

יְהוָ֜ה אֶל־מֹשֶׁ֗ה לֵ֚ךְ עֲלֵ֣ה מִזֶּ֔ה אַתָּ֣ה וְהָעָ֔ם אֲשֶׁ֥ר

דוא געפֿיהרט האַזט אויז דעם לאַנדע מצרים, אין דאַז לאַנד, וועלכעז

הֶעֱלִ֖יתָ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם אֶל־הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁ֨ר

איך צוגעשוואָרען דעם אברהם, דעם יצחק אונד דעם יעקב, אונד געשפראָכען:

נִשְׁבַּ֜עְתִּי לְאַבְרָהָ֨ם לְיִצְחָ֤ק וּֽלְיַעֲקֹב֙ לֵאמֹ֔ר

דיינען נאַכקאָממען וויל איך עז געבען; (איך ווערדע הערטיקען פֿאָר דיר איינען ענגעל,

לְזַרְעֲךָ֖ אֶתְּנֶֽנָּה׃ ב וְשָׁלַחְתִּ֥י לְפָנֶ֖יךָ מַלְאָ֑ךְ

אונד פֿערטרייבען דען כנעני, דען אמורי, דען חתי, דען פרזי, דען חוי,

וְגֵֽרַשְׁתִּ֗י אֶת־הַֽכְּנַעֲנִי֙ הָֽאֱמֹרִ֔י וְהַֽחִתִּי֙ וְהַפְּרִזִּ֔י הַחִוִּ֖י

אונד דען יבוסי.) אין איין לאַנד, (דאַז) פֿליעסט (פֿאָן) מילך אונד האָניג; דען ניכט

וְהַיְבוּסִֽי׃ ג אֶל־אֶ֛רֶץ זָבַ֥ת חָלָ֖ב וּדְבָ֑שׁ כִּי֩ לֹ֨א

ווערדע איך הינויף געהען אונטער דיר, דאַ איין האַרטנאַקיגעז פֿאָלק דוא (בּיזט),

אֶֽעֱלֶ֜ה בְּקִרְבְּךָ֗ כִּ֤י עַם־קְשֵׁה־עֹ֙רֶף֙ אַ֔תָּה

דאַס ניכט איך דיך פֿערטילגע אויף דעם וועגע. אַלז הערטע דאַז פֿאָלק

פֶּן־אֲכֶלְךָ֖ בַּדָּֽרֶךְ׃ ד וַיִּשְׁמַ֣ע הָעָ֗ם

דיעזע בעזע קונדע, דאַ טרויערטען זיא, אונד ניכט

אֶת־הַדָּבָ֥ר הָרָ֛ע הַזֶּ֖ה וַיִּתְאַבָּ֑לוּ וְלֹא־

לעגטע מאַן 2), יעמאַנד זיינען טאַוק. דאַ געשפראָכען דער עוויגע צו משה,

שָׁ֛תוּ אִ֥ישׁ עֶדְי֖וֹ עָלָֽיו׃ ה וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֶל־מֹשֶׁ֗ה

זאַגע צו דען קינדערן ישראל: איהר (זייד) איין האַרטנאַקיגעז פֿאָלק,

אֱמֹ֤ר אֶל־בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙ אַתֶּ֣ם עַם־קְשֵׁה־עֹ֔רֶף

איינען אויגענבליק (ווען) איך הינצאָגע אונטער דיר, ווירדע איך דיך אויפֿרייבען: נון

רֶ֧גַע אֶחָ֛ד אֶעֱלֶ֥ה בְקִרְבְּךָ֖ וְכִלִּיתִ֑יךָ וְעַתָּ֗ה

נעהאַע דיינען טאַוק פֿאָן דיר, איך ווערדע וויזען וואַז איך טהון זאָלל דיר.

הוֹרֵ֤ד עֶדְיְךָ֙ מֵֽעָלֶ֔יךָ וְאֵדְעָ֖ה מָ֥ה אֶֽעֱשֶׂה־לָּֽךְ׃

---

1) צום גאָטט. 2) שית על הייפט אַנלעגען.

דאַ נאַהמען אַב דיא קינדער ישראל איהרען שמוק 1), פאָם בערגע חורב 2).
וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב׃
אונד משה נאַהם דאַז צעלט, שלוג עז אויף, פיר זיך. אויסערהאַלב
ז וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת־הָאֹהֶל וְנָטָה־לוֹ ׀ מִחוּץ
דעז לאַגערז, וייט וועג פאָם לאַגער, אונד נאַננטע עז שטיפטסצעלט;
לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד
עז געשאַה, (דאַס) יעדער, דער געזוכט דען עוויגען 3) הינויז גינג צום שטיפטזצעלטע,
וְהָיָה כָּל־מְבַקֵּשׁ יְהוָה יֵצֵא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
וועלכעז (וואַר) אויסערהאַלב דעז לאַגערז. עז געשאַה, ווען הינויז גינג משה
אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ ח וְהָיָה כְּצֵאת מֹשֶׁה
צום צעלטע, שטאַנדען אויף, אַללעז פאָלק, בליעבען שטעהען יעדער (אַם) איינגאַנגע
אֶל־הָאֹהֶל יָקוּמוּ כָּל־הָעָם וְנִצְּבוּ אִישׁ פֶּתַח
זיינעז צעלטעז, אונד זאַהען נאַך משה, ביז ער קאַם אין דאַז צעלט
אָהֳלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד־בֹּאוֹ הָאֹהֱלָה׃
אונד עז וואַר, ווען דאַ קאַם משה אין דאַז צעלט, שטיעג היראַב דיא וואָלקענזיילע,
ט וְהָיָה כְּבֹא מֹשֶׁה הָאֹהֱלָה יֵרֵד עַמּוּד הֶעָנָן
שטאַנד (אַם) איינגאַנגע דעז צעלטעז, אונד 4) רעדעטע מיט משה. עז זאַה
וְעָמַד פֶּתַח הָאֹהֶל וְדִבֶּר עִם־מֹשֶׁה׃ י וְרָאָה
דאַז גאַנצע פאָלק דיא וואָלקענזיילע שטעהען (אַם) איינגאַנגע דעז צעלטעז,
כָל־הָעָם אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן עֹמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל
דאַ מאַכטע זיך אויף, דאַז גאַנצע פאָלק, זיא ביקטען זיך יעדער (אַם) איינגאַנגע
וְקָם כָּל־הָעָם וְהִשְׁתַּחֲווּ אִישׁ פֶּתַח
זיינעז צעלטעז. זאָ רעדעטע דער עוויגע צו משה, אַנגעזיכט צו אַנגעזיכט,
אָהֳלוֹ׃ יא וְדִבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָּנִים אֶל־פָּנִים
וויא דאַ רעדעט איין מאַן צו זיינעם פריינדע; דאַן קעהרטע ער צוריק אין
כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל־
דאַז לאַגער, אַבער זיין דיענער יהושע, זאָהן נון'ז דער יינגער 5), וויך ניכט
הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ
אויס דעם צעלטע.
מִתּוֹךְ הָאֹהֶל׃
פ
שלישי

1) דען זיא נאַך האַטטען. 2) זייט דעם זיא נאָהע אַם בערגע וואַרען. 3) אונטערריכט ווינשטע. 4) דיא ערשיינונג. 5) ד ה דער טילער.

אייגט שפראך משה צום עוויגען: זיהע! דוא זאגזט צו איר:
יב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי
פיהרע היניוף דיעזעז פאלק. אבער דוא ניכט אנגעזייגט איר בעקאננט,
הַעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי
ווען דוא טיקקען ווירזט איט איר; אונד דאך שפראכזט דוא: איך בעטטיאאטע דיך
אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ
איט נאמען, אויך פאנדעזט דוא גנאדע אין איינען אויגען. נון אלזא, ווען דאך
בְשֵׁם וְגַם־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ יג וְעַתָּה אִם־נָא
איך פאנד גנאדע אין דיינען אויגען, אזלע איר בעקאננט דאך דיינען וועג,
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ
דאס איך דיך ערקעננע, דאמיט איך (פערנער) פינדע גנאדע אין דיינען אויגען;
וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ
אונד ערוואגע, דאס דייזע נאציאן דיעזעז פאלק איזט. דא שפראך ער: איין נארן
וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃ יד וַיֹּאמַר פָּנַי
ווירד פארויבער געהן, דאן וויל פאהרע איך דיר. אונד יענער זאגטע צו איהם: ווען
יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי לָךְ׃ טו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־
ניכט דיין נארן פארויבערגעהט, ניכט פיהרע אונז הינויף פאן היער. דען, וואדורך
אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה׃ טז וּבַמֶּה
ווירדע ערקאננט דען, דאס איך פאנד גנאדע אין דיינען אויגען, איך
יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי
או דיין פאלק? איזט עז ניכט, ווען דוא געהזט איט אונז? דאס וויר אונטערשיעדן זינד,
וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלֵינוּ
איך אונד דיין פאלק, פאן יעדעם פאלקע, וועלכעז (איזט) אויף דער אבערפלאכע
אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
דער ערדע?
הָאֲדָמָה׃ פ רביעי
דא זאגטע דער עוויגע צו משה: אויך דיעזע זאכע,
יז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה

דיא דאָ געשפּראָכען, וויל איך טהון; דען, דוא האַזט געפונדען גנאַדע אין מיינען אויגען
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי
או' איך האַבע דיך בעשטיממט מיט נאַמען. אונד יענער שפּראַך: לאַס איך זעהען דאָך
וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם׃ יח וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת־
דיינע הערלליכקייט, דאַ זאַגטע ער1) איך לאַזע פאָרכיבערציעהען אַללע מיינע גיטע
כְּבֹדֶךָ׃ יט וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי
פאָר דיינעם אַנגעזיכטע, אונד רופע מיט דעם נאַמען דעז עוויגען פאָר דיר2),
עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ
וויא איך בעגנאַדיגע, דען איך בעגנאַדיגע, אונד איך ערבאַרמע, דעזזען
וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר
איך איך ערבאַרמע. פערנער שפּראַך ער: ניכט פערמאַגזט דוא צו זעהען איין אַנטליטץ.
אֲרַחֵם׃ כ וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי
דען, ניכט זאָלל איך זעהען דער מענש, ווען ער לעבט. דאַ זאַגטע דער עוויגע,
כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי׃ כא וַיֹּאמֶר יְהוָה
היער איזט איין אָרט ביים איר, וואָ דוא שטעהען קאַננזט אויף דעם פעלזען:
הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר׃
אונד עז ווירד זיין, ווען פאָרכיבערציעהט מיינע הערלליכקייט, ווערדע איך דיך זעלבסט
כב וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ
אין דיא אויזהאָהלונג דעז פעלזענז, אונד ווערדע דעקען מיינע האַנד איבער דיך3), בּיז
בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־
איך פאָרכיבער געגאַנגען. ווען איך דאַן ווענגנעהמע מיינע האַנד 4), ווירזט דוא זעהען
עָבְרִי׃ כג וַהֲסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ
וואַז הינטער מיר5) איזט; איין אַנטליטץ אַבער 6) קאַן ניכט געזעהען ווערדען.
אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ׃ פ חמישי
עז שפּראַך דער עוויגע צו משה: הויע אויס, דיר, צוויא
לד א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־
שטיינערנע טאַפעלן גלייך דען ערזטען, ווערדע איך טרייבען אויף דיא טאַפעלן
לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־

1) דער עוויגע. 2) ד"ה איך ווערדע דיך מיט מיינער האַנדלונגזוויזע בעקאַננט מאַכען. 3) ד"ה דיך אין מיינען שוטץ נעהמען. 4) ד"ה דיינען בליקקן פריהייט לאַזזע. 5) מיינע ערשיינונג נאַך. 6) ד"ה איין וועזען.

דיזע וואָרטע, וועלכע וואַהרען אויף דען ערזטען טאַפעלן, דיא

הדברים אשר היו על־הלחת הראשנים אשר

דוא צערבראָכען. זייא אַבער בערייט אויף (מאָרגען) פריה, דאַס דוא שטייגעזט

שברת׃ ב והיה נכון לבקר ועלית

דעז מאָרגענז אויף דען בערג סיני, אונ' דיך היכשטעללעזט, איך1) (ערוואַרטענד) דאָרט אויף

בבקר אל־הר סיני ונצבת לי שם על־

דעם גיפפעל דעז בערגעז. אונ' אירגענד יעמאַנד ניכט זאָלל היניויף שטייגען2) מיט דיר,

ראש ההר׃ ג ואיש לא־יעלה עמך

אויך אירגענד יעמאַנד ניכט זאָלל געזעהען ווערדען אויף דעם גאַנצען בערגע; אויך

וגם־איש אל־ירא בכל־ההר גם־

דאַז קליינפיעה אונד דאַז רינדפיעה ניכט זאָללען ווידען היין געגען דיעזען בערג.

הצאן והבקר אל־ירעו אל־מול ההר ההוא׃

דאַ היעבטע ער אויז צווייא שטייגערנע טאַפעלן, גלייך דען ערזטען, עז שטאַנד פריה אויף

ד ויפסל שני־לחת אבנים כראשנים וישכם

משה דעז מאָרגענז, אונד שטיעג אויף דען בערג סיני, וויא בעפאָהלען

משה בבקר ויעל אל־הר סיני כאשר צוה

דער עוויגע איהם, אונד נאַהם אין זיינע האַנד דיא צווייא שטיינערנען טאַפעלן.

יהוה אתו ויקח בידו שני לחת אבנים׃

דאַ קאַם הערנאַב דער עוויגע אין איינער וואָלקע, אונד שטעללטע זיך בייא איהם דאָרט,

ה וירד יהוה בענן ויתיצב עמו שם

אונד ריעף אויז מיט דעם נאַמען דעז עוויגען3). אַלז פאָריבערגאָנג דער עוויגע פאָר

ויקרא בשם יהוה׃ ו ויעבר יהוה ׀ על־

זיינעם אַנגעזיכטע, דאַ ריעף ער: דער עוויגע גאָטט איזט אונפערענדערליך, אַללמעכטיג,

פניו ויקרא יהוה ׀ יהוה אל

בַארמהערציג אונד גנעדיג, לאַנגמיטהיג אונד גראָס אַן גיטע אונד טרייע, ער בעוואַהרעט

רחום וחנון ארך אפים ורב־חסד ואמת׃ ז נצר*

זיינע גיטע ביז צום טויזענדזטען געשלעכט, פערצייהט מיסזעטהאַט, אונ' אַבפאַללען אונ' זינדע,

חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה

*נ' רבתי.

1) איינע ערשיינונג נאָהמליך. 2) ד"ה ניעמאַנד זאָלל אַ"ז"וו.
3) ד"ה אונטערריכטעטע איהן פאָן דען געטטליכען אייגענשאַפטען.

לאַססט אַבער ניכטס אונבעשטראַפט, אַהנדעט דיא מיססעטהאַט דער עלטערן אַן קינדערן

וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֺן אָבוֹת עַל־בָּנִים

אונד קינדעסקינדערן, אים דריטטען אונד אים פיערטען געשלעכט. דאַ איילטע

וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ ח וַיְמַהֵר

משה נייגטע זיך צור ערדע אונד ביקטע זיך. אונד שפראַך: ווען דאָך

מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ ט וַיֹּאמֶר אִם־נָא

איך געפונדען גנאַדע אין דיינען אויגען, אָ גאָטט! זאָ געהע דאָך איין גאָטט מיט אונס,

מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ

צוואַר איין האַרטנאַקקיגעס פאָלק איזט עס; אַבער פערצייהע דאָך אונזערע מיססעטהאַטען

כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ

אונד אונזערע זינדען, אונד נים אונס אַן צו דיינעם אייגענטהומע. דאַ שפראַך ער1): זיעהע

וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ ששי י וַיֹּאמֶר הִנֵּה

איך מאַכע איינען בונד2) פאָר דיינעם גאַנצען פאָלקע ווערדע איך טהון וואונדער,

אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת

דיא ניכט ערשאַפפען וואָרדען אויף דער גאַנצען ערדע, אונד אונטער אַללען נאַציאָנען,

אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם

דאַמיט עס זעהע דאַס גאַנצע פאָלק, וואָ דוא ביזט אונטער איהם, דיא טהאַט

וְרָאָה כָל־הָעָם אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה

דעס עוויגען, וויא פורכטבאַר זיא איזט, וועלכע איך טהון ווערדע פיר דיך.

יְהוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃

בעאָבאַכטע, דאַס, וואַס איך דיר געביעטע הייטע, זיעהע!

יא שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי

איך פערטרייבע פאָר דיר דען אמורי, דען כנעני, דען חתי, דען פרזי,

גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי

דען חוי אונד דען יבוסי. היטע דיך, דאַס ניכט דוא אַבשליעסט איינען בונד

וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ יב הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית

מיט דעם בעוואָהנער דעס לאַנדעס וואָ דוא קאָממסט געגען דאַזעלבע, דאַס ניכט

לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן

1) גאָטט. 2) געבע דיא פערזיכערונג.

עז ווערדע צום פאַללשטריקע אונטער דיר1) דען איהרע אַלטאָרע
יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ׃ יג כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם
איסט איהר איינשטאָסען, איהרע בילדזיילען איסט איהר צערברעכען, אונד
תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־
זיינע האַיינע2) איסט איהר אויסהויען. וויילן ניכט דוא דיך ביקען דאַרפסט
אֲשֵׁרָיו תִּכְרֹתוּן׃ יד כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
פאָר איינעם אַנדערן גאָטט; דען דער עוויגע, אייפערער איזט זיין נאַמע, איין גאָטט
לְאֵל אַחֵר כִּי יְהוָה קַנָּא שְׁמוֹ אֵל
איין אייפערפאָללער איזט ער3) פיעללייכט שליעזט דוא איינען בונד מיט דעם בעוואָהנער
קַנָּא הוּא׃ טו פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב
דעז לאַנדעז, זיא בוהלטען דאַן נאַך איהרען געטטערן, או' אָפפערטען איהרען געטטערן:
הָאָרֶץ וְזָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם
ער קאָננטע איינלאַדען דיך, או' דוא אעססעזט פאָן זיינעם אָפפערמאַהלע; דוא נעהמעזט
וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃ טז וְלָקַחְתָּ
פאָן זיינען טאָכטערן (פרויען) פיר דיינע זאָהנע, דאַן בוהלטען זיינע טאָכטער נאַך
מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי
איהרען געטטערן, זאָ פערפיהרטען זיא דיינע זאָהנע נאַך (צו וואַנדעלן) איהרען געטטערן.
אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃
געטטערבילדער געגאָססענע ניכט דאַרפסט דוא מאַכען דיר, דאַס פעסט
יז אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ יח אֶת־חַג
דעס אונגעזייערטען בראָדעס בעאָבאַכטע; זיעבען טאַגע עססע אונגעזייערטעס בראָד,
הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת
וויא איך דיר בעפאָהלען, צור בעשטיממטען צייט דעס אָהרענמאָנאַטס; דען
אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי
אים אָהרענמאָנאַטע גינגעזט דוא הערויס אויס מצרים. יעדעס ערסטלינג
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃ יט כָּל־פֶּטֶר
דעס מוטטערלייבעס4) (געהאָרט) מיר; אונד אַללעס וואַס דיין פיעה, מאַננליכען ווירפט,
רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר

ר' רבתי

1) ד"ה דיך אינס פערדערבען שטירצע. 2) האַיין, הייסט איין קליינעס וועלדכען, היער בעדייטעט עס, דיא דען אַבגעטטערן געווייהטען וועלדכען.
3) דער קיינען נעבען זיך לייִדעט. 4) דיא ערסטע געבורט.

דאַז ערזטלינג איינעז אָכזען אָדער שאַפעז. דאַז ערזטלינג איינעז עזעלז

פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה׃ כ וּפֶטֶר חֲמוֹר

זאָלסט דוא אויזלעזען דורך איין לאַם; ווען אַבער ניכט דוא עז אויזלעזעסט,

תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה

בריך איהם דאַז גניק. יעדען ערזטגעבאָרנען דיינער זאָהנע זאָלסט דוא אויזלעזען. אונ' ניכט

וַעֲרַפְתּוֹ כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־

זאָלל מאַן ערשיינען פֿאָר מיר לעער1). זעקס טאַגע אַרבייטע,

יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ כא שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד

אַבער אַם זיעבענטען טאַגע זאָלסט דוא רוהען; (אויך) זור פפלוגעצייט אונ' אין דער ערנטע

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר

זאָלסט דוא2) רוהען. דאַז וואָכענפֿעסט אַכטע דיר (זור צייט) דער ערזטלינגע

תִּשְׁבֹּת׃ כב וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי

דער ווייצענערנטע; אונד דאַז פֿעסט דער איינזאַמלונג (ביים) אומלויף דעז יאַהרעז.

קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃

דרייאַמאַל אים יאַהרע זאָלל ערשיינען יעדע דיינער מאַננזפּערזאָנען

כג שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־

פֿאָר דעם הערן, דעם עוויגען, דעם גאָטט ישראל'ז. דען, איך פֿערטרייבע

פְּנֵי הָאָדֹן ׀ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כד כִּי־אוֹרִישׁ

פֿעלקער פֿאָר דיר, אונד ערווייטערע דיינע גרענצען; ניכט ווירד געלוסטען יעמאַנד

גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ

דיין לאַנד, ווען דוא הינויף געהעזט צו ערשיינען פֿאָר דעם עוויגען

אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה

דיינעם גאָטט דרייאַמאַל אים יאַהרע. ניכט זאָללסט דוא שלאַכטען בייא

אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה׃ כה לֹא־תִשְׁחַט עַל־

געזייערטעם ברויד דאַז בלוט מיינעז אָפּפֿערז, אונ' ניכט זאָלל איבערנאַכטען ביז צום מאָרגען

חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר

דאַז אָפּפֿער דעז איבערשרייטונגזפֿעסטעז. דיא ערזטלינגע דער פֿריהעזטען פֿריכטע

זֶבַח חַג הַפָּסַח׃ כו רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי

1) אָהנע אָפּפֿער. 2) מאַן דעמזעלבען.

דיינעז אנדעז ברינגע (אין) דאז הויז דעז עוויגען. דיינעז גאטטעז, ניכט זאללזט דוא קאכן

אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל

איין באקליין אין דער, איך זייכער אוטטער.

גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃ פ שביעי

דאן טפראך דער עוויגע צו משה: טרייבע אויף, דיר,

כז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתָב־לְךָ אֶת־

דיעזע ווארטע, דען אויף דען איינהאלט דיעזער ווארטע מאכטע איך

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל־פִּי ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי

מיט דיר איין בינדניס אונד מיט ישראל. ער וואר דארט ביים עוויגען

אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת־יִשְׂרָאֵל׃ כח וַיְהִי־שָׁם עִם־יְהוָה

פירציג טאגע אונד פירציג נאכטע, ברוד ניכט אס ער אונד וואססער

אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם

ניכט טראנק ער, או' ער (גאטט) טריעב אויף דיא טאפעלן דיא ווארטע דעז בונדעז,

לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת אֵת דִּבְרֵי הַבְּרִית

דיא צעהן געבאטהע. עז וואר, אלז: הערונטער שטיעג משה פאם בערגע

עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים׃ כט וַיְהִי בְּרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר

סיני, אונד דיאביידען טאפעלן דעז צייגנייזעס (וואַרען) אין דער האנד דעז משה,

סִינַי וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת בְּיַד־מֹשֶׁה

אלז ער הערונטער שטיעג פאם בערגע, או' משה ניכט וואוסטע, דאס שטראהלען וואַרן

בְּרִדְתּוֹ מִן־הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע כִּי קָרַן

דיא הויט זיינעז אנגעזיכטעז, וויל ער, דער (עוויגע) געשפראכן מיט איהם. או' עז זאה

עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ׃ ל וַיַּרְא

אהרן, אונד אללע קינדער ישראל, דען משה, אונד זיעהע! עז שטראהלטע

אַהֲרֹן וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן

דיא הויט זיינעז אנגעזיכטז, דא פירכטעטען זיא הינצוטרעטען צו איהם,

עוֹר פָּנָיו וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו׃ לא וַיִּקְרָא

דא ריעף זיא משה, אונד עז קעהרטען צוריק צו איהם, אהרן, אונד אללע פירזטען

אֲלֵהֶם מֹשֶׁה וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל־הַנְּשִׂאִים

אין דער געמיינדע, אונד עז רעדעטע משה מיט איהנען. נאכהער טראטען הינצו

בָּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם׃ לב וְאַחֲרֵי־כֵן נִגְּשׁוּ

אַללע קינדער ישראל, ער בעפֿאַהל איהנען אַללעס וואַס גערעדעט האַטטע
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְצַוֵּם אֵת כָּל־אֲשֶׁר דִּבֶּר
דער עוויגע מיט איהם אויף דעם בערגע סיני. אַלס אויפֿגעהערט האַטטע משה
יְהוָה אִתּוֹ בְּהַר סִינָי׃ מפטיר לג וַיְכַל מֹשֶׁה
צו רעדען מיט איהנען, גאַב ער אויף זיין אַנגעזיכט איינע בעדעקקונג. ווען אַבער קאַם
מִדַּבֵּר אִתָּם וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו מַסְוֶה׃ לד וּבְבֹא
משה פֿאָר דעם עוויגען, צו רעדען מיט איהם, נאַהם ער אַב דיא בעדעקקונג,
מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִיר אֶת־הַמַּסְוֶה
ביז ער הינויסגינג; דאַן גינג ער, אונד רעדעטע צו דען קינדערן ישראל, דאַס וואַס
עַד־צֵאתוֹ וְיָצָא וְדִבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר
ער בעאויפֿטראַגט וואַר; דאַ זאַהען דיא קינדער ישראל דאַס אַנגעזיכט משה'ז,
יְצֻוֶּה׃ לה וְרָאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פְּנֵי מֹשֶׁה
דאַס שטראַהלען וואַרף דיא הויט דעז אַנגעזיכטז פֿאָן משה, דאַן לעגטע ווידער משה
כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה
דיא בעדעקקונג פֿאָר זיין אַנגעזיכט, ביז ער (היניין) גינג צו רעדען
אֶת־הַמַּסְוֶה עַל־פָּנָיו עַד־בֹּאוֹ לְדַבֵּר
מיט איהם. נו פֿערזאַממעלטע משה דיא גאַנצע
אִתּוֹ׃ ס סדר ויקהל לה א וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־
געמיינדע דער קינדער ישראל אונד שפּראַך צו איהנען: דיעזעז (זינד) דיא דינגע,
עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים
וועלכע בעפֿאָהלען דער עוויגע צו מאַכען זיא. זעכז טאַגע
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם׃ ב שֵׁשֶׁת יָמִים
קאַן פֿערריכטעט ווערדען אַרבייט, אַבער אַם זיעבענטען טאַגע זייא אייך איין הייליגטהום,
תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ
איינע פֿייער דער רוהע דעם עוויגען צו (עהרען). יעדער דער דאַ פֿערריכטעט אַן דעמזעלבען
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה בוֹ
איינע אַרבייט ווערדע געטאָדטעט. ניכט זאָללט איהר אַנצינדען פֿייער אין אַללען
מְלָאכָה יוּמָת׃ ג לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל
אייערן וואָהנונגען אַם רוהעטאַגע.
מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ פ

דאַן שפּראַך משה צו גאַנצען געמיינדע דער קינדער ישראל, וויא פֿאָלגט:

ד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

דיזעס איזט דיא זאַכע, וועלכע בעפֿאָהלען דער עוויגע אייך צו זאַגען. נעהמעט

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר׃ ה קְחוּ

פֿאָן דעם אייריגען איינע העבע פֿיר דען עוויגען; יעדער (נאַך) דער מילדע זיינעז הערצענז

מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נְדִיב לִבּוֹ

ברינגע זיא, דיא העבע דעז עוויגען, אַן גאָלד זילבער אונד קופּפֿער,

יְבִיאֶהָ אֵת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃

הימעלבלויע, פורפורנע או' שאַרלאַכראָטהע וואָללע, אונד ליינענגאַרן או' ציגענהאָארע.

ו וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים׃

אונד פֿעללע דער וויִדדער ראָטהגעפֿאַרבטע, אונד פֿעללע (פֿאָן) תחשים

ז וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים

אונד זאַנדעלהאָלז. אונד אָהל צום לייכטען אונד געווירצע

וַעֲצֵי שִׁטִּים׃ ח וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר וּבְשָׂמִים

צום זאַלבאָהל, אונד צום רייכערווערקע דער שפּעצערייען. אונד אָניך־שטיינע

לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃ ט וְאַבְנֵי־שֹׁהַם

אונד איינפֿאַססונגז־שטיינע, פֿיר דען אָבערמאַנטעל אונד פֿיר דאַז ברוסטשילד. יעדער

וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃ י וְכָל־

איינזיכטספֿאָללע ווייזע אונטער אייך, זאָלל קאָממען אונד זאָלל מאַכען, אללעז, וואַז

חֲכַם־לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר

בעפֿאָהלען דער עוויגע. דיא וואָהנונג, איהר צעלט,

צִוָּה יְהוָה׃ יא אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶת־אָהֳלוֹ וְאֶת־

איהרע דעקע איהרע שפּאַנגען, איהרע ברעטטער, איהרע ריגעלן

מִכְסֵהוּ אֶת־קְרָסָיו וְאֶת־קְרָשָׁיו אֶת־בְּרִחָו*

איהרע זיילען אונד איהרע פֿיסע; דיא לאַדע אונד איהרע שטאַנגען,

אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנָיו׃ יב אֶת־הָאָרֹן וְאֶת־בַּדָּיו

דען דעקעל אונד דען פֿאָרהאַנג דער אַבשייהונג; דען טיש

אֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃ יג אֶת־הַשֻּׁלְחָן

אונד זיינע שטאַנגען, אַללע זיינע געראַטהע, אונד דאַז שויברָאָד;

וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים׃

*בריחיו קרי

דען לייכטער (צור) ערלייכטונג אונד זיינע געראֶטהע. זיינע לאַמפען

יד וְאֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ

אונד דאַז אֶהל צור ערלייכטונג; דען אַלטאַר צום רייכערן אונד

וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃ טו וְאֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת־

זיינע שטאַנגען, אונד דאַז זאַלבאֶהל, דאַז רייכערווערק דער שפעצעריין

בַּדָּיו וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים

אונד דיא דעקקע דעז איינגאַנגז צום איינגאַנגע דער וואָהנונג. דען אַלטאַר

וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן׃ טז אֵת ׀ מִזְבַּח

דעז גאַנצאָפפערז, אונד דאַז קופפערנע זיעבווערק וועלכעז דאַצו געהאָרט,

הָעֹלָה וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ

זיינע שטאַנגען אונד אַללע זיינע געראֶטהע, דאַז וואַשבעקקען אונד זיין געשטעלל.

אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃

דיא אוואהאָנגע דעז פֿאָרהאָפֿז, זיינע זייֶלען, זיינע פֿיסע

יז אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנֶיהָ

אונד דיא דעקקע צום טהאָר דעז פֿאָרהאָפֿז; דיא נאֶגעל דער וואָהנונג

וְאֵת מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר׃ יח אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן

אונד דיא נאֶגעל דעז פֿאָרהאָפֿז, אונד איהרע שטריקע; דיא געוואֶנדער

וְאֶת־יִתְדֹת הֶחָצֵר וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶם׃ יט אֶת־בִּגְדֵי

אויז דען איבריג געבליבענען שטאָפפען, צום דיענזטע אים היילִיגטהום, דיא היילִיגען קליידער

הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ

פֿיר אהרן, דען פריעזטער, אונד דיא קליידער זיינער זאָהנע, צום פריעזטערדיענזטע

לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃

דאַן גינגען וועג, דיא גאַנצע געמיינדע דער קינדער ישראל פֿאָן דער געגענוואַרט

כ וַיֵּצְאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי

משה'ז. דאַן קאַמען זיא, יעדער מאַן דען (דאַצו) טריב זיין הערץ, אונד יעדער,

שני

מֹשֶׁה׃ כא וַיָּבֹאוּ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־נְשָׂאוֹ לִבּוֹ וְכֹל

וואָ אַנגעטריעבען זיין געמיטה איהן, בראַכטען זיא דיא העבע דעז עוויגען,

אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה

צור אַרבייט אַם שטיפטזצעלטע אונד צו אַללען זיינעם דיענזטע,

לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ

אונד צו דען היילִיגען קליידערן. עז קאמען דיא מענער זאמט
וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃ כב וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל־
דען פרויען אללע איינדהערציגען ברכטען שפאנגען, נאזענרינגע, פינגערינגע
הַנָּשִׁים כֹּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת
אונד מראבענדע, אללערלייא גאלדענעז גערעטה, אויך יעדער מאן, דער געוויהעט
וְכוּמָז כָּל־כְּלִי זָהָב וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף
האט וויהגעשענק, גאלד דעם עוויגען. אונד יעדער, וואס זיך פאנד
תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה׃ כג וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־נִמְצָא
בייא איהם היאצינטבלויע, פורפורנע אונד שארלאכראטהע (וואללע), זייענגארן
אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ
אונד ציגען=(האארע), ווידדערפעללע ראטהגעפארבטע, אונד פעללע פאן תחשים,
וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים
דיא ברכטען (עז). יעדער, דער ערהאבען איינע העבע אן זילבער אדער קופפער,
הֵבִיאוּ׃ כד כָּל־מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת
ברכטען זיא דיא העבע דעז עוויגען; אונד יעדער, וואס זיך פאנד בייא איהם
הֵבִיאוּ אֵת תְּרוּמַת יְהוָה וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ
זאנדעלהאלץ צו יעדעם ווערקע דעז דיענסטעז, ברכטען זיא (עז). אויך יעדע
עֲצֵי שִׁטִּים לְכָל־מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה הֵבִיאוּ׃ כה וְכָל־
פרויא, (פאן) איינזיכטספאללער וויזהייט, מיט איהרען הענדען שפאננען זיא, או' ברכטען
אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ
דאז געשפיננזט, אן בלויער, פורפורנער אונד שארלאכראטהער
מַטְוֶה אֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן אֶת־תּוֹלַעַת
(וואללע) אונד דאז זייענגארן. אונד אללע פרויען ווען (דאן) טרוג איהר הערץ
הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ׃ כו וְכָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן
(זיא (דאצו), מיט וויזהייט שפאננען זיא דיא ציגען=(האארע). דיא פירזטען
אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָווּ אֶת־הָעִזִּים׃ כז וְהַנְּשִׂאִם
ברכטען דיא אניך=שטיינע אונד דיא איינפאססונגזשטיינע
הֵבִיאוּ אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים
צום אמכטעל אונד צום ברוזטשילדע. אונד דאז געווירץ אונד דאז אהל,
לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃ כח וְאֶת־הַבֹּשֶׂם וְאֶת־הַשָּׁמֶן

צו ערלייכטונג, אונד צום זאלבאהל, אונד צום רייכערווערקע דיא שפעצעריי.

לַמָּאוֹר וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃

יעדער אמאן אונד יעדע פֿרויא, וועלכע איהר הערץ טריעב זיא צו בריגגען

כט כׇּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם אֹתָם לְהָבִיא

צו יעדעם ווערקע, וועלכעז בעפֿאָהלען דער עוויגע צו מאכען, דורך

לְכׇל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה לַעֲשׂוֹת בְּיַד־

משה, ברַאכטען דיא קינדער ישראל (אַלז) שפענדע דעם עוויגען (צו עהרען).

מֹשֶׁה הֵבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַיהֹוָה׃ פ שלישי שני

עז שפראַך משה צו דען קינדערן ישראל: זעהעט, עז האַט בערופֿען

ל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא

דער עוויגע איט נאַמען, דען בצלאל, זאָהן אורי'ז, זאָהן חור'ז, פֿאָם שטאַממע

יְהֹוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה

יהודה. אונד האַט ערפֿילט איהן (איט) געטטליכעם גייזטע, אַן וויזהייט,

יְהוּדָה׃ לא וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחׇכְמָה

אַן פֿערנונפֿט אונד אַן וויזזענשאַפֿט, אונד אַן אַללערלייא קונזט(געשיקליכקייט),

בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכׇל־מְלָאכָה׃

אונד צו ערזיננען זיננרייכעז, אום דאַרנאַך צו אַרבייטען אין גאָלד אונד אין זילבער

לב וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשֹׂת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף

אונד אין קופּפֿער. אונד אין קינזטלערארבייט (אין) שטיין, צום פֿאַזזען,

וּבַנְּחֹשֶׁת׃ לג וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת

אונד אין קינזטלעראַרבייט (אין) האָלץ; (איבערהויפט) צו אַרבייטען אין אַללען קינזטען

וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכׇל־מְלֶאכֶת

זיננרייך, אונד צו לעהרען גאַב ער (דען זין) אין זיין הערץ; איהם אונד אהליאב

מַחֲשָׁבֶת׃ לד וּלְהוֹרֹת נָתַן בְּלִבּוֹ הוּא וְאׇהֳלִיאָב

זאָהן אחיסמך'ז, פֿאָם שטאַממע דן. ער ערפֿילטע זיא איט קונזטזין

בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן׃ לה מִלֵּא אֹתָם חׇכְמַת־לֵב

צו מאַכען יעדעז ווערק דעז ווערקמייזטערז, דעז קונזטוועבערז

לַעֲשׂוֹת כׇּל־מְלֶאכֶת חָרָשׁ וְחֹשֵׁב

אונד דעז בונטווירקערז, אין בלויער, אין פורפורנער, אין שאַרלאַכראָטהער (וואָללע)

וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי

אונד אין ווייכענגאַרן, אויך דעז וועבערז פֿערטיגענד יעדע אַרבייט אונד ערזיננענד
וּבַשֵּׁשׁ וְאֹרֵג עֹשֵׂי כָּל־מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי
זינרייכעז (קייע ערפֿינדונגען לו מאַכען). לו מאַכטע בצלאל אונד אהליאב אונד יעדער
מַחֲשָׁבֹת׃ לו א וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכֹל
מיינטשפֿהאַלטע מאַן, (וועם געגעבען דער עוויגע וויזהייט אונד פֿערנונפֿט
אִישׁ חֲכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה
אייהנען לו וויזען לו פֿערטיגען דאַז גאַנלע ווערק
בָּהֵמָּה לָדַעַת לַעֲשֹׂת אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת
דעז היילינגען דיענסטעז, גאַנלז וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע. דאַן ריעף
עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה׃ ב וַיִּקְרָא
משה דען בצלאל אונד דען אהליאב אונד יעדען
מֹשֶׁה אֶל־בְּצַלְאֵל וְאֶל־אָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל־
מיינטשפֿהאַלטען מאַן, וועלכעם געגעבען דער עוויגע וויזהייט אין זיין הערז; יעדען
אִישׁ חֲכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבּוֹ כֹּל
דען (דאַלו) טריב זיין הערץ, הינלוטרעטען לום ווערקע, לו מאַכען
אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לְקָרְבָה אֶל־הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂת
עז; זיא איבערנאַהמען פֿאָן משה דיא גאַנלע העבע,
אֹתָהּ׃ ג וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה
וועלכע געבראַכט דיא קינדער ישראל לום ווערקע דעז היילינגען דיענסטעז,
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ
לו פֿערפֿערטיגען עז. אונדיענע בראַכטען איהם נאָך (מיזאער) ספענדען אָרגען
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֹּקֶר
פֿיר אָרגען. דאַ קאַמען אַללע דיא וויזען (קינסטלער), וועלכע פֿערטיגטען דאַז גאַנלע
בַּבֹּקֶר׃ ד וַיָּבֹאוּ כָּל־הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל־
היילינגע ווערק, יעדער מאַן פֿאָן זיינעם קונסטווערקע, דאַז זיא
מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־הֵמָּה
פֿערטיגטען. אונד שפּראַכען לו משה וויא פֿאָלגט: עז הייפֿט דאַז פֿאָלק
עֹשִׂים׃ ה וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַרְבִּים הָעָם
לו ברינגען דען בעדאַרף פֿיר דען דיענסט דעז ווערקעז, דאַז בעפֿאָהלען דער עוויגע
לְהָבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה

צו מאכען עז. דא בעפאהל משה, מאן ליעס ערגעהען דען אויזרוף דורך דאז לאגער,
לעשות אתה: ו ויצו משה ויעבירו קול במחנה
ווייא פאלגט; מאן אדער פרויא ניכט זאללען פערטיגען מעהר איין ווערק
לאמר איש ואשה אל־יעשו־עוד מלאכה
צור הייליגען העבע; דא ווארד אבגעהאלטען דאז פאלק פאם ברינגע ־ן.
לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא:
אבער דאז פערפערטיגטע ווער גענוגענד צום גאנצען ווערקע צו פערטיגען
ז והמלאכה היתה דים לכל־המלאכה לעשות
עז, אונד עז בליעב נאך איבריג. זא מאכטען אללע
אתה והותר: ס רביעי ח ויעשו כל־
אייניכטזפאללן אונטער דען קונזטארבייטערן (צוערזט) דיא וואהנונג (אויז) נעהן
חכם־לב בעשי המלאכה את־המשכן עשר
טעפפיכן, (פאן) געצווירנטם ליינגארן או' היאאצינבלויער, פורפורנר או' טארלאכראטהער
יריעת שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת
(וואללע), כרובים1) קינזטלערארבייט מאכטע מאן זיא. דיא לענגע
שני כרבים מעשה חשב עשה אתם: ט ארך
דעז אייכען טעפפיכז: אכט אונד צוואנציג אן עללענמאם אונד דיא ברייטע
היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב
פיער עללען דעז אייכען טעפפיכז; איינערלייא מאס פיר אללע
ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לכל־
טעפפיכע אהן' העפטעטע דיא פינף טעפפיכע אייכען אן דען
היריעת: י ויחבר את־חמש היריעת אחת אל־
אנדערן, או' (נאך) פינף טעפפיכע העפטעטע אהן אייגען אן דען אנדערן. אהן מאכטע
אחת וחמש יריעת חבר אחת אל־אחת: יא ויעש
שלייפען (פאן) היאאצינבלויער (וואללע), אם זוימע דעז אייכען טעפפיכז. אם ענדע
ללאת תכלת על שפת היריעה האחת מקצה
דעז העפטעז: זא מאכטע אהן (אויך) אם זוימע דעז אייסערן טעפפיכז;
במחברת כן עשה בשפת היריעה הקיצונה

1) נאמליך, דורכווירקט מיט פיגורן פאן כרובים.

אַם אַנדערן העפֿטע. פֿינפֿציג שלייפֿען מאַכטע ער

בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃ יב חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עָשָׂה

אַן דעם איינען טעפּפּיכע, אונד פֿינפֿציג שלייפֿען מאַכטע ער אַן דעם ענדע

בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עָשָׂה בִּקְצֵה

דעס טעפּפּיכס, דער אַם אַנדערן העפֿטע (וואַר); געגען איבער (וואַרען)

הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת

דיא שלייפֿען איינע געגען דיא אַנדערע. ער מאַכטע פֿינפֿציג שפּאַנגען

הַלֻּלָאֹת אַחַת אֶל־אֶחָת׃ יג וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי

(פֿאָן) גאָלד, אונד פֿיגטע דיא טעפּפּיכע איינען אַן דען אַנדערן דורך שפּאַנגען,

זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת אַחַת אֶל־אַחַת בַּקְּרָסִים

זאָ וואַרד דיא וואָהנונג איין גאַנצעס.

וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃ פ

דאַן מאַכטע ער טעפּפּיכע (אויס) ציגענ=(האַארע) צום צעלטע איבער דיא וואָהנונג,

יד וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן

איילף טעפּפּיכע מאַכטע ער זיא. דיא לענגע

עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם׃ טו אֹרֶךְ

דעס איינען טעפּפּיכס דרייסיג אַן עללענמאַאס, אונד פֿיער עללען

הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת

דיא ברייטע דעס איינען טעפּפּיכס; איינערלייא מאַאס פֿיר דיא איילף

רֹחַב הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה

טעפּפּיכע. ער העפֿטעטע דיא פֿינף טעפּפּיכע בעזאָנדערס, אונד דיא

יְרִיעֹת׃ טז וַיְחַבֵּר אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־

זעקס טעפּפּיכע בעזאָנדערס. דאַן מאַכטע ער פֿינפֿציג שלייפֿען אַם

שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד׃ יז וַיַּעַשׂ לֻלָאֹת חֲמִשִּׁים עַל

זוימע דעס אייסערן טעפּפּיכס, אַם דעם העפֿטע, אונד פֿינפֿציג שלייפֿען

שְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבָּרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת

מאַכטע ער אַם זוימע דעס טעפּפּיכס אַם אַנדערן העפֿטע. אונד ער מאַכטע

עָשָׂה עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃ יח וַיַּעַשׂ

קופּפֿערנע שפּאַנגען פֿינפֿציג, צו פֿערבינדען דאַס צעלט, דאַס עס ווערדע

קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל לִהְיֹת

איין גאנצעז. דאן מאכטע מאן איינע דעקע צום צעלטע אויז ווידדערפעללן רויטה געפארבטען,

אֶחָד׃ יט וַיַּעַשׂ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים

אונד איינע דעקע אויז תחשים-פעללען אבען דאריבער. מאן מאכטע

וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה׃ ס חמישי כ וַיַּעַשׂ

דיא ברעטטער צור וואהנונג פאן זאנדעלהאלז, שטעהענד. צעהן

אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים׃ כא עֶשֶׂר

עללען דיא לענגע דעז ברעטטעז, אונד איינע עללע אונד איינע האלבע עללע דיא ברייטע

אַמֹּת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב

דעז איינען ברעטטעז. צוויא צאפפען צו איינעם ברעטטע, איינגעפאסט,

הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ כב שְׁתֵּי יָדֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת

איינען געגען דען אנדערן; זא מאכטע מאן עז אן אללען ברעטטערן דער וואהנונג.

אַחַת אֶל־אֶחָת כֵּן עָשָׂה לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן׃

אונד מאן מאכטע דיא ברעטטער צור וואהנונג, צוואנציג ברעטטער

כג וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קְרָשִׁים

פיר דיא מיטטאגזייטע, רעכטז. אונד פירציג זילבערנע פיסע מאכטע מאן

לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה׃ כד וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף עָשָׂה

אונטער דען צוואנציג ברעטטערן; צוויא פיסע אונטער

תַּחַת עֶשְׂרִים הַקְּרָשִׁים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־

דעם איינען ברעטטע פיר זיינע בײדען צאפפען, אונד צוויא פיסע אונטער

הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־

דעם איינען ברעטטע פיר זיינע בײדען צאפפען.

הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו׃

אונד צור אנדערן וואנד דער וואהנונג, צור מיטטערנאכטזייטע, מאכטע מאן

כה וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת צָפוֹן עָשָׂה

צוואנציג ברעטטער; אונד איהרע פירציג זילבערנע פיסע, צוויא

עֶשְׂרִים קְרָשִׁים׃ כו וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כָּסֶף שְׁנֵי

פיסע אונטער דעם איינען ברעטטע, אונד (ווידער) צוויא פיסע אונטער

אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת

דעם איינען ברעטטע. אונד צור הינטערוואנד דער וואהנונג צור אבענדזייטע, מאכטע מאן

הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ כז וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה

זעכס ברעטטער. אונד צווייא ברעטטער מאכטע ער צו דען ווינקעלן

שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃ כח וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לִמְקֻצְעֹת

דער וואָהנונג אַן דער הינטערוואַנד. דיזע וואַרען אַנשליעסענד פֿאָן אונטען,

הַמִּשְׁכָּן בַּיַּרְכָתָיִם׃ כט וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְּמַטָּה

צוזאַמען וואַרען זיא פֿאַסענד אַן דער שפּיטצע אַן דעם איינען רינגען;

וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים אֶל־רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת

זאָ מאַכטע ער עז אַן בײדען פֿיר דיא בײדען ווינקעלן. עז וואַרען אַלזאָ אַכט

כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת׃ ל וְהָיוּ שְׁמֹנָה

ברעטטער, אונד איהרע פֿיסע אויז זילבער, זעכצעהן פֿיסע,

קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים

יעדעסמאָל צווייא פֿיסע אונטער דעם איינען ברעטטע.

שְׁנֵי אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃

דאַן מאַכטע ער ריגעל פֿאָן אַקאַציענהאָלץ, פֿינף פֿיר דיא ברעטטער

לא וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי

דער איינען זייטענוואַנד דער וואָהנונג, אונד פֿינף ריגעל פֿיר דיא ברעטטער

צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת׃ לב וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי

דער אַנדערן זייטענוואַנד דער וואָהנונג, אונד פֿינף ריגעל פֿיר דיא ברעטטער

צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי

דער וואָהנונג, נור הינטערוואַנד געגען אָבענד, אונד מאַכטע

הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה׃ לג וַיַּעַשׂ אֶת־

דען מיטטעלזטען ריגעל צום דורכלויפֿען מיטטען דורך דיא ברעטטער פֿאָן איינעם ענדע

הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן לִבְרֹחַ בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן־הַקָּצֶה

צום אַנדערן ענדע. אונד דיא ברעטטער בעלעגטע ער מיט גאָלד, אונד

אֶל־הַקָּצֶה׃ לד וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב וְאֶת־

איהרע רינגען מאַכטע ער אויז גאָלד, געהייזע פֿיר דיא ריגעל, אונד בעלעגטע

טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וַיְצַף אֶת־

דיא ריגעל מיט גאָלד. דאַן מאַכטע ער דען פֿאָרהאַנג (פֿאָן) היאַצינטבלויער

הַבְּרִיחִם זָהָב׃ לה וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת

פּורפּורנער או' טהאָן מאַרלאַטרויטהער וואָללע, או' געצווירנטעם לייננגאַרן; קינסטלעראַרבייט

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב

מאַכטע מאַן מיהן, (מיט) כרובים. מאַן מאַכטע דאַצו פֿיער זײַלען:
עָשָׂה אֹתָהּ כְּרֻבִים׃ לו וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי
פֿאָן שאַנדעלהאָלץ, אונד בעלעגטע זיא מיט גאָלד, איהרע האַקען פֿאָן גאָלד אונד גאָס
שִׁטִּים וַיְצַפֵּם זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וַיִּצֹק
דאַצו פֿיער זילבערנע פֿיסע. אונד מאַכטע איינע דעקע לום איינגאַנגע
לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף׃ לז וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח
דעז צעלטעז (פֿאָן) הימעלבלויער, פורפורנער אונד קאַרמאָזינראָטהער (וואָללע),
הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
אונד געצווירנטען לײַנען, שטיקערארבייט. אונד פֿינף זײַלען דאַצו
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ לח וְאֶת־עַמּוּדָיו חֲמִשָּׁה
אונד איהרע האַקען אונד בעלעגטע איהרע קנעפֿע אונד איהרע רײַפֿען מיט גאָלד,
וְאֶת־וָוֵיהֶם וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם זָהָב
אונד איהרע פֿיסע (וואַרען) פֿינף קופּפֿערנע.
וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת׃ פ

עז מאַכטע בצלאל דיא לאַדע (פֿאָן) שאַנדעלהאָלץ, צוויא עללען
לז א וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת־הָאָרֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם
אונד איינע האַלבע איהרע לענגע, אונד איינע עללע אונד איינע האַלבע איהרע ברייטע,
וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ
אונד איינע עללע אונד איינע האַלבע איהרע העהע, בעלעגטע זיא מיט רײַנעם גאָלדע
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ ב וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר
פֿאָן אינגען אונד פֿאָן אויסען, אונד מאַכטע דאַצו איינען גאָלדנען קראַנץ אומהער, אונד גאָס
מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ ג וַיִּצֹק
דאַצו פֿיער גאָלדענע רינגע, אַן איהרען פֿיער עקען, צוויא
לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי
רינגע אַן איהרער איינען זײַטע, אונד צוויא רינגע אַן
טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־
איהרער אַנדערן זײַטע. ער מאַכטע שטאַנגען פֿאָן שאַנדעלהאָלץ, אונד בעלעגטע
צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃ ד וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף
זיא (מיט) גאָלד, אונד בראַכטע דיא שטאַנגען אין דיא רינגע אַן
אֹתָם זָהָב׃ ה וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל

דען זייטען דער לאדע, צו טראגען דיא לאדע. ער מאכטע דען דעקעל
צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן׃ ו וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת
(פאן) ריינעם גאלדע, צוויא עללען אונד איינע האלבע זיינע לענגע, אונד איינע עללע
זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה
אונד איינע האלבע זיינע ברייטע. אונד מאכטע צוויא כרובים פאן גאלד, געהאממערט
וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃ ז וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה
ארבייטעטע ער זיא, אויז דען ביידען ענדען דעז דעקעלז (הערויז); איינען כרוב
עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃ ח כְּרוּב אֶחָד
אויז דעם ענדע פאן דיעזער (זייטע), אונד איינען כרוב אויז דעם ענדע פאן יענער (זייטע),
מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה
אויז דעם דעקעל ארבייטעטע ער דיא כרובים הערויז, אויז זיינען ביידען ענדען.
מִן־הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה אֶת־הַכְּרֻבִים מִשְּׁנֵי קְצוֹותָו׃*
עז וואהרען דיא כרובים אויסברייטענד דיא פליגעל אין דיא העהע, זיא דעקטען
ט וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים
מיט איהרען פליגעלן איבער דעם דעקעל, אונד איהרע געזיכטער וואהרען איינס געגען
בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־
דאז אנדערע, (דאך אויך) צום דעקעל וואהרען דיא געזיכטער דער כרובים (געריכטעט).
אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃ פ
ער מאכטע דען טיש פאן זאנדעלהאלץ, צוויא עללען זיינע לענגע
י וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ
אונד איינע עללע זיינע ברייטע, אונד איינע עללע אונד איינע האלבע זיינע העהע, בעלעגטע
וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ יא וַיְצַף
איהן מיט ריינעם גאלדע, אונד מאכטע דאצו איינען גאלדענען קראנץ אומהער. ער מאכטע
אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ יב וַיַּעַשׂ
דאראן איינע לייסטע איינע האנד ברייט אומהער, אונד מאכטע דען גאלדענען קראנץ
לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר־זָהָב
אן זיינע לייסטע אומהער. דאן גאסס ער דאצו פיער גאלדענע רינגע,
לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב׃ יג וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב
אונד גאב דיא רינגע אן דיא פיער עקען, וועלכע (וואהרען) אן פיער
וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע

זיינער פיסע. אונטערהאַלב דער לייסטע וואַרען דיא רינגע, געהייזע

רַגְלָיו׃ יד לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ הַטַּבָּעֹת בָּתִּים

פיר דיא שטאַנגען 1) צו טראַגען דען טיש. ער מאַכטע

לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ טו וַיַּעַשׂ אֶת־

דיא שטאַנגען פאָן זאַנדעלהאָלץ, אונד בעלעגטע זיא מיט גאָלד, צו טראַגען

הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב לָשֵׂאת

דען טיש. אונד מאַכטע דיא געראֶטהע, דיא אויף

אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ טז וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים ׀ אֲשֶׁר עַל־

דען טיש (געהערטען), זיינע שיזעלן, זיינע שאַלען, זיינע רעהרען

הַשֻּׁלְחָן אֶת־קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֵת מְנַקִּיֹּתָיו

אונד זיינע שטיטצען, וואָ ער געדעקט וואַרד מיט דענזעלבען, פאָן ריינעם גאָלדע.

וְאֶת־הַקְּשָׂוֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן זָהָב טָהוֹר׃ פ*

ער מאַכטע דען לייכטער פאָן ריינעם גאָלדע; געהאַממערט אַרבייטעטע ער

יז וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה עָשָׂה

דען לייכטער, זיין פוס אונד זיין ראָהרווערק, זיינע בעכער, זיינע קנאָפּפע

אֶת־הַמְּנֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ

אונד זיינע בלומען, אויס איהם וואַרען זיא 2). זעכס ראָהרע הערויסגעהענד

וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ׃ יח וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים

אויס זיינען זייטען, דרייא ראָהרע דעס לייכטערס אויס דער איינען זייטע,

מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה ׀ קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד

אונד דרייא ראָהרע דעס לייכטערס אויס זיינער אַנדערן זייטע. דרייא

וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי׃ יט שְׁלֹשָׁה

בעכער מאַנדעלפערמיג אַן דעם איינען ראָהר, קנאָפּף אונד בלומע,

גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפֶרַח

אונד דרייא בעכער מאַנדעלפערמיג אַן איינעם ראָהר, קנאָפּף אונד בלומע

וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בְּקָנֶה אֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח

זאָ אַן דען זעכס ראָהרען, דיא הערויסגינגען אויס דעם לייכטער, אונד אַן דעם לייכטער

כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃ כ וּבַמְּנֹרָה

*ששי שלישי

1) אין וועלכע דיא שטאַנגען געשטעקט וואַרען. 2) הערויסגעאַרבייטעט.

פיער בעכער מאַנדעלפֿערמיג מיט איהרען קנאָפפען אונד איהרען בלומען.

אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ׃

אונד איין קנאָפף אונטער צוויא ראָהרען דעזזעלבען, אונד איין קנאָפף

כא וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר

אונטער צוויא ראָהרען דעזזעלבען, נאָך איין קנאָפף אונטער צוויא ראָהרען

תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים

דעזזעלבען; (זאָ) פיר דיא זעכס ראָהרע, דיא הערויזגינגען אויז דעזזעלבען.

מִמֶּנָּה לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה׃

איהרע קנאָפפע אונד איהרע ראָהרע אויז איהם וואַרען זיא1) דאַז גאַנצע

כב כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻּלָּהּ

וואַר אין איינעם געהאַממערט אויז ריינעם גאָלדע. ער מאַכטע

מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר׃ כג וַיַּעַשׂ אֶת־

זיינע זיעבען לאַמפען, אונד זיינע לאַנגען אונד זיינע פפֿאַננען אויז ריינעם גאָלדע.

נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר׃

(אויז) איינעם ככר ריינען גאָלדעז, פֿערטיגטע מאַן איהן אונד אַללע

כד כִּכָּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֵת כָּל־

זיינע געראַטהע.

כֵּלֶיהָ׃ פ

ער מאַכטע דען רייכער = אַלטאַר פֿאָן מאַנדעלהאָלץ, איינע עללע

כה וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה

זיינע לענגע, אונד איינע עללע זיינע ברייטע, פֿיערעקיג, אונד צוויא עללען זיינע העהע;

אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ

אויז איהם זעלבסט וואַרען זיינע האָהלען ווינקעל (געאַרבייטעט); ער בעלעגטע איהן

מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו׃ כו וַיְצַף אֹתוֹ

(מיט) ריינעם גאָלדע, זיין דאַך2), אונד זיינע וואַנדע אומהער, אונד

זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־

זיינע האָהלען ווינקעל, אונד מאַכטע פֿיר דענזעלבען איינען גאָלדענען קראַנץ אומהער

קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃

---

1) הערויז געאַרבייטעט. 2) דאַז אָבערע בלאַטט.

אונד צווייא גאָלדענע ריִנגע מאַכטע ער איהם אונטערהאַלב זיינעז קראַנצעז,

כז וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה־לוֹ ׀ מִתַּחַת לְזֵרוֹ

אַן זיינען ביידען זייטענווענדען, אַן זיינען ביידען זייטען צום געהייזע פֿיר שטאַנגען,

עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָתִּים לְבַדִּים

צו טראַגען איהן דאַמיט. ער מאַכטע דיא שטאַנגען (פֿאָן) אַנדערהאָלץ,

לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם׃ כח וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים

אונד בעלעגטע זיא (מיט) גאָלד. אונד מאַכטע דאַז הייליגע זאַלבאָהל

וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃ כט וַיַּעַשׂ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ

אונד דאַז רייכערווערק אויז ריינען שפעצערייען, אַפּאָטהעקער אַרבייט. שביעי

וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ׃ ס רביעי

ער מאַכטע דען אַלטאַר דעז גאַנצאָפּפֿערז (פֿאָן) אַנדערהאָלץ, פֿינף

לח א וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ

עללען זיינע לענגע אונד פֿינף עללען זיינע ברייטע, פֿיערעקיג, אונד דרייא

אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ־אַמּוֹת רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְשָׁלֹשׁ

עללען זיינע העהע. אונד מאַכטע זיינע האָרנער ווינקעל אַן זיינען פֿיער עקקען,

אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃ ב וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו

אויז איהם וואַרען זיינע האָרנער ווינקעל אונ בעלעגטע איהן (מיט) קופּפֿער. אונד מאַכטע

מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃ ג וַיַּעַשׂ

אַללע געראַטהע דעז אַלטאַרז, דיא טאָפּפֿע אונד דיא שויפֿעלן

אֶת־כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים

אונד דיא בעקקען, דיא גאַבעלן אונד דיא פֿפאַננען; אַללע

וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַמַּחְתֹּת כָּל־

זיינע געראַטהע מאַכט ער (אויז) קופּפֿער. אונד מאַכטע צום אַלטאַר איין זיעב,

כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת׃ ד וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכְבָּר

איינע אַרבייט (וויא) איין נעטץ, (אויז) קופּפֿער, אונטער זיינער אויזלאַדונג, פֿאָן אונטען

מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ מִלְמַטָּה

ביז אַן זיינע העלפֿטע. אונד גאָסס פֿיער ריִנגע אַן דען פֿיער עקקען

עַד־חֶצְיוֹ׃ ה וַיִּצֹק אַרְבַּע טַבָּעֹת בְּאַרְבַּע הַקְּצָוֹת

דעז קופּפֿערנען זיעבעז, געהייזע פֿיר דיא שטאַנגען; אונד מאַכטע

לְמִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת בָּתִּים לַבַּדִּים׃ ו וַיַּעַשׂ אֶת־

דיא שטאַנגען פֿאָן זאַנדעלהאָלץ אונד בעלעגטע זיא מיט קופפער; אונד בראַכטע

הבדים עצי שטים ויצף אתם נחשת: ז ויבא

דיא שטאַנגען אין דיא ריגגע אַן דען זייטענוואָנדען דעס אַלטאַרס, צו טראַגען

את הבדים בטבעת על צלעת המזבח לשאת

איהן דאַמיט; האָהל אויס טאַפֿעלן (1) מאַכטע ער איהן. אונד מאַכטע

אתו בהם נבוב לחת עשה אתו: ס ח ויעש

דאַס וואַשבעקען אויס קופפער, אונד זיין געשטעלל (אויס) קופפער,

את הכיור נחשת ואת כנו נחשת

אויס דען שפיגעלן דער פֿערזאַממעלטען (2), דיא זיך פֿערזאַממעלט האַטטען אַם איינגאַנגע

במראת הצבאת אשר צבאו פתח

דעס שטיפֿטסצעלטעס. אונד מאַכטע דען פֿאָרהאָף

אהל מועד: ס ט ויעש את החצר

צור מיטטאַגזייטע רעכטס, דיא פֿאָרהענגע דעס פֿאָרהאָפֿס. (פֿאָן) זייַנגעצוויַרן

לפאת נגב תימנה קלעי החצר שש

געצווירנטעם, הונדערט אַן עללענמאַאַס. איהרע זיילען צוואַנציג, אונד איהרע פֿיסע

משזר מאה באמה: י עמודיהם עשרים ואדניהם

צוואַנציג (אויס) קופפער; דיא האַקען דער זיילען אונד איהרע רייפֿען (פֿאָן) זילבער.

עשרים נחשת ווי העמודים וחשקיהם כסף:

אונד צור מיטטערנאַכטזייטע הונדערט אַן עללענמאַאַס, איהרע זיילען צוואַנציג

יא ולפאת צפון מאה באמה עמודיהם עשרים

אונד איהרע פֿיסע צוואַנציג (אויס) קופפער; דיא האַקען דער זיילען אונד איהרע רייפֿען

ואדניהם עשרים נחשת ווי העמודים וחשקיהם

(פֿאָן) זילבער. אונד צור אַבענדזייטע וואָרהענגע פֿינפֿציג אַן עללענמאַאַס,

כסף: יב ולפאת ים קלעים חמשים באמה

איהרע זיילען צעהן, אונד איהרע פֿיסע צעהן; דיא האַקען דער זיילען

עמודיהם עשרה ואדניהם עשרה ווי העמודים

אונד איהרע רייפֿען פֿאָן זילבער, אונד צור מאָרגענזייטע געגען זאָננענאויפֿגאַנג

וחשוקיהם כסף: יג ולפאת קדמה מזרחה

1) צוזאַממען געזעטצט. 2) פֿרויענספּערזאָנען.

פֿינפֿציג עלן; װאהאָנגע פֿינפֿצעהן עלן צו

חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ יד קְלָעִים חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל־

דער (אײנען) זײטע, איהרע זײלען דרײא אונד איהרע פֿיסע דרײא.

הַכָּתֵף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃

אונד צור אַנדערן נעבענזײטע, פֿאָן דיעזער אונד פֿאָן יענער (זײטע) פֿאָם טהאָרע

טו וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר

דעס פֿאָרהאָפֿס, װאהאָנגע פֿינפֿצעהן עלן, איהרע זײלען

הֶחָצֵר קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם

דרײא אונד איהרע פֿיסע דרײא. אַללע װאהאָנגע דעס פֿאָרהאָפֿס

שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ טז כָּל־קַלְעֵי הֶחָצֵר

װאהער (װאַרען פֿאָן) געצװירנטעם לײנענגאַרן. אונד דיא פֿיסע צו דען זײלען

סָבִיב שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ יז וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים

פֿאָן קופּפֿער, דיא האַקען דער זײלען אונד איהרע רײפֿען פֿאָן זילבער, אונד דיא בעדעקונג

נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוּי

איהרער קעפּפֿע פֿאָן זילבער. זיא װאַרען אױפֿאַסט (איט) זילבער, אַללע זײלען

רָאשֵׁיהֶם כָּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כֹּל עַמֻּדֵי

דעס פֿאָרהאָפֿס. דיא דעקע (נון) טהאָרע דעס פֿאָרהאָפֿס (װאַר) שטיקערארבײט,

הֶחָצֵר׃ מפטיר יח וּמָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם

פֿאָן הימעלבלױער, פּורפּורנער או׳ טהאָנקאַרמאָטהער װאָללע או׳ געצװירנטעם לײנענגאַרן

תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר

צװאַנציג עלען לאַנג, אונד דיא האָהע, (נעמליך) אין דער ברײטע[1]. פֿינף

וְעֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְרֹחַב חָמֵשׁ

עלען, נאַך דעם מאַסע דער װאהאָנגע דעס פֿאָרהאָפֿס. איהרע זײלען

אַמּוֹת לְעֻמַּת קַלְעֵי הֶחָצֵר׃ יט וְעַמֻּדֵיהֶם

פֿיער, אונד איהרע פֿיסע פֿיער, אױז קופּפֿער, איהרע האַקען פֿאָן זילבער,

אַרְבָּעָה וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם כֶּסֶף

דיא בעדעקונג איהרער קעפּפֿע אונד איהרע רײפֿען פֿאָן זילבער, אונד אַללע נאַגעל

וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף׃ כ וְכָל־הַיְתֵדֹת

---

1) דער דעקקע.

נור וואָהנונג אונד נום פֿאָרהאָף אווארער וואַרען פֿאָן קופפער. דיענעניגע

לַמִּשְׁכָּן וְלֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת׃ ס סדר פקודי כא אֵלֶּה

דיא בערעכנונגען דער וואָהנונג, דער וואָהנונג דעז צייגניססעז, וויא עז בערעכנעט ווארד

פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד

אויף בעפֿעהל משה'ז, דיא אַרבייט דער לוים דורך איתמר זאָהן אהרן'ז

עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן

דעז פריעסטערז. בצלאל זאָהן אורי'ז זאָהן חור'ז, פֿאָם שטאַממע

הַכֹּהֵן׃ כב וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה

יהודה, אַמכטע אַללעז, וואַז בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם משה.

יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

מיט איהם אהליאב, זאָהן אחיסמך'ז פֿאָם שטאַממע דן, ווערקמייסטער

כג וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ

אונד קונסטוועבער אונד בונטווירקער אין היאַצינטבלויער, אין פורפורנער

וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן

אונד אין טהאָרןאַכראָטהער (וואָללע) אונד אין ליינענגאַרן. אַללעז

וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃ ס כד כָּל־

גאָלד, דאַז פֿעראַרבייטעט ווארד צור אַרבייט בייא גאַנצען היילינען ווערקע, עז וואַר

הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי

דאַז אויפגעהאָבענע גאָלד, ניין אונד צוואַנציג ככר, אונד זיעבענהונדערט

זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וּשְׁבַע מֵאוֹת

אונד דרייסיג שקל, נאָך דעם געוויכטע דעז היילינטהומז. דאַז זילבער פֿאָן דען מוסטערונגען

וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ כה וְכֶסֶף פְּקוּדֵי

דער געמיינדע (וואַר) הונדערט ככר, אונד טויזענד אונד זיעבען הונדערט אונד פֿינף

הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה

אונד זיעבענציג שקל, נאָך דעם געוויכטע דעז היילינטהומז. איין בקע פֿיר יעדען קאָפּף,

וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ כו בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת

(איין האַלבער שקל נאָך דעם געוויכטע דעז היילינטהומז,) פֿיר יעדען, דער דורכגינג

מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר

דורך דיא מוסטערונג פֿאָן צוואַנציג יאַהר אַלט אונד דאַריבער, פֿיר זעכסמאַל

עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ־

הונדערט טויזענד דרייא טויזענד פינף הונדערט

מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות

אונד פֿינפֿציג. נון ווארען דיא הונדערט ככר זילבער[1], אום צו גיעסען[2]

וחמשים׃ כז ויהי מאת ככר הכסף לצקת את

דיא פיסע דעז היילינגטהומז אונד דיא פיסע דעז (איננערן) פֿארהאנגז; הונדערט פיסע

אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים

פיר הונדערט ככר, (אלזא) איין ככר צו יעדעם פוסע. אונד (פֿאן) דען טויזענד זיעבען

למאת הככר ככר לאדן׃ כח ואת־האלף ושבע

הונדערט פינף אונד זיעבציג (שקל) מאכטע מאן האקען פיר דיא זיילען,

המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים

בעדעקטע איהרע קעפפע, או' פֿאסטע זיא (דאמיט). דאז אויפגעבראכטע קופפער

וצפה ראשיהם וחשק אתם׃ כט ונחשת התנופה

(וואר) זיעבציג ככר, אונד צוויא טויזענד פיער הונדערט שקל. מאן מאכטע

שבעים ככר ואלפים וארבע־מאות שקל׃ ל ויעש

דאפֿאן דיא פיסע (פֿון) איינגאנגע דעז שטיפטזצעלטעז, אונד דען אלטאר

בה את־אדני פתח אהל מועד ואת מזבח

(פֿאן) קופפער, אונד דאז קופפערנע זיעב ווערקעז צו דעמזעלבען (געהערטע) אונד

הנחשת ואת־מכבר הנחשת אשר־לו ואת

אללע געראטהע דעז אלטארז. אונד דיא פיסע דעז פֿארהאפֿז וואהער, אונד

כל־כלי המזבח׃ לח ואת־אדני החצר סביב ואת־

דיזע פיסע פֿון טהאר דעז פֿארהאפֿז, אונד אללע נאגעל דער וואהנונג אונד

אדני שער החצר ואת כל־יתדת המשכן ואת־

אללע נאגעל דעז פֿארהאפֿז וואהער. אונד פֿאן דער היאצינטבלויען

כל־יתדת החצר סביב׃ לט א ומן־התכלת

פורפורנען אונד שארלאכראטהען (וואללע) מאכטע מאן דיא געוואנדער

והארגמן ותולעת השני עשו בגדי־

אויז דען איבריג געבליעבענען שטאפפען צום דיענסטע אים היילינגטהום, אונד מאכטע

שרד לשרת בקדש ויעשו את־

---

1) בעטטיאוט. 2) דאראויז.

דיא הייליגען קליידער וועלכע פיר אהרן (געהערטען), וויא בעפאהלען דער עוויגע

בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

דעם משה.

אֶת־מֹשֶׁה׃ פ שני חמשי

אונד מאכטע דען אמטסקלייד (פאן) גאלד, (אויז) דונקעלבלויער, פורפורנער

ב וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן

או' שארלאכפארבהטער (וואללע), או' געצווירנטעם ליינען. אונד דעהנטע אויז,

וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ ג וַיְרַקְּעוּ אֶת־

דיא גאלדבלעכע, או' שניטט פאדען זיא צו פערארבייטען אונטער דער היאצינטבלויען,

פַּחֵי הַזָּהָב וְקִצֵּץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת

או' אונטער דער פורפורנען או' אונטער דער שארלאכפארבהטען (וואללע) אונ' אונטער

וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ

דעם ליינגארן (דורך) קינסטלערארבייט. טראגשטיקע מאכטע מאן דאראן געהעפטעט,

הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃ ד כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ חֹבְרֹת

אן זיינען בײדען ענדען ווארד ער (זא) בעפעסטיגט. דער גירטעל זיינעס אמטסקלײדעס,

עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָו חֻבָּר׃ ה וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ

דער דאראן (וואס), אויז איהם וואר ער פאן גלייכער ארבייט, (פאן) גאלד, היאצינטבלויער,

אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּכֵלֶת

פורפורנער או' שארלאכפארבהטער (וואללע) או' געצווירנטעם ליינענגארן, וויא בעפאהלען

וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כַּאֲשֶׁר צִוָּה

דער עוויגע דעם משה. זיא מאכטען דיא אניקססטיינע,

יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס ו וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם

אומרינגט (פאן) גאלדענען איינפאססונגען, אויסגעשטאכען מיט שטיך איינעס זיעגעלס,

מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי חוֹתָם

נאך דען נאמען דער קינדער ישראל. אונ זעטצטע זיא אויף דיא טראגשטיקע

עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ז וַיָּשֶׂם אֹתָם עַל כִּתְפֹת

דעס אמטסקלײדעס, (אלס) שטײנע דעס אנדענקענס דען קינדערן ישראל. וויא בעפאהלען

הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה

דער עוויגע דעם משה.

יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ

מאַן מאַכטע דאַז שילד, קונזטאַרבייט, וויא דיא אַרבייט דעז מאַנטעלז.

ח וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד

(פֿאָן) גאָלד היאַצינטבלויער, פורפורנער אוּ' שאַרלאַכראָטהער (וואָללע) אונ' ליינענגאַר/

זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ

געצווירנטעם, פֿיערעקקיג וואַר עז, געדאָפפעלט מאַכטען זיא דאַז שילד,

מָשְׁזָר׃ ט רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן

איינע שפאַננע זיינע לענגע אונד איינע שפאַננע זיינע ברייטע. דאָפפעלט. זיא פֿילטען

זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל׃ י וַיְמַלְאוּ

איהן (מיט) פֿיער רייהען שטיינע, איינע רייהע (פֿאָן) רובין, זמאַראַגד, אוּ' קאַרפֿונקעל,

בּוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת

דיא איינע רייהע. אונד דיא צווייטע רייהע, איין קריזאָליט, איין זאַפֿיר,

הַטּוּר הָאֶחָד׃ יא וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר

אונד איין דיאַמאַנט. אונד דיא דריטטע רייהע, איין טאָפאַז, איין אַגאַט

וְיָהֲלֹם׃ יב וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ

אונד איין אַמעטהיזט. אונד דיא פֿיערטע רייהע, טירקיס אונד אָניך אונד יאַזפיז;

וְאַחְלָמָה׃ יג וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה

אוּמרינגט (פֿאָן) גאָלדענען איינפֿאַססונגען בייא איהרער אויזפֿיללונג. אונד דיא שטיינע

מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב בְּמִלֻּאֹתָם׃ יד וְהָאֲבָנִים

נאַך דען נאַמען דער קינדער ישראל וואַרען זיא, צוועלף נאַך

עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־

איהרען נאַמען, וויא איין זיעגעלשטיך, יעדער נאַך זיינעם נאַמען, פֿיר דיא צוועלף

שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנֵים עָשָׂר

שטעממע. מאַן מאַכטע אַן דעם שילדע קעטטען ענדקנאָטיג,

שָׁבֶט׃ טו וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֻת

וויא שנירארבייט, (פֿאָן) ריינעם גאָלדע. אונד מאַכטע צווייא איינפֿאַססונגען

מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃ טז וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת

פֿאָן גאָלד, אונד צווייא גאָלדענע רינגע, אונד זעטצטע דיא ביידען רינגע

זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת

אַן דיא ביידען ענדען דעז ברוזטשילדעז. מאַן גאַב דיא ביידען גאָלדענען שנירע

עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ יז וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב

אין דיא ביידען רינגע אַן דען ענדען דעז ברוזטשילדעז. אונד דיא ביידען
על־שתי הטבעת על־קצות החשן: יח ואת שתי
ענדען דער ביידען שנירע גאַב מאַן אין דיא ביידען איינפֿאַססונגען,
קצות שתי העבתת נתנו על־שתי המשבצת
דיא מאַן געזעטצט אין דיא שולטערשטיקקע דעז אַמטעז, נאָך זיינער אויסענזייטע
ויתנם על־כתפת האפד אל־מול פניו:
אונד מאַכטע נאָך צווייא גאָלדענע רינגע, אונד זעטצטע זיא, אַן דיא ביידען ענדען
יט ויעשו שתי טבעת זהב וישימו על־שני קצות
דעז שילדעז, אַן זיינעם זוימע, וועלכער (וואַר) צור זייטע דעז אַמטעז נאָך איננען.
החשן על־שפתו אשר אל־עבר האפד ביתה:
מאַן מאַכטע (נאָך) צווייא גאָלדענע רינגע, זעטצטע זיא אַן דיא ביידען שולטערשטיקע
כ ויעשו שתי טבעת זהב ויתנם על־שתי כתפת
דעז אַמטעז, פֿאָן אונטען, נאָך דער אויסענזייטע, אין דער געגענד זיינעז שלוססעז,
האפד מלמטה ממול פניו לעמת מחברתו
איבער דעם גירטעל דעז אַמטעז. זיא שנירטען דאַז שילד
ממעל לחשב האפד: כא וירכסו את־החשן
אויז זיינען רינגען אין דיא רינגע דעז אַמטעז מיט איינעם פֿאַדען (פֿאָן) בלויער וואָללע,
מטבעתיו אל־טבעת האפד בפתיל תכלת
דאַס עז (פֿעזט) זייא אַן דעם גירטעל דעז אַמטעז, דאַמיט ניכט פֿערריקט ווערדע דאַז שילד
להית על־חשב האפד ולא־יזח החשן
וועג פֿאָן דעם אַמטעז, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם משה.
מעל האפד כאשר צוה יהוה את־משה: שלישי ששי
מאַן מאַכטע דען ראָק (אונטער) דעם אַמטעז, וועבעראַרבייט, גאַנץ
כב ויעש את־מעיל האפד מעשה ארג כליל
פֿאָן בלויער וואָללע. אונד דיא אָפֿפֿנונג דעז אונטעררָאקז איינוואֶרטז: (איינגעשלאַגען)
תכלת: כג ופי־המעיל בתוכו
וויא דיא אָפֿפֿנונג איינעז פֿאַנצערהעמדעז, איינע באָרטע [illegible] אַן דער אָפֿפֿנונג
כפי תחרא שפה לפיו
אומהער, (דאַס) ניכט ער צעררייזען ווערדע. זיא מאַכטען אונטען אַם זוימע
סביב לא יקרע: כד ויעשו על־שולי

דעז רָקקעז גראַנאַט=עֶפּפעל (פֿאָן) היאַצינטבלויער, פורפורנער און' שאַרלאַכראָטהער

הַמְּעִיל רִמּוֹנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת

וואָללע געצווירנט. אונד מאַכטען שעללען (פֿאָן) ריינעם גאָלדע, אונד גאַבען

שָׁנִי מָשְׁזָר׃ כה וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמֹנֵי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ

דיא שעללען צווישען דיא גראַנאַט=עֶפּפעל אונטען אַם זוימע

אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים עַל־שׁוּלֵי

דעז רָקקעז אומהער, צווישען דען גראַנאַט=עֶפּפעלן. איינע שעללע

הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים׃ כו פַּעֲמֹן

אונ' איין גראַנאַט=אַפּפעל, (ווידער) איינע שעללע אונ' איין גראַנאַט=אַפּפעל, אַם זוימע

וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן עַל־שׁוּלֵי

דעז רָקקעז אומהער, דיענט צו פֿערריכטען, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע

הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

דעם משה. זיא מאַכטען דיא לייבראָקקע (אויז) ליינען,

אֶת־מֹשֶׁה׃ ס כז וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ

וועבעראַרבייט, פֿיר אהרן אונד פֿיר זיינע זאָהנע. אונד

מַעֲשֵׂה אֹרֵג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃ כח וְאֵת

דען בונד (אויז) ליינען און' דען שמוק דער האָהען מיטצען (אויז) ליינען, אונד

הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ וְאֶת־

דיא ליינערנען טירלהעאדלען (אויז) געצווירנטעם ליינענגאַרן, אונד

מִכְנְסֵי הַבָּד שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ כט וְאֶת־

דען גירטעל (אויז) געצווירנטעם ליינענגאַרן אונד היאַצינטבלויער פורפורנער

הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן

און' שאַרלאַכראָטהער וואָללע, בונדוועבעראַרבייט, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע

וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

דעם משה. זיא מאַכטען דאַז בלעך דער היילינגען קראָנע

אֶת־מֹשֶׁה׃ ס ל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֵזֶר־הַקֹּדֶשׁ

(פֿאָן) ריינעם גאָלדע, אונד טריעבען דאַרויף (איין) שריפֿט דעז זיעגעלשטיכז,

זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם

קדש ליי דעם עוויגען (היילינג) און' גאַבען דאַראַן איינען פֿאַדען פֿאָן בלויער וואָללע

קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ לא וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת

ענ׳נו זעטלען אן דען בונד האָריבער, וויא בעפאָהלען דער עוויגע
לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
דעם משה זאָ וואַר פאָללענדעט דיא גאַנצע אַרבייט
אֶת־מֹשֶׁה׃ ס לב וַתֵּכֶל כָּל־עֲבֹדַת
(פיר) דיא וואָהנונג דעז שטיפטזצעלטז, דיא פערטיגען זיעסען דיא קינדער ישראל,
מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
גאַנץ זאָ, וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם משה, זאָ האַטט אמן געטהאַן.
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ׃ פ רביעי
אמן ברא̈כטע דיא וואָהנונג צו משה דאַז צעלט אונד
לג וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־
אַללע זיינע גערעֶטהע, זיינע טפאַנגען, זיינע ברעטטר זיינע ריעגעל אונד זיינע זיילע
כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָו וְעַמֻּדָיו
אונד זיינע פיסע, אונד דיא דעקקע דער ראָטהגעפאָרבטען ווידדערפעללע,
וַאֲדָנָיו׃ לד וְאֶת־מִכְסֵה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְאָדָּמִים
אונד דיא דעקקע דער תחשים פעללע, אונד דען פאָרהאַנג
וְאֶת־מִכְסֵה עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֵת פָּרֹכֶת
דער (איננערן) אַבטיידונג. דיא לאַדע דעז ציגניזזעז אונד איהרע טטאַנגען,
הַמָּסָךְ׃ לה אֶת־אֲרוֹן הָעֵדֻת וְאֶת־בַּדָּיו
אונד דען דעקקעל דען טיט איט אַללען זיינען גערעֶטהען,
וְאֵת הַכַּפֹּרֶת׃ לו אֶת־הַשֻּׁלְחָן אֶת־כָּל־כֵּלָיו
אונד דאַז טויחברא̈ד, דען ציילטער פאָן רייגעם גאָלדע איט
וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים׃ לז אֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה אֶת־
זיינען לאַמפען, דיא לאַמפען דעז אויפזאַטצעז, אונד אַללע זיינע גערעֶטהע
נֵרֹתֶיהָ נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ
אונד דאַז אל דער ערלייכטונג. אונד דען אַלטאַר פאָן גאָלד אונד
וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃ לח וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֵת
דאַז זאַלבאָל אונד דאַז רייכערווערק דער שפעצעריייען, אונד דיא דעקקע
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֵת מָסַךְ
צום איינגאַנגע דעז צעלטעז. דען קופפערנען אַלטאַר אונד
פֶּתַח הָאֹהֶל׃ לט אֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־

דאַז קופפערנע גיטטער, װעלכעז דאַצו (געהאָרטע), זיינע שטאַנגען אונד אַללע

מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־

זיינע געפעססע, דאַז װאַשבעקקען אונד זיין געשטעללע. דיא װאָרהאַנגע

כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃ מ אֵת קַלְעֵי

דעז פֿאָרהאָפֿז, זיינע זײלען, אונד זיינע פֿיסע, אונד דיא דעקקע

הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אֲדָנֶיהָ וְאֶת־הַמָּסָךְ

צום טהאָר דעז פֿאָרהאָפֿז מיט זיינען שטריקען אונד זיינע נאָגעל אונד אַללע

לְשַׁעַר הֶחָצֵר אֶת־מֵיתָרָיו וִיתֵדֹתֶיהָ וְאֵת כָּל־

געראַטהע (צום) דיענסטע דער װאָהנונג דעז שטיפֿטזצעלטעז.

כְּלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל מוֹעֵד׃ מא אֶת־

דיא געװאָנדער אויז דען איבריג געבליעבענען שטאָפפֿען צום דיענסטע אים היילינגטהום, או׳

בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־

דיא היילינגען קליידער פֿיר אהרן דען פריעסטער אונד דיא קליידער זיינער זאָהנע

בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו

צום פריעסטערדיענסטע. גאַנץ זאָ, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם משה,

לְכַהֵן׃ מב כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה

זאָ פֿערטיגטען דיא קינדער ישראל דיא גאַנצע אַרבייט. עז בעזאַה

כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה׃ מג וַיַּרְא

משה דאַז גאַנצע װערק, אונד זיעהע, זיא האַטטען געמאַכט עז,

מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ

װיא בעפֿאָהלען דער עוויגע זאָ האַטטען זיא עז געמאַכט; דאַ זעגנעטע

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ

זיא משה.

אֹתָם מֹשֶׁה׃ פ חמישי שביעי

דאַן רעדעטע דער עוויגע צו משה אונד שפראַך:

מ א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

אַם טאַגע דעז ערזטען נייאַמאָנדעז אַם ערזטען דעז מאָנאַטז, ריכטע אויף,

ב בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים

דיא װאָהנונג דעז שטיפֿטזצעלטעז. זעטצע דאַהין

אֶת־מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד׃ ג וְשַׂמְתָּ שָּׁם

דיא לאדע דעז צייגנייזעז, אונד אמאלע איינע טיידעוואנד פאר דער לאדע
אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן
מיט דעם פארהאנג. דאן ברינגע (היין) דען טיש, אורדנע
אֶת־הַפָּרֹכֶת׃ ד וְהֵבֵאתָ אֶת־הַשֻּׁלְחָן וְעָרַכְתָּ
זיינען אויפזאטץ, אונד ברינגע (היין) דען לייכטער. אונד זעטצע אויף
אֶת־עֶרְכּוֹ וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמְּנֹרָה וְהַעֲלֵיתָ
זיינע לאמפען. געבע (היין) דען גאלדענען אלטאר
אֶת־נֵרֹתֶיהָ׃ ה וְנָתַתָּה אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב
צום רייכערווערק פאר דיא לאדע דעז צייגנייזעז, אונד געבע (היין) דיא דעקקע
לִקְטֹרֶת לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדֻת וְשַׂמְתָּ אֶת־מָסַךְ
דעז איינגאנגעז (פאר) דיא וואהנונג. געבע (היין) דען אלטאר דעז גאנצאפפער
הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃ ו וְנָתַתָּה אֵת מִזְבַּח הָעֹלָה
פאר דען איינגאנג דער וואהנונג דעז שטיפטזעלטעז. געבע (היין)
לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד׃ ז וְנָתַתָּ
דאז וואשבעקקען צווישען דאז שטיפטזעלט אונד צווישען דען אלטאר, אונד געבע
אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ
היניין וואססער. שטעללע דען פארהאף רינגזאום, אונד געבע (היין)
שָׁם מָיִם׃ ח וְשַׂמְתָּ אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב וְנָתַתָּ
דיא דעקקע (פאר) דאז טהאר דעז פארהאפז. נים דאז
אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר׃ ט וְלָקַחְתָּ אֶת־
זאלבאהל, אונד זאלבע דיא וואהנונג אונד אללעז
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־
וואז דארין (איזט), דא היילִיגעזט דוא זיא מיט אללען איהרען גערעטהען,
אֲשֶׁר־בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
דאס עז ווירד איין היילִיגטהום. דוא זאלבעזט דען אלטאר דעז גאנצ-אפפערז
וְהָיָה קֹדֶשׁ׃ י וּמָשַׁחְתָּ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה
אונד אללע זיינע גערעטהע, אונד היילִיגעזט דען אלטאר, דאז ווירד
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה
דער אלטאר האך היילִיג. דוא זאלבעזט דאז וואשבעקקען
הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ יא וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר

אונד זיין געשטעלן, אונד היילגעזט עז. דוא זאָלזט הינצוטרעטען

ואת־כנו וקדשת אתו: יב והקרבת

אהרן אונד זיינע זאָהנע, לוס היינגאַנגע דעז שטיפטזצעלטעז

את־אהרן ואת־בניו אל־פתח אהל מועד

אונד וואַשענזט זיא מיט וואַזער. אונד זאָלזט אַנציעהען אהרן

ורחצת אתם במים: יג והלבשת את־אהרן

דיא היילגען קליידער, זאַלבענזט איהן, אונד היילגענזט איהן,

את בגדי הקדש ומשחת אתו וקדשת אתו

דאַס ער פריעזטערליך דיענע איר. זיינע זאָהנע זאָלזט דוא הינצוטרעטען

וכהן לי: יד ואת־בניו תקריב

אונד בעקליידענזט זיא מיט ליבראָקקען, אונד זאַלבענזט זיא וויא

והלבשת אתם כתנת: טו ומשחת אתם כאשר

דוא געזאַלבט איהרען פאַטער, דאַס זיא פריעזטערליך דיענען איר, דיעזע געשטעהע

משחת את־אביהם וכהנו לי והיתה

דאַס עז זייא איהנען איהרע זאַלבונג צום עוויגען פריעזטערטהום,

להית להם משחתם לכהנת עולם

פיר איהרע נאַכקאָממען. עז טהאַט משה, גאַנץ זאָ, וויא בעפאָהלען

לדרתם: טז ויעש משה ככל אשר צוה

דער עוויגע איהם, זאָ טהאַט ער. עז וואַר

יהוה אתו כן עשה: ס ששי יז ויהי

אים ערזטען מאָנאַטע אים צווייטען יאַהרע, אַם ערזטען דעז מאָנאַטז,

בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש

וואַרד אויפגעריכטעט דיא וואָהנונג. עז ריכטעטע אויף, משה,

הוקם המשכן: יח ויקם משה את־

דיא וואָהנונג, זעטצטע איהרע פיסע אונד שטעללטע דאַרויף איהרע ברעטטער, גאַב

המשכן ויתן את־אדניו וישם את־קרשיו ויתן

איהרע ריעגעל (הערוס), אונד ריכטעטע אויף איהרע זייאלען. ער בריטעטע

את־בריחיו ויקם את־עמודיו: יט ויפרש

דאַז צעלט איבער דיא וואָהנונג, אונד לעגטע דיא דעקקע

את־האהל על־המשכן וישם את־מכסה

דעז צעלטעז דאַרויף פאָן אָבען, וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם

הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

משה. ער נאַהם אונד גאַב דאַז צייגניס אין

מֹשֶׁה׃ ס כ וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת אֶל־

דיא לאַדע, אונד לעגטע דיא שטאַנגען אַן דיא לאַדע, אונד גאַב

הָאָרֹן וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים עַל־הָאָרֹן וַיִּתֵּן אֶת־

דען דעקעל אויף דיא לאַדע אָבען דאַריבער, אונד בראַכטע

הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה׃ כא וַיָּבֵא אֶת־

דיא לאַדע אין דיא וואָהנונג, אונד טהאַט דאַפאָר דען פאָרהאַנג דער אָבטיילונג,

הָאָרֹן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ

וועלכער אַבטיעד דיא לאַדע דעז צייגניססעז, וויא בעפאָהלען

וַיָּסֶךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת כַּאֲשֶׁר צִוָּה

דער עוויגע דעם משה. ער גאַב

יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס כב וַיִּתֵּן

דען טיש אין דאַז שטיפטזצעלט אַן דיא זייטע דער וואָהנונג,

אֶת־הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן

געגען מיטטערנאַכט, אויסערהאַלב דעז פאָרהאַנגז, דאַס מאַן אָרדנעטע דאַרויף דען אויפזאַץ

צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃ כג וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֵרֶךְ

דעז בראָדעז פאָר דעם עוויגען, וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם

לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

משה. ער זעטצטע דען לייכטער אין דאַז שטיפטזצעלט,

מֹשֶׁה׃ ס כד וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד

געגעניבער דעם טישע, אַן דער זייטע דער וואָהנונג געגען מיטטאַג. ער שטעקטע

נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֶגְבָּה׃ כה וַיַּעַל

דיא לאַמפּען פאָר דעם עוויגען, וויא בעפאָהלען דער עוויגע דעם

הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

משה. ער זעטצטע דען גאָלדענען אַלטאַר אין דאַז שטיפטזצעלט

מֹשֶׁה׃ ס כו וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד

פאָר דען פאָרהאַנג, אונד מאַן רייכערטע דאַרויף דאַז רייכערווערק דער שפעצערייען

לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃ כז וַיַּקְטֵר עָלָיו קְטֹרֶת סַמִּים

וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם משה. ער גאַב

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס שביעי כח וַיָּשֶׂם

דיא דעקקע דעז איינגאַנגז פֿאָר דיא וואָהנונג. אונד דען אַלטאַר דעז גאַנץ־אָפּפֿערז

אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃ כט וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה

זעטצטע ער אַן דען איינגאַנג דער וואָהנונג דעז שטיפֿטז־צעלטעז, וואָ מאַן בראַכטע דאַרויף

שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו

דאַז גאַנצאָפּפֿער אונד דיא אָפּפֿערגאַבע, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם

אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

משה. ער זעטצטע דאַז וואַשבעקקען צווישען דאַז שטיפֿטזצעלט

מֹשֶׁה׃ ס ל וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד

אונד צווישען דען אַלטאַר, אונד גאַב היניין וואַססער צום וואַשען, דאַס וואַשען זאָללטען

וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרָחְצָה׃ לא וְרָחֲצוּ

דאַראויז משה אונד אהרן אונד זיינע זאָהנע איהרע הענדע אונד

מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־

איהרע פֿיסע, ווען זיא קאַמען אין דאַז שטיפֿטזצעלט, אויך ווען זיא היניינטראַטען

רַגְלֵיהֶם׃ לב בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם

צום אַלטאַר, זיא זיך וואַשטען, וויא בעפֿאָהלען דער עוויגע דעם

אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

משה. ער ריכטעטע אויף דען פֿאָרהאָף, אומהער צור וואָהנונג

מֹשֶׁה׃ ס לג וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן

או׳ צו דעם אַלטאַר, או׳ גאַב דיא דעקקע (פֿאָר) דאַז טהאָר דעז פֿאָרהאָפֿז. זאָ פֿאָללענדעטע

וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר וַיְכַל

משה דאַז ווערק.

מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה׃ פ מפטיר

דאַן בעדעקטע דיא וואָלקע דאַז שטיפֿטזצעלט, אונד דיא הערלייכקייט דעז עוויגען

לד וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְהוָה

ערפֿיללטע דיא וואָהנונג. אונד ניכט פֿערמאָכטע משה צו קאָממען אין

מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ לה וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל־

דאַז שטיפֿטזצעלט, דען עז רוהעטע דאַרויף דיא וואָלקע, אונד דיא הערלייכקייט דעז עוויגען

אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וּכְבוֹד יְהוָה

ערפֿיללטע דיא וואָהנונג. אונד ווען זיך ערהאָב דיא וואָלקע, וועג פֿאָן

מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ לו וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל

דער וואָהנונג, לאָגען זַיא, דיא קינדער ישראל בייא אַללען איהרען צוגען. ווען אַבער

הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְעֵיהֶם׃ לז וְאִם־

ניכט זיך ערהאָב דיא וואָלקע, ניכט לאָגען זיא אַב, ביז (צום) טאַגע דאַ זיא זיך ערהאָב.

לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ׃

דען דיא וואָלקע דעז עוויגען (וואַר) איבער דער וואָהנונג דעז טאַגז אונד איין פֿייער

לח כִּי עֲנַן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ

וואַר דעז נאַכטז דאַרין, פֿאָר דען אויגען דעז גאַנצען הויזעז ישראל, אויף אַללען

תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־

איהרען צוגען.

מַסְעֵיהֶם׃

חזק

סכום פסוקי דספר ואלה שמות אלף ומאתים ותשעה, וסימנו אר״ט. וחציו אלהים לא תקלל. ופרשיותיו י״א, וסימנו אי זה בית אשר תבנו לי. וסדריו כ״ט, וסימנו ולילה ללילה יחוה דעת. ופסקתותיו י״ד. ופרקיו ארבעים, וסימנו תורת אלהיו בלבו. מנין הפתוחות תשע וששים, ומנין הסתומות חמש ותשעים, סך הכל מאה וששים וארבע פרשיות, וסימנו ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך.